

₹ 20

నెల - 2017

DECCAN LAND, HYDERABAD

57

దక్కన్

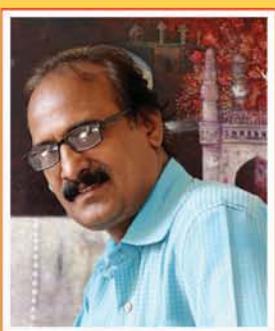
సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యూండ్

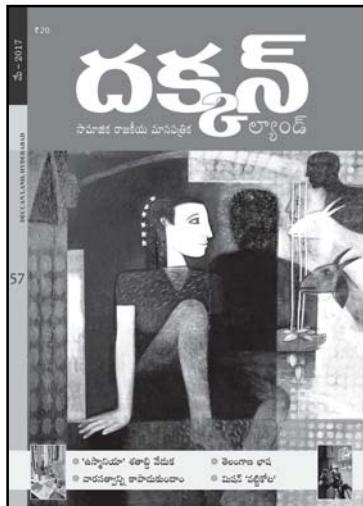
- 'ఉన్నానియా' శతాబ్ది వేదుక
- వారసత్వాన్ని కాపాడుకుండాం
- తెలంగాణ భాష
- మిషన్ 'వట్టికోట'

Artist: **K.SRINIVASA CHARI**
శ్రీనివాసాదారి గ్రామిణ, నగరపాలక
జీవితాలను తన చిత్రాల్లో అధ్యాతంగా
ఆవిష్కరించారు. స్టైల్ వ్యాపక
లభుంబంధాలకు రంగులడ్డారు.
మాటల్లో వ్యక్తం చేయలేని భావాలను
రేఖల్లో, రంగుల్లో వ్యక్తం చేసేందుకు
యుక్తిందారు. అందులో
నఫులముయ్యారు. ఆయన చిత్రాలను
చూస్తుంటే కన్నించే దృశ్యం కంటే
కన్నించని భావాలను గ్రహించేందుకు
మనస్సు ప్రయత్నిస్తుంటుంది.
ప్రత్యేక కథనం లోపలి పేజీల్లో

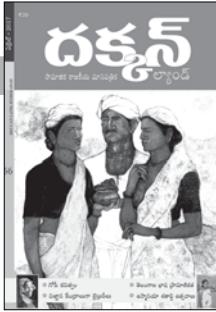
కళ్ళ ముందట ప్రపంచం

కొన్ని చిత్రాలను చూస్తుంటే మనస్సు దూరతీరాలకు వెళ్ళిపోతుంది. అస్పష్ట భావాలేవో మెదలుతుంటాయి. మరికొన్ని చిత్రాలను చూస్తుంటే, మనం నిత్యం చూస్తున్నది వారినే కదా అనిపిస్తుంది. వారి కష్టసుఖాలు కళ్ళముందు కదలాడుతుంటాయి. రంగుల్లో, గీతల్లో అలా చూపించడంలో ఆరితేరిన వారెందరో మన తెలంగాణలో ఉన్నారు. అలాంటి వారిలో ఒకరైన కె.శ్రీనివాసాచారి అందించిన పెయింటింగ్ ఈ సంచిక ముఖచిత్రం.

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com website : www.deccanland.com

మొబైల్ బాక్స్

పాత పంటలు

'పరిరక్షణ ప్రయాణం' బాగుంది!

చరిత్రలో మరుగున పడిన ఒక అంశాన్ని వెలికి తీసేందుకు ఎంతగానో శ్రమించాలి. ఏ విధంగా శ్రమిస్తారో కూడా రాబోయే తరం పరిశోభకులకు తెలియాలి. గుంజాల గోండి లిపిని వెలుగు లోకి తీసుకువేందుకు జరిగిన 'ప్రయాణాన్ని' గూడూరు మనోజ వివరించిన తీరు బాగుంది. ఇలాంటి వివరాలు బయటి ప్రపంచానికి తెలిసే మరెంతో మండికి అవి మార్గదర్శకంగా నిలుస్తాయి.

- సుప్రియు, ఆదిలాబాద్

'కాళేశ్వరం' తరఫిలో....

ఒక ప్రాజెక్టు తలపెట్టినప్పుడు సంబంధిత అంశాలు సమగ్రంగా కొన్ని వర్గాలకే తెలుస్తుంటాయి. తమకు అందుబాటులో ఉన్న ఆసమాచారాన్ని ఆయా వర్గాలు తమకు అనుకూలంగా విశ్లేషించుకుంటంటాయి. ఈ నేపథ్యంలో ఒక ప్రాజెక్టు ('కాళేశ్వరం') హృద్యపరాల గురించి వివిధ గణాంకాలతో వివరించిన తీరు బాగుంది. నీటి ప్రాజెక్టులనే గాకుండా వివిధ అభివృద్ధి పథకాలపై కూడా ఈ విధమైన సమగ్ర కథనాలు రావాల్సిన అవసరం ఉంది. అప్పుడు మంచి చెడులు ప్రజలే నిర్ణయించుకునేందుకు వీలవుతుంది.

- వెంకట శైతన్, మహబూబ్‌సర్

ఓయూ పై ప్రత్యేక కథనాలు

ఒకప్పుడు తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఏకైక యూనివరిటీ ఉన్నానియా యూనివరిటీనే. నేటి రాజకీయ నాయకులు, వివిధ రంగాల ప్రముఖులు అత్యధికులు ఉన్నానియా యూనివరిటీకి చెందిన వారే. ఏడాది పొదుగునా జరిగే ఓయూ వందేళ్ళ ఉత్సవాన్ని పురస్కరించు కొని ప్రత్యేక వ్యాసాలు ప్రచురించాలిందిగా కోరుతున్నాం. అదే విధంగా ఇండియన్ సైన్స్ కాంగ్రెస్ సమావేశాలకు ఉన్నానియా యూనివరిటీ ఆతిథ్యం ఇవ్వునుంది. దానిపై కూడా ప్రత్యేక వ్యాసాలు ప్రచురిస్తారని ఆశిస్తున్నాం. - ఎ. మధు, వరంగల్

కొత్త జిల్లాల సంగ్రహ చరిత్ర వ్యాసాలకు అప్పణినం

తెలంగాణలో కొత్తగా ఏర్పడిన జిల్లాల నేపథ్యంలో జిల్లాల చరిత్రను తిరిగి లిఖించుకోవాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది. వివిధ కారణాల వల్ల మరుగున పడిన విశేషాలన్నే ఈ సంగ్రహంగా వెలుగులోకి వచ్చే అవకాశం ఉంది. ఈ నేపథ్యంలో ఆయా జిల్లాల సంగ్రహ చరిత్రవై వ్యాసాలను దక్కుల్యాండ్ మానపత్రికకు పంచించాలిందిగా కోరుతున్నాం.

మీ లేఖలను E-mail:deccanlandindia@gmail.comకు పంచించవచ్చు

పాతపంటల పండుగలు చేసే పస్తాపూర్ దగ్గర వికారా బాదులో బహురూపి కిష్టయ్య చెప్పిన అనుముల బ్రహ్మరెడ్డి కథ, మరొకరు చెప్పింది పర్వతాల మల్లారెడ్డి కథ, బీరుదు రాజు రామరాజు, నాయని కృష్ణకుమారి సంకలం చేసిన 'జానపద గేయాలు సాంఘిక చరిత్ర'(1976)లో ఉన్నాయి. మల్లారెడ్డి కథలో 'పధు పెడితే సర్మారు కెల్లునయ్య, ఆకరి పంట ముసాపురి కొర కొడుక మూడు నెలలకు పస్తది కు మార-మనము తినకున్న అట్టెపాయె కొడుక! బీద సాదలు తింటరు.' బ్రహ్మరెడ్డి కథలో 'పాడుబడ్డ ర్యాగళ్ళలో, బీడుపడ్డ పొలాలలో అనుములు తైదలు ఎద బెట్టినారు. అనుములు గుడాలు చేసి తిన్నారు, తైదలు విసిరి అంబలి గాసి తాగారు' అంటూ కథ సాగుతుంది. ఈ సమాజపు జ్ఞాపకాలను గుర్తు చేస్తే పాత పంటల పండుగలు అందరి పండుగలు బోతాయి. లేకపోతే ప్రాజెక్టు పండుగలుగా ఉండి పోతాయి. 1953లో కొలుదారి హక్కుల రక్షణ చట్టం వచ్చింది. కానీ హక్కుల నమోదు సరిగా జరగలేదు. చాలామందికి తమ పేర్లు రికార్డులలో ఉన్నాయని తెలియదు. ఈ పేర్లు బయటపెట్టి వారిని భామిలో దిండగానికి ఇబ్రహీంపట్టుంలో ఉడ్యమించింది గీత రామస్వామి. అటవీ హక్కుల చట్టంలో (2006) గోండులు, కొలాములు, చెంచుల జాగాలన్నీ గుర్తించాలని పేర్లతో ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులిచ్చింది. లిపి, సాహిత్యాలు వారి అస్తిత్వాన్ని చాటితే, ఈ హక్కులు రాజ్యాధికారాన్ని ఇస్తాయి. బిడుగు వర్గాలకు చెందిన చుక్క సత్తెయ్య, చిందు ఎల్లమ్ములు జాతీయ స్థాయిలో గుర్తింపు పొందారు. వారు చెప్పే సంప్రదాయ సాహిత్యంలో సుస్థిర అభివృద్ధి విధానాలను, హక్కుల సాధనకు కావలసిన కొత్త బాటలో ప్రచారం చేయడం ఎంతో అవసరం. కానీ ఈ మేళవింపు ఎక్కుడో ఎప్పుడో గాని జరగదు. ఎందుకు జరగదో అర్థం కాదు.

- డా. పి. శివరాముల్కిష్ణ, పి. శారదాదేవి
మొబైల్: saktisrk@yahoo.com

అన్దలైన్ ద్వారా చండా చెల్లింపు

దక్కన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు భాతా వివరాలు

Name : DECCAN LAND

Kotak Account No: 7111218829

Bank : KOTAK MAHINDRA BANK

IFSC Code : KKBK0000555

Branch Code : 000555

MICR Code : 500485007

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపటి: 5 సంఖిక : 9 పేజీలు : 68

మే - 2017

సంపాదకులు

యం. వేదకుమార్

సెల్ : 9848044713

అనశిశియేట్ ఎడిటర్

ఎస్. వంశి మోహన్

సెల్ : 9848902520

స్నైఫర్ కరస్ట్టుండెంట్

కె. స్థుభాకర్

సర్పుళ్లేషన్

హెచ్. మోహన్లాల్

వాణిజ్య ప్రతిటినలు

9030626288

ఫాటోగ్రాఫర్

బి.స్టోమ్

కవర్‌ఎంజీ ముఖాబిత్రం

క.క్రిస్తివాసాబారి, ఆర్థిస్టు

లో అవుట్ & కంపెనీజింగ్ చరిత ఇంట్రోవ్స్

ముద్రణ:

DECCAN PRESS

ఆజామాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

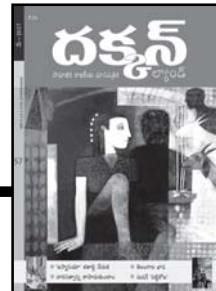
కార్పూలయ చెరువాహనూ

DECCAN LAND
"CHANDRAM"3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029 Telangana
Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644E-mail: deccanlandindia@gmail.com
website : www.deccanland.com

వార్షిక చందా

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక చందాదారులుగా చేరడల్చుకున్న వారు పై చిరునామాకు రూ. 200 ఎం.బి. పంచించచు. లేదా దక్కన్ల్యాండ్ పేరిట దీండీ పంచచు. చిరునామా, ఫోన్ నెంబర్ విపరాలు సప్టుంగా తెలియజేయగలరు.

లోపలి పేజీల్లో...

జిగి ఎబిగిన మహామహాపాధ్యాయ	సుంకిర్ణి నారాయణర్ణి	9
జానపద సాహిత్యం	జయభీర్ తిరుమలరావు	11
అజరామురమైన కమ్మల్ని మహాలభా బాయి చందా	కె. విమల	13
తెలంగాణ ఘనవారసత్వాన్ని కాపాడుకుండా!	యం.వేదకుమార్	16
వెల్లువెత్తిన పదాల పరద పరంగల్ శ్రీనివాస్ పాట	అంబలి వేకువ	19
తెలంగాణలో వజ్రాయాన బోధ్య తారల విగ్రహాలు	రెడ్డి రత్నాకర్ రెడ్డి	23
పురాతన కట్టదాల పరిరక్షణకు కృషి!	సంకేపిల్లి నాగేంత్రశర్మ	25
తెలంగాణ భాష ప్రామాణికత : ప్రతిపాదనలు	దా. నిలిమెల భాస్కర్	27
వెలుగుసీదల్లో కళాత్మకత	దక్కన్ సుఖ్యు	31
ఉస్తానియా యూనివర్సిటీ శత వసంతోత్సవం	దక్కన్ సుఖ్యు	33
మానవ అసుంధాలకు మనోహర ధృశ్యరూపం	దక్కన్ సుఖ్యు	37
విరబుసిన పద్ధతి 'ఎక్కు'	దక్కన్ సుఖ్యు	40
సంగీత సేవలో మేటిగా దక్కన్ రేడియో	దక్కన్ సుఖ్యు	45
గుంజాల గోండి భాషాపిల్లల ప్రయాణం	గుండారు మనోజ	47
మిషన్ 'పట్టికోట్' చేపట్టాలి	కె.సుధాకర్ గాడ	49
సంస్కృతుల మధ్య వారధిగా	డా. కుమారస్వామి	55
హైదరాబాదులో తొలి భారతీయ టాక్టీ అలంఆరా	హెచ్.రమేష్బాబు	57
నిజమైన అంబేడ్కర్ క.ఆర్.పిరస్వామి	సంగీపెట్టి శ్రీనివాస్	61
ద్వానా శాస్త్రి తెలంగాణ సాహిత్యశాసనానం	డా.ఎస్.రఘు	64
పుష్టకం	దక్కన్ సుఖ్యు	66

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చవుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నించేతో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాస్వామిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపక్ష రాజకీయార్థిక, సామాజిక విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్యాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, సమస్యలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పారకుల్లో అవగాహన పెంపాందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

హిందీ లీనూ తెలంగాణ మనత

హింది అకాడమి, హైదరాబాదు వారు ప్రతిష్టాత్మకంగా ప్రమరించిన ‘తెలంగాణ కా ఇతిహాస్’ పుస్తక అవిష్కరణ సభ ఏప్రిల్ 24న హింది అకాడమీ ప్రాంగణంలో జరిగింది. ఈ గ్రంథం ప్రముఖ తెలుగు కవి, పరిశోధకులు డా. సుంకిరెడ్డి నారాయణ రెడ్డి ‘తెలంగాణ చరిత్ర’కు డా. కొమ్మశెట్టి మోహన్ హింది అనువాదం.

ఈ సభకు ముఖ్య అభిధులుగా ప్రా. తుమ్మల పాపిరెడ్డి (అధ్యక్షులు, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉన్నత విద్యామండలి), ఆత్మియ అతిధులుగా దేశపతి శ్రీనివాస్ (తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి ప్రత్యేక అధికారి), ప్రా. తీమోహన్ సింగ్ (విశ్రాంతాచార్యులు, హింది విభాగం, ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం), డా. శుభదా వాంజపే (అధ్యక్షులు, హింది సారస్వత సమితి, ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం) వీరితో పాటు రచయిత, అనువాదకులు విచ్చే శారు. సభకు ఆంధ్రప్రదేశ్ హింది అకాడమి అధ్యక్షులు డా. పి. సత్తిరెడ్డి అధ్యక్షత వహించారు.

తెలంగాణ భావనకు చారిత్రక పునాది లేదని దుష్టువారం జరిగింది. ఇది తప్పని తెలంగాణ భావనకు చారిత్రక పునాది ఉన్నదిని, తెలంగాణ సుదీర్ఘమైన, ప్రత్యేకమైన అస్త్రిత్వాన్ని కలిగి ఉండని ఈ పుస్తకం నిరూపిస్తుంది.

డాక్టర్ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి రచించిన ఈ “తెలంగాణ చరిత్ర”లో తెలంగాణ రాజకీయ, సాంస్కృతిక ఉద్యమాల నేపథ్యంలో ఈ ప్రాంత ప్రజల గతానికి సంబంధించిన అనేక అంశాల్ని వివర

పుస్తకావిష్కరణ కార్యక్రమంలో సుంకిరెడ్డికి స్నానం. ఇతింటి వరుసగా కొమ్మశెట్టి మోహన్, డా.పి.సత్తిరెడ్డి, సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, ప్రా.తుమ్మల పాపిరెడ్డి, ప్రా.మోహన్ సింగ్, డా. శుభదా వాంజపే ఉన్నరు

టాక్టకంగా విశ్లేషించడం జరిగింది. గ్రంథకర్త తెలంగాణ భూమి పుత్రుడు, తన స్వంత గడ్డపై నడుస్తున్న ఉద్యమాల ద్వారా ప్రేరితుడై, వాటి పట్ల ఆకర్షితుడై తన వివిధ రచనలలో భాగంగా ప్రస్తుత గ్రంథాన్ని వీలైనంత సంగ్రహంగా రచించాడు. ఈనాటి వరకు ఆంధ్రదేశ చరిత్ర పరిశోధన, రచనలలో తెలంగాణ ప్రాంత చరిత్రకు జరిగిన అన్యాయాన్ని సరిదిద్దుడానికి, అదేవిధంగా తెలంగాణ ప్రాంతానికి చరిత్ర కారులు తగినంత ప్రాముఖ్యత ఇవ్వని లోటును పూడ్చడానికి చేసిన ప్రయత్నమే ఈ పుస్తకం.

తెలంగాణ గురించిన చారిత్రక నేపథ్యాన్ని, ఉనికిని, అస్త్రిత్వానికి సంబంధించిన వివరాల్ని హింది పారకులకు అందించాలన్న సంకల్పంతో హింది అకాడమీ ఈ విలువైన పుస్తకాన్ని హిందిలోకి అనువదించి ప్రమరించింది.

- సత్తిరెడ్డి సంచాలకులు, హింది అకాడమి, హైదరాబాద్

Ph: 9949096128: mail: psreddy1959@gmail.com

భీంపల్లి శ్రీకాంత్కు సహాన్ర సాహిత్య సేవారత్న అవార్డు

ప్రముఖ కవి, రచయిత, సాహిత్య కార్యక్రమాల నిర్వాహకుడు అయిన డాక్టర్ భీంపల్లి శ్రీకాంత్ కు సహాన్ర సాహిత్య సేవారత్న బిరుదును ప్రదానం చేశారు. ఏప్రిల్ 9 నాడు హైదరాబాద్ లోని తెలంగాణ సారస్వత

పరిషత్ సమావేశ మందిరంలో తెలుగు కవితా వైభవం ఆధ్వర్యంలో ఈ బిరుదును ప్రదానం చేశారు. పాలమూరు జిల్లా సాహిత్య, సాంప్రతిక రంగాలకు భీంపల్లి శ్రీకాంత్ చేసిన సేవలను గుర్తించి సన్మానం చేశారు. భీంపల్లి శ్రీ కాంత్ ను సన్మానించిన వారిలో తెలంగాణ రచయితల సంఘం రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు, ప్రముఖ కవి డాక్టర్ సందిని సిద్ధారెడ్డి, ప్రముఖ గాయకుడు, ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయ ఓ.ఎన్.డి దేశపతి శ్రీనివాస్, తెలుగు కవితా వైభవం వ్యవస్థాపకులు మేక రవీంద్ర, ప్రముఖ సాహిత్యవేత్తలు దాస్యం సేనాధిపతి, వరుల శివకుమార్, ఆంధ్రప్రదేశ్ అధికార సంఘం అధ్యక్షుడు పొట్లారి హరికృష్ణ తదితరులు ఉన్నారు.

శత వసంతాలు... నవ వసంతాలు

వందేళ్ళ విద్యాసంస్క ఆవిర్మావ ఉత్సవాలు ఒకవైపు.... మరోవైపున వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణ విషయంలో అరకై ఏళ్ళ నిరక్ష్యాన్ని దూరం చేసేలా పోరాటేట్ బిల్లుకు ఆమోదం... ఏప్రిల్ మాసంలో చోటు చేసుకున్న ఈ రెండు సంఘటనలు అటు విద్యావరంగా, ఇటు చరిత్, వారసత్వంపరంగా తెలంగాణలో రాబోయే ఆశాజనక వాతావరణాన్ని ఏర్పరిచాయి తెలంగాణ పోరాటానికి మూలకారణాలైన నిధులు, నియామకాలు, నీళ్ళకు ఇవి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాయి.

ఉస్సానియా యూనివర్సిటీ కీర్తిప్రతిష్ఠలు గతానికి మాత్రమే పరిమితం కాకుండా వర్ధమానం లోనూ వెలుగులు విరజిమ్మేలా చేసుకోవాల్సి ఉంది. దశాబ్దాల నిరక్ష్యాన్ని రెండు, మూడేళ్ళలోనే తొలగించడం అసాధ్యమైనా, ఉజ్జ్వల భవితకు వీలు కల్పించే మార్గాలను వేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అధ్యాపకుల నియామకం, హాలిక వసతుల కొరత, ప్రమాణాల మెరుగుదల లాంటి న మస్యలు ఎప్పటి నుంచో ఓయూను వేధిస్తునే ఉన్నాయి. స్వరాప్పం ఏర్పడిన నేపథ్యంలో అమ్మ చెట్టు లాంటి ఉస్సానియా యూనివర్సిటీని మరింత పటిష్టం చేసుకోవాలి.

ఒకవ్యుదు రాప్పంలోనే గాకుండా, యావత్ దేశంలోనూ వివిధ రంగాల్లో ఉస్సానియా యూనివర్సిటీ విద్యార్థులదే ఆధిపత్యం కొనసాగింది. అలాంటి రోజులను మళ్ళీ తెచ్చుకోవాలి. ఆ దిశలో కృషి సాగాలి. ఇందుకు కావాల్సింది నిధులు మాత్రమే కాదు... అంతకుమించిన సంకల్పబలం కావాలి. ప్రభత్వం మాత్రమే కాకుండా సమాజం కూడా యూనివర్సిటీ అభివృద్ధిలో భాగస్థామిగా మారాలి. పూర్వవిద్యార్థులు, యూనివర్సిటీతో వివిధ రకాలుగా అనుబంధం కలిగిన వారంతా ఇందుకు నడుం బిగించాలి.

నూతన చట్టంతో వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు వీలు కలిగింది. వారసత్వాన్ని గుర్తించి పరిరక్షించుకునేందుకు జిల్లా కమిటీల ఏర్పాటుతో జిల్లా, మండల స్థాయిలో సైతం వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు అవకాశం లభించినట్లయింది.

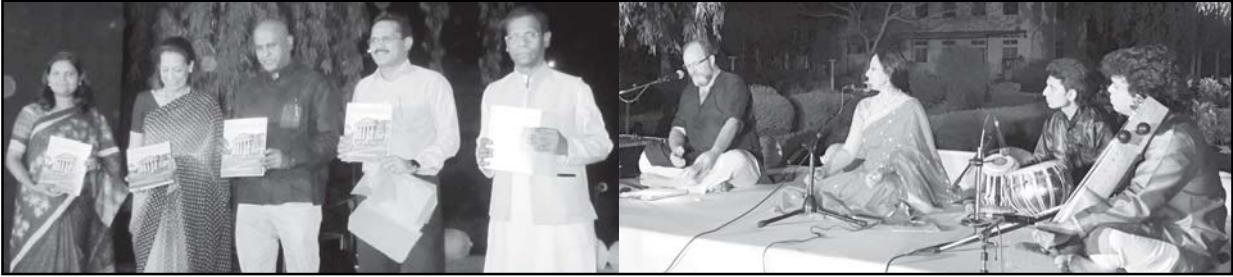
ఇక వ్యవసాయ రంగం విషయానికి వస్తే, రాప్పంలో నేటికీ అత్యధికులు తమ జీవనోపాధి కోసం ఆధారపడింది ఈ రంగంపైనే. తెలంగాణ పోరాటానికి మూలకారణాల్లో నీళ్ళ కూడా ఒకటి. భూములకు ప్రాణాధారమైన నీళ్ళను అందించేందుకు విషణ్వ కాకతీయ ద్వారా, వివిధ ప్రాజెక్టుల ద్వారా నడుం బిగించిన ప్రభత్వం తాజాగా మరో కీలక నిర్ణయం తీసుకుంది. ఏటా రెండు సార్లు రైతులకు వివిధ ఇన్స్టిట్యూట్ (విత్తనాలు, ఎరువులు, మెరుగుమందులు) కోసం ఎకరాకు ఒక పంటకు రూ. 4000 ఇవ్వమన్నట్లు ప్రకటించింది. ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగ జలాంటి నిర్దయాలు గ్రామస్థాయిలో కులవ్యత్తులను, పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించుకునే అవకాశం కల్పిస్తాయి. గ్రామాల నుంచి వలసలను తగ్గించేందుకు నూతనంగా ప్రవేశపెట్టిన సంకేమ పథకాలు దోహదపడనున్నాయి.

ఇన్స్టిట్యూట్ విషయంలో శ్రద్ధ వహించిన ప్రభత్వం రైతు తన ఉత్పత్తులను విక్రయించుకునే విషయంలోనూ తగు విధంగా సహాయపడాలి. గిట్టుబాటు ధరలు వచ్చేలా చూడడంతో పాటు మార్కెట్ యార్క్లలో హాలిక వసతులు పెంచడం, గ్రామీణ రహదారులను మెరుగుపర్చడం, శీతల గిడ్డంగుల ఏర్పాటు లాంటి వాటిపై దృష్టి పెట్టాలి. అన్నింటి కంటే ముఖ్యంగా సకాలంలో రుణం లభించేలా తగు చర్చలు తీసుకోవాలి. ముఖ్యమంత్రి కంటే కూడా రైతు సమాఖ్య నాయకుడు శక్తివంతుడిగా ఉండే రోజు రావాలని సీఎం ఒక సందర్భంలో అన్నారు. ఆ విధంగా తెలంగాణ గ్రామీణ, వ్యవసాయ వ్యవస్థను తీర్చిదిద్దితే అంతకు మించింది మరొకటి ఉండడు. ఆ దిశలో మన పయనం సాగాలని ఆశిద్ధాం.

మెదక్కుమార్క్.ఎమ్.

(యం. వేదకుమార్)

ఎడిటర్

కోల బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీకి కొత్త హంగులు

కోల ఉమెన్స్ కళాశాలలో ఉన్న చారిత్రాత్మకమైన బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీని పర్యాటక ప్రాతంగా చేసి ప్రజలకు అందుబాటులోకి తీసుకువస్తామని తెలంగాణ పర్యాటక, పురావస్తు, క్రీడల కార్యాద్ధర్థ వి. వెంకటేశం తెలిపారు. చారిత్రాత్మక బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీని కాపాడుకనేందుకు పర్యాటక, మూడ్జియమ్స్, వరల్డ్ మాన్యుమెంట్, ఓయ్లు సంయుక్త అష్టవ్యంలో కోలి బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీ ఫోటో ఎగ్గిబిషన్సు నిర్వహించారు. బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీను కాపాడుకనేందుకు వరల్డ్ మాన్యుమెంట్, ఓయ్లు, తెలంగాణ టూరిజం, మూడ్జియమ్స్ సంస్కల మద్దత్తు పరస్పర ఒప్పందం కుదిరింది. ఈ సందర్భంగా నగరవాసులు బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీ ఫోటో ప్రదర్శను తిలకించి దాని చరిత్రను తెలుసుకున్నారు. రెండు శతాబ్దాల క్రింత ఓ వెలుగు వెలిగి, అ తర్వాత వెలవెలబోయి, నేడు శిథిలావస్త కు చేరిన బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీ (కోల మహిళా కళాశాల) మళ్ళీ వెలగు జిలుగులతో కుమివిందు చేసింది. ప్రపంచ వారసత్వ దినోత్సవం సందర్భంగా రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ, పర్యాటక శాఖ, ఉపస్థితి విశ్వవిద్యాలయం వరల్డ్ మాన్యుమెంట్ ఫండ్ సంయుక్తంగా చేపట్టిన పరిక్షణ చర్చలు మొదటి దశ పూర్తయిన తర్వాత దర్జీ హోల్ సామాన్యుల సందర్భం కోసం ద్వారాలు తెఱుచుకుంది. బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీ పునరుద్ధరణ పనులు రెండో దశ చేపట్టిందుకు వరల్డ్ మాన్యుమెంట్ ఫండ్తో ఉపస్థితి విశ్వవిద్యాలయం గవర్నర్ బాటీ షైర్టపర్సన్ ప్రోఫెసర్ తిరుపతిరాపు, పర్యాటక, పురావస్తు కార్యాద్ధర్థ, పురావస్తు శాఖ సంచాలకుల విశాలాక్షి ఎం వోయూ విపరాలను వెల్లిడించారు. పునరుద్ధరణ పనులకు సంబంధించిన బుక్కలెట్సు ఆ విష్టరించారు. పునరుద్ధరణ పనులకు చౌరప తీసుకున్నప్పటి సలహాదారు బి. పాపారాత్మతో పాటుగా ప్రముఖ దర్జకులు బి. నరసింగరావు, రౌన్ట్ భాన్, మాజీ డీసిపీలు ఎ.క. భాన్, దొర, గులాం అలీ భాన్, మంతులు, ఉన్నతాధికారులు, దక్ష్మ అకాడమీ వైర్లు యు.ం. వేదకుమార్, కాలేజ్ ప్రిన్సిపల్ బి.టి. సీత తదితరులు కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

ఈ ప్రత్యేక దినాన్ని పునర్స్థిరించుకొని ఎన్నాక్షుగానో మూన్సేసి ఉ

ంచిన దర్శార్ హోల్, ఇతర కట్టడాల్లోకి అతిథులకు ప్రవేశం కల్పించారు. నిన్న మొన్స్టీ వరమా మొదటి దశ పునరుద్ధరణ పనులు అక్కడ చేపట్టారు. ఆ అధ్యుత నిర్మాణాలను చూసి అతిథులంతా అచ్చేరుమందారు. ఒకప్పుడు బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీగా ఆ భవనం పేరొందింది. అందులోని కొన్ని కట్టడాలను వరల్డ్ మాన్యుమెంట్ ఫండ్, ఆర్టియాలజీ విభాగం సహకారాలతో పునరుద్ధరించారు. ఈ పునరుద్ధరణతో ఆ కట్టడం గత వైభవాన్ని సంతరించుకుంది. ఈ సందర్భంగా కమర్ కస్టూర్ ఫోటో ఎగ్గి చిపణ్ణు కూడా నిర్వహించారు. ఆ భవనం ఒకప్పటి సాగుసులను ఆ ఫోటోల్లో మాసి అంతా ఆశ్చర్యపోయారు. ఒకనాటి మెట్టులాంటి విశేషాలన్నే ఆ ఫోటోల్లో ఉన్నాయి. హోల్లో ఈ ఫోటోలను ప్రదర్శించారు.

అప్పోడభరతంగా సంగీత కచేరి

ఈ ప్రత్యేక సందర్భాన్ని పునర్స్థిరించుకొని ఆ రోజు సాయంత్రం ప్రత్యేక కార్యక్రమం నిర్వహించారు. వైట్ మొఫుల్ రచయిత విలియం డాల్రీపిల్ ఈ రెసిడెన్సీ కథలు, గాధలను వివరించారు. బ్రిటీష్ రెసిడెంట్ (జేమ్స్ క్రిక్పాట్రీక్ (1798-1805), షైర్లుస్ట్రోమ్ ప్రేమగాధలను తెలిపారు. హిందుస్ట్రీ గాయకరూలు విద్యా పో ఆయనతో కలసి దక్ష్మన్ / హైదరాబాద్ కవులు రచించిన గజల్ ను తన మధుర స్వరంతో ఆలపించారు. విద్యా పో తన కార్యక్రమాన్ని, ఇట్లపోం అదిల్ పో (1556-1627) రచించిన కితాబ్ - ఎ-నవ్రస్తో తాను మాసిన గంచ స్తుతితో ఆరంభించారు. ఆ తరువాత ఆమె గోల్గొండ సుల్తాన్ కులీ కతుంబ్ పో రచించిన పియా భాజ్ ప్యాలా పియా జాయేనాసు అలపించారు. మహో లభాభాయి చండా రచించిన గీతాలను కూడా ఆమె పాడారు.

రెండు శతాబ్దాల క్రితం అక్కడే నైజాముల కాలం నాటి ప్రముఖ నరకీ మహో లభాభాయి తన ప్రదర్శనలను ఇచ్చిన సంగతిని విలియం గుర్తు చేయగా, ఆమె గీతాలను విద్యా పో అల పీంచడం విశేషం. ఇక్కడి కవి మఖ్బాం రచించిన 'అవ్ కి యాద్ అతీ రహీతో' ఈ కార్యక్రమం ముగిసింది.

- దక్ష్మ న్యాస్

తెలంగాణ సాహిత్య దృశ్యం

బదిగి ఎదిగిన

మహేశమహేశావాధ్యయ శ్రీహరిసార్

స్థలం: ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ, ఆర్ట్స్ కాలేజీ, తెలుగుశాఖ క్లాస్‌రూం ముందు కారిడార్.

కాలం: 1977

క్లాస్ అయిపోంగనే రూంసుంచి రామరాజుగారు (ప్రెడ్ ఆఫ్ డిపార్ట్మెంట్ పెశాదాలో - అప్పుడు ప్రినీపాల్ అంత లెవెల్ మరి) సింహంలా వెళ్తున్నారు.

ఎదురుగా శ్రీహరిసార్ పుస్తకాల్చీ పసిబిడ్డలా ఎదకు హత్తుకొని వినయంగా భయంగా కారిడార్ గోడకు తగులుతున్నదా అనిపించేటంతగా ఒదిగి ఒదిగి నడుస్తూ వస్తున్నదు.

ఆ దృశ్యాన్ని క్లాసు బయట (నేను, విజయ రావు, హేమలత, కనకవల్లి, మా సీనియర్లు నం దిని సిధారెడ్డి, గుడిపోళం రఘునాథం మొయా వాళ్యం) ముచ్చట బెట్టుకుంటూ, జోకోలేసుకుంటూ కేరింతలు కొడుతూ ఉన్న మేం ఆ దృశ్యాన్ని చూసినం.

చూసి “గిదేంది! సారు, రామరాజును చూసి గింత భయపడ తడు” అనుకున్నం.

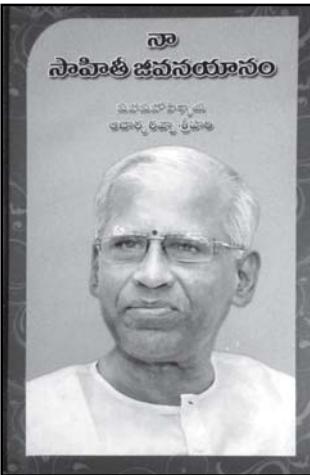
ఇన్నేండ్ల తర్వాత, అంటే మూడు దశాబ్దాల తర్వాత అర్థమ యింది.

అది భయంకాదు వినయం అని. అది inferiority కాదు modesty అని. అది తగ్గి ఉండడం కాదు ఒదిగి ఉండడం అని. ఒదుగుదల బీజంలో ఎదుగుదల మహావృక్షం దాగి ఉండని అర్థమయింది. ఆ ఒదుగుదలే సూర్యాచీచర్ నుంచి వైన్చాన్సులం స్థాయికి ఎదిగేటట్లు చేసింది.

x x x

అయన మాకు వ్యాకరణం, సంస్కృతం చేపేపారు.

అయన చేపే తీరువల్లనో, నేను టెస్ట్‌లోనే మా రూంమేట్స్, డిగ్రీ చదివేశాలకు వ్యాకరణం చేపేంతగా వ్యాకరణం మీద కొడ్డి పట్టు ఉండి కొనసాగడం వల్లనో, డిగ్రీలోనే ఆర్యసమాజంలో కొడ్డిగా సంస్కృతం నేర్చుకుని ఉన్నందువల్లనో ఆ

యన క్లాసులు నాకు ఇంట్రోస్ట్రింగ్‌గానే ఉండేవి. అందుకేనేము ఆయన క్లాసులు మిన్ అవక పోతుంటిని. అందువల్లనే ఏమో నేను కొన్నిసార్లు కొన్నిఫస్ట్, కొన్నిసార్లు సెకెండ్‌గా ఉండేవాడిని.

వ్యాకరణ పారంలో ఆయన ఒక హాలిక సూత్రం చెప్పిందు. అది ఇప్పుతేకి యాదికున్నది. ‘వ్యాకర తను సూత్రం రూపొందిచేటప్పుడు సంక్లిష్టికరణకు, క్లాస్టికరణకు, కుదింపుకు (condensed form) ప్రాధాన్యత నిస్తుడని ఆ క్రమంలో సూత్రంలో ఒక్క అక్షరం తగ్గితే కొడుకు పుట్టినంత ఆనందాన్ని పొందుతాడని’. అది ఆయన చెప్పింది. అంటే ఆయన ఎంత హాలికంగా ఆలోచిస్తుడో అనేది దీన్ని ఒట్టి తెలుస్తుంది.

హాలికంగానేకాక సరళంగా సూటిగా చెప్పేపాడు. మెత్తగా ప్రసన్నవదనంతో చెప్పినా స్పూరంలో కచ్చితత్వం ఉండేది. ఆయన పారం వింటుంటే ఇంత పొండిత్యం, జ్ఞానం సంపొదించడం ఎలా సాధ్యమయ్యందని ఆశ్చర్యం కలిగేది మాకు.

ఆ తర్వాత అర్థమయ్యంది ఎంతో కరిన మైన క్రమశిక్షణ, కతోర దిక్కు, పట్టుదల ఉంటేగాని అది సాధ్యం కాదని.

బ్రాహ్మణేతర కులంనుంచి వచ్చి, నెనుకబడిన తరగతి నుంచి పేదరికం నుంచి వచ్చి మహామౌల్యాపాధ్యాయ బిరుదు పొందడం అనితర సాధ్యం. ఆ బిరుదు బ్రాహ్మణులలోనే అతి కొద్దిమందికి వచ్చింది. బ్రాహ్మణేతరులలో ఒపు శా శ్రీహరిసార్ మొదటివారు. ఇంతటి మహాన్నత మైన బిరుదును పొందడం ఎలా సాధ్యమయింది?. బ్రాహ్మణేతరుల విద్యావృద్ధిని ఓర్కలేనివారు ఎన్నో ఆటంకాలు కల్పించి ఉంటారు. అణివేసే ప్రయత్నం చేసి ఉంటారు. (నేను ‘ముంగలి’, తెలంగాణ ‘చరిత్రలు’ వేసినప్పుడు ఇలాంటి మూత్రి విరుపులు చూసిన కాబట్టే ఇలా ఉపించాల్చి వచ్చింది). అయినా సార్ మహేశాన్నత స్థాయికి ఎదగడం స్వీయక్రమశిక్షణ, పట్టుదల వల్లే సాధ్యమయిందని అనిపిస్తుంది. ఆ రెండింటి వల్ల సాధించిన అనితర పాండిత్యం, అనవరత రచనా వ్యవసాయం వల్లే

సార్ ఈ స్టోయికి ఎదిగిండని అని పిస్తుంది.

శ్రీహరిసార్ ఈ సుదీర్ఘ కష్టభూయిష్ట ప్రస్తావనలో తెలుగు సాహిత్యానికి, తెలంగాణకు చేసిన ప్రదానం (contribution) చాల గొప్పది.

xxx

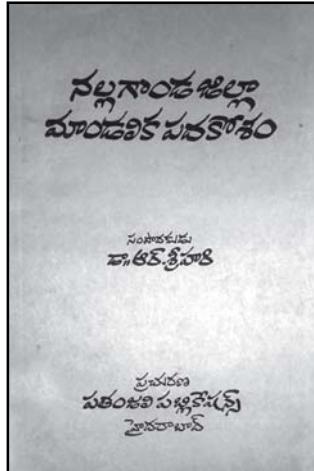
సంస్కృతం నుంచి తెలుగులోకి వేలకొలది అనువాద గ్రంథాలు వచ్చినవి. తెలుగు నుంచి సంస్కృతంలోకి వెళ్లినవి తక్కువ. ఆధునిక కాలంలో మరీ తక్కువ. సి. నారాయణరెడ్డిగారి, 'ప్రపంచ పదు'లను, జాపువా 'గబ్బిలం, ఫిరదౌ' కావ్యాలను, 'వేమునశతకం, సరసింహశతకం' అన్నమయ్య సుభాషితాలు అనే గ్రంథాలను శ్రీహరి గారు సంస్కృతంలోకి అనువదించి సంస్కృత పండితులకు తెలుగు సాహిత్యాన్ని పరిచయం చేయడం అభినందనీయం.

xxx

కాలగర్భంలో కలిసిపోత్తు తెలుగు ప్రాచీన సాహిత్యాన్ని వెలికి తీసి భద్రపరచాలనే ఆకాంక్షతో సారు రెండు గ్రంథాలు వెలువరించి నారు. అవి 'అలజ్ఞ కావ్యపద్య ముక్తావళి', 'తెలుగులో అలజ్ఞ వాజ్యయం'. ఈ రెండు చాలా విలువైన గ్రంథాలు. ఈ రెండించి నుంచి నా 'ముంగిలి' (ఈ పుస్తకానికి సార్ పీలిక రాసి నాకు ఎంతో మేలు చేసిందు) గ్రంథంలోకి ఎంతో సమాచారం తీసుకున్న అందుకు సార్కు సదా కృతజ్ఞాల్సి.

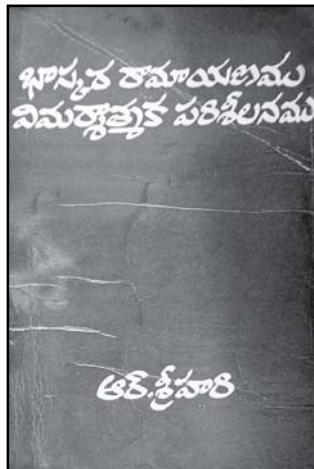
xxx

తెలంగాణ అస్తీత్వ విశిష్టతను నిలబెట్టటానికి శ్రీపారి సార్ చేసిన డోహదాన్ని గురించి చెప్పుకపోతే ఈ వ్యాసం అసంఖ్యాతము వుతుంది. తెలంగాణ అస్తీత్వ విశిష్టతలలో భాష ఒకటి. తెలంగాణ రాష్ట్ర మరిదశ ఉద్యమానికి ఎనిమిది పది సంవత్సరాల ముందే తెలంగాణ భాషను సంరక్షించడానికి 'నల్లగొండజిల్లా మాండలిక

పడకోశాన్ని' (1985) రూపొందించినాడు. ఈ నందర్శంగా ఆయన రాసిన మాటలు ఉటకించడం అవసరం. తెలంగాణ మాండలికాలంటే నాకు ప్రాణం..... నిఘంటువుల్లో స్థానం కల్పించకపోవడం కూడ యుక్తం గా తోచదు. మాండలిక పదజాలాన్ని ఎంతో మనం దూరం చేసు కున్నాం. మొత్తం సాహిత్యంలో ఒకే ఒక్కచోట, ఒక్కసారి మాత్రమే ప్రయోగించిన పదాన్ని కూడ నిఘంటువుల్లోకి ఎక్కించడానికి ప్ర యత్నించిన నిఘంటుకారులు లక్ష్మాది ప్రజల నాలుకల్లో నిత్యమూ వ్యవహారంలో ఉన్న మాండలిక పదాలను ఉపేక్షించడం యుక్తంగా తోచదు'.

ఆయన కార్యాల్యం 'శ్రీహరినిఖంటువు'లో ఇంతవరకూ నిఘంటువులక్ష్మి అనేక తెలంగాణ పదాలకు తాపు కల్పించినాడు.

ద శాభ్యాలుగా తెలంగాణ భాషను కించరచడం, అవహేళన చేయడం చూసి నవీంచలేక తెలంగాణభాష విశిష్టతను ప్రాచీనతను నిరూపించడానికి ఆయన 1988లోనే 'తెలంగాణ మాండలికాలు -కావ్య ప్రయోగాలు' అనే గ్రంథం రచించినాడు. తద్వారా తెలం గాణ భాష పోస్యపాత్రల భాషకాదని, విలస్త భాష కాదని, గారవ నీయ భాష అని నిరూపించినాడు.

సంస్కృతం, తెలుగు రెండు భాషల్లోను మేటి అనిపించుకున్న సమ్మాచి ఆయన.

మొత్తానికి శ్రీహరిసార్ ధన్యజీవి.

సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి,

మొబైల్: 98856 82572

మెయిల్: narayanareddy.sunkireddy@gmail.com

JBR ARCHITECTURE COLLEGE

H Y D E R A B A D

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA & FAU Hyderabad)

6-3-248/1/1A, 2nd Floor, Bhaskar Plaza, Road No. 1, Banjara Hills, Hyderabad - 500 034. Telangana, India
Ph : 040-66105270, 9703372442, 9703277053, E-mail : jbrarchitecture@gmail.com, www.jbrarchitecture.com

జానపద సాహిత్యంగా గుర్తింపుడింది విదేశీయుల వల్లే రిష్టవర్గం చేతిలోనే అనాదరణకు గురైంది

మొదటి దశలో జానపద సాహిత్యానికి సేవ చేసినవారు ఖ్యాతంగా ఈస్థించియా కంపెనీ అధికారులే. ఈ దేశపు గ్రామీణ సాహిత్యాన్ని వెలికి తెచ్చి విదేశీ పుత్రికలలో దానిపై వ్యాసాలు రాసి ప్రచురించినవారు కూడా వారే.

దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో పండితులు సంస్కృత సాహిత్యాన్ని, ప్రాంతీయ శిష్ట సాహిత్య సమాధులను ఆరాధిస్తుంటే విదేశీ యులు ఇక్కడి తరతరాల సంప్రదాయ జానపద సాహిత్యాన్ని తమి తీసి భద్రపరిచే ప్రయత్నం చేశారు. వారిలో ఎం.జె.బోయర్, కిట్టోల్, కల్వోల్ కాలిన్ మెకంజీ, సి.పి.శ్రోన్ వంటివారు ముఖ్యులు. వీరి వలనే పల్లె సాహిత్యం బతికి బట్టకట్టిందని కొందరి అభిప్రాయం.

జానపదుల జీవ సాహిత్యం విదేశీయుల హృదయాలను తట్టిలేపింది. ఆ సాహిత్యంలోని విశేషాలను తెలసిన వారిచే వినిపించుకొని, చదివి వినిపించుకొని ముగ్గులయ్యారు. కాటమరాజు కథల వంటి జానపద గాథలను వివి, వెనువెంటనే ఆంగ్లంలోకి తర్జు మా చేసిన ఘనత బ్రాన్డె. అయిన ఆ కథ రాత ప్రతులలో ఉండడం గమనించి ఆప్టర్చ్యూషోయాడు. వారం రోజులు తెరపి లేకుండా పాడే ఆ కథ భారత భాగవతాల కంటే గొప్పదని అయిన నిర్ద్యందంగా ప్రకటించాడు.

బోయర్, కిట్టోల్ వంటివారు లండన్ నుండి వెలువదే ఆంగ్ల పుత్రికలలో జానపద గేయాలను అనువదించి ప్రకటించారు. అంతేకాదు తెలుగు జానపద గేయ సాహిత్యంపై ఎన్నో వ్యాసాలు రాశారు. తద్వారా తెలుగు జానపద సాహిత్యంపై ప్రపంచ పరిశోధకుల దృష్టి పడింది. ఐతే అనాటికి జానపదుల వైజ్ఞానికాంశాలు, రకరకాల ప్రదర్శనలు, కుల పురాణాలు, అట్టడుగు వర్గాల పీరగాథలపై లోతైన దృష్టిపడలేదు. ఆనాడు తెలుగు సాహిత్య రాత ప్రతుల సేకరణలో భాగంగా జానపద సాహిత్య రాతప్రతులు కూడా చాలనే లభించాయి. ఐతే వాటిని సాహిత్యంగా గుర్తించడానికి నిరాకరించిది వీరికి సహాయకులుగా ఉన్న పండితులు, బ్రాహ్మణ పండిత వర్గానికి సంబంధించిన వారే.

ఈస్టిండియా కంపెనీ, బ్రిటిష్ పొలక అధికారులకి సహాయ పడే దేశీ శిష్టులు వాటిని వెలుగులోకి తీసుకురావడానికి పెద్దగా ఇష్టపడ లేదు. కంపెనీ అధికారుల దృష్టినిలోతుగా మరలనివ్వలేదు. వీరికి తెలువకుండానే సమాచారాన్ని వారి ప్రాంగణాల నుండి తరలించేశారు. వీరి దృష్టి పథం నుండి ఏమార్పారు. ఆ రంగంలో

సహకరించే ఇతర సహాయకులను బెదిరించారు. జానపద సాహిత్య సమాచార దాతలను, వ్యవహర్తలను వీరి దరిదాపులకు పోనివ్యకుండా చేయగలిగారు.

ఎడ్వర్ త్రస్ట్, రంగాచారి కలసి తయారు చేసిన Castes and Tribes of South India సంపుటాలలో ఆయాకులాల భౌతిక వివరణని మాత్రమే ఇచ్చారు. అంతేగాని ఆయా కులాల, బృందాల విశిష్టతలను ఎక్కడా ఏ రూపంలోనూ గుర్తించలేదు. డక్కలి చిందు, జంగాల వంటి వందలాది వారి గురించి రాసినప్పుడు వారి వద్ద గల సాహిత్యం, తాళపత్రాల గురించి ఎక్కడా ప్రస్తుతి చేయలేదు. వారి వద్ద గల చిత్రకళా పటాల గురించి, జాంబువరూణాదుల వంటి పొరాణిక, కుల పురాణాల గురించి సూచన ప్రాయంగానై పేర్కొనలేదు. రంగాచారిగారి వంటివారు తెలుగు సమాజంలోని ఒక వ్యక్తి తన చుట్టూ ఉన్న కులాల వారి వివరాలు సేకరించిన పుపుడు తప్పక మాఫిక, లిఫిత, కళాత్మక, శాసన, ఆహ్ర్వా సాంస్కృతిక సాహిత్యపరమైన వస్తు సంపద కనుపించినా వాటి, విలక్షణతను గుర్తించ నిరాకరించారు. గుర్తించి కూడా పక్కన పడేసారు. వేలాది ఏక్కుగా కొనసాగింది ఈ దురాచారం. ఈస్టిండియా, అంగ్లేయ పొలకుల పొలనా కాలంలో వెలుగు చూసే అవకాశాలను సైతం విజయవంతంగా ఆపగలిగారు.

ఎందుకోసం జిగింది ఇలా?

ఇది ఒక ప్రధానమైన ప్రత్యు:

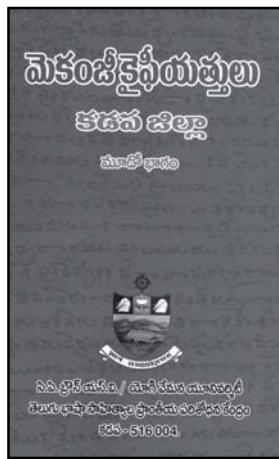
సంస్కృత అనువాదాలే తప్ప తెలుగు సాహిత్యంలో ఆది రచనలు చాలా తక్కువ. పొలకురికి సోమునాభుని దేశీ రచనలను పైతుం పక్కన పెట్టిన పండిత వర్గం, వేమన వంటి ప్రజా కవులను ఏనాడూ, ఎక్కడా ప్రస్తుతి చేయలేదు. అనఱు వేమన కవిని సాహిత్య రంగంలోంచి లేపేయాలనే కుటు పన్నారు. కానీ తెలుగు జానపద సాహిత్యంపై కృషి చేసిన అంగ్లేయ అధికారి చాలైన ఇ.గోవర్ రెఫ్ లో Folk songs of southern India అనే పుస్తకాన్ని రచించాడు. ఇందులో తమిళం, కన్నడం, బడగ, కొడుగు, మలయాళి భాషా జానపద గేయాలను సేకరించి వాటిని అనువదించి ప్రచురించాడు. ఐతే అందులో తెలుగు జానపద గేయాలు లేవు. కానీ మాఫికంగా సేకరించిన వేమన పద్మాలు జానపదాలుగా భావించి అందులో చేర్చాడు. దీనిని గమనించి వి.జె.బోయర్ అనే బ్రిటిష్ అధికారి

గొసపడ గేయలను ఎందుకు వేయలేదని ప్ర శ్రీంచాడు. అంతే కాదు Indian Antiquity అనే ప్రతికలో Telugu Ballad poetry అంశంలై వ్యాసం రాశాడు. ఆ వ్యాసంలో ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించాడు. ఈ వ్యాసంలో తాను మొత్తం ఆరు జానపద గేయలను ప్రస్తావించాడు. అందులో ఐదు శృంగార గేయాలు. ఒకటి చారిత్రక గేయం. రాయలసీమలోని బళార్థి ప్రాంతంలో సేకరించిన సర్వాయ పొపిది చారిత్రక గాథ అందులో ఒకటి. బోయల్ సర్వాయ పొపిదిని రాయలసీమ వాడని భావించాడు. కానీ సర్వాయ పొపని కథ పరి శీలించగా తెలంగాణా ప్రాంతం వాడని ఆనాడే తేలింది. వెంటనే మరో వ్యాసంలో బోయల్ ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించి నిరిచేసుకున్నాడు. ఇదీ తొలితరం ఈస్టిండియా, ల్రిఫీష్ అధికారుల పరిశోధన విధానం. అంతకు ముందు ఎవరు ఏ క్షీత్రంలో పని చేసినా తదనం తర పరిశోధకులు వారిని పేర్కొనేవారు. పరిశోధన, విద్యాత్మక నిజాయిత్తికి బద్దులగా ఉండేవారు. ఇప్పుడు మూడు తరాల కింద జిరిగిన పరిశోధనని సైతం కొందరు పరిశోధకులు కొందరు తమదిగా చెప్పుకోవడం జరుగుతున్నది. ఐనా ఎవరూ పట్టించుకోవడం లేదు. ఖండించడంలేదు.

మరో అధికారి లైడెన్ జాన్ 1680- 1740 లలో జీవించాడు. ఇతను కలకత్తాలోని ఫోర్ట్ విలియం లో ఉద్దోగి. ఆయన భాషా శాస్త్రజ్ఞుడు. ఇతను “ఇండో చైనా, ది ఫార్ తప్పు అండ్ డెక్స్స్ లాంగ్వేజెన్” అనే గ్రంథంలో తెలుగు భాష గురించి వివరంగా రాశాడు. ఇతను సంస్కృతం, తెలుగు భాషలలో అనేక రకాల రాత్మప్రతులను సంపాదించాడు. వాటిలో తెలుగు జానపద గీతాలు కూడా ఉన్నాయి. వీటిని ‘లైడెన్ మ్యాన్ ప్రిఫ్టు’ అని ఒక ప్రత్యేక విభాగం కింద ఉంచారు. 1837లో సి.పి.బ్రాన్ ఇంగ్లండుకి వెళ్ళినప్పుడు అక్కడ ఈప్పు ఇండియా కంపెనీ ఆఫీస్‌లో ఓ మూల రు కట్టలు పడి ఉన్నాయి. వాటిని చూసి బ్రోన్ మళ్ళీ తాను ఇండియాకి వచ్చే ముందు తన నేకరణతో పాటు అక్కడే వాటిని భద్రంగా ఉంచే చర్చలు తీసుకున్నాడు. ఇప్పుడు ఆ విభాగంలో జానపద రాత్మప్రతులలో తెలుగు జానపదరూలా పోటాల్సు ఎట్లో లాచిపోయా

ఆలగే మరో అభికారి కల్వుల్ కాలిన్ మెకంజి (1754-1821). కేవలం సాహిత్యానికి సంబంధించిన వాటినే కాకుండా తెలుగు నేలకు సంబంధించిన సామగ్రిని సేకరించాడు. ఇతను చిన్న జీతంతో స్వాటాలందులో పనిచేస్తూ ఇక్కడకు వచ్చి మదరాసు ఈస్థించియా కంపెని ఆఫీసులో చేరాడు. ఆ తరువాత 1810లో మదరాసు సర్వేయర్ జనరల్గా, ఆ తరువాత 1816లో ఇండియా సర్వేయర్ జనరల్ ఇన్ చీఫ్గా పనిచేశాడు. తన జీవితకాలంలో ఏ ఒక్క వ్యక్తి, సంస్థ సేకరించనంత సమాచారం సేకరించాడు. 1568 సంస్కృతం, తమిళం, తెలుగు ఇతర భాషల రాత్మప్రతులు సేకరించాడు. 2070 స్క్యూనిక చరిత్రలు సంపాదించాడు. వీటిలో అనేకాంశాలు జానపదాలకి చెందినవే. 6218 నాట్యాలు, 8076 శాసన పాఠాలు, 2630 బిత్తపటాలు సేకరించాడు. 1790 ప్రాంతా

లలో సేకరించిన తెలుగు కైఫీయతలు పాడవుతుంటే సి. పి.బ్రాన్ వాటిని తిరిగి ఎత్తి రాయించాడు. అలా అవి బతికి బట్టకట్టాయి. మొదటిసారి దక్కున్ ప్రాంతం సర్వేచేసిన సందర్భంలో ఈ ప్రాంతానికి చెందిన అనేక అప్పరూప చారిత్రక ఆధారాలు సేకరించాడు. దక్కున్ నేల మీద జానపదాలు, రాతప్రతులు ఆనాడే భారతదేశం దాటి లండన్, జర్జున్, ప్రాన్స్ వంటి దేశాల గ్రంథాలయాలకు చేరినాయి. అక్కడే అవి మగిపోతున్నాయి.

మెకంజీ తరువాత సి.పి.ట్రోన్ (1798-1884) అంతటి సేవ చేసాడు. ఇతను కూడా ఈస్టిండియా కంపెని ఉద్యోగి. ఆ తరువాత ఎన్నో ఉన్నత పదువులు అందుకున్నాడు. ఇందియాలో పని చేసిన కాలంలో ఎక్కువగా తెలుగు ప్రాంతంలో ఉన్నాడు. అందువల్ల తెలుగు మీద మక్కువ ఏర్పడింది. వేలాది రాత ప్రతులు సేకరించి అందులో ఎక్కువగా శిష్ట వాజ్ఞాయ ప్రతులను ఎత్తి రాయించి, వాటిని అచ్చొప్పించాడు. అంతేకాదు. వేమన పద్మాలను, వేమన కవిని తెలుగులోకి తీసుకు రావడంలో అతని పాత్ర గొప్పది.

ఎన్నో ఆవాంతరాలను ఎదుర్కొని, తన దగ్గర పని చేసే ఉద్దేశ్యాలను కాదని వేమన పునర్జీవానికి కార్కడయ్యాడు. శివ సహాయకుల మనోభావాలను అతి సున్నితంగా గుర్తిస్తూనే అట్టడుగు వర్గాల జానపద సాహిత్యాన్ని నేపరించాడు. ఇతను కూడా తెలుగు జానపద సాహిత్య విభిన్నతను గుర్తించి, ఆసియూటిక్ జర్నల్లో వ్యాసాలు ప్రకటించాడు. తన గ్రంథ, రాత ప్రతులు, పార్శ్వ నేపరించాడు. తన వాంతరాలు ఎదురైనా, కష్ట నష్టాలకు గురైనా జానపద పాఠ్యాలను నేపరించాడు.

ఆంగ్నేయ పండితులు ఇచ్చిన గౌరవ మర్యాదలను గుర్తించిన తరువాత హిందు పండితులు కొండరు వాటిలోని సాహిత్య సాగసుకు, సంగీత వైదిగ్యతకు తలవంచి నమస్కరించారు. అంత వరకు అనాదరణకు గురై, అనాధృత వాజ్ఞాయంగా పేరొన్నబడిన జానపద సాహిత్యం గుర్తింపునకు వచ్చింది. కేవలం సాహిత్య రంగానికి కాదు. సాంస్కృతిక, కళా విశిష్టతలను కూడా ఆ సాహిత్యం ప్రతిఫలించింది. ఐతే విదేశీ జానపద విజ్ఞాన వేత్తలు అంటని జానపద సాహిత్యాన్ని ఆ తరువాతి శిష్ట సేకర్తలు కూడా గుర్తించ నిరాకరించారు. వాటిని స్ఫురించలేదు. 1990ల తరువాతే దళిత ఆదివాసీ మహిళా మైనారిటీల జానపద సాహిత్య కళా మూలాలలోకి పరిశోధన ప్రయాణం ప్రారంభమంది.

వేలాది ఏక్షుగా భారతీయ పండితులు పక్కన పెట్టిన జానపద సాహిత్యానికి జీవనగంజి పోసిన విదేశీ విజ్ఞాన వేత్తలని ఒకసారి గురు చేసుకోవడం అవసరం. అంటే ఈ వాసన.

-|పొ.జయదీర్ తిరుమలరావు,

ಮೊಬೈಲ್: 9951942242

ഇമെയ്ല്: jayadhirr@gmail.com

పొట్టి, నాట్యమై అజరామరమైన కవయిత్రి

మహాలభూ భాయి చందు

తరాలుగా తెలంగాణలో ఆధునిక విద్యాపంతులను తయారు చేసిన ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ వందేళ్ళ ఉత్సవాలు జరుపుకుంటున్న సందర్భంలో అడిక్ మెట్లోని తన జాగీరును ఉస్కానియా యూనివర్సిటీకి వాసరత్వ కానుకగా అందిచ్చిన మహాలభూ బాయి చందాని గుర్తు చేసుకోవాల్సి వుంది. ఒక కవయిత్రిని గుర్తు చేసుకోవడమనంటే ఆమె కవిత్వాన్ని పరామర్శించడమే కదా!

‘నాలెళ్ళ ఈజ్ పవర్’ అన్న మొదటి తత్వవేత్త ప్రాస్ిన్ బెక్స్ (1597) అని అంటారు. కానీ నిజానికి జ్ఞానికున్న ప్రాధాన్యతను వ్యాసిసిపట్టుకొని ‘జ్ఞానం పురుషుల జన్మహక్కుగా గుర్తింపు పొందిన కాలమే పితృప్రామ్య భావజాలానికి ప్రారంభ సూచి. ఐనా ఎన్నో అవరోధాలన్నెడ్డి మేఘావులుగా జ్ఞానరంగాల్లో అడుగిడిన దక్కను ప్రాంత స్థ్రీలో మహాలభూబాయి చందా వేగుచుక్క వంటిది. వీధి గాయకుల బృందంతో కలిసి ప్రాద్రాబాదుకు వలస వచ్చిన రాజ్ కన్వర్ బాయికి 1768లో పుట్టిన బిడ్డ చందా. ఆమె జీవిత చరిత్రను రాసిన రచయితలందరూ ఆమె పుట్టుకును ఒక అద్భుతగాధగా రూపుగట్టిచ్చిందు. చంద్రుని వంటి వర్షస్తుతో పుట్టిన ఆ బిడ్డ గదంతా వెలిగెట్లు చేసిందనీ, అందుకే ఆమెకు చాంద బీబి అనే పేరు పెట్టారనీ వివరించిందు. కవుల ఆ అతిశయోక్తులను నిజంగానే తన జ్ఞానంతో నిజం చేసింది చందా.

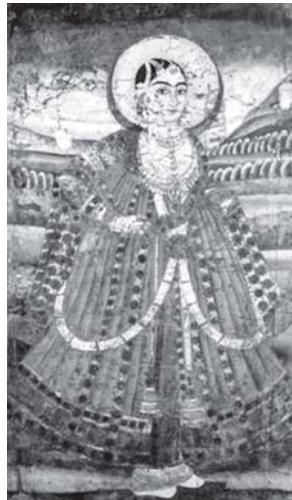
“నీ కాంతిని విరజిమ్ముతూ జ్యులించే సూర్యుని వలె ఓ ప్రభూ-

నీ జ్ఞానపు కిరణం సోకి ఈ చందా జాజ్యులంగా వెలిగిపోనీ”

అంటూ ఓ గజల్లో తను నమ్మే ‘అలీ’ని కోరుకుంటుంది చందా. సరిగ్గా అలాగే మధ్యయుగాల నాటి ప్రాద్రాబాదు రాజ్యాలో సమీక్షిత సంస్కృతిని వెలుగులా పంచి సూఫీ కవయిత్రిగా, సాహిత్యాకాశంలో చందమామలా చిరస్థాయిగా నిలిచి పోయిందామె. షియా కుటుంబంలో పుట్టి సున్నే రాజకుటుంబీకుల మెప్పును సగర్యంగా అందుకుంది. ప్రపంచ సాహిత్య ప్రేమికుల మర్మనులనందుకొంది. తల్లిగా, బిడ్డగా, భార్యగా, విధవగా పితృస్వామ్యం విధించిన పొత్తల్లో సత్తమతమయ్యే స్థానిక స్థీలకు స్వాత్మగా నిల్చింది. మహాతథ్ కన్వర్ బాయి పెంపంటలో, రక్తధౌలా అంతపురం కల్పించిన అవకాశాలతో విదుషీమణిగా ఎదిగింది. పర్సియన్, ఉర్దూ, అరబిక్, భాషల్లో లోతైన అధ్యయనం ఆమెకు తరగని జ్ఞానాన్నిచ్చింది. ప్రముఖ కథి, చిత్రకారుడు, చరిత్రకారుడు అయిన తాజలీషే స్నేహం ఆమెను సాహిత్య దారుల్లో నడిపించింది. కుటుంబ సంప్రదాయం నాట్య శిక్షణము బాల్యం నుంచే అందిచ్చింది. షియా సంగీతజ్ఞుడూ, దృష్టి, భయాల్

రాగాలకు ప్రాణం పోసిన ఖుషాల్ భాన్ ఆమెకి సంగీతాన్ని సంప్రదాయంగా అందిచ్చిందు. తన విద్వత్తుతో ‘అభినవ అరిస్టాలీల్గా గుర్తింపు పొందిన అప్పటి ప్రధానమంత్రి అరస్సూరూ (అరిస్టాలీల్ వంటి ఉద్దండుడు) మార్గదర్శకత్వంలో చందా రాజకీయ, తత్త్వ శాస్త్రాల్లోనూ పట్టు సాధించింది. ఈ విద్వత్తే ఆమెను రెండో నిజాం ఆస్తానానికి చేర్చింది. వీటన్నిటికి తోడు తల్లి రూపకన్వర్ అందిచ్చిన తాత్త్విక చింతన చందాని పరిచితగా తీర్చిదిద్దింది. అందుకు మరింత వన్నె తెచ్చింది అప్పటికే ప్రాద్రాబాదులో పాచుకొన్న సమ్మిలిషిత సంస్కృతి ఇచ్చిన సంస్కారం. మోలాలీదర్గా, అపుర్ణభానాలు, గుళ్ళా, పండుగలూ - పభ్యాలూ ఇచ్చిన కలివిచితం ఆమె ప్రపంచాన్ని ప్రేమ మయంగా మలిచిపై రాజాస్మాన ఉద్యోగినిగా యుద్ధవిద్యలను, వేట వినోదాలనూ ఆకశింపు చేసుకున్నది. స్వప్తంత్ర స్ట్రీగా, పరుష రాజకీయ వ్యవస్థలో తన్నతాను నిలబెట్టుకునే విదుషీమణిగా, నిజాం రాజకీయ సలహాదారుగా అప్పటి సందర్భాలను లోతుగా అర్థం చేసుకున్నది. 1802 సంవత్సరం నాటికి వసంతోత్సవ వేడుకల్లో తన అద్భుత కళాప్రదర్శనతో చందా నిజాం నవాబు నుంచి ‘మహాలభూ బాయి’ అనే బిరుదును సగర్యంగా అందుకుంది. కవయిత్రిగా ఆమె ఆ పేరు తోనే ప్రసిద్ధి పొందింది. ఇంటికి పరిమితం కాని ఆస్తాన నర్తకిగా మహాలభూ 12వ శతాబ్దిం నాటి అక్కమహాదేవి వలె తన అనుభూతులను కవిత్వంలో బలంగా పరిచింది. అదే ఆమెను ప్రపంచ దేశాలకు పరిచయం చేసింది. 2000 సంవత్సరంలో చికాగో యూనివర్సిటీ లైబ్రరీలో నేను కనుగొన్న మహాలభూ గజల్ పుస్తకం ఈ శతాబ్దారంభం నాటికి ‘కరాబీ’లో ప్రచురణ పొందిన పుస్తకమని తెలుసుకున్నప్పటి ఆనందంలోంచి నేను ఆమె అభిమానిగా మారిన. తను సాధించిన జ్ఞానాన్ని మనకు తన కవిత్వం ద్వారా అందిప్పవేగమేగాక తను స్వయంగా సంపాదించుకున్న జాగీరు పులాన్ని పైతుం దాసంగా గాక వారసత్వకాసుకగా మనకందిచ్చిన మనస్సున్న కవయిత్రిగా మహాలభూబాయి చందాను తెలుసుకోవడం నాకు దక్కిన అపురూప అనుభవం. ప్రాద్రాబాదు ఆర్చియాలజికల్ మూజీజియం లోని ఆమె చిత్రపటాన్ని చూసినప్పటి ఆనందం లోంచి ఆమె కవిత్వ శకలాలను ఏరుకోవడం ప్రారంభించిన. అదే ఆనందం లోంచి ఈమధ్య ఆమె కవిత్వ శకలాలను ఇంగ్లీషు తర్జుమాలో చూసి వాటిని రేఖామాత్రంగానైనా సాహిత్య ప్రేమికులతో పంచుకొని ఆమెను గుర్తుచేసుకునే ప్రయత్నమిది.

దక్కులులో మధ్యయుగాల్లోని స్వప్తంత్ర స్ట్రీల వ్యక్తిత్వాన్ని;

రాజుల్యంలోని సంఘర్షణలనూ; విందువినోదాలనూ; స్త్రీల సంవేదనలనూ రికార్డు చేసిన కవిత్వంగా మహాలభాబాయి కవిత్వం మన తరానికి అందిన అపురూపమైన కానుక. ఆమె రాసిన గజుళ్లు ఆమె ప్రాపంచిక దృక్ప్రథాలకూ, జీవిత అనుభవాలకూ నకశల్లు. ఫియూ సంప్రదాయాల్లో పూర్తిగా మనేకమై యోగినిగా మారిన తల్లి రాజుకుస్వర్బాయి ప్రభావం మహాలభా ప్రాపంచిక దృక్ప్రథాలకు పునాదిని వేసింది. అందుకు తోడు సకల విద్యల్లో ఆమె పట్టు, పురుష ప్రపంచంలో రాజకీయాలను దగ్గర నుంచి చూసిన అనుభవం, ఒంటరి స్త్రీగా తన సంఘర్షణ కలగలిసి ఆమె వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రత్యేకంగా తీర్చిదిద్దినై. అంత దనుక మార్పియా లేదా మస్సవీ వంటి శైలి చట్టాల్లోనే కవితాగానం

చేస్తున్న సూఫీ కవులకు భిన్నంగా స్నేహుగా ‘గజల్ శైలిలో సూఫీ కవిత్వాన్ని పొందిచ్చింది. విషాద గీతాలాచున కాదని తమస్య సందర్శాలికి తగినట్టుగా గజల్ శైలిని ఎంచుకోవడంలోనే ఆమె ప్రత్యేకత కన్పిస్తుంది. అదే ఆమెని మొదటి ‘దివాన్’ కవయిత్రిగా నిలబట్టింది. ఫియూ తాత్కావ్యక మూలాలను బలంగా విస్మించే ‘బోస్’ కోసం ఆమె యొంచుకున్న శైలి ‘ర’ జంట వాక్యాల గేయం. చివరి పాండంలో ‘అలీ’ అనే సంఖోదనతో తన గేయానికి తాత్కావ్యక ముగింపు నివ్వడం ఆమె మరో ప్రత్యేకత. స్త్రీగా తమస్య సందర్శంలోంచి నిగుఢంగా మాట్లాడటం, వినోదం వెనుక విషాదాన్ని రేఖా మాత్రంగానైనా సూచించడం, అంతులేని అత్యసైరాధ్యాన్ని కూడగట్టుకున్న వ్యక్తిత్వం ఈ కవిత్వానికి చలనాన్నిచ్చే అంశాలు. ఉదాహరణికి ఈ కింది పాదాలు చూడండి.

“నాట్యప్రతసంలో ప్రతి కొద్దీ నేరుడు పండు రంగు మధువు వలయాలు వలయాలుగా తిరుగుతోంది.

(ప్రేమిక ఒక్క చూపుచూనేనా!?)

విందంతా నాట్యమై చెలరేగుతుంది.

దేవుడు ఆమెకి సరిఖోడు స్పష్టించలేదు కాబోలు.! ఒంటరి ప్రేమిక, కంటి ముందు ప్రతి దృశ్యం నాట్యమై ప్రతి దృశ్యినిస్తుంది.

పశువులూ, పశ్చలే కాదు - గొప్పా, బీదా మనుషులందర్నీ కట్టిపడేస్తుంది, నాట్యం

ఆమె ఆజ్ఞలకు బద్దమౌతుంది సమస్త ఆవరణం అలవోకగా - వౌదిలెయ్ - నా పోటీదారులను - రా - నాతో జతకట్టు

పేరులోనే నాట్యాన్ని విన్నించే తారును చూపుతా

ఓ మోలా!!

రెండు లోకాల్లోనూ చందాకు దర్శమెందుకుండ కూడదు!?

నీతో కూడి ఆమె నాట్యమై ఆజరామరమైంది ”

మహాలభా వ్యక్తిత్వంలోనే ఎదురులేని ఆత్మ విశ్వాసం, కొత్తదారులు అన్యేషించే సాహసం, సృజనాత్మక నైపుణ్యం ఉన్నవనదానికి పై పాదాలే నిదర్శనం. నాట్యాన్ని అవాహన చేసుకుని పరిణిత కళాకారిజిగా కవిత్వంలోనూ నాట్య తరంగాలను స్ఫీషించడం పై పాదాల్లో కన్పిస్తుంది.

ప్రేమ మార్గంలో అంతులేని ఒంటరి ఆర్టీ, అదే సమయంలో క్రోతులను రంజింపచేయాల్చిన సందర్శం మహాలభా బాయి కవిత్వాన్ని అక్కమహదేవి వచనాల వలె తత్త్వ కవిత్వ స్థాయికి తీసుకెళ్లింది. ఈ కింది పాదాలు అందుకు దాహరణ -

“ఆతని ఆర్తిని గురించి విన్నప్పుడు , లయ తప్పింది నా గుండె,

మా కన్నులు కలిసినప్పుడే నా హృదయానికి శాంతి,

నా ప్రీయతమున్ని ఎప్పుటికైనా కలుస్తాననే వాగ్దానం

నా మనసింకా నమ్మనంటోంది.

ఈ పుష్పిస్తున్న దారుల్లో నేను పరిభ్రమిస్తానే వుంటా ఉన్నతంగా, ఆ వాగ్దానం పూర్తవు దాకా-

యుగాలు గడుస్తున్ని - ఈ చండకాంత సౌందర్యంతో

నేను కూర్చుండి పోయి నిర్మిస్తానే పున్న -

ఐనా

జపుటీకీ ఓ చిరు ముధ్యకీ, ఒకింత గాధాలింగనానికి

ఒక్క అవకాశమైనా నోచనే లేదు.

ప్రేమ ప్రస్తానంలో నాహృదయం కుంగుతున్నది అలసటతో,

కానిప్పు, ఆ చివరి తీర్పు రోజు అంతులేని గౌరవం దక్కుతుంది,

ఈలాంటి వక్కలైన హృదయాలకు -

ఓ మోలా!!

నీ అనంతత్వం లోంచి ఈ చందాకి విముక్త స్థానానిప్పు,

రెండు లోకాల్లో - గౌరవాన్నందుకోనిప్పు -”

మహాలభాబాయి చందా గజుళ్లు కొన్ని ట్రీ గొంతుకును విన్నిస్తే. మరికొన్ని ప్రేమికుడైన పురుషుని గొంతుని విన్నించడం చూసినప్పుడు ‘భక్తి కవులు’ గుర్తుండం కద్దు. ట్రీ గొంతుతో కవిత్వం రాసిన పురుష భక్తి కవులకు సమాంతరంగా ఈమె పురుష గొంతుతో రాసిన పాదాలకు ఉదాహరణ -

“ఓ సాఫీ- ఒక్క పరి చూపులు కలుపు,

మధువు తప్ప మరేచి పదే పదే కోరని ఈ ప్రేమితో-

పునరుత్తాన వేళ

స్వరూపుకపు మధువు ఒక్కస్తారైనా రుచి చూడమని

ఇప్పువా ఈ చందాకి”

అంటూ ఒక పరి పురుష గొంతుకులోంచి ప్రేమగీతం పాడుతుంది.

ఇంకో తరి ట్రీ గొంతెకతో ప్రేమకై ‘బేలగా’ సాగిలపడుతుంది.

ఉదాహరణకి -

“ఒక్క కంటి చరువుతో బంధించిన ‘ఏర’లన్నిటిని తప్పించగలను

నన్న వేటాడే వేటకానిని ఒక్క రోజ్జెనా వేటాడగలిగితేనా!
ఓ ప్రభూ..-

నా పంజరంలోకి వసంతాగమన వార్త వేగంగా అందుతుంది,
అనందోద్దేకాల్చో ఒక్క ఈకయినా నలగుకుండా మిగలదు. -

జంతలే వగలమారి హృదయాన్ని యే వలతాళ్ల బంధించగలవు!?
ఆ అడ్డప్ప క్షణాలు ముంచుకొచ్చినప్పుడు, జాగు లేక
పట్టబడుతుందది అలవోకగా-

నీవు వినా మరొకరు కంటికునపడరు నాకు,
ఐనా- సుధూరంగా వుండే - బంధించావు ఈ కమ్మారి మృగాన్ని,
నా హృదయాన్ని -

కానివ్వు - తన శక్రవుల కైతే కాదు, నీకు పట్టబడిన
ఈ చందా నీతోనే మిగలనీ-

ఓ హూ!!

జంతకంటే చందా కోరేదేముంది లోకంలో!?"

కొన్ని కవితల్లో ప్రీ, పురుష గొంతుకల జాగర్లబంది కన్నిస్తుంది.
ఉదాహరణకి -

"చేతిలో పొనపొతతో మధుశాలలోకి జాబిలి వంటి
మోముతో ప్రేమిక అడుగిడింది -

ఎంత చిత్రం! పరిత్యాగులు సైతం మధువు రుచికై పడిగాపులు!!
ఎదారి సైకతాలను విడిచి ఈ ఉన్నత్త సంఘారి నగరానికి
చేరగానే..

పట్టణ గడబిడలో తప్పిపోయిన ప్రతి నగర జీవి
అదాటున తన స్పృహలోకి - !!

ముసుగులోని ఆ సౌందర్యాన్నికి నా కోరిక నెంత అదిమిపెట్టా - !?
నా వేడి నిట్టార్పు తన దరిద్రాపులకైనా వినిస్తుందా
అన్నదే నా అధుర్మా -

అమె (ఆ) మొకం మెరినే అధ్యమై విందు తర్వాతి క్షణాలను
సైతం వెలిగిస్తూ -

ఎవరైన పవిత్ర ఉపదేశి తలుపు తడితే, చెపుండాతనికి
“ఓ - నిశ్శబ్దంగా ... ఒక్కాక్కరు వస్తారు”

చందా పనుల చిట్టాను మోహపు అలలుగా తిరగేసి చూస్తాన్నేను,
తప్పులు గాచె ప్రభువు - నన్న క్షమించి,
మధు పొతతో నాకెదురు వస్తాడు - ”

ఇక వ్యవస్థను శాసిస్తున్న పురుషాని విముఖతను, కాలినాయ్ని
అర్థం చేసుకున్న ప్రీ వాదిగా, రాజాస్థానాల్చో, అధికార రాజకీయాల్చో
యుద్ధ భిభత్తాల్చో నలగుతన్న తన ప్రీత్వపు సంవేదనలను పట్టి చూపే
ఓ నా వేటకాడా” అనే కవితా పాదాలు చూడండి. -

“నా నిట్టార్పు సెగ - నీకు తాకి వుంటే
ఓ నా వేటకాడా!
హృదయంలో నీ అన్యాయపు జాడ కనుమరుగయ్యేది -
ఓ నా వేటకాడా!
నీ వలలో చిక్కుకున్నది నాకై నేనే

నన్న పట్టుకునే ఆలోచన నీకెప్పుడైనా వుంటే కదా!
ఓ నా వేటకాడా!
యుగాలుగా రెపరెపలాడే నా హృదయం నీ
వలను కోరుకుంది, సరే
ఎప్పటైనే నీ నిర్మిక్కాన్ని మరచి నా దారిన రాగలవా!?
ఓ నా వేటకాడా!
గసుర్పోర్చే ఉత్సాతంతో నీ అంతరంగ ‘క్షారీ’ తన
అత్యుమ పోగొట్టుకున్నది -
నువ్వే గసుక గమనిస్తే కొత్త ఊపిరి నింపగలవ
ఓ నా వేటకాడా -
ఇదే నేను నిన్న కోరేది -
ఓ అలీ -
ఈ నిముషం చందాకి కొత్త ప్రభాతం కానీ -
అమె శత్రువులకు సంధ్యాపమయం రానీ -
ఓ నా వేటకాడా!!”

మొత్తానికి “పురుషుడు యుద్ధాన్ని స్ఫూర్షిస్తాడు.. ప్రీ అధ్యుతాలను
స్ఫూర్షిస్తుంది.” అన్న ఓ ప్రీ వాద తాత్త్వికురాలి మాటకు నిదర్శనంగా
పైధ్రాబాదు చరితలో నిల్విపోయిన కవయిత్రి మహోలభాబాయి చందా.
అమెను గుర్తు చేసుకోవడానికి గాకుండా అమె గజ్ల్యు అనాటి ఒక
శ్రేణి ప్రీల సంవేదనలను పద్ధీ చూపే రికార్డ్గా కూడా చదవాల్సి
వుంది. పూర్వాధునికి ప్రీల అనుభవాలను, అంతరంగాలను తరచి
చూడుమంటే పర్తమాన పరిస్థితులను బేరీఱు వేసుకోవడం కూడా - ఆ
దిశగా చేసిన చిన్న ప్రయత్నమిది. ముక్త తరపున 2012లో
మహాలభాబాయి చందా పురస్కారాన్ని ప్రముఖ గాయకులూ, అత్యుయ
స్ఫూర్షితుడూ అయిన విరల్ రావుగారికి అందచేయడం కూడా ఇలాంటి
ప్రయుత్తాల్చో భాగమే. ఆ సందర్భంలో సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో
విరల్రావుగారు మహాలభాబాయి గజల్ పాడటం మరిచిపోలేని
అనుభవం. ఇప్పటికైనా మహాలభాబా పేరున కళాకారులకి పురస్కారాన్ని
ప్రకటించడం, ఆమె విగ్రహాన్ని ఆర్ట్ కాలేజ్ ప్రాంగణంలో నెలకొల్పడం,
ఆమె ఆకాంక్షలను కొనసాగించే దిశగా మహిళా యూనివరిటీని తక్కుం
నెలకొల్పడం తెలంగాణా ప్రభుత్వం చేయాల్సిన పనులు. ప్రీల
సంవేదనలను ప్రతిబింబించే ఆమె కవిత్వ స్ఫూర్షి నందుకోవడం
మహాలభాబాయి చందాకి మనమిచ్చే నివాళి. ఆమె చెప్పుకొన్నట్లు ‘పాత్రై,
నాట్యమై ఆమె అజరామరమైంది.

- విమల. కె

(ముక్త: తెలంగాణ ఉమెన్స్ కలెక్టివ్)

Ph:98480 98333 Email:vkatikaneni@gmail.com

తెలంగాణ మనవారసత్వాన్ని కాపాడుకుండా!

తెలంగాణ!

ప్రాచీన కాలం నుంచి మొదలుకొని భారతదేశంలో 29వ రాష్ట్రంగా ఏర్పడడం వరకు ఎన్నో ఘనతలు తెలంగాణ సొంతం. ఇంతటి ఘనతలు తెలంగాణ పొందడానికి ప్రథాన కారణం తరతరాలుగా వివిధ రూపాల్లో మనం పొందుతూ వచ్చిన మన ఘనవారసత్వమే. ప్రపంచంలో, భారతదేశంలో 'తెలంగాణ' అంటూ మనకు ఒక ఉనికి ఏర్పడిందంటే అందుకు కారణం మన వారసత్వమే. అలాంటి వారసత్వం గత ఆరు దశాబ్దాల కాలంలో గత పాలకల హయాంలో ఎంతగానో నిర్ణయానికి గుర్తింది. ఈ నేపథ్యంలో ఈ నెల 18న మనం 'ప్రపంచ వారసత్వ కట్టడాల దినోత్సవం' నిర్వహించుకుంటున్నాం. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఈ రోజును 'ఇంటర్వేషనల్ డే ఫర్మ మాన్యుమెంట్స్ అండ్ పైట్స్'గా లేదా 'పర్ట్ హెచ్చెస్ డే'గా నిర్వహించడం అన వాయిటీగా వస్తోంది. కాకతాళీయమే అయినప్పటికే ఈ దినోత్సవానికి రెండు రోజుల ముందు తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఒక కీలక నిర్ణయం తీసుకుంది. రాష్ట్రంలో వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు సంబంధించిన సమగ్ర చట్టం తేవాలన్న ముఖ్యమంత్రి కె. చంద్రబాబు రావు సంకలనానికి అనుగుణంగా ఆ బిల్లును రాష్ట్ర అసెంబ్లీ ఏక్రివంగా ఆమోదించింది. ఈ విధమైన హెరిటేజ్ కాంప్రెసివ్ రెగ్యూలేషన్ యాక్ట్ రాష్ట్రంలో వివిధ పురావస్తు, చారిత్రక ప్రాధాన్య కట్టడాల పరిరక్షణకు ఎంతో తోడ్పడగలదు. మైదానాబాట్లో మాత్రమే గాకుండా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా మైదానాబాట్లో కట్టడాల పరిరక్షణకు తగ్గ చర్యలు తీసుకునేందుకు ఈ చట్టం వీలు కల్పిస్తుంది. ఈ దేశంలోనే తొలిసారిగా ఈ తరచో చట్టం తీసుకువచ్చిన ఘనత తెలంగాణకు దక్కింది. ఇతర రాష్ట్రాలకు చెందిన వారు సైతం ఈ ప్రతిపాదనను ఇప్పటికే హర్షించారు. తెలంగాణంలో ఈ చట్టం సమర్థంగా అమలైతే ఇతర రాష్ట్రాలకు అది ఆదర్శం కాగలదు.

మన మూలాల అన్నోషణ

వారసత్వ కట్టడాలను పరిరక్షించడం మనం మన మూలాలను అన్నోషణ, వాటిని కాపాడుకోవడమే. గత తరాల జ్ఞాపకాలను మనం వర్ధమానంలో నెమరువేసుకుంటూ భావితరాల కోసం భద్రపర్చడం. అనాటి జ్ఞాపకాలను సజీవంగా అనుభూతి చెందడం. ఒక నాటి చరిత్ర, సంస్కృతి, కశాత్మకత, విజ్ఞానం, నిర్మాణ కౌశల్యం, విద్య, సైతిక విలపలు లాంటివస్తే ఈ వారసత్వ కట్టడాల్లో అఱువణువునా దాగి ఉంటాయి. ఒకసారి వాటిని గనుక కోల్పోతే ఇక వాటిని తిరిగి సాధించలేం. ఎంత కాలం వెచ్చించినా, ఎంత డబ్బు వెచ్చించినా వాటిని తిరిగి పొందలేం. ఆ దృష్టితో చూస్తే వెల కట్టలేని సామాజిక జ్ఞాపకాల ఖజానాలు ఆ కట్టడాలు. ఎన్నోన్నో జ్ఞాపకాలు... ఎన్నోన్నో కథలు... గాధలు... అనుభూతలు. ఎంత డబ్బు వెచ్చించినా మరో చోట మరో విధంగా వాటిని పొందలేం.

వారసత్వ కట్టడాలు ఒక పట్టణపు భౌగోళిక, సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక చరిత్రకు దర్శించాలుగా ఉంటాయి. ల్యాండ్స్ మార్కెట్లుగా, పకాన్సులుగా మాత్రమే గాకుండా ప్రజలు తమని ఐడెంటిపై చేసుకునే, వాటితో వారు ఇంటర్వెస్ అయ్యివిగా ఉంటాయి. వాటిని చూస్తుంటే వారు తమ పాత తరంతో ముఖ్యమైన అనుభూతిని పొందుతారు. తాము స్వయంగా ఆనాటి కాలంలోకి వెళ్లినట్టులుగా అనుభూతి చెందుతారు. ఎంత వెల కట్టినా అలాంటి వాటిని మనం మరోచోట పొందలేం. మరో చోట ఉన్న సమాజం కంటే కూడా తమ సమాజం భిన్న మైందని, విశిష్టమైందనే భావనను ఆయా కట్టడాలు అక్కడి ప్రజలకు అందిస్తాయి.

వారసత్వ కట్టడాలు ప్రజల నిత్య జీవితంలో భాగంగా మారుతాయి. వినోద, విషార్క కేంద్రాలుగా, పర్యాటక కేంద్రాలుగా, చారిత్రక దర్జనీయ ప్రాంతాలుగా, వివిధ కార్బూకలాపాల నిర్వహణ కేంద్రాలుగా అవి విరాజిల్లటుంటాయి. తమకు తెలియకుండానే ప్రజల వాటితో ఒక సన్నిహిత అనుబంధాన్ని ఏర్పరచుకుంటారు.

వివిధ సామాజిక, వాణిజ్య ప్రయోజనాలకు, వివిధ సదుపాయాల కల్పనకు ఆయా కట్టడాలను వినియోగించుకునే అవకాశం ఉంది.

ఒక నగరం చారిత్రక గుణగణాలను చాటి చెప్పాలంటే ఆ పని చేసేది వారసత్వ కట్టడాలే. వాటిని చూస్తే చాలు ఆయా కాలాల్లో అక్కడి విరాజిల్లిన సంస్కృతి, నాగరికత, ఆధ్యాత్మికత, కశాత్మకత లాంటి వాటస్తునిటినీ చెప్పవచ్చు. అవే గనుక లేకుంటే అ లాంటి విశేషాలన్నీ ప్రజల మనస్సుల్లోంచి చెదిరి పోతాయి. తమ చరిత్ర ఏమిటో తమకే తెలియకుండా పోతుంది.

వారసత్వ భవనాలను వినియోగించుకోవడం లో కొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి. మన అవసరాలకు అనుగుణంగా వాటికి మార్పుచేర్చులు చేయడం అని గాకుండా అక్కడ ఉన్న ఏర్పాట్లను మనం కొత్తగా ఎలా వినియోగించుకోవచ్చే అలోచించాలి. లేని పక్షంలో ఆయా కట్టడాలు అనాలోచిత, అవాంఘనీయ మార్పుచేర్చులకు గురైతమ అందచుండాలను, ప్రత్యేకతను, పోయాదాను కోల్పోయే అవకాశం ఉంటుంది.

వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణ, నగర అభివృద్ధి ప్రణాళికలు, ప్రాంతమ్యాల మధ్య చక్కటి సమతుల్యత ఉండాలి. అది లోపిస్తే దాని ప్రభావం నగర అభివృద్ధిపై, చరిత్ర పరిరక్షణపై పడే అవకాశం ఉంటుంది. చారిత్రక భవనాల ప్రాధాన్యతను అర్థం చేసుకోవడం ద్వారా సమగ్ర అవగాహనతో కూడిన ప్లానింగ్ నిర్ణయాలు తీసుకునేందుకు వీలవుతుంది. ఆయా భవనాలు ఆ ప్రాంతానికి ఒక విశిష్టతను అందిస్తాయి. వాటిని కూల్చివేయడంతో ఆ విశిష్టతను తొలగించుకున్నట్లు అవుతుంది.

ఒక నగరం చారిత్రక గుణగణాలను చాటి చెప్పాలంటే ఆ పని చేసేది వారసత్వ కట్టడాలే. వాటిని చూస్తే చాలు ఆయా కాలాల్లో అక్కడి విరాజిల్లిన సంస్కృతి, నాగరికత, ఆధ్యాత్మికత, కశాత్మకత లాంటి వాటస్తునిటినీ చెప్పవచ్చు. అవే గనుక లేకుంటే అ లాంటి విశేషాలన్నీ ప్రజల మనస్సుల్లోంచి చెదిరి పోతాయి. తమ చరిత్ర ఏమిటో తమకే తెలియకుండా పోతుంది.

పరిశ్రమ అంటే...

ఒక కట్టడం చారిత్రక, సాంస్కృతిక ప్రాధాన్యం నిలచెట్టేందుకు తీసుకునే చర్యలన్నీ పరిరక్షణ కిందకే వస్తాయి. దాని నిర్వహణతో సహా భద్రతగా ఉంచడం, పునరుద్ధరించడం, పునర్ నిర్మించడం, వాడుకలోకి తీసుకురావడం అన్ని దీని పరిధిలోకి వస్తాయి.

ఎన్నో కట్టడాలు...

ప్రైదరాబాద్తో పాటుగా తెలంగాణ రాష్ట్రమైప్పంగా ఎన్నో వారసత్వ కట్టడాలు ఉన్నాయి. ఎన్నో కోటలు, సంస్థానాధీశుల భవనాలు, గడ్డీలు, అలయాలు, మనీమలు, చర్చలు, నవాబుల భవనాలు, స్థానిక అర్థిబెక్కన్ కు అడ్డం వట్టే ఇతర కట్టడాలు అనేకం ఈ వారసత్వ కట్టడాల పరిధిలోకి వస్తాయి. నిజానికి నోటిపై కాని వారసత్వ భవనాలు సైతం అనేకం ఉన్నాయి. నోటిపై అయినా, కాకున్నా ఆయా వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు ఊహాదవసేది విధంగా చట్టం ఉండాలి.

అరవై ఏళ్ళగా వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు గత ప్రభుత్వాలు తీసుకున్న చర్యలు నామమాత్రమే. స్వార్థప్పంలో ప్రభుత్వం ఇందుకు ముందుకు రావడం అభినందనీయం. ప్రైదరాబాద్తో సహా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఉన్న ఎన్నో చారిత్రక ప్రాధాన్య వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు ఇది వీలు కల్పించగలదు.

జాతీయ స్థాయిలో....

పురాతన, చారిత్రక ప్రాధాన్యం గల వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు జాతీయ స్థాయిలో నేపణల్ మాన్యమెంట్ యూక్ ఉంది. ఈ చట్టం కిందనే అర్చి యాలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (ఎఎస్) ఏర్పడింది. దేవహైప్పంగా వివిధ రాష్ట్రాల్లో జాతీయ, అంతర్జాతీయ ప్రాధాన్యం కలవిగా భావించిన కొన్ని వారసత్వ కట్టడాలను ఈ సంస్కృతిలోకి చేర్చారు. జాతీయ స్థాయిలో ఇది సాంస్కృతిక శాఖ పరిధిలో పని చేస్తుంది.

తెలంగాణపై విషయ

అర్ధియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా పరిధిలో ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో 138 వారసత్వ కట్టడాలు ఉంటే, బీటిలో సీమాంధ్ర ప్రాంతంలో 131 ఉండగా, తెలంగాణ లోనివి 7 మాత్రమే. ఇందుకు ప్రధాన కారణం ఈ జాబితా కొన్ని దశాబ్దాల క్రితం నాడు రూపొందించింది. దేశానికి స్వాతంత్యం వచ్చిన తొలినాళ్లలోనే ఈ జాబితా రూపొందింది. అప్పటికి తెలంగాణ ప్రాంతం అంతా కూడా నిజాం రాజ్యంలో భాగంగా ఉండింది. అందువల్ల తెలంగాణ ప్రాంతంలోని కట్టడాలకు ఆ జాబితాలో చోటు డక్కలేదు. మరో ముఖ్య కారణం గత ఆరు దశాబ్దాలుగా ఆనాటి ప్రభుత్వాలు తెలంగాణ ప్రాంతంపై కనబర్చిన నిర్దృష్టం. రాష్ట్ర విభజన జన జిగె వరకూ ఇదే పరిణామిత్తికి కొనసాగింది. స్వరాష్టం ఏర్పడిన నేపథ్యంలో ఈ జాబితాలోకి మరిన్ని కట్టడాలను ఇందులోకి చేర్చం చేందుకు కృషి చేయాలన్న అవసరం ఉంది. ఈ జాబితాలో చేర్చేందుకు అర్థత కలిగిన కట్టడాలు తెలంగాణలో సుమారుగా 100 నుంచి 300 దాకా ఉంటాయని ఒక అంచనా. ఆయా కట్టడాలను కేంద్ర జాబితాలోకి చేరిస్తే రాష్ట్రానికి వాటి నిర్వహణ, సంరక్షణ భారం తగ్గడమే గాకుండా వాటికి జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ప్రాచుర్యం కలిగేందుకు కూడా అవకాశం

ఏర్పడుతుంది. కేంద్ర జాబితాలోకి పోగా, మిగిలిన వాటిలో మరిన్నింటిని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర జాబితాలోకి చేర్చే అవకాశం లభిస్తుంది. నిజానికి తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఎన్నో కట్టడాలు జాతీయ స్థాయిలో వారసత్వ కట్టడాలుగా నోటిపై కావాలిన అవసరం ఉంది. వాటికి అంతటి ప్రాధాన్యం కూడా ఉంది. దాన్ని సా ధించేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో పాటుగా ప్రభుత్వేతర సంస్కరులు కూడా కృషి చేయాలి. ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెట్టర్ ప్రైదరాబాద్ లాంటి సంస్కరులు ఈ దిశలో తమ కృషిని కొనసాగిస్తున్నాయి.

రాష్ట్రం పరిధిలో...

అర్ధియాలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా తరఫతలోనే వివిధ రాష్ట్రాల్లో ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు తమ పరిధిలో వివిధ వారసత్వ కట్టడాలను గుర్తించి వాటి పరిరక్షణకు చర్యలు తీసుకుంటున్నాయి. ఇందు కోసం ప్రత్యేకంగా అర్ధియాలజిక విభాగాన్ని ఏర్పాటు చేశాయి. కొన్ని మాన్యమెంట్సు ఇది తన పరిధిలో సంస్కర్తొంది. వాటికి మెరుగులు దిద్దుతోంది.

వివిధ రాజువంశాల పాలన, సుల్తానులు, నిజాం రాజులు, సంస్థానాధీశుల పాలన నేపథ్యంలో ఎన్నో చారిత్రక ప్రాధాన్యం కలిగిన వారసత్వ కట్టడాలు డక్కన్ ప్రాంతంలో మరీ ముఖ్యంగా తెలంగాణలో అ త్వరితంగా ఉన్నాయి. ఒక సమగ్ర చట్టం ద్వారా, వివిధ ప్రభుత్వాలు సెమీ గవర్నర్మెంట్, ప్రైమ్సు వ్యక్తులు, సంస్కరుల ఆధ్యార్యంలో ఉన్న వారసత్వ కట్టడాలను నోటిపై చేయాలి.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో పాటుగా జిల్లా, మండలస్తాయిలో కూడా స్థానిక పాలనా యంత్రాంగాలు ఈ అంశంపై దృష్టి సారించాలి. తమ పరిధిలో అందుబాటులో ఉన్న వసరులతో ఆయా కట్టడాల పరిరక్షణకు, వాటికి ప్రాచుర్యం కల్పించేందుకు కృషి చేయాలి.

వాటికి కోల్పోతే 'ఉనికి'ని కోల్పోవచ్చి...

కళాత్మక, చారిత్రక ప్రాధాన్యం ఉన్న వారసత్వ కట్టడాలు మన సామూహిక చరిత్ర, సంస్కృతిలకు ఉమ్మడి ఆనవాళ్లు, వీటిని కోల్పోతే మనకు 'ఉనికి' ఉండదు. గతం నుంచి పాందిన ఈ వారసత్వాన్ని భావితరాలకు అందించాలిన బాధ్యత మనపై ఉంది. శాతవాహనుల కాలం నాటి ఆనవాళ్లు ఇప్పటికే ఉన్నాయి. గత ఆరు దశాబ్దాలుగా అవి నిర్మాణానికి గురుయ్యాయి. అలాంటి వాటిని పరిరక్షించుకోవాలి.

పరిశ్రమకు కృషి

తెలంగాణ ప్రాంతంలో వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు అసర్జిస్టాలు, తదనంతరం ముఖ్యంగా 6వ, 7వ నిజాంలు కృషి చేశారు. ఈ విషయంలో యజ్ఞాని చేసిన కృషి విస్మరించేనిది. అజంతా, ఎల్లో రాలతో సహ యావత్త ప్రైదరాబాద్ రాజ్యంలో (డక్కన్ ప్రాంతంలో) సమగ్ర అన్వేషణ, పరిరక్షణకు అనేక చర్యలు తీసుకున్నారు.

విలీనం అనంతరం...

భారతదేశంలో ప్రైదరాబాద్ స్టేట్ విలీనం అనంతరం వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు కొన్ని చర్యలు తీసుకున్నారు. అవి చాలినంతగా మాత్రం లేవనే చెప్పవచ్చు. ఆరైమ్స్, ఓరియంటల్ మాన్యస్టెప్స్,

ఆర్థిరూలజీ విభాగం పరిధిలోని కళాఖండాలను, లిఖితపూర్వక చిర్తను వర్గీకరించుకొని పరిరక్షించుకో వాల్ఫిన అవసరం ఉంది. సచివాలయం లోనే రిపాజిటరీ సెంటర్ కూడా ఎంతో ముఖ్యమైంది. అక్కడి దా క్యాపెంట్లను డిసిట్లెట్ చేసుకొని ప్రచరించాలి. అలా చేస్తే ఆర్థిరూలజీ పరంగా గొప్ప చరిత్రను అందించిన వారమవతాం. ఆ తరఫతలో కృపి చేసిన మొదటి రాష్ట్రం కూడా తెలంగాణం అవుతుంది.

ಯುನೆಸ್‌ಕೌ ಗುರ್ತಿಂಪುನಕು ಕ್ವಿಪೀ

పైదరాబాద్ నగరం ఎన్నో చారిత్రక వారసత్వ కట్టడాలకు నిలయం. ప్రపంచవ్యాప్తంగా కొన్ని నగరాలను ప్రపంచ వారసత్వ నగరాలగా యునెస్కో గుర్తించింది. అలాంటి గుర్తింపు పైదరాబాద్, వరంగల్ లాంటి నగరాలకు డక్కేందుకు మనం కృషి చేయాలి. కొన్ని ఇతర కట్టడాలకు పైతుం యునెస్కో వరల్డ్ హరిటేజ్ పైట్స్గా గుర్తింపును ఇస్తాంది. అలాంటి వాటిని పొందేందుకు ప్రయత్నించాలి. ఈ విధమైన గుర్తింపు పొందితే అలాంటి కట్టడాలకు ప్రపంచవ్యాప్త గౌరవం లభిస్తుంది. మనకీర్తిప్రతిష్ఠలు ఇనుమి స్థాయి. దేశదేశాల నుంచి పర్యాటకులు, మేధావులు, రచయితలు, కళాకారులు, చరిత్రకారులు వాటిని సందర్శిస్తారు. వాటి పరిరక్షకు నిధులు కూడా అధికంగా వస్తాయి. ఆయు ప్రాంతాల ఆర్థిక వ్యవస్థలు కూడా అభివృద్ధి చెందుతాయి. ప్రపంచ వారసత్వ పటంలో తెలంగాణ చిరస్థాయిగా నిఖిలపోతుంది. అలాంటి అవకాశం నేడు మనముందునది. దానీ సద్గానియోగం చేసుకోవాలి.

ಪ್ರಾದರಾಬಾದ್ಲೋ...

దేశంలో వివిధ రాష్ట్రాల్లో ఆయా ప్రభుత్వాలు ఆయా నగరాల్లో అర్థన్ యూక్స్లను అమలు చేస్తున్నాయి. హెరిటేజ్ రెగ్యులేషన్ యూక్స్లను ప్రవేశపెట్టాయి. మనం కూడా ఫ్రౌదరూబాద్ నగరంలో దీన్ని అమలు చేస్తున్నాం. మొత్తం 138 భవనాలను నోటిఫై చేసుకున్నాం (ఒకదాన్ని మాత్రం ఈ జాబితా నుంచి తొలిగించారు). ఇది ప్రారంభం మాత్రమే. చేయాల్సింది మరింకెంతో ఉంది. పదేళ్ళ తరువాత కొత్తగా 8 మరియు 14 కట్టడాలను మాత్రమే ఈ జాబితాకు చేరగలిగాం.

విధ రూపాల్లో వారసత్వం : హైదరాబాద్ నగరం పర్యాటక కేంద్రంగా ఉండంటే దానికి ప్ర ధాన కారణం వారసత్వ కట్టడాలే. పర్యాటకం ఫలితంగా వివిధ రూపాల్లో నగరానికి ఆదాయం సమకూరుతోంది. ఆ విధమైన వారసత్వాన్ని కో లోకుండా పరిరక్షించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ వారసత్వం కట్టడాల్లో మాత్రమే కాకుండా జలాశయాలు, శిలలు, పార్కులు, చెట్ల రూపంలో కూడా ఉంటుంది. వాటిని కూడా పరిరక్షించుకోవాల్సిన అ వసరం ఉంది.

సమగ్ర చటుం అమలోకి వనే....

ప్రాదురాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ ఎరియాలో (హైచెండ్రీషిప పరిధిలో) మాత్రమే గాకుండా రాష్ట్రప్రాంగా వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షణకు ప్రతిష్ఠాదిత నూతనం చట్టం ఏలు కల్పించగలదనే ఆశాభావం హెరిటేజ్ కార్యకర్తల్లో వ్యక్తమవుతోంది. వివిధ జిల్లా కేంద్రాల్లో, మండల కేంద్రాల్లో ఉన్న సంస్కృతాధీపతుల భవనాలు, గడీలు, కోటులతో పొటు పొలనావువుస్తులో కీలకపాత పోషించిన తహ్మిల్ కార్యాలయాలు, కచేరీలు, ద

వాఖ్యానా, జైల్వర్థానా, ఇన్స్పెక్టర్ బంగళాలు, కలెక్టర్ బంగళాలు లాంటి వాటిని కూడా ఈ చట్టం కింద కాపాడుకునేడుకు వీలు కల్పించాలి. అందుకు అవకాశం కల్పించే విధంగా చట్టాన్ని రూపొందించుకోవాలి. తరాల నుంచీ జివి ప్రజల జీవితంలో, సంస్కృతిలో భాగంగా ఉండిన వి. అలాంటి భవనాలను పాడు పెట్టుకుండా కట్టడాల శైలి దెబ్బతినకుండానే వాటిని విద్యాలయాలుగా, పర్యాటక కేంద్రాలుగా, అసుపత్రులుగా, వాణిజ్యపరంగా ఉపయోగించే అవకాశాలను పరిశీలించాలి. చౌమహల్లా ప్యాలెన్స్, ఘలక్స్ నుమా ప్యాలెన్స్ లాంటి వాటిని వాడటం ఇందుకు ఉదాహరణలుగా చెప్పవచ్చు. ఇలాంటి వాటివల్ల విలువ పెరగడమే గా కుండా చుట్టుపక్కల ఒక బలమైన ఆరిక వ్యవస్థ నిర్మితమవుతుంది.

పునరుద్ధరణ: వారసత్వ కట్టడాల పునరుద్ధరణ కూడా ముఖ్యమైంది. శిథిలా వస్తుకు చేరుకున్న పబ్లిక్ గార్డెన్స్ గేట్ (బాగాయం)సు ఇటీవలనే పునరు దృష్టిస్తున్నారు. ఒకవ్వుడు తైస్టాయి రెసిడెన్సీగా ఉండిన కోతి లోని విషయ్య కాలేజీని కూడా పునరుద్ధరించుకుంటున్నాం. కుతుబ్ బాహీ టూరంబ్స్కు ఆగాఖాన్ ఫౌండేషన్ సహకారంతో మొరుగులు దిద్దుకుంటున్నాం. ఇలాంటి చర్చలు వారసత్వ కట్టడాల పరిరక్షకు తోడ్డుతాయి.

కట్టడాల పరిరక్షణ: వొలాలి కమాన్ కూల్చివేతకు గురికాకుండా మనం కాపాడుకోగలిగాం. వివిధ వారసత్వ కట్టడాల విషయంలోనూ ఇదే విధంగా వాటి పరిరక్షణకు నడుం బిగించి చేయాల్సిన అవసరం ఉంది.

దేశదేశాల నుంచి
పర్యాటకులు, మే ధావులు,
రచయితలు, కళాకారులు,
చరిత్రకారులు వాణిని
సందర్శిస్తారు. వాణి
పరిరక్షణకు నిధులు కూడా
అభికంగా వస్తాయి. అయి
ప్రాంతాల ఆర్థిక వ్యౌహస్తులు
కూడా అభివృద్ధి
చెందుతాయి.

చేస్తోంది. ఇరవై ఏళ్ళుగా ప్రభుత్వంతో చర్చిస్తా, డిమాండ్ చేస్తా, పోరాదుతూ తన వంతు ప్రయత్నాలు చేస్తోంది.

ಅರ್ಥಯನಾಲನು ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ್ವಾಂಚಾವಿ

తెలంగాణవ్యాప్తంగా కనీసం జిల్లా స్టోయిల్స్ పురప్రమఖులు, వివిధ రంగాల నిపుణులతో ప్రభుత్వేతర సంస్కరణ ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. అవి తమ ప్రాంతంలోని వారసత్వ కట్టడాలపై అద్యయనాలు నిర్వహించాలి. నివేదికలను రూపొందించి ప్రభుత్వం తగు విధంగా స్పురందించేలా చూడాలి. విదేశాల్లో వివిధ నగరాల్లో ఈ విధమైన కృషి జరుగుతోంది. అలాంచి కృషి ఇక్కడ కూడా జరగాల్సిన అవసరం ఉంది. ప్ర భుత్వం కూడా ఈ విధమైన అద్యయనాలను ప్రోత్సహించాలి. అవసరమైన నిధులను మంజూరు చేయాలి. ప్రతీ పట్టం, పాలైకు లిఫితపూర్వక, డిజిటలైజ్డ్ వారసత్వపురమైన రికార్డులు ఉండేలా చేయాలి. వాటిని సాధారణ ప్రజానీకి సెత్తం అందుబాటులోకి తేచాలి. (ఆంకా ఉంది)

-వేదకుమార్, యం

చెర్చన్, దక్కన్ అకాడమీ, ఫోన్ నెంబర్: 98480 44713

e-mail : vedakumar52@gmail.com

(నమసే తెలంగాణ దినపత్రికలో ఏపిల్ 19న ప్రచురితమైన వ్యాసం పూరి పారుం)

తెలంగాణ పల్లెపదమై - జానపదుల జీవన సంగీతమై - ఉద్యమ రణగీతమై

వెల్లువెత్తిన పదాల వరద వరంగల్ శ్రీనివాస్ పాట

భూమిలో జలబుట్టే పైకొచ్చినట్టు, సినుకు సిన్నకై వాన వరదైనట్టు,
ఉపోంగి నదులన్ని ఉపైనట్టు, ఊయలూపి తల్లి జోల పాడినట్టు, అలలు
అలలై కడలి పాటెత్తినట్టు, అందాల ఎన్నెల్లో ఆటాడినట్టు, కష్టజీవుల
చెమట పాటైనట్టు, కాలిజ్జెల రవళి కదిలించినట్టు, జంగాలు రథతాకు
సాపట్టినట్టు, గిగిగాడు ఒడుపుగా గూడునట్టు అలవోక్కగా పాటలుకుంటడు.
పదాల జాతర జేస్తడు. పాటతోనే తెలంగాణ పల్లెని ఒడిసిపట్టుకొని,
జానపదుల జీవనతత్వాన్ని తనపాటలోకి ఒంపుకొని ప్రకృతిని, జీవితాన్ని
మేళవించి పాటలల్లిన ప్రజాకవి, వాగ్దేయకారుడు వరంగల్ శ్రీనివాస్
గురించి నేటి మన “అలుగెల్లిన పాట” లో...

తెలంగాణ సాహిత్య, సాంస్కృతిక, రాజకీయ వారసత్వానికి ప్రతీక
ఓరుగల్లు, వైభవాల ఓరుగల్లు చరిత్రను గురించి
ఎంత చెప్పినా తక్కువే. అందుకే వరంగల్ శ్రీనివాస్
కూడ పుట్టిన జిల్లా గురించి రాసుకున్న పాటలో
“చెప్పాలంటే మాటలు చాలవులే - పాటలు
చాలవులే / కాక్కియుల ఫిల్లా ఓరుగల్లు పైభవం”
అంటూ వరంగల్లు వైభవాన్ని గానం చేస్తడు.

వరంగల్లు శ్రీనివాస్ను కదిలిస్తే పాటలే,
మాటలు రావు. పటపట పటపట పదాలు వరుగు
లు బెడతమ్. అచ్చంగ అది జానపదుల జీవన
గీతమైతది. తెలంగాణ పల్లె పదమైతది. తెలుగు
సినిమా పాటైతది. మొత్తంగా వరంగల్లు శ్రీనివాస్
పాటల వరదైతది. శ్రీనివాస్ ఈ ఒరవడికి కారణం
మందశాతం ఆయనను కన్నతల్లిదే. అభివమ్ముడు తల్లి కడుపులో నుంచే
పద్ధత్యాహం గురించి తెలుసుకునట్టు శ్రీనివాస్ అమ్మ కడుపులో నుంచే
పల్లెపదాలను పల్లెపేసిండని చెప్పుక తప్పదు. ఎందుకంటే కేవలం రెండేళ్ళ
పయసునునుంచే తల్లి నోటి నుంచి జాలువారే ప్రతిపాటని విన్నది విన్నట్టు
అభ్యర్థం పొల్లుబోండ పాడం అనేది సాధ్యం కాదు.

వరంగల్ జిల్లా ఆత్మకూరు మండలం తక్కుపాడు గ్రామంలో
భద్రు నర్సర్యు-లింగమ్మ దంపతులకు కలిగిన నలగురి సంతానంలో
శ్రీనివాస్ ఆఖరివాడు. కుటుంబంలో అందరికన్న చిన్నవాడుగా అమ్మ
ప్రేమతో పాటు అందరిప్రేమను పొంది అల్లారుముద్దుగా పెరిగిందు.
శ్రీనివాస్కు విజయుకుమార్, వెంకటేశ్వర్లు, అనే ఇద్దరు అన్నలు, సుజాత
అనే ఒక అక్క ఉన్నది. ఉద్యోగరిత్యా నర్సర్యుకు నర్సర్యంపేట ట్రాన్స్పర్
అయిప్పుడు శ్రీనివాస్ నర్సర్యంపేట ప్రభుత్వ దావహనలో జన్మించిందు.
తల్లి లింగమ్మ శ్రీనివాస్ను తొప్పించేసి

“చిచ్చే అచ్చమ్మ / ఇగ ఏద్దాకు ఏద్దాకు ఏట్టి నాగన్న
ఏడిస్తే నిషేషరు ఎత్తుకోరు / వాసాలెరింట బాయే మీసాల ఎలుక

పాప చేతిల గిలక పారేయబోకు” అని జోలబాడుతుంటే తల్లిపాటను
అలకించినట్టు అనందంగ కేరింతలు గౌటేది. శ్రీనివాస్ చిన్నప్పుడు మాటలతో
పాటే పాటలు కూడ నేర్చుకుండు. అప్పట్లో తెలంగాణ పల్లెలల్ల ఏ పని
చేసినా పాటలే మండుండేది. వీటిలో దంపుడు పాటలు, ఇసురాయి
పాటలు ప్రధానమైనయి. అవి ఇంట్లోనే పాడుకునేవి కూడా. దీంతో చిన్నప్పటి

నుంచి ఆయా సందర్భాలలో తన తల్లి లింగమ్మ పాడుతుంబే శ్రీనివాస్
చిన్నగ గొతు కలిపేబోడు.

“పరంగంలీ సుంచి వైమూల సుంచి ఒప్పయిన ఒయిరాలు వయ్య
పండ్చమ్మ వచ్చే వయ్య పాపడు లేసే వయ్య” అంటూ అప్ప పాడు
తుంబే శ్రీనివాస్ ఆతిచిన్న వయుసులో రెండు మూడేండ్ల వయుసులోనే
అభ్యర్థం పొల్లుబోండ పాదేబోడు. అప్పుగుద్దినట్టు అమ్మకు కోర్న ఇచ్చేబోడు.
లింగమ్మ ఆనందంతో మరింత హజుపొగుగా పాడుతూ వనిలో
నిమ్మగుపుయ్యేది. ఇట్ల పాటలతోనే పొద్దుబోడినేది నాటి తెలంగాణ పల్లెలల్ల,
పొద్దుస్తే రేకలబారక ముందే వచ్చే బాలసంతోల్లతోనేని మొదలు

“హరహర మహాదేవ శంభో శంకార

నీ చేతి గాజల్లు సల్లంగ ఉండాలె

తొప్పెల్ల నీ బిడ్డ సల్లంగా ఉండాలె” అంటూ
పల్లెని నిద్ర లేప్పడు. సంటిపిల్లలకు సల్లని దీవెనార్తి
ఇస్తడు. పిల్లజెల్ల బాగుండాలని, సంసారం పచ్చ
గుండాలని ఆకం క్లీస్టడు. ఆ తర్వాత శ్రీనివాస్ తల్లి
లింగమ్మ ఇసురాయి ముందలేసుకొని “మానెడు
బియ్యంబు మంచిబెల్లంబు - మాణిక్యమంబోల్లు
నాయిన బలగంబు - తవ్వేడు బియ్యంబు తాటి
బెల్లంబు - తాక్కుమారోల్లు తల్లి బలగంబు - మూడ్చుతల్లి నుప్పజెయ్యే
మూడ్చగుడుముల్లు” అంటూ పాడుతుంబే ఆ పాటని
అనుకరించి పాడుతడు. ఇదిట్ల అయిపోంచే ఊరైకు

అచ్చగాంట్టు, బిచ్చ గాంట్టు అనేకం వస్తరు. ఆ వచ్చేబోల్లు ఎవ్వరు ఒట్టిగ
రారు. ఏదో ఒక పాటతోనే వస్తరు. అట్ల పాదేబో పాటలన్న మంచిగ నోట్ల
పండ్చపుట్లేసుకొని తమాపిగ ఇంటడు.

“కామమ్మ కామమ్మ బంగారు బిడ్డో లచ్చువమ్మ

చినిన్న మొంపెల్ల చెరుడు నేర్చిందే లచ్చువమ్మ

దూరమిస్తే దుఫుంబు బిడ్డో లచ్చువమ్మ

ధగ్గర మనమెలు మేనోల్లు లేరో లచ్చువమ్మ” కామమ్మ కథాచరిత్రను
గానం చేసినవాళ్ళు అట్ల ఎల్లిపోంగనే బాళ్ళపాటని పాదేబోడు శ్రీనివాస్.
ఆ వెంటనే మల్ల వేరొకరు గుంపుగా వచ్చి లయబద్ధంగా, వాయిద్య స
హకారంతో పాడే పాటని వాళ్ళతో పాట పాడుతుంటడు.

ఇట్ల ఆ పాటలు వినివిని శ్రీనివాస్కు కంతస్తం అయినాయి. పాఠాల
సంగతి దేవుడెరుగు. కాని పాటలు అధ్యుతులకు పాదేబోడు. ఇట్ల యాచకులు,
బుడిగజంగాలు, బుడులన్తోల్ల పాటలతోనే పొద్దుబుయ్యేది.
ఈ పాటలే లోకంగా శ్రీనివాస్ దోర్కర్లోని స్థానిక ప్రాథమిక పారాలలో
7వ పంచమితి వరకు చదివిందు. శ్రీనివాస్ 7వ తరగతి చదివే సమయంలోనే
తన మొదటి పాటరాసిందు. జానపదుల వారసత్వాన్ని పుణికిపుమ్మకున్న
శ్రీనివాస్ జానపదం తోనే మొదలుపెట్టిందు.

‘పోరుతల్లి సల్లగుండ పొద్దుబాగ బాయె - పోరిమీద మస్సుబోయ్య
సద్గురేక పాయె - యవ్వారమంత తెగ మారిపాయె ఏకాంతమే ఇగ నాకు
డిక్కిపాయె’ అంటూ పారశాల దశలోనే పాటలు రాయిదం, పాడం

అలవాటయ్యంది. ఆ తర్వాత పెరికవాడ ప్రభుత్వ ఉన్నత సారథాలలో 8,9,10 వ తరగతులు పూర్తిచేసిందు. వరంగల్లోని వివేకానంద జీనివాన్ కళాశాల ఇంటర్ చదివిందు. పాటలే ప్రపంచంగా పెరిగిన శ్రీనివాస్ కు విధులో కొన్ని అనుకోని ఆటంకాలు ఎదురైనయి. అయినా పట్టుపదలకుండ అంబేద్కర్ ఓపెన్ యూనివర్సిటీలో ఫిగ్రీ చేసి, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో ఎం.ఎ తెలుగు పూర్తి చేసిందు.

చినుపుడు తల్లి పాడిన చిచ్చే ఆచ్చమ్ము” అనే పాటని అనేక నందర్శాలలో పాడదమే కాకుండ సినిమాలకు, ఉద్యమ పాటలకు సైతం శ్రీనివాస్ ఈ బాణీని వాడుకున్నదు. దీని మీద ఎన్నో పాటలు రాశిందు.

మాందాత కథలు, పెద్దిరాజు పెద్దమ్మ మందెమ్మల కథలు, బాలసంతుల పాటలు, సాధనసారుల ఆటలు, యూనాదులు, కాటిపాపలు, బుడిగజంగాలు, పంబాల కథలు, భద్రమ్మ, బతుకమ్మ, కాముని పాటలు వెద్దెనా ఒక్కసారి విన్నడంచే ఇగ అది తన మదిలోంచి పోదు. పోసీయదు. అట్ల పాటలు గాని, జానపదుల కథలు గానివినడం, పాడదమే శ్రీనివాస్ జీవితంగా మారింది. దీంతో పాటు తల్లి లింగమ్మ కలుపులు, కోతల్లో పాటలు పాడుతుంచే పంటశేలు పరవశించేయి. పాటపిట్టెలు ఆటలాడేయి. అంత వినసాంపైన పాట లింగమ్మది. లింగమ్మ ఎవ్వరొక్క మాటన్నా పడేదికాదు. పటెండ్లని పాటలోనే తిట్టేది.

“కలుపుదీనేది కాపోల్లకెరుక - కట్టమీద గూసున్న దొరలకే మెరుక - గజ్జెల్ల సప్పుడు గంగిద్దు కెరుక - తుంగంపుడుగుల బస్స డున్కే మెరుక - నానా రుచులు నాలుక కెరుక - వంటల్ల దిగిగేటి గంపెకే మెరుక” అంటూ విమర్శనాత్మకంగ పాడేది. తల్లితో పాటు మేనత్తులు, మేనమామలు ఇంకా ఇతర జానపదులు, వృత్తిగాయకులు ఎందరో శ్రీనివాస్ మీద చెరగని ముద్రవేసిందు. నిజినికి ఏ ఉద్యమ ప్రాణైనా జానపదుల నుండి స్వీకరించిన బాణీలే తప్ప దాదాపుగ ఏపి వారిపారి స్వంత బాణీలు కావు. అందుకే వరంగల శ్రీనివాస్ తెలంగాణలో పుట్టినందుకే నా నోటి పాట పుట్టిందని అంటపు. ఇక్కడ ప్రతి పనికి పాటి. పండుగ పబ్బాలలోను పాటి. పాట లేనిదే తెలంగాణ లేదు. ఇక్కడ అడుగుగున పాట లయిభద్దమై ధ్వనిస్తుది. మల్లిని, మనిషిని రాయిని, రఘుని దేన్ని కదిలించినా అది ప్రాత్తి పలకరిస్తది. సరిగ్గ ఈ సందర్భాన్ని ఒడిసిపట్టుకున్న శ్రీనివాస్ అనేక జానపదాలను అలవోకగా నాలుకమీద నాట్యం చేయిస్తుడు. యక్కగానాలు, జానపదాల మీద విపరీతమైన అవగాహనతో గంటలకొర్కి వేదికలను రక్తిగట్టిస్తుడు. రాగరంజితమై ప్రవహిస్తుడు. పల్లె పాటల వెంట పరుగులు దీస్తుడు.

“నేను బోతున్నా పెంట్లేకి మాయక్క పెంట్లేకి

మూడు గడియలు తానమాడి ఏడు గడియలు నెత్తిదువ్వి

ముద్దుగా ముస్తాబెన అందగెల్లెకండగెల్లెను” అంటూ హస్యరస ప్రధానమైన పాటల్ని అందుకుంటడు. అందరినీ కడుపుబ్బ నవ్విస్తుడు. “సందకాడ సారపాకీటకటి గౌరికి - మందకాడ నేను కావలిబోతే / ఎద బాసె నా లల్లి అగదాయే నా మల్లి” అంటూ వృత్తిదారులకు సంబంధించిన జానపదంతో దరువేస్తడు. ఆ వెంటనే “అక్క జూడే బావమూతి ఒక్క మీసమన్న లేదు/ఆగుండ్లే చెల్లెల్లారా అంటు రోగం దాకిందాట / గోలుకొండ పయనంబోతే గొర్కులేర్కత్తిస్తయాట / ఊకుండ చెల్లెండ్లారా ఉడుతలేర్క తిస్తయాట” అంటూ బావా మరదళ్ళ సరసంత ఎంత గమ్మత్తగ ఉంట దో చెప్పడు. హస్యంతో పాటు అందమైన శృంగార గీతాల్ని సైతం హయిగా

అలపిస్తుడు. “తీర్థమంత తిరిగి సూడు - గిర్ధెన్ని సన్ను జూడు / నన్నుబూడు పిల్లగో నే నిస్సుబోలిగున్ననా” అంటూ పాడతడు. ఇట్లాంటి జానపదాలను ఎన్నింటినో గానం చేసే శ్రీనివాస్ విష్ణువ సాహిత్యానికి ధీటుగా అనేక పాటలే రాశిందు. తన శైలిని చూసి ప్రజా యద్దనోక గద్దర్ ప్రశంసల జల్ల కురపించిందు. జననాట్య మండలి పాటల కన్న కూడ వరంగల్ శ్రీనివాస్ పాటలు బలంగ ఉన్నయని కొనియాడిన సందర్భం ఒకటి ఉన్నడంతే శ్రీనివాస్ రచనా శైలి ఎంత గొప్పదో మనం అర్థం చేసుకో వచ్చు. మరి దీనంతటికి కారణం జననాట్యమండలి పాటని.

“అరె తుడుం మోగుతున్నాదన్న తుడుం మోగుతున్నాదో

గోందనులు భాయీర భాయీ గొడ్డండ్లత్తి భాయీర భాయీ

గూడెం తాతులు భాయీర భాయీ బాకుల్త్తి భాయీర భాయీ

బరిలెత్తి భాయీర భాయీ పోలీసొన్ని భాయీర భాయీ” అంటూ ఉపైటై ఊరు వాడవ్వి కదిలించిన పాటని, అదేవిధంగ

“అమాస చీకటి చెల్లెమ్మ చెల్లెమ్మ అర్థరాతిరి చెల్లెమ్మ చెల్లెమ్మ” అనే పాట, “ముడులు బడకా ముఖుపే ముచ్చట దీరక ముఖుపే / ఎల్లిపోతివె చెఱ్లో నా కూలోల చెల్లే” అనే పాట, ఆ తర్వాత “వెరజెండా నీడనారిగినా మా శంకరన్న ఏడుగోడలు దునికినావో అన్నా హరిభూషణన్న” వంటి జననాట్యమండలి పాటలు శ్రీనివాస్ ఎన్నిసార్లు విస్పాదో, ఎంత రగిలి పోయిందో, తననితాను ఎంత గాయపరుచుకుండో తెల వదు గాని అంతక మించిన బలమైన పాటల్లి రాశిందు. ఇంద్రవెల్లిలో జరిగిన ఘటనతో శ్రీనివాస్ ఉద్యమ పాటలు రాశిందు.

జానపద బాణీలు శ్రీనివాస్కు కొట్టిన పిండి. ఆ బాణీలే ప్రజాఉద్యమ బాణీలుగా పాటలు అల్లిందు. ఆ క్రమంలో రాసిన “కొడుకో శురయ్య నా కొడుకా సూరయ్య / ఎల్లిపోయినవా తండ్రి చెల్లిపోయినవా” అంటూ అమరులను యాశ్చేసుకుంటడు. ఎదిగిన కొడుకు అన్నల్లి కలిని, శవమై ఇంటికి తిరిగొచ్చిన కొడుకును తల్లుకొని కుమిలిపోయిన తండ్రి మనోగతాన్ని గానం చేస్తడు. దైతుకులీ బిడ్డల మీద “ఇదల బడర కొమురన్నా రైతుకులి కొమురన్న” అంటూ వాళ్ళ పోరాటాన్ని కీర్తిస్తుడు. అదేవిధంగ సమైక్యపాలన తెలంగాణిని ఎట్ల ఆగంజెసిందో, ఏ విధంగో దీసుకుండో గూడ శ్రీనివాస్ తన పాటల ద్వార ప్రజలను చైతన్యం చేస్తడు.

“సార బందన్నాడు బీరు బందన్నాడు బరండి బందన్నాదో రామన్న

గుడ్లుక బతుకుస్తో రామన్న

సంతలో గూడుంబ బట్టీలు చెట్టిచ్చి గూడుంబ దాగన్నాదో సెంద్రన్న

గుద్దుక సాపస్తో చంద్రస్తో” అంటూ సమైక్య పాలకుల కుటులను పసిగడతడు. ఇట్ల అనేక సామాజిక సమస్యలు, ప్రీల బాధలు, బీడికార్కుల కష్టాల మీద, సింగరేటి కార్కుల సమస్యల మీద ఎన్న పాటలు రాశిందు. ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగ పాటలు గట్టిందు. అయితే అప్పబోతే శ్రీనివాస్ సమాచార హక్కు శాఖలో ఉద్యోగం చేసుండడంతో తన మీద ఏ విషపసంఘాల ప్రభావం లేదు.

శ్రీనివాస్ ‘సుక్కలో సెందురుడో రామ’ అని పాడితే మా దొర

కొండదొరుసుకున్నరు. అట్ల కోయెల్ల పాట పాడితే కోయదారని, గోండోల్ల

పాట పాడితే గోండోడని అనుకున్నరు. శ్రీనివాస్ లంబాడీ పాటలు

పాడుతుంబే లంబిండ్లు మావోడేని పిల్లిసుసుదుకు వచ్చిందు. బి శ్రీనివాస్ అంటే భుక్కు శ్రీనివాస్ అనుకున్నరు. శ్రీనివాస్ చివరికి లంబిండ్ల పిల్లనే

పెండ్లి చేసుకుంటటదేమానని భయంతో శ్రీనివాస్ మేనమామ పెండ్లి కాయం జేసుకుండు. మేనమామ సదానందం- ఎల్లమ్మ దంపతుల బిడ్డ శ్రీదేవిని పెండ్లి చేసుకుండు. శ్రీనివాస్ పైవాహిక జీవితం మూడు పదాలు, ఆరు పాటలుగా సాగుతండి. శ్రీనివాస్- శ్రీదేవి దంపతులకు ఇద్దరు కొడుకులు. వారిలో విశ్వతేజ ఇంటర్ హర్టి చేసిందు. సాయితేజ ఆరో తరగతి చదు వుతుందు. శ్రీనివాస్ బిరియా, బెంగాలి భాషల్లో కూడ పాటలు రాశిందు. జాసపద కళల మీద, ఆదివాసి, గిరిజన భాషల మీద సాధికారత కలిగిన వ్యక్తి శ్రీనివాస్. లంబాడి పాటను మొట్టమొదట రికార్డు చేసిన ఘనత కూడ శ్రీనివాస్ దే. శ్రీనివాస్ ని పాట విషయమై పలకరిస్తే పరపరించిపోతడు. పదాలతో శివమెతుతడు. దీనికి కారణం ఏందని ఆడిగితే “నా ప్రథా పాట తోనే తెల్లార్దని, పాటతోనే పొ దృష్టకడని” అంటడు. పొద్దున బాలసంతోల్ల పాట మొదలుకొని అచ్చగాంఢు, బుచ్చగాంఢు మోటపాట, ఇసురాయిపాట, దంపదు పాటలు, బండిగడితె పాట... అనేక పాటలతో పదాల వరదైతడు. కేవలం పాటలు రాయడమే కాకుండ ఆయన పాటల న్నింటికి తానే స్వయంగా సంగీతం సమకూర్చుకుంటడు. పాటలకు స్వత్ం దర్శకత్వం వహిస్తుడు. ఒక గొప్ప సంగీతదర్శకుడు కావాలన్నది శ్రీనివాస్ ఆశయం.

సమైక్యపాలనలో పోలీసుల దురాగాల మీద శ్రీనివాస్ చాలా సున్నితంగ జాసపదక్షేత్రిలో రాసిన ఈ పాట ఎంతో ప్రాపర్యం పొందింది. “దేవధారి తమిదియ్యాలో.. / ఎటుబాయే మా బితుకులీగతి పాటాయే దేవాదారి తమిదియ్యాలో..” అంటూ ఆగమైన తెలంగాణ బతుకులకు కారణం సీమాంధ్ర పాలనేని తేల్చేస్తుడు. చంద్రబాబు కాలంలో జరిగిన ఎన్కోంటర్లకు నిరసనగా శ్రీనివాస్ రాజ్యాన్ని, రాజ్య స్వభావాన్ని వ్యక్తిరేకించి పాటలు రాసిన శక్తివంతుడు.

చంద్రబాబు ద్వాంధ విధానాలను ఎండగడుతూ శ్రీనివాస్ రాసిన పాట ఒక సంచలనం అయ్యింది. ఈ క్రమంలోనే బి. శ్రీనివాస్ వరంగల్ శ్రీనివాస్ మారాడం వెనక కూడ చాల గొప్ప నేపథ్యమే ఉన్నది. కొన్ని పేర్లు అంతే అలా స్థిరపడి పోతుంటయ్య. శ్రీనివాస్ పాటల బరవడిని చూసి ఎందరో ప్రముఖులు దగ్గరయ్యింద్రు. అప్పచీకే తెలంగాణ మలి విడత ఉద్యమం మొదలైంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి అవిర్మాపం తర్వాత శ్రీనివాస్ కు మంచి పరిచయం ఏర్పడింది. 2002లో ఉద్యమానికి కావలసిన పాటలు రాయడం కోసం కొందరు ముఖ్యమైన కవులు, కళాకారులు కేసీఆర్లో సమావేశం అయ్యేవారు. అట్ల కేసీఆర్ దృష్టిలో ఉన్న శ్రీనివాస్ కాప్ట్ ఎనకముండైతే వెంటనే కేసీఆర్ “వరంగల్ శ్రీనివాస్ రాలేదా?” అని ఆడిగేది. అంతే ఇగ ఆ పేరు అట్ల వరంగల్ శ్రీనివాస్ గా ముద్ర పడిపోయింది. ఒక రకంగ ఇది కేసీఆర్ పెట్టిన పేరు. ఆ రోజు నుంచి తెలంగాణ ఉద్యమానికి ఎన్నో పాటల్ని కేసీఆర్ సమకుంలో రాశిందు. చాలా సందర్భాలలో కేసీఆర్ మాటలు చెపితే అవి పాటలైనయి అంటడు. కేసీఆర్లో కేవలం విషయ పరిజ్ఞానం మాత్రమే కాకుండ ఆయనలో గొప్ప కవి, గాయకుడు ఉన్నడిని అంటడు వరంగల్ శ్రీనివాస్. ఆ ప్రోత్సాహంతో రాష్ట్ర సాధనే లక్ష్మిగా వరంగల్ శ్రీనివాస్ అనేక పాటలు రాశిందు.

“చిటాచిటా చిటాచిటా చిలికెల దరువెయోరో / చటాచటా చటాచటా శిర్ల దరువెయోరో” అంటూ శివాలైతుతుడు. సమైక్య పాటలకు చెవులు హోర్తిస్తుడు. భోనాలబంఢు సహారోదీలినట్టు పాటని పల్లెపల్లెన పరుగు పెట్టిస్తుడు. రసమయ బాలకిషన్ ధూం-ధాం వెదికలు దశర్థిల్లేటట్లు దరువు లేస్తుడు. ఇంతడాక వచ్చినంక ఇగ ఆంధ్రతో కలిసి ఉండేది లేదని కయ్యాన్కి

కాలుదువ్వుతరు. వరంగల్ శ్రీనివాస్ రాసిన

తెగదెంపుల యుద్ధమో నిచ్చేదారి కోయిలా

తెగాయించి చేడ్డమో నిచ్చేదారి కోయిలా

తిమగులేని పోరుమనది నిచ్చేదారి కోయిలా

తిరగబడితె జయం మనది నిచ్చేదారి కోయిలా

మాటకు మా జివాచీచ్చ మాసుకోబరా చేరుకుందమా అంటూ

అంతులోని ఆగుహంతో, అవేశంతో కూడిన ఆలోచనతో ప్రజలను కడన రంగానికి మలుపుతడు. ‘నిచ్చేదారి కోయిలా’ అంటూ ప్రజల నోళ్ళలో మె

దిలే జాసపద భాటీలో ఉద్యుమ తీప్రతసు వివరించిన తీరు అద్యాత్మం ఉంటది. జనం గుత్తులందుకొని కదిలేటట్లు జేస్తుది. రసమయ అట-పాటతో

పాటు కేసీఆర్ ప్రసంగం, కళాకారుల ప్రదర్శన గొప్ప సాంస్కృతిక యుద్ధం చేసినట్టుండేది. ఆ పాటలు, ధూం-ధాం సభలే తెలంగాణ ఉద్యుమాన్ని స

జీవం చేసినయంచే అతిపయ్యాకీ కాదు. వరంగల్ శ్రీనివాస్ సాదాసీదా పాటలు రాయలే. ఆయన పాటలు సమైక్య పాలకులను నిగ్గిదీని అడిగినట్టుం దేది. ‘జమిదీక జంబన్నలో తెంగాణ జంగు సాగుతున్నదో’ అంటూ ఉద్యుమ జెండాను ఎగేస్తుడు.

“మా ఓయు బిడ్డల గుండెల మీద గుండ్ల వర్షము గురిపిస్తున్న / ఆంధ్రపోలీసు అపాంకారము పాపము దగిలి పతనమైతడి / మీడియ

పైన అంక్షలు పెట్టి గుంచి గుంచి

గాటుగాళ్ళను గర్జించి తరిమేస్తామన్న

సోనియుపులైన్ రోజుకు మనము కాసుకెతిమన్నే

” అమృదగ్గర జేరి హాయిగా చిచ్చులు బెట్టే చిదంబరం లాంబి వాళ్ళమీద అదరక పెదరక అక్కరాలను ఎక్కుపెట్టిన, అసులు సిస్లైన ఉద్యుమవకి, సాంస్కృతిక సమరయోధుడు వరంగల్ శ్రీనివాస్. అనేక వేదికల మీద రసమయకి రాగమైన వరంగల్ శ్రీనివాస్ పాట

“బియుము నాపల్లె సీమ ఈనాడు ఎందుకింత సిస్టుబాయే దేవ

ఎనకటి కళదప్పినాదో నాపల్లె ఎటుగాని

చీరయ్యానాదో రామ

పచ్చపచ్చని పంట శేండ్ల సట్ట నడుమ పచ్చని బొట్టుబెట్టినట్టు నా పల్లె ఉండిదే” పాడుకుంటూ మొత్తం పట్లైన సుల్పు ముట్టుస్తుడు. వాస్తవంగ ఈ పాట నూరేండ్ల మాసవ జీవనవిధానాన్ని కండ్లకు కట్టేలా రాసిన పాట. దాదాపు 236 చరణల దాక రాసిన ఈ పాటతోనే చెట్టుని, పుట్టుని, రాయిని, రప్పుని, మనిషిని, మాసుని పలకరించేస్తుడు. ఈ పాట ఒక ఉరు జ్ఞాపకంగ నిలిపితోతది. వరంగల్ శ్రీనివాస్ ఈ పాటని “నూరేండ్ల నా డారు” అనే పేరుతో సుదీర్ఘపాటగ ఒక పుస్తకంగ తీసుకోచే ప్రయత్నం చేస్తున్నదు. అందుకు అయినకు అభినందనలు.

వరంగల్ శ్రీనివాస్ ఉద్యుమ పాటలతో పాటు అప్పటికే సినిమాలకు పాటలు కూడ చాలా రాసిందు. సినిమారంగానికి శ్రీనివాస్ పరిచయం ఒక గొప్ప అనుభవం. సంజీవ్ అనే వరంగల్ శ్రీనివాస్ మిత్రుడు ఒక కరోజు రీంద్రభారతిలో నాటక ప్రదర్శనకు అప్పుకొండి. అక్కడ శ్రీనివాస్కు పాటపాడే అవకాశం రావడంతో “తయ్యాందత్తుయ్యాం” పాట పాడతడు. రవీంద్రభారతి చప్పుట్లతో మార్కోగింది. మంత్రముగ్గులైన సభికులతో పాటు తన మిత్రుడు సంభాషించే కూడ అశ్వరోహిని పాటలు దశర్థిల్లేటట్లు దరువు లేస్తుడు. ఆంతాక వచ్చినంక ఇగ ఆంధ్రతో కలిసి ఉండేది లేదని కయ్యాన్కి

దాసరి అరుణ్ హిరోగ నటించిన ‘చిన్న’ సినిమా కోసం వరంగల్

శ్రీనివాస్ తాను ఇంటర్వెన్లో రాసుకున్న ప్రేమగీతం చిన్నచిన్న మార్పులతో సినిమా కథకు అనుగుణంగా మార్పి ఇవ్వడం జరిగింది.

“గువ్వా గువ్వా ఎగిరేబి గువ్వా యాడికెల్లివి సినిమావ్వా”

హంసతై రా పాలకోహ వయ్యారి సినిసిరి మువ్వా” అంటూ తన ప్రియురాలిని ఎంతో అప్పరూపంగ చూసుకుంటడు. “ఆ పల్లకికే బోయి నవ్వా” అంటూ ప్రేమామృతాన్ని కురిపిస్తాడు. తివుదు గంగని శిగలో పెట్టుకుంటే శ్రీనివాస్ పల్లకిలో ఎత్తుకొని మోసే బోయినైతనని అంటడు. అద్భుతమైన నూతన ప్రతీకలు, తెలంగాణ జానపద నుచికారాలతో కొత్త ఒరవడికి శీకారం చుడుతడు.

వరంగల్ శ్రీనివాస్ పాటలు సరిహద్దులు దాటి నాయ. ఎల్లలు లేకుండ తిరిగినాయి. దాసరి నారాయణ రావు మొట్ట మొదట శ్రీనివాస్ సినిమాకు పరిచయం చేసిందు. ‘అడవిసుక్క’ సినిమాలో

“తయ్యం దత్తయ్యం తయ్యం దత్తయ్యం

లంబాద్భీం గాదు మేము బాబు బంజారోబ్లిం”

వచ్చిన ఈ పాటని బిట్టుబిట్టుగా ‘పూల్నీ’ సినిమాలోను అడవిధంగ ‘అపును వాచిద్దరు ఇష్ట పడ్డారు’ సినిమాలో కొద్దిగ వాడుకున్నారు. ఎన్నో ప్రసిద్ధ సినీ గీతాలు పాడిన ఉదిత్తీనారాయణ వరంగల్ శ్రీనివాస్ పాటని పాడారు.

ఎవరు అన్నారమ్మ మీరు గరీబోళ్ని

ఎవరు చెప్పారమ్మ మీకు గతి లేవోళ్ని

ప్రతి చెట్టుకు కాసిన కాయ మీదే - ఎండి విరిగిన ప్రతి పుల్ల మీదే అంటూ తెలుగు ప్రేక్షకు లను కదిలించిన ఈ పాట వరంగల్ శ్రీనివాస్ కు ఓ మధురమైన అనుభూతిని కలిగించింది. రాజశేఖర్ హీరోగ ప్రముఖ దర్శకులు ఎన్. శంకర్ తీసిన ‘అయిథం’ సినిమాలో వరంగల్ శ్రీనివాస్ రాసిన పాట అస్సామీ భాషతో మొదలై అస్సామీ, తెలుగు, లం బాడి భాషల కలయికతో వచ్చే మధురమైన భావాన్ని తెలుగు అష్టరాలలో పలికిస్తాడు. పదాలకు జీవంపోస్తాడు. నానమ్మ భూదేవిని, భార్య శ్రీదేవిని ఒకే పాంటో కలిపి పులికించిపోతడు.

“మేఘాలె ఈ వేక చినుకలై రావాలా / నా మేని తడవాల పులికింతల వ్వాలా / భూదేవి నా ఇంది శ్రీదేవి కావాలా / నింగికే నా దేవి అందాలు తేవాలా” తీయని రాగంతో పరపాశింపజేస్తాడు. ఎవరితో దొరకని ప్రతికలితో పదాల పండుగ జేస్తాడు. ‘ఛలో అసెంబ్లీ, అడవి సుక్క అమ్మ మీద ఒట్టు, అయిథం, భీముడు, రఘుపతి, రెండేళ్ళ తర్వాత, పూల్నీ, చిన్నా పోరు తెలంగాణ’ వంటి దాదాపు ఇరవైతరు సినిమాలకు పాటలు రాసిందు. అందులో ఆర్.

నారాయణమూర్తి సినిమాలే ఎక్కువ. ‘అమ్మమీద ఒట్టు’ సినిమాలో ‘ఏమిర నరుడు’ అనే పాట వరంగల్ శ్రీనివాస్ నేకరించి పాడినది. ‘ఏర తెలంగాణ సినిమాలో ‘బండెనుక బండిగట్టి పదహారు బంధుగట్టి’ అనే బండి యాదగిరి పాటను పాడిందు. ‘ఊరు మనదిరో’ సినిమాలో ‘గొర్రెబాయోరో’ గొర్రెబాయోరో నా గొఱని దిన్నోని ఇల్లు గూలిపోద్దిరో’ అనే పాట పాడడం జరిగింది. వరంగల్ శ్రీనివాస్ ‘అడవి బిడ్డలు’ సినిమాలో యాంటి నక్కల్ని

స్ఫోర్డ్‌గా నచించిందు. వరంగల్ శ్రీనివాస్ కు విషపగాయకులు వేమగంబి ప్రసాద్, నాగన్న సినిమా రం గంలో జానకి గొంతులంటే ప్రాణం. వాళ్ళ పాటల్ని గుండెలకు హత్తుకుం టడు. అనేక సమాజిక సమస్యల మీద పాటలు రాసి, పాడిన వరంగల్ శ్రీనివాస్ వృత్తికులాల మీద సుదీర్ఘమైన పాటను రాసిందు. ముఖ్యంగా గొల్లోల జీవితంతో మొదలయ్యే ఈ పాట దాదాపు అన్ని కులాలను, వాళ్ళ కులవృత్తుల పనితనాన్ని, జీవన సాందర్భాన్ని, వృత్తి వైపుల్యాన్ని పరిస్థితి సాగుతది. అనేక పోరాటాలు, అమరుల త్యాగాలతో సాధించిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అమరులను స్వర్ణిస్తూ వరంగల్ శ్రీనివాస్ రాసిన పాట భండాంతరాలు దాటి ప్రదర్శించబడింది. అమర వీరులకు నివాశులు అర్పించే ఈ దీపాల పాట దేశ మంతు ప్రదర్శించబడింది.

“తెలంగాణ తల్లి నీకు నిండు దీపాలు / మాకు అందిపు అమ్మా నిండు దీవెనలు” అంటూ సాగే పాట ఆకట్టుకుంటది.

వరంగల్ శ్రీనివాస్ ను తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి రాష్ట్ర కో-ఆర్డినేటర్గా నియుమించిన సందర్భంగా ఆయనను పలకరించినపుడు పంచుకుస్తు మరికొన్ని విషయాలు.

తెలంగాణలో కళాకారులకు కేసీఆర్ అన్ని తానై అండగ నిలబడ్డడు. తల్లిరండులు జన్మనిస్తే కేసీఆర్ కళాకారులకు బతుకునిచ్చిందు. బతుకు దెరువు నిచ్చిందు. తెలంగాణ ప్రజలకు కేసీఆర్ కనపడే దేవుడయ్యిందు. అడగకముందే అన్నీ ఇచ్చే ఆపద్యాంధవుడుయ్యిందు. నాడు ఆయన మాటలు చెప్పితే పాత్తింది. అట్ల ఎన్నో పాటలు పుట్టినయ్యాము. ఈ లోజు బంగారు తెలంగాణ కోసం సారథి శక్తివంచన లేకుండ పనిచేస్తుదని, అందుకు తన పంతు భాధ్యతగా రసమయ బాలకిషన్ సారథ్యంలో కలిసి పనిచేయడం అనందంగా ఉన్నదని అంటడు. అయితే సారథిలో రచయితలను ప్రత్యేకంగా గుర్తించి వారినుంచి విలువైన సాపీత్యాన్ని, కవిత్వం, కథలు, సపలల వంటివి రాబట్టివలసిన భాధ్యత కూడ సారథి మీద ఉన్నదని అంటడు. విలువైన రచయితలను, లభ్యప్రతిష్ఠలైన కళాకారులను అందరిని ఒకే గుంపుగా చేయడం వలన కొంత నష్టం జరుగుతుందని అంటడు. సారథి సుంచి కేవలం పాటలే కాకుండ విధి సాపీత్యా ప్రక్రియల్లో, తెలంగాణ సంస్కృతిని ప్రతిబింబించేలా రచనలకు ఆస్పరం ఉండాలని, ప్రభుత్వాన్ని పరిపుష్టం చేసే విధంగ, సంక్లేష పథకాలను మరింత బలంగా ప్రజల్లోకి తీసుకుపోయే విధంగ విధి కళారూపాల ద్వారా సారథి మరింత మరింత విస్తృతం కావాల్సిన అవసరం ఉన్నదని అంటడు. అందుకు తగిన ప్రణాళి కలు రూపొందించు కొని తెలంగాణ కళలకు జీపంపోస్తాడు. కార్బోన్ చేయడం వలన కొంత నష్టం జరుగుతుందని అంటడు. సారథి సుంచి కేవలం పాటలే కాకుండ విధి సాపీత్యా ప్రక్రియల్లో, తెలంగాణ సంస్కృతిని ప్రతిబింబించేలా రచనలకు ఆస్పరం ఉండాలని, ప్రభుత్వాన్ని పరిపుష్టం చేసే విధంగ, సంక్లేష పథకాలను మరింత బలంగా ప్రజల్లోకి తీసుకుపోయే విధంగ విధి కళారూపాల ద్వారా సారథి మరింత మరింత విస్తృతం కావాల్సిన అవసరం ఉన్నదని అంటడు. అందుకు తగిన ప్రణాళి కలు రూపొందించు కొని తెలంగాణ కళలకు జీపంపోసేలా కార్బోన్ చేయడం ఉండేలా చూసుకుంచామని అంటడు. ప్రజలకు, వాగ్గేయుకురుడు, గొప్ప జానపద కథకుడు వరంగల్ శ్రీనివాస్ మరెన్నో కీర్తి కిరీటాలు ధరించాలని ఆశిర్మాం.

-అబటి వేకువ, మొబైల్: 94927 55448 మెయిల్: varji.ambati@gmail.com

తెలంగాణలో వజ్రాయాన బౌద్ధ తారల విగ్రహాలు

తీరాంధలో తప్ప తెలంగాణలో ఇప్పటి వరకు బౌద్ధ ఆనవాళ్ళు లేవనే చరిత్రకారుల ప్రచారానికి తెరపడింది. నిజాంరాజుంలో 1914లో పురావస్తు శాఖ నెలకొల్పినప్పటి నుండి ఇప్పటి దాకా జరిపిన పరిశోధనల్లో దాదాపు 40

బౌద్ధ స్తాపరాలు వెలుగు చూశాయి. క్రీ.పూ. 5వ శతాబ్దిలో బుద్ధుడు జీవించి ఉండగానే తెలంగాణలో ప్రవేశించిన బౌద్ధ ధర్మం క్రీ.శ. 11వ శతాబ్దిదాకా ఆదరింపబడిందని చెప్పే ఆధారాలు తెలంగాణలో లభించాయి. థేర వాడ (పీఎస్ యానం), మహాయాన శాఖలే తెలంగాణలో నిలదొక్కుకున్నాయనీ, వజ్రాయాన ఉనికి లేదన్న ప్రచారాలను దూరం చేస్తూ జనగామూ జిల్లాలో వజ్రాయాన శిల్పాలు వెలుగు చూశాయి. అందులో వివిధ రకాల తారాదేవి ప్రతిమలు కూడా ఉన్నాయి. ముందుగా ఈ విగ్రహాలు జైన యుక్షీణులవా లేక తారాదేవి ప్రతిమలా అన్న సందేహం

కలిగి ప్రముఖ స్తపతి, బౌద్ధ పరిశోధకుడైన ఈమని శివనాగిరెడ్డి ని సంప్రదించాను. వారు వీటిని బౌద్ధ వజ్రాయాన శాఖకు చెందిన తార విగ్రహాలని ద్రువీకరించారు.

తారల విగ్రహాలను ఎలా గుర్తించవచ్చు

బుద్ధుడిని విగ్రహారూపంలో ఆరాధించిన శాఖనే వజ్రాయానం. ఇందులో 21 మంది ‘తార’లుంటారు. తారల విగ్రహాలు మిక్కిలి సొందర్యంగా ఉంటాయి. తలపై కరండ మకుట కిరీటం ఉంటుంది. తలపైగాని కిరీటంలోగాని ధ్యాన బుద్ధుని శిల్పం ధరిస్తారు. వీటిని బట్టి తారల విగ్రహాలను నులభంగా గుర్తించవచ్చు. టిబెట్ దేశపు చిత్ర లేఖనంలో ‘తార’ల చిత్రాలు అధికంగా ఉంటాయి.

జనగామ జిల్లాలో తారల విగ్రహాలు

జనగామ జైన గ్రామంగా ప్రసిద్ధి చెందిన ట్లుగా తెలుసు. దానితో పాటు బౌద్ధమూ పర్వతాలిందని ఇటీవల చారిత్రక పరిశోధనలో బయట పడింది.

జనగామ జిల్లా ఘనవురం మండలంలోని ‘ఇప్పగూడెం’ గ్రామంతో పాటు, ఇదే జిల్లాలో లింగాల ఘనవురం మండలంలోని నేలపోగుల గ్రామంలో తారల విగ్రహాలు వెలుగు చూశాయి.

ఇప్పగూడెం తార, బుద్ధుని విగ్రహాలు

ఇప్పగూడెం శిఖార్లో ఎర్రగుట్ట ఏనె ఉంది. ఏనెకు సహజసిద్ధంగా ఏర్పడిన నాగులమ్మ చెరువు ఉంది. ఈ చెరువు పెద్ద తూము చింతగట్టు గుట్ట సమీపంలో నాగులమ్మ గుడి ఉంది.

ఈ గుడి నిర్మాణాన్ని బట్టి రాష్ట్రకూటుల కాలానికి చెందినదై ఉంటుంది. కాకతీయుల కాలంలో పునఃనిర్మాణం జరిగినట్లు ఆధారాలున్నాయి. గుడి ముందున్న రేగడి భూమిలో శిథిల దేవాలయ ఆనవాళ్ళు ఉన్నాయి.

నాగులమ్మ చెరువు చిన్న తూమువైపుకు వెళ్ళే తోపలో నాగులమ్మ, నాగులయ్యగా పిలువబడే 2 విగ్రహాలు ఉన్నాయి. నాగులమ్మ వజ్రాయాన బౌద్ధానికి చెందిన తార కాగా, నాగులయ్య బుద్ధుడి విగ్రహం. గ్రామస్తులకు ఈ విషయాలు తెలియక వాటిపై శ్రద్ధ పెట్టలేదు.

బుద్ధుడి విగ్రహాం

నాపరాయాతో చేసిన బుద్ధుడి విగ్రహం తల, మొందెం మాత్రమే కలిగి ఉంది. మిగతాభాగాలు ధ్వంసం చేయబడినాయి. బుద్ధ విగ్రహం 4వ శా. కాలానికి చెందినదని తెలుస్తున్నది.

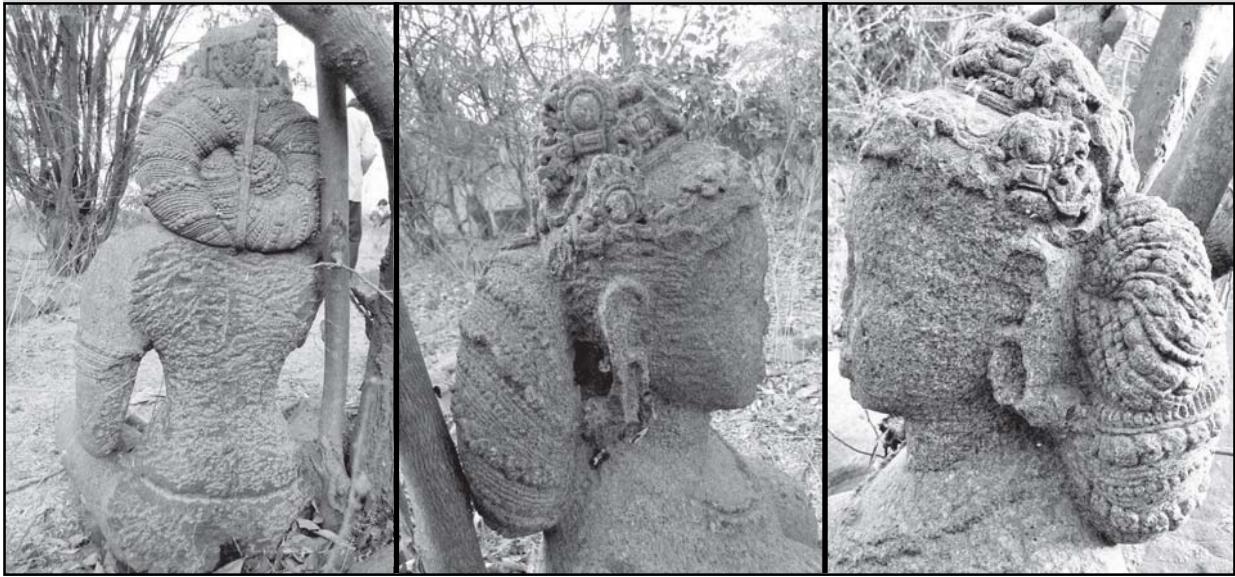
తార విగ్రహాం:

తార విగ్రహం శిల్పశాస్త్ర నిపుణత్వానికి దర్శణం పట్టినట్లుగా ఉంది. ధ్యాన ముద్రలో ఆసేనురాలై ఉంది. కుడి చేతిలో పద్మం (?) పట్టుకోగా ఎడమచేయి ధ్వంసం చేయబడి ఉన్నది. మెడలో హరం, భుజాలకు ఆభరణాలు, చేతులకు గాజులు అల్లిన బంగారు మొలతాడు, చేతి వేళ్ళకు ఉంగరాలు, కాలి వేళ్ళకు మట్టెలు, బిగుతైన చనుకట్టుతో అర్ధనగ్గంగా ఉంది.

ఇవ్వే ఒక ఎత్తుకాగ తార తలపై ముడిచిన సిగముడి, సిగకు చేసిన అలంకారాలు అన్ని ఇన్నీ కావు. పొ దవాటి జట్టుకు ముందే వివిధ రకాల పూసలు, ముత్యాలు మొదలైన హోరాలను చేర్చి ‘సిగముడి’గా వేసి చెక్కిన ఇరు ఆనాటి శిల్పకళా నైపుణ్యాన్ని చాటి చెప్పేదిగా ఉంది. జటా మకుటంగా ఉన్న తలపై తల కొప్పుపై అనేక అలంకారాలున్నాయి. కొప్పు ముందటి భాగంలో ‘పద్మంపై ధ్యానం చేస్తున్న బుద్ధుడి శిల్పం’ ఉంది.

తెలంగాణలో వజ్రాయాన బౌద్ధ ఆధారాలు మొదటిసారిగా ‘తార’ విగ్రహారూపంలో వెలుగు చూశాయి. తార 10వ || శతాబ్దికి చెందినది.

ఇప్పగూడెం నాగులమ్మ చెరువుపై భాగాన ఉన్న రంగ నాయకుల బండ చుట్టూ అనేక ‘రాకాసి గూళ్ళ’ ఉన్నాయి. బండపై బృహదీ శిలాయగం నాటి రాతి పనిముట్టును సూరుకోగా ఏర్పడిన గ్రూల్స్ ఉన్నాయి. వీటిని బట్టి ఇప్పగూడెం ప్రాచీన గ్రామమని తెలుస్తున్నది.

సేలపాకిగులలో తారల విగ్రహశిలు

ఈ గ్రామంలోని గంగదేవి చెరువు కట్టకు లోపలి వైపున వేప చెట్టుకింద రెండు విగ్రహశిలు ఉన్నాయి. గ్రామస్తులు వీచిని 'గంగదేవి'గా ఏటా ఒకసారి పూజలు చేస్తారు. నిజానికి ఇది వజ్రయాన బౌద్ధానికి చెందిన రెండు తారల విగ్రహశిలు. అవి శ్యామతార, తారా - భగవతి.

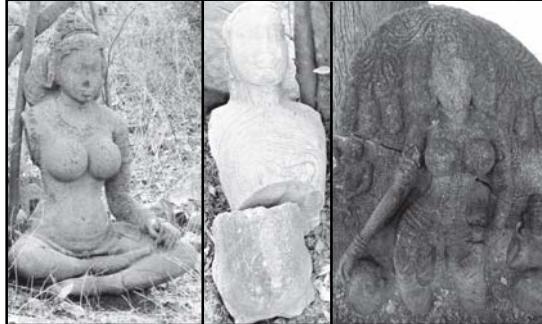
శ్యామతార

సల్లబీ గ్రానైట్ రాయితో మలిచిన ఈ శిల్పం అధ్యుతం. నాలుగు అడుగుల ఎత్తు, 3 అడుగుల వెడల్పు కలిగి ఉంది. మరికొంత భాగం సేలలోనే ఉంది.

శ్యామతార త్రి భంగిమలో నిలబడి ఉంది. కుడి చేతిని లోల హస్తంగా, ఎడమ చేతిని కటీహస్తంగా కలిగి ఉంది. తల వెనుక ప్రభా మండలం, తలపై కరండ మకుట కిరీటం మకుటంపై ధ్యాన బుద్ధుని శిల్పం ఉన్నాయి. తారవెనుక పనస చెట్టు, విరగ కాసిన పనపండ్లూ ఉన్నాయి. ఆమెకు ఇరువైపుల కుంబాండ, జంబాల శిల్పాలున్నాయి. శిల్ప శైలిని బట్టి రాష్ట్రకూటుల కాలానిదని చెప్పవచ్చు.

తారాభగవతి:

పద్మాసనంలో ఉన్న ఈ విగ్రహం 3 అడుగుల ఎత్తు, ఒకఅడుగు మండం కలిగి ఉంది. నల్ల శాసపురాతితో చెక్కిన భగవతితార రెండు చేతులు కలిగి ఉంది. కుడి చేయి వరదహస్తం గానూ, ఎడమ చేతిలో రత్న కలశాన్ని ధరించింది. మొడలో రత్నభరణం,

చెవులకు మకర కుండలాలు, తలపై కరండ మకుట కిరీటం, మధ్యలో ధ్యాన బుద్ధుని శిల్పం, తల వెనుక ప్రభా మండలం విరిసిన పద్మంగా ఉంది. అర్థనిమీళిత నేత్రాలతో మందస్మితంగా నున్న ఈ విగ్రహం క్రీ.శ.10వ శతాబ్దానికి చెందినది.

కరుణకు ప్రతిరూపమైన ఇలాంటి భగవతి 'తార' విగ్రహశిలుగతంలో అమరావతి, శాలి హండం, నాగపట్టం, కర్నూలుక లోని బెల్గాంలోను బయల్పుడినాయి.

పరిశోధకుని మాట

జింతలి చారిత్రక ప్రాథాన్యంగల వజ్రయాన బౌద్ధ శిల్పాలను స్థానిక గ్రామంలోనే పీతాలపై నిలబెట్టి భద్రపర్చాలి. సంక్లిష్ట వివరణతో ప్రదర్శించటానికి తగిన ఏర్పాట్లు చేయాలని తెలంగాణా పూర్వస్తు శాఖను, ఈ ప్రదేశాలను బౌద్ధ పర్మాటక వలయం (బుద్ధిస్త్రసర్యాట)లో చేర్చాలని తెలంగాణా పర్యాటకాభిపృద్ధి సంస్థను కోరుతన్నాం.

ఈ తారల విగ్రహశిల్పాలపై సంపదించగా తగిన సమాచారమిచ్చిన స్థపతి ప్రముఖ బౌద్ధ పరిశోధకుడు ఈమని శివసాగిరెడ్డి ఈ ప్రాంతాలను సందర్శిస్తే మరింత విలువైన చరిత్రను వెలుగులోకి తెచ్చుకోగలం.

-రెడ్డి రత్నాకర్ రెడ్డి, చరిత్ర పరిశోధకుడు

ఫోన్: 9848625060

మెయిల్: arcube.raithu@gmail.com

DECCAN tv
Voice of Telangana

Watch On Hathway Network, Channel No.70

తెలంగాణాలో పురాతన కట్టడాల పరిరక్షణకు

దక్షన్ అకాడమీ కృపి!

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని పురాతన కట్టడాలు, కోటలు, గడ్డిలు, చారిత్రిక దేవాలయాల పరిరక్షణకు ప్రైదురాబాద్ దక్షన్ అకాడమీ కృపి చేస్తోందని, తెలంగాణాలోని విధిధ జిల్లాల నుండి ఆసక్తిగల మేధావులను, చరిత్రకారులను, యువజన విద్యావంతులను సమీకరించి, తమ లక్ష్మిసౌధసలో ముందుండాలన్న అలోచనలో వుందని, ఇందుకు తగిన విధివిధానాలను రూపొందిస్తున్నట్లు ఈ సంస్థ ప్యావస్థాపకులు ఎం. వేద కుమార్ తెలిపారు. పూర్వు కరీంనగర్ జిల్లాలోని కోటిలింగాల తొలి శాత వాహన స్థావరాన్ని, కాకటీయులకు చెందిన కరీంనగర్ సమీపంలోని నగు నూర్ నల్గుడిని, గోదావరి తీరస్థ ధర్మపురి క్లైట్రాన్ని ఏప్రిల్ 2న ఇద్దరు

కరీంనగర్ చరిత్రకారులు సంకేపప్రాన్ నాగేంద్రశర్మ, సబ్బాని లక్ష్మినారాయణలతో కలిసి సందర్శించారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన జగిత్యాల కొత్త జిల్లా వెల్లటార్ మండలం కోటలింగాలలో ముంపు బాధితులైన గ్రామస్థులతో మాట్లాడారు. తదనతరం విలేకరులతో మాట్లాడారు.

శాతవాహనులు, పూర్వశాతవాహనుల తొలి స్థావరమైన కోటిలింగాలను ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టు ముంపుబారి నుండి తప్పించేందుకు తగిన చర్యలు తీసుకుంటున్నామని, స్థానిక (ధర్మపురి) శాసనసభ్యులు కొప్పుల ఈశ్వర్, భారీ నీటిపారుదల శాఖమంత్రి హరీష్ రావు, ప్రాజెక్టు ఇంజనీర్లతో మాట్లాడామని చెప్పారు. ఈ గ్రామంలోని పండ ఎకరాల శాతవాహనుల స్థావరాన్ని రాష్ట్ర పురావస్తుశాఖవారు కొనుగోలు చేయడానికి ప్రాథమికంగా వారు దర్శాపు జరిపారని, ఈ భాములు స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత వారు ఆగిపోయిన తప్పకాలను పూర్తి చేయాలన్న అలోచనలో పున్నట్లు తెలిపారు. తన పర్యాటన వివరాలతో రాష్ట్ర పురావస్తుశాఖ డైరెక్టర్ విశాలక్ష్మితో

నివేదికను తయారు చేసి, ప్రాంతాల వారీగా, కొత్త జిల్లాల వారీగా చర్చిస్తామని, తదుపరి సంబంధిత శాఖల అధికారులకు నివేదిస్తామని చెప్పారు. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలోని చరిత్ర, పురావస్తు స్థావరాలు నిర్మించేయబడ్డాయని, నిధుల కేటాయింపులో అవకటవకలు జరిగాయని, అసలు పనులే కాలేదన్న ఆరోపణలు వచ్చాయని వేదకుమార్ ఆన్నారు. ఇక తమ దక్షన్ అకాడమీ తెలంగాణాలోని పురావస్తు, ప్రాచీన అంశాల పరిరక్షణకు కార్యాచరణతో పనిచేస్తుందని అన్నారు. కోటిలింగాల గ్రామస్థుల కపసరమయ్యే విధంగా, శాతవాహనుల స్థావరం మునిగిపోకుండా, తూర్పు, ఉత్తరం దిశల్లో రక్షణ గోదలను కట్టించడానికి తాను కృషి చేస్తానని, గత రెండేళ్ళ కిందచే పురావస్తు, భారీ నీటిపారుదల మంత్రిత్వ శాఖాధికారులు ఉమ్మడిగా, వేర్పేరుగా సర్వేలు, పరిశీలనలు చేసి వెళ్ళారని వేదకుమార్ ఆన్నారు. రూ. 20కోట్ల నుండి యాష్టై కోట్ల వరకు అంచనా వ్యయం అయినా, భారీ నీటిపారుదలశాఖ వారే భరించాల్సి వుంటుంది. గతంలో నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు సమయంలో చెబ్బిన నాగార్జున కొండ మ్యాజియాన్ని, శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు నిర్మాణ సమయంలో ముంపుస్థావరమైన గద్వాల జిల్లా అలంపురం బ్రహ్మగుడులు, శక్తిపీఠం జీగులాంబ దేవాలయం మునగకుండా, 1956లో రక్షణ గోదలు, మెట్ల కట్టించబడిన సందర్భాన్ని వేదకుమార్, చరిత్రకారులు ఈ సందర్భంగా కోటిలింగాల గ్రామస్థులకు వివరించారు.

పశ్చిమాన వున్న రెండువేల ఏక్ష నాటితొలి శాతవాహనుల మట్టికోటను సందర్శించి, ఈ కోట ప్రాంతాన్ని ఆనవాళ్ళతో కలిసి కాపాడుకోవాలని, ఇక్కడి ఇటుకలను ఇతర అవసరాలకు వినియోగించారు హితవు చెప్పారు. తూర్పుదిశలో పొలాలలో వున్న శాతవాహనుల ఇటుక బాపులను రక్షించుకోవాలని, ఇక్కడ దొరికిన దుబ్బునాణాలతో, ఇతర అంచిక్కొట్టును పైట్ మ్యాజియం పెట్టించి, సందర్భకులు చూడడానికి వీలు కత్తిస్తామని అన్నారు. కోటిలింగాల శాతవాహనుల స్థావరంతోపాటు, కోటేశ్వరస్వామి వారి మధ్య

నివేదికను తయారు చేసి, ప్రాంతాల వారీగా, కొత్త జిల్లాల వారీగా చర్చిస్తామని, తదుపరి సంబంధిత శాఖల అధికారులకు నివేదిస్తామని చెప్పారు. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలోని చరిత్ర, పురావస్తు కట్టడాలను సందర్శించిని, వీటన్నించిపై ఒక సమగ్ర

యుగాల గుడిని, సమీపాన వున్న మునుల గుట్టును, మొక్కట్ రాపుపేట, పాశాయిగాం ఆనవాళ్ళను, కర్ణమామిడి శాతవాహన స్థావరాలను పరిరక్షించుకోవల్సి వుండని, ఇం

దుకు గ్రామస్థలు, ప్రజాప్రతినిధుల సహకారం ఎల్లపేళలూ అవసరం వుందని అన్నారు. ధర్మ పురి శాసన సభ్యులు కొప్పుల ఈశ్వర్ కోటి లింగాల అభివృద్ధికి ప్రత్యేక శ్రద్ధను చూపిస్తు న్నారని అన్నారు. గోదావరి అంతయపువురాల సమయంలో కోటిలింగాల ఎల్లంపల్లి బ్యాక్ వార్టర్లో చాలా మటుకు మునిగిపోయిందని, లోలెవల్ వంతెన మునిగిపోయి రాక పోకలు అగిపోయాయని, కొంతమంది ముంపు బాధి తులను దెవిన్యూ శాఖ వారు ఇళ్ళనుండి భాళీ చేయించి, తరలించారని, తమకు అవసరమైన పైఅలెవల్ వంతెనను తక్షణం నిర్మించేలా చర్యలు తీసుకోవాలని కోటిలింగాల గ్రామస్థలు చరిత్రకారుల బృందాన్ని కోరారు. కోటిలింగాల శాతవాహన స్థావరాన్ని 2009 తో పాటు, గతంలో పలుసార్లు తెలంగాణా సిద్ధాంతకర్త

అచార్య జయశంకర్, జాగ్రత్తి నేత కల్పకుంటల్ కవిత, ఈపెల రాజేందర్, దేశపతి శ్రీనివాస్, కోదండరామ్, పిట్టుల రవీందర్ తది తరులతో కూడిన బృందాల వారు సందర్శించారు. వివిధ రంగాలకు చెందిన నిపుణులు సదర్శించి, ఈ స్థావరాన్ని పరిరక్షించాలని కోరుతూ పైఅలెవరాబాద్ నుండి కోటిలింగాల వరకు ర్యాలీలు నిర్మించారు. కోటిలింగాల ముంపుచాధితులు ఎక్కువి వేళకుండా, ఇక్కడే వుండి శాతవాహనుల పురాతన కట్టడాలను, చుట్టూపక్కల గల శాతవాహనుల కట్టడాలను కాపాడుకోవాలని వేదకుమార్ కోరారు. కోటిలింగాల అర్థకులు పైతం ముంపుచాధితులేనని, వీరికి డబల్ బెడ్రూమ్ ఇళ్ళ కేటాయించడానికి శాసనసభ్యులతో మాట్లాడుతానని అన్నారు. కోటిలింగాల గుడి వద్ద మోకాలు లోతు వరకు నీళ్ళు వచ్చాయని, ప్రస్తుతం 20 తీవంసీల సామర్థ్యం గల నీళ్ళను ఆపుతున్నారని, ఈ సామర్థ్యం పెంచితే వూరు మునిగి పోవడం భాయమని గ్రామస్థులు వేదకుమార్కు వివరించారు. కోటిలింగాలను ముంపు నుండి మినహాయించి, చారిత్రిక, ఆధ్యాత్మిక, టూరిజం కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేయడానికి ముందుకు రావాలిన అవసరం వుంది.

సునుమార్ గుడి సందర్భం:

కరీంనగర్ ప్రతిమా వైద్య కాలేజీ అనుపత్రికి ఎదురుగాగల సగునుమా కాకతీయుల నల్లగుడి పునర్ నిర్మాణపు పనులను వేద కుమార్ బృందం వారు సందర్శించారు. ఇక్కడ రూ. 1.2 కోట్లతో గత నాలుగేళ్ళ నుండి కాకతీయుల కాలానికి చెందిన త్రికూటాలయం పునర్ నిర్మింపబడుతోంది. కపిల్ చిట్ట

వారు నారాయణరావుప్రటస్పు పేరిట నిర్మిస్తున్నారు. రోడ్డు పక్కన వున్న ఈ శిథిల దేవాలయశాఖ వారి ఐదుఎకరాల

స్థలంలోకి తరలించి, పునర్ నిర్మిస్తున్నారు. కార్బోరెట్ సోఫ్లర్ రెస్పోన్స్ బిలిటీ స్నైర్ కింద (సిఎస్‌ఎర్ స్నైర్) పురాతన కట్టడాల పరిరక్షణ, నిర్మించాలు పారిశామికవేత్తలు చేబట్టలిప్పిన అవసరాన్ని వేదకుమార్ నొక్కిచెప్పారు. నగునూర్ గ్రామంలో మరో పది దేవాలయాలు కాకతీయ శిల్పశోభితంగా పున్యాయని, ఇందులో ఎరగుడి శిథిలాపస్క చేరిందని, వీటి పరి రక్షణ చేబట్టాలని చరిత్రకారులు శర్ప, లక్ష్మీనారాయణాలు వేద కుమార్కు వివరించారు. పురావస్తుశాఖ వారు తక్షణమే స్పందించి, ఇక్కడ సర్వే చేయబట్టలిప్పిన అవసరం వుంది. ధర్మపురి, వెల్లటుర్, ధర్మరం మండలాలలోని పురాతన గుట్టలను, కొండలను శాతవాహన స్థావరాల స్నైర్ కింద గుర్తించి, వీటి పరిరక్షణకు తగిన చర్యలు చేబట్టాలని చరిత్రకారులు, కోటిలింగాల గ్రామస్థులు విజ్ఞప్తి చేశారు.

రాయపట్టం వంతెన సందర్భం

ధర్మపురి క్లైట్రాని, కరీంనగర్ - పాత ఆదిలాబాద్ జిల్లాలను కలిపే, గోదావరి నది పై బృంతర్తరంగా నిర్మించిన, రాయపట్టం కొత్త వంతెను చరిత్రకారుల బృందం సందర్శించింది. ఇక్కడ గత ఏడాది కిందట రూ. రూ. బ్లై కోట్లతో ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టులో భాగంగా విశాలమైన, ఎత్తైన వంతెను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కొత్త డిజైన్లతో నిర్మించి, వాడకంలోకి తెచ్చింది.

పాతవంతెన గోదావరిలో మునిగి వుండాన్ని బృందం గమనించింది. ఎల్లంపల్లి ప్రాజెక్టు జలాశయం నుండి కోటిలింగాల శాతవాహన స్థావరం మీదుగా రాయపట్టం, ధర్మపురిల వరకు 22 కిలోమీటర్ల పరిధిలో టూరిజం వారి బోటింగ్ సౌకర్యం కల్పించాలని చరిత్రకారులు కోరారు. ఇందుకు టూరిజం కార్బోరెప్స్ షైర్ప్రెస్ పేర్వారం శ్రీరాములు బోటింగ్ సౌకర్యానికి రూ. కోటి వెచ్చిస్తామని హామి ఇచ్చారు.

పేర్వారం శ్రీరాములు గత డిసెంబర్లో కోటి లింగాలను, బౌద్ధక్షేత్రమైన బాదనకుర్తి ద్విపాన్ని సందర్శించి వెళ్ళారు.

రాయపట్టం వంతెన కింద గోదావరి బ్యాక్ వాటర్ ఎంతో శోభాయమంగా నిలిచి, ఆ మార్గంలో వెళ్ళి ప్రయాణీకుల్ని విశేషంగా ఆకర్షిస్తోంది.

- సంకేపం నాగేంద్రశర్మ,
ఫోన్ నెం: 8074826371
మెయిల్: sanarma55@gmail.com

తెలంగాణ భాష

ప్రామాణికత : ప్రతిపాదనలు

తెలంగాణలో మాట్లాడుతున్నది మాండలికం కానేకాదు. అది ఏ రకంగా చూసినా భాషే! మూలద్రావిడ పదాలకు చాలా వరకు దగ్గరగా ఉన్నది తెలంగాణ భాష, కావ్యభాషకు కూడా చాలా సన్నిహితంగా ఉండి ప్రాచీన పద్యసాహిత్యాన్ని అధ్యయనం చేసేందుకు తోడ్పుడుతున్నది. పద స్వరూపం, వాక్య నిర్వాణం రీతులూ, ప్రాచీన తెలుగు భాషకు దగ్గరైన పదబంధాలూ, ఉచ్చారణలో కొన్ని చోట్ల అరసున్నా (ప్రాపురం, ప్రేమ, నెనరు) నిల్చుకొన్న రూపాలూ, పూర్ణామస్యార్థంతో కూడిన వేలాది పదాలూ.. అన్ని తెలంగాణలో వ్యవహారమయ్యేది భాష అన్న విషయాన్ని విశదం చేస్తున్నాయి. అయినా ప్రస్తుత వ్యాసోద్దేశం తెలంగాణలో ఉన్నది భాషా, మాండలి కమూ అన్న చర్చ కాదు. ఈ వ్యాస లక్ష్యం తెలంగాణ ప్రామాణిక భాష గురించి కొన్ని ప్రతిపాదనలు చేయడం.

రాష్ట్రాస్త్రి జరిగాక బడుల్లో, కళాశాలల్లో, పత్రికల్లో, పరిపాలనాది విషయాల్లో మనకంటూ ఒక ప్రమాణ భాష అవసరం ఉన్నది. తెలంగాణలోని మొత్తం పది జిల్లాల్లోంచి ఏ జిల్లా భాషను లేదా మాండలికాన్ని మనం పార్యపుస్తకాదుల్లో ప్రమాణంగా తీసుకోవాలి? ఆధునిక తెలుగు ప్రమాణ భాష రెండు న్నర జిల్లాలది. ఆ భాష ఇతర జిల్లాల పదజా లాన్ని పూర్తిగా తృణికరించి ఇప్పటి వరకూ అప్రతిపాతంగా తన పెత్తనం సాగించింది. శిష్ట వర్గాలు (Elite Classes) మాట్లాడిన భాషే ఆధునిక తెలుగు ప్రమాణ భాషగా చలామణిలోకి వచ్చింది. ఇట్లాకాక తెలంగాణలో ఒక శాస్త్రీయమైన ప్రజాసామికమైన ప్రతిపాదనతో ప్రమాణ భాషను ఏర్పరచుకోవాలి. ఆ ప్రమాణ భాష యితర జిల్లా భాషీ యులను గాయపర్చరాదు. ఆ భాష దాదాపు తెలంగాణ లోని సకల జనులు ఆమోదం పొందేగా ఉండాలి. అది మాట్లాడే భాషకు దగ్గరగా ఉంటూనే ప్రాచీన సాహిత్యాన్ని అధ్యయనం చేసేందుకు కూడా తోడ్పుడాలి. తెలంగాణలో ఉన్న సాహితీవేత్తలూ, భాషా శాస్త్ర జ్ఞలూ, బహు భాషావేత్తలూ కలిసి కూచిన సమాలోచన చేయాలి. ఆ దృష్టితోనే నేను ఈ వ్యాసంలో తెలంగాణ భాష ప్రామాణికత గురించి కొన్ని ప్రతిపాదనలు చేస్తున్నాను. ముందుగా క్రియారూపాల మీద దృష్టి పెడదాం.

భూతకాలిక క్రియలు:

ప్రథమ పురుష వికవచనం:

వచ్చిండు / వచ్చినదు, ఒచ్చిండు / ఒచ్చినదు, అచ్చిండు / అచ్చినదు

ఈ ఆరు రూపాల్లో అచ్చిండు, అచ్చినదులో పదాది వకార

లోపం జరిగింది. పీటికన్నా వచ్చిండు / వచ్చినదు కొంత మేలు. అయితే ‘వచ్చినదు’ అన్నది ‘వచ్చినాదు’కు దగ్గరగా ఉన్నది. కనుక ‘వచ్చిండు’ అన్న రూపాన్ని ఎంపిక చేసుకోవచ్చు. ఇక ఒచ్చిండు మొనిందు రూపాలు పదాది వకారం “బ”గా మారిన రూపాలు. అవి పనికిరావు.

ప్రథమ పురుష బహువచనం:

వచ్చిండు / వచ్చింపు / వచ్చింరు / వచ్చింట్లు / అచ్చిండు / అచ్చింపు / అచ్చింరు / అచ్చింట్లు / అచ్చిండు / ఒచ్చిండు / ఒచ్చింపు / ఒచ్చింరు / ఒచ్చింట్లు.

జందాకటి పద్ధతిలోనే “వచ్చిండు” అన్న రూపం ప్రమాణ రూపంగా తీసుకోవచ్చు. వచ్చిండు అన్న దానిలో బహువచన ‘రు’ ప్రత్యుయం ‘లు’గా మారిపుంది. అది అవసరం లేదని నా భావన.

ప్రథమ పురుషలో వ్యతిరేక క్రియారూపం ‘రాలేదు / రాకచ్చిండు’. అయితే ‘రాలేదు’ అన్న రూపం అందరికీ ఆమోదయోగ్యం కావచ్చు. రాకచ్చిండు, పోకచ్చిండు లాంటి రూపాలు He had never came, He had never gone వంచివాటికి దగ్గరగా వున్నాయి. కానీ ఒకటి రెండు జిల్లాల్లోనే ఇవి వ్యవహర్యతాలు.

వర్తమానకాల క్రియలు:

ప్రథమ పురుష వికవచనం:

వస్తున్నదు / వత్తున్నదు / వస్తుండు / వత్తుండు / అస్తున్నదు / అత్తున్నదు / అస్తుండు / అత్తుండు / వస్తాన్నదు / వత్తాన్నదు / ఒస్తున్నదు / ఒత్తున్నదు.

ఒకరాది రూపాలు సహజమైనవి కావు. అకారాది రూపాల్లో కొన్నింట “స్తు” లాంటివి ఉన్న అవస్తీ పదాదిలో వకారం లుప్పుమైన రూపాలు. ఇక వకారం ఉన్న రూపాల్లో వస్తాన్నదు వంటి వాటిల్లో ‘స్తా’లో దీర్ఘం ఉంది. ‘వస్తున్నదు’ రూపం ‘వస్తున్నాదు’కు దగ్గరైన రూపం కనుక అదే ఉన్నితరుపం. ఒహుచవనంలో ‘వస్తున్నారు’కు వ్యతిరేకతతో ‘వస్తులేరు’ సరైనది. (రావడం లేదు వంటి రూపాలు అంధ్రప్రాంతానికి ఆనుకొన్న కొన్ని తెలంగాణ మండలాల్లో వ్యవహరించబడుతున్నా అవి పరిత్యుక్తమే! కారణం.. రావడం లేదు అంటే పూర్తి అర్థం స్ఫురణ జరగడు. నేను రావడం లేదా, మేము రావడం లేదా లేక ఎవరు రావడం లేదు? ఏదీ సరిగా అర్థం కాదు, సర్వానుం ఉంచకపోతే).

భవిష్యత్తు / తద్దర్శకాలాల్లో ‘ఉత్తమపురుషలో’ వికవచనం వస్తు / వత్తు / అస్తు / అత్తు / ఒత్తు / ఒస్తు. ‘వస్తు’ రూపం అంగీకృతం.

‘ఆ క్షణంబ వత్తును’ వంటి నన్నయ మాటల్లో ‘వత్తు’ రూపం ఉన్నా వర్తమానంలోని ‘పస్తున్నదు’కూ, ఒక్కటి ‘పస్తు’కూ సారూప్యం ఉన్నది. అసమాపక క్రియల్లో తుమున్నర్థకం తెలంగాణలో వచ్చేతం దుకు, వచ్చేటందుకు, రానీకి, రాసుల్లో (రాను పోను భర్యులు ఎన్నయితయి వంటి వాక్యాల్లో) ఉన్నది తుమున్నర్థకమే! నన్నయ సైతం “దార పరిగ్రహంబు సేయను సంతానంబు పదయను నొల్లి కొన్నపాడు” అన్నాడు. మనం కూడా ‘కూరగాయలు తేనపోయిందు’ అంటాం. అయితే ఈ రూపం ఒక మారుమాల రూపం గానూ, శిలాజరూపంగానూ మారిపోయింది. ఇక రానీకి, పోనీకి రూపాలు పైధారాబాదు వంటి ప్రాంతాల్లోనే ఉన్నాయి. ‘వచ్చేతం దుకు’ రూపం లేదా ‘వచ్చుటకు’ తీసుకోవాలివుంది. ఇక శత్రువుకాల్లో ‘వచ్చుకుంట’ రూపమే వుంది. ‘పస్తు’ అన్నది కోస్తా ప్రభావంతో కొన్ని ప్రాంతాలకే పరిమితమై ఉన్నది. పోగా ‘వచ్చుకుంట’ రూపం తమిళంలో ‘వందుకొండుకు దగ్గర. చేద్దకాల్లో వస్తే, వచ్చినట్లయితే అనే రెండూ ఉన్నాయి. ‘వస్తే’ పరిగ్రహించవచ్చు. అనంతర్యాంధకాల్లో ‘వచ్చుడు / వచ్చుడు ఆలిశెం / వచ్చుడు ఆలిశెం లేదు / రాంగానే’ వంటివి వున్నాయి. అయితే చాలా మంది మాత్రం ‘నేను వచ్చుడు ఆలిశెం లేదు నువ్వు ఆక్కన్నంచి లేచిపోయినవ్వే’ అంటారు. ఇంకా ‘వచ్చుడుతోతీ, వచ్చుడుతోని’ వంటివి లేకపోలేదు. నన్నయ “వాని పిఱుందన పాటి పట్టికొనుడు త్వణంబ నరిగి భూవిప రంబునన్” అన్నాడు. అంగ్గంలో కూడా As soon as we reached the station, the train had steamed out / left / gone అంటున్నారు. ‘వచ్చేటి’ అనేది తెలంగాణలో తద్దర్యారార్థ విశేషం. ఇది ‘వచ్చెదు, వచ్చేది’ రూపాల పుత్రిక. ఉదా॥ వచ్చెదు వాడు ఘల్పులుడు, కనక ‘వచ్చే’ అనేది మూలానికి దగ్గరైనది కాదు. అందుకే సినీగేయ రచయిత సైతం (అల్లీయ కావచ్చు) ‘పచ్చగడ్డి కోసేటి పడుచు పిల్లోయ్’ అన్నాడు కానీ ‘పచ్చగడ్డి కోసే’ అనలేకపోయాడు. తెలంగాణలో ‘వచ్చుడు’ భావార్థక విశేషం. ఇది కోస్తాలో ‘రావడం’. తెలంగాణలో ‘వచ్చుకం’ వంటి రూపాలు కొన్ని చోట్లు ఉన్నా ‘వచ్చుడు’ పరిగ్రహాల్యం.

ఇక తెలంగాణలో క్రియావిశేషాలు దీర్ఘాంతాలు కావు. ఉదాహరణకు చల్లగ, మెల్లగ. ఇవి కోస్తా భాషలో చల్లగా, మెల్లగా అని వుంటాయి. ఈ దీర్ఘాంతరూపాలు హిందీ భాషాప్రభావంతో తెలుగులో చల్లగా మెల్లగా ప్రవేశించాయి. కానీ ప్రాచీన రూపాలకు చల్లగ, మెల్లగలే సమీపం. పద్య కవిత్వంలో ప్రాస్ాంతాలే ఉంటాయి. పాట సైతం “చల్లగ రావేలా / మెల్లగ రావేలా” అని లేదు!

ఇక విభక్తుల విషయానికాస్తే ‘తోని / తోటి’ రూపాలు తృపీయలో ఉన్నాయి. తోటి రూపం ‘తీ+బటి’. తమిళంలో ‘బటి’ రూపమే ఉంది. కాకపోతే పలకడంలో ‘బిదు’ అవపుంది. (అవనోడు, ఇవనోడు = అతనితోటి, ఇతనితోటి) చతుర్థి విభక్తిలో ‘కయి, కోసురం,

కోసం’ రూపాలున్నాయి. ‘నేను నీకయి వస్తే నువ్వు లేక పోతివి’ వంటి వాక్యాల్లోనే ‘కై’ ప్రయుక్తమై ఉంది. కనుక ఏ విధంగా చూసినా ‘కోసం’ ఉపయోగించవచ్చు. ‘కోసురం’ అనే రూపం కన్నడ ‘బిస్కర్’ కు దగ్గర. కంటే, కన్న, ట్లు (నువ్వు వచ్చుట్లు నేను సినిమా చూసిన), పట్టి, చెయ్యపట్టి, చెయ్యంగ, చెయ్యపటీకి (నువ్వు చెయ్య పట్టి సరిపోయింది) ఇవి పంచమీ విభక్తులు. కంటే, కన్నలో ఏదైనా గ్రహించవచ్చు. వలనకు బదులు తెలంగాణలో ‘తోటి / తోని’ ఉంది. ఉదాహరణకు తెలంగాణలో ‘దొంగలతోని భయం’ అంటారే గాని దొంగలవలన భయం ఎలుకల వలన భయం అనరు. షష్టిలో “బాపుతు / బాబతు / చెందిన / లున్నాయి. ‘ఇవి ఎవని బాపుతుయి?’ అంటారు.

సప్తమీలో ‘ల, లె, అందునులున్నాయి. ‘నా అందున అయితే తప్ప లేదయ్యా ఇగ నువ్వు ఏమన్న చేసుకో’ వంటి వాక్యాల్లో ‘అందున’ ప్రయోగం ఉంది. ఏమైనా అది విరకమే! ఇక ‘లోకు బదులు ‘ల, లె’లున్నాయి. తెలంగాణలో ఉపమావాచకాలుగా “ఓ లె, ఓలిగి, లెక్క, తీరు, తీరుగ, తరీక, నమోన”లు బహుళ ప్రచారం ఉన్నాసయి. ‘ఓలెకు ప్రాచీన రూపమైన ‘పోలె’ మాత్రక. ‘పోలె’ గసదదపాదేశంలో ‘వోలె’గా మారింది. అదే తెలంగాణలో ‘ఓలె’ నల్గొండ, వరంగల్లు ప్రాంతంలో ‘ఓలిగి’గా ఉంది. ప్రాచీన రూపానికి దగ్గరైన ‘ఓలె’ తీసుకోవడం సముచితం (ఇది దానోలే ఉంది. వాడు వీనోలే చదువుతలేదు).

జంక నామవాచకాల ప్రస్తుతపన. దాదాపు వృక్ష నామాలన్నీ తెలంగాణలో ఒకలాగే ఉన్నాయి. ఉచ్చారణా విధేయంగా ఒకే నామాన్ని కొంత మార్పుతో పలకడం సహజం. ఉదాహరణకు ‘మోదుగు’ మాటకు ‘మోతుకు / మోదుగు’ అనే రెండు రూపాలూ ఉన్నాయి. ‘మోతుకు చెట్టుకు మూడే ఆకులు’ (గౌరైతోక బెత్తుడు వంటి సామెత యిది) అనే నానుడి అధారంగా ‘మోతుక’ గ్రహించవచ్చు లేదా ‘మోదుగు’ అసలు రూపం కనుక దాన్నే స్వీకరించడం ఉచితం. ‘జిత్రేగి / రోజ్జ్పుడ్’ మరో వృక్ష నామం. ‘రోజ్జ్పుడ్’ చదువుకున్న వర్ధాల్లో నానుతన్నది. ‘జిత్రేగి’ అందరూ ఆమెదించే వృక్షానుమం. ‘గురివింద’కు బదులు “గురిజె, గుంజె” రూపాలున్నాయి. బంగారాన్ని గురిజల్లో తూకం వేస్తారు కనుక (చినుమొత్తాల్లో) ‘గురిజె’ను స్వీకరించడంలో తప్ప లేదు. ‘గురివింద’ పదాన్ని మాత్రం ఎవ్వరూ అనరు. ‘శమీ’ వృక్షాన్ని తెలంగాణలో జంబి / జమ్ముగా పిలుస్తారు. అయితే మారుమాల గ్రామప్రజలు చాలా మంది ‘జంబి’ అంటారు. ‘జంబి కింది రాతలు’ అన్న సామెత సైతం ఉన్నది. ‘జంబి’ ప్రాచీన రూపం “అంబ” అమ్మ అయినట్లు ‘సంబిక్కె’ (తమిళం) నమ్మిక, నమ్మకంగా మారి నట్లు, తమిళ తంబి తెలంగాణలో తమిళు (సంబోధనలో)గా పరిణమించినట్లు, ‘లింబూ’ నిమ్మగా పర్యవసించినట్లు ‘జంబి’ రూపం ‘జమ్ము’ అయ్యంది. డెండింబిలో ఏది తీసుకున్నా తప్పులేదు.

కూరగాయల్లో ‘గోరుచిక్కుడు/గోకరకాయలు’లు రెండూ ఉన్నాయి. ‘గోరుచిక్కుడు’ చాలా మంది వాడుతున్నందువల్ల దాన్ని ప్రమాణించాం. కండగడ్డలు / రత్నపురిగడ్డలు / చిలకడుంపలు.. ఈ మూడింటిలో దేవైనా స్వీకరించవచ్చు. అయితే విశ్వత చర్చ అవసరం. ఏదో ఒక ప్రాంతానికి చెందిన పదాన్ని ఇతర ప్రాంతియుల మీద రుద్దవద్దు (ఇక్కడ ప్రాంతం అంటే జిల్లా అని) ఇక ‘ఆన్ని పుకాయ/ సొరకాయ/ అనపకాయ/ అనెగింకాయ.. ఈ నాల్గింటిలో ‘సార’ మనది కాదు. అది ఇక్కడ “బోరబాటు” జరగ్గా వచ్చిన బాబతుది. “ఆన్నిపు కాయ” పక్కా.

బీర్చీసు / బీన్సులో ‘బీర్చీసు’ తెలంగాణెజ్డ్ పదం. ఆకూరలో ముఖ్యంగా తోటకూరకు కలగుర, కోడిజిట్టుకూర, తోటకూర, పచ్చకూర పర్యాయంగా ఉన్నాయి. ‘తోటకూర’ నయం. కల్లామాకు, కల్యామాకు, ‘కరివేపాకు’కు సమానార్థకాలు. “కల్యామాకు” కొంత వాసి. యూ ఒత్తు కరివేపాకులో ‘వేను పరోక్షంగా సూచిస్తున్నది. పువ్వల్లో దాశన్పురాలు / మందారాలున్నాయి. దాశన్ పువ్వ అన్నది నేటివ్గా ఉంటుంది. దామెర/ తామరల్లో ఏదైనా వాడొచ్చు. పండ్లల్లో మాత్రం విడిగా అంగూర్లు, కిస్నెసులు, నేపులు, మోసంబీలు, సంత్రాలు ఉపయోగించాలి. ఈ ఉర్డు/ హింది పదాలు తెలంగాణలోని అన్ని ప్రాంతాల్లో వాడుకలో ఉన్నాయి. పైగా అవి తెలుగు పదాలే అన్నంతగా రక్తమాంనమజ్జగతం అయ్యాయి. వీటిని పరిహారస్తే సాంస్కృతికలోపం లవలేశమైనా అవుతుంది. అలా కావడం మంచిదికాదు. రేని / రేగు / నేరి రూపాల్లో దేవైనా తీసుకోవచ్చు. సీతాఫలానికి సిత్పల, సితపల్క రూపాలన్నాయి. చర్చద్వారా, తేల్పుకోవాలి. ధాన్యాల్లో బంబులు / బొబులు / అలసందలు / ఆల్చింతలున్నాయి. ‘బప్పెరు’ బెటరే మో! ఇంక ‘మక్కలు’ ముచ్చెట. ‘మక్కలు’ అనే అనాలి. దీనికి మాతృక తమిళ ‘మక్కువీళం’. ‘చోళం’ అంటే తేప్పేమీలేదు. కానీ ‘మొక్కొన్నలు’ అనరాదు. కారణం అది ‘మొక్కొన్నిళం’ అనే మాతృక నుంచి రాలేదు. ‘కందిపప్పు/ తొగరపప్పు’ల్లో కందికి ఎక్కువ ప్రాచుర్యం ఉంది. అయితే ‘తొగరు’ అన్నది తమిళ ‘తువరై’కి దగ్గర. తైదలు/ నాగులు రెండింటిలో దేవైనా గ్రహించాం. మూలగొట్టు ఊర్లలో ఎక్కువమంది ‘తైదలు’ అంటారు. రాయలసీమ వాళ్ళకి ‘రాగినంకటి’ ముఖ్యం అయినట్లు మన వాళ్ళు ఎక్కువ మందికి ‘తైద అంబలి’ ముఖ్యం. ‘తవిదలు’ తెలంగాణలో ‘తైదలు’ అయ్యాయి.

ఇంకా నామవాచకాల్లోనే జంతువుల గురించి అలోస్తే ‘జిట్టుపులి’ గుర్తుకొచ్చింది. మా చిన్నపుడు చిరుత, చిరుతపులి అని అన్న మాటలే ఎరగం. జిట్టుపులి అద్భుతపడం. ‘చిరుత’ అంటే చిన్న! ‘జిట్టు’ అంటే కూడా ‘చిట్టీ’ అనే అర్థం. “జింక / జినుక” అనే రూపాల్లో జింక స్వీకార్యం. ఎడ్డు / ఎట్టులు.. లో ఎడ్డె తీసుకోవాలి. దకారం ‘డ’గా మారడం సహజం. నినుకానల లోపల డించి

రమ్మనెన్, మద్రాసె, సికింద్రబాద్, హైదరాబాద్, గోదావరి ఎక్కువైన్, దగ్గుత్తిక, డప్పి మొదలైన వాటిల్లోని డకారం లాంటిదే ఎష్టులో ఉంది. అంబోతు / ఆబోతు / కంక / కోడె / లాగ / కోల్లగ.. ఈ రూపాల్లో అంబోతు అర్థస్వీరకంగా ఉంటుంది. “ఆపుపోతు” అనే పదమే ‘అంబోతు’గా మారి ఉంటుంది. ‘సల్లికళ్ళపాము’ అనే కోస్తా పదానికి పర్యాయంగా తెలంగాణలో పాలవిందె / మిందె రూపాలు న్నాయి. ఒక్క కరీంనగర్ జిల్లాలోనే ఈ రెండు రూపాలు కన్నించాయి. ‘పాలవిందె’ రూపం చాలా మందికి అనుకూలమా లేక ‘మిందె’ సంక్లిష్టరూపం అంగీకృతమా ఆలోచించాన్ని వున్నది. ‘తాబేలు / తాంబేలు’ రెండింటిలో వ్యక్తిగతంగా ‘తాంబేలు’ ఇష్టుం.. తెలంగాణ భాషకు సహజసిద్ధమైన పూర్ణ అనుస్వారం తాబేలులో లుప్తం. తాంబేలులో నిక్షిప్తం. అయినా అందరూ ఆలోచించి విజ్ఞతతో నిర్ణయాలు తీసుకోవాలి.

నాగుంబాము / నాగువాము / తాచుపాము మొదలైన వాటిల్లో “నాగుంబాము” రూపమే ఆ విషసర్పానికి దీటెన పదం. “నాగుం” అనేటపుటికి ఆ పాము పూత్యార్థం సూచనప్రాయంగా ధ్వనిస్తున్నది.

పూర్ణ అనుస్వారంతో తదనంతర ‘బాము’ రూపం మొత్తం పడగవిపి బునలు కొట్టే, బుస్తుమనే పాము రూపాన్ని ‘ఫామ్’లోకి తెస్తున్నది. పైగా చిన్నప్పటి నుంచి ‘పాము’ను ‘బాం, బాము’ అని చెబుతుంటారు. కనుక అది మెదడులో స్థిరీకరించ బిడ్డ బాల్యకాల స్ఫూతిని కెలికి భయపెదుతున్నది. నాగుపాము, నాగువాము, తాచుపాముల్లో ఈ భయం కర అర్థస్వార్థ లోపించిదని నా అభిమతం. విజ్ఞలు నిష్పక్కిగతంగా ఆలోచిస్తే నాగుపాముకన్నా ‘నాగుం బాముకే బాగా భయపడతారు మరి!

బంచెను తెలంగాణలో పల్లీయులు ‘లొటపెటు’గా వ్యవహరిస్తారు. ఏ పదమైనా ఆపద లేదు. “లొట పెటు” ప్రాచీనమైన ‘లొట్టీయ’కు దగ్గర. ‘బంటె’ తమిళ ‘బిట్టగం’ పదానికి, సంస్కృత బిష్టోనికితః దగ్గర. ఏదైనా ఫరవాలేదు మరి. నామవాచకాల్లోనే పక్కల విషయానికాస్తే ‘డోర పిచ్చుకను తీసుకొండాం. దీన్ని తెలంగాణలో ‘డోరవిశ్వే’ అంటారు. ‘డోర పిచ్చుక’ లోని ‘పిచ్చుక’ ముందు పిశ్వేగా మారి తరువాత గసడడవాదేశంతో ‘పిశ్వే’ అయ్యంది. పిచ్చుక, పిచుక, పిచిక, పిశిక, పిశ్చె, విశ్చె

‘కౌసు’ను చాలామంది ‘కమ్బు’ అని పిలుస్తారు. ‘కమ్బు’ రూపం స్ఫూర్యియతసు ప్రదర్శిస్తుంది. ‘కౌసల్య’ను ‘కంసల్య’ అంటారు. బాతు / గోక.. ఈ రెండు రూపాల్లో తెలంగాణ నేటివిటీ, ప్రాంతియ ముద్రా ఉట్టిపడే పదం ‘గోక’ కీటకాల్లో బొంతు పురుగు / గొంగడి పురుగు సంగతి తేల్చాలి. జిల్లపురుగు / జిర్రపురుగల్లో ఏది నికాలసే, నిఖార్సే ఆలోచించాలి. (తరువాయి వచ్చే సంచికలో)

- దా॥ నలిమెల భాస్కర, ఫోన్: 9704374081

మెయిల్: halimelabhasker0516@gmail.com

తెలంగాణకే తలమానికం ధర్మపురి నాట్య మండలి

ధర్మపురి శీలక్ష్మినరసింహ నాట్యమండలి చేపట్టిన నాటక ప్రదర్శనలు తెలంగాణకే తలమానికంగా నిలిచాయని సాంస్కృతిక సలహాదారు కేవీ రఘుజాచార్యులు అన్నారు. మండలి ఆధ్వర్యంలో ఏప్రిల్ 2న జరిగిన నాటక ప్రదర్శనకు ఆయన ముఖ్య అతిథిగా హజరయ్యారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ ధర్మపురి పుణ్యక్షేత్రంలోని శీలక్ష్మి నరసింహ నాట్యమండలి 80 ఏళ్లగా కళామతాల్భికి సేవలందిస్తూ తనకంటూ ఒక ప్రత్యేకతను తెచ్చుకుండన్నారు. 1930లో ఏర్పడిన నాట్యమండలి నేటి కి 80 వసంతాలు జరుపుకోవడం గొప్ప విషయమన్నారు. ధర్మపురికి చెందిన సంగనభట్ట నరసయ్య రాసిన కావ్యాలను కీర్తించారు. ధర్మపురికి చెందిన శేషపుకవి రచించిన పద్యాలను వివరించారు.

ధర్మపురి అభివృద్ధికి సీఎం సుమథం

ధర్మపురి పుణ్యక్షేత్ర అభివృద్ధిపై సీఎం దృష్టికి తీసుకెల్లగా ఆయన సముఖంగా ఉన్నారని ప్రభుత్వ చీఫ్ విప్ కొప్పుల ఈశ్వర్ అన్నారు. నాట్యమండలి ప్రదర్శనకి హజరి మాట్లాడుతూ పుణ్యక్షేత్రంలోని సమస్యల పరిష్కారంతోపాటు జ్ఞేత్ర అభివృద్ధికి రూ. 10 వంద

కోట్లు కేటాయించాలని ప్రతిపాదనలు పంపించినట్లు తెలిపారు. ఇందుకు సీఎం సానుకూలంగా స్పూందించినట్లు తెలిపారు. గోదా వరిని కలుషితం చేస్తూ భక్తుల మనో భావాలను దెబ్బతీస్తున్న డ్రైయేజీ సమస్యను సీఎం దృష్టికి తీసుకె జ్ఞానని అందుకు రూ. 18.13 కోట్లు అవ సరముంటుందని నిధుల మంజూరుకు ప్రతిపాదన పంపినట్లు తెలిపారు. ధర్మపురి లక్ష్మినరసింహ నాట్య మండలి వారి సేవలను కొనియాడారు. ధర్మపురి నాట్యమండలికి ఎమ్ముఖ్య కోటా కింద రూ. 5 లక్షలు కేటాయిస్తున్నట్లు తెలిపారు. ఈ సందర్భంగా సాపనీర్న కూడా ఆవిష్కరించారు.

కార్యక్రమంలో తెలంగాణ రాష్ట్ర బీసీ కమిషన్ షైర్కన్ బీ ఎన్ రాములు, దక్కన్ అకాడమీ షైర్కన్ యం.వేదకుమార్, సభాధుక్కుడు కాకర్ దత్తేయ, త్రైబ్ల్ వెల్ఫేర్ అధికారి సత్య నారాయణ, పీఎసీఎన్ షైర్కన్ రాజేందర్, సర్పంచ సత్తమ్య, తహసీల్డర్ మహేశ్వర్, మాజీ జెట్టీటీసీ శ్రీకాంత్చర్ద్ది తదితరులు పాల్గొన్నారు.

- దక్కన్ సూస్

వెలుగునీడల్లో కళాత్మకత

పండుగలు, కోటలు, ఆలయాలు, జాతరలు, సంప్రదాయాలు, ఆచార వ్యవహారాలు, తీల్పాలు, శిలలు...ఇవన్నీ మన వారసత్వంలో భాగమే. ఆ వారసత్వాన్ని భావితరాలకు అందించాల్సిన బాధ్యత మనపై ఉంది. ఆ బాధ్యతను నెరవేర్పడంలో వాటి డాక్యు మెంబేస్ కూడా ముఖ్యమే. ఆ డాక్యుమెంబేస్ కళాత్మకంగా, జీవం ఉట్టిపడేలా ఉంటే అంతకు మించింది లేదు. అలాంటి ఘనతను సాధించిన ఫోటోగ్రాఫర్ మధు గోపాల్ రావు.

బతుకమ్మ, బోనాల లాంటి పండుగల అధ్యాత్మాయాచిత్రాలను ఆయన తీశారు. పోతురాజులు, తొట్టిలు, బతుకమ్మ ఆడే మహిళలు, జాతరలు, మొక్కలు తీర్చుకునే భక్తులు, జలపాతాలు వంటి ప్రకృతి అందాలు మొదలైన ఫోటోలు అందరినీ ఎంతగానో ఆకట్టుకుంటాయి.

వరంగల్ లో 1969లో పుట్టిన మధు గోపాల్ రావు హైదరాబాద్ లోని జేపెన్చీయూ కాలేజ్ ఆఫ్ ఫైన్ ఆర్ట్స్ లో ఫోటోగ్రఫీ చదివారు. గ్రాఫ్యూయేపస్ తరువాత ఎన్.వి. కాలేజ్ ఆఫ్ ఫైన్ ఆర్ట్స్ లో లెక్చరర్స్ గా పని చేశారు. ఆ తరువాత ఇండిపెండెంట్ ఫోటోగ్రాఫర్గా పని చేయడం ప్రారంభించారు.

కాకతీయ ఆర్కిటెక్చర్స్ పై ఆయన చేసిన వర్క్షకు గాను ఆయన రాయల్ ఫోటోగ్రఫీ స్టాటిస్ (లండన్) నుంచి 2007లో అసోసియేట్‌పీవ్ లభించింది. తదనంతరం ఆయన ‘విజయనగర’ పేరిట ఒక పెద్ద ఎగ్గిబిపస్ కూడా నిర్వహించారు.

ఆర్ట్ ఫోటోజీ గ్రౌపర్ (స్యాఫ్టీల్)కి చెందిన ఇటలీం అల్యూమినికి క్యార్బెటర్గా వ్యవహరించారు.

ఆయన తీసిన చిత్రాలెన్నో పలు జాతీయ, అంతర్జాతీయ మ్యాగజైన్లలో ప్రచురితమయ్యాయి. ఆయన తీసిన చిత్రాలు 2007, 2009, 2011లలో హ్యామానిటీ ఫోటో అవార్డ్ (ఫైనా)కు ఎంపికై, ప్రదర్శిత మయ్యాయి. తాను తీసిన ఫోటోలకు గాను ఆయన వెనిస్ ఇంటర్న్యూపసల్ ఫోటో అవార్డ్ (2007)లో గోల్డ్, సిల్వర్ మెడల్ పొందారు. ప్రిస్టిజియో ఆర్ట్ ఇంటర్న్యూపల్ (చెజ్ రిపబ్లిక్)లో ఆయన ఛాయాచిత్రాలు ప్రత్యేక ప్రశంసను పొందాయి.

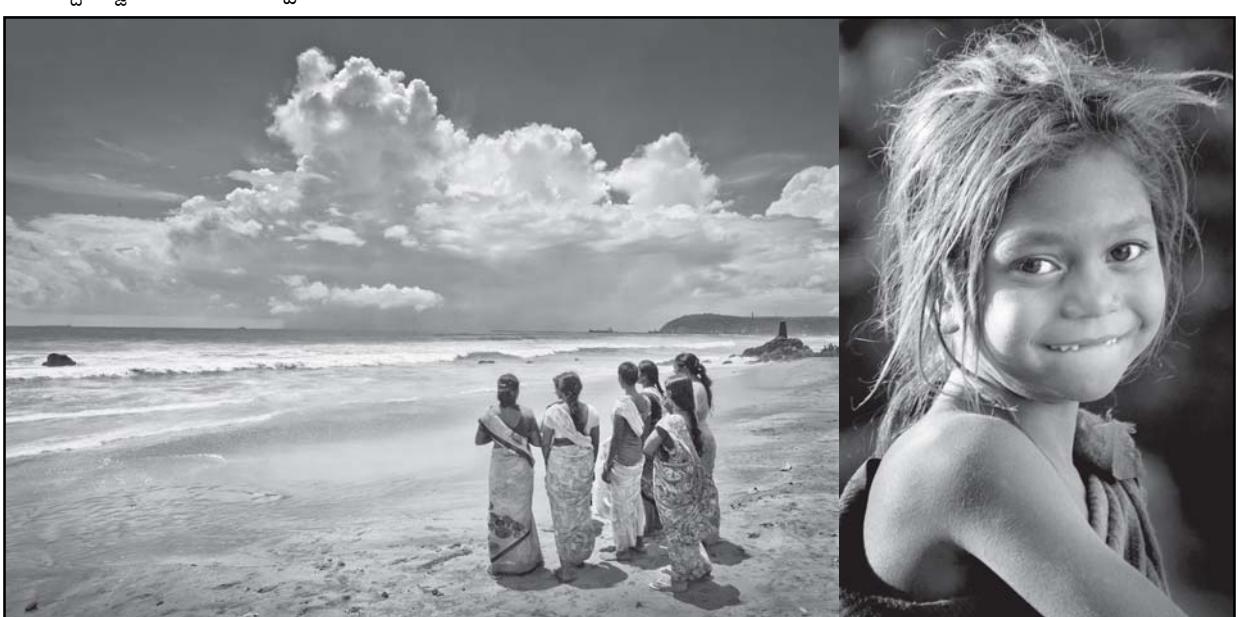
లలిత కళా అకాడమీ, నేషనల్ గ్రౌపర్ ఆఫ్ ఆర్ట్ (స్యాఫ్టీల్ -2004), ఆర్ట్ ఫోటోజీ గ్రౌపర్ (స్యాఫ్టీల్ -2008), ఐకాన్ ఆర్ట్ గ్రౌపర్ (హైదరాబాద్ -2010)లో ఆయన సోలో ఫోన్ జరిగాయి. సాలార్జంగ్ మ్యాజియంతో పాటుగా విక్టోరియా, అల్బానీ మ్యాజియం (లండన్)లలో గ్రాహక ఫోలలో పాల్సోన్స్ న్యూరు.

ప్రజలు & సంస్కృతి, పట్టణీకరణ, పర్యావరణ అంశాలపై ఆయన ఎన్నో ఛాయాచిత్రాలు తీశారు.

సోలో ఎల్లిపుష్టి:

2013: ‘ఫోన్ ఆఫ్ ఫైయిత్’-నేషనల్ అకాడమీ ఆఫ్ ఆర్ట్, లలిత కళా అకాడమీ, స్యాఫ్టీల్

2012: ‘ఫోన్ ఆఫ్ ఫైయిత్’ - నేషనల్ సంటర్ ఫర్

వరంపార్మింగ్ ఆర్ట్ (ఎన్సిపీఎస్), ముంబై

- 2009: 'పొయ్యిటీ ఇన్ స్టోన్'-ఐకాన్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ, హైదరాబాద్
- 2008: 'విజయనగర' -ఆర్ట్ హారిటేజ్ గ్యాలరీ, న్యూఫిల్మీ
- 2007: 'త్రిబల్స్ అఫ్ అరకు వ్యాలీ'-అలంకృత ఆర్ట్ గ్యాలరీ, హైదరాబాద్ (ఆన్లైన్ షో)
- 2000: 'పోర్ట్‌ఫోలియో'-బి.ఎం. బిర్లా సైన్స్ మ్యాజియం, హైదరాబాద్

రూప్ ఎక్సైప్శన్స్:

- 2012: భారతదేశం నుంచి ఎంపిక చేసిన చిత్రాల్లో ఒకటిగా సింగపూర్లో ప్రదర్శన
- 2011: సాలార్జంగ్ మ్యాజియం, హైదరాబాద్
- 2011: రవి గ్యాలరీ, హైదరాబాద్
- 2011: హ్యామూనిటీ ఫోటో అవార్డ్ -యునెసో షైనా ఫోకలోర్ ఫోటోగ్రఫీ సౌట్ నిర్వహణ, షైనా
- 2009: హ్యామూనిటీ ఫోటో అవార్డ్ -యునెసో షైనా ఫోకలోర్ ఫోటోగ్రఫీ సౌట్ నిర్వహణ, షైనా
- 2007: వెనిస్ ఇంటర్న్యూషనల్ ఫోటో ఎగ్జిబిషన్, ఇటలీ
- 2007: క్రిస్టిజియో ఇంటర్న్యూషనల్
- 2007: అల్ ఇండియా ఫోటో ఎగ్జిబిషన్, ఏపీ స్టేట్ అకాడమీ ఆఫ్ ఫోటోగ్రఫీ
- 2006: అగ్రికల్చర్ ఇన్ ది సిటీ-ప్రపంచవ్యాప్త 20 అత్యుత్తమ ఫోటోల్లో ఒకటి-ఐడిఅర్నీస్ (కెనడా)

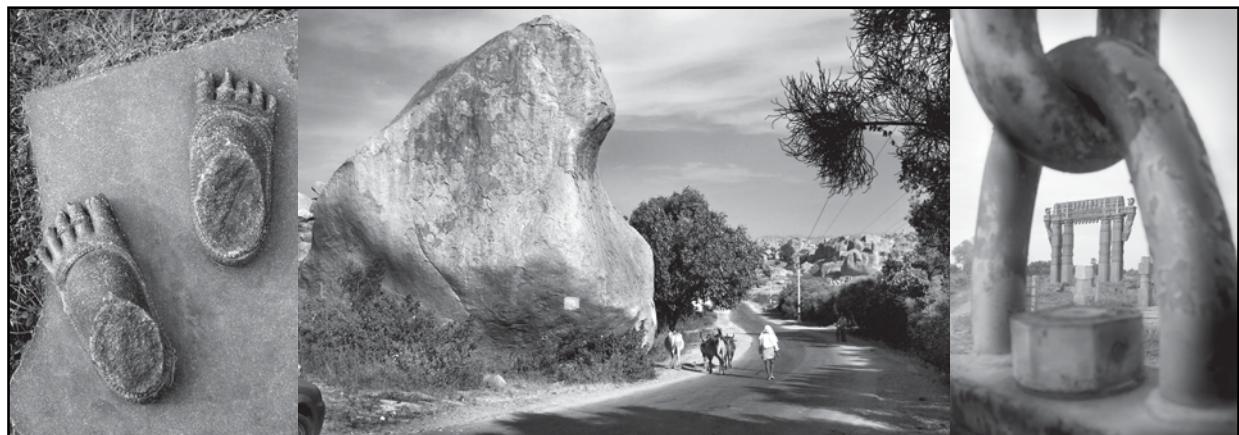
అవార్డులు:

- 2016: సిల్వర్ మెడల్ ఇన్ ఫోటోగ్రఫీ కాంపెస్ -ప్రపుల్ డపులంకర్ అల్ ఇండియా కాంపెస్ 2016
- 2011: నామినేషన్ అవార్డ్, హ్యామూనిటీ ఫోటో అవార్డ్ - యు నెసో సీఎఫ్పీవీ నిర్వహణ-షైనా
- 2009: నామినేషన్ అవార్డ్, హ్యామూనిటీ ఫోటో అవార్డ్ - యు నెసో సీఎఫ్పీవీ నిర్వహణ-షైనా
- 2007: గోల్డ్ మెడల్-వెనిస్ ఇంటర్న్యూషనల్ ఫోటో కాంపెస్
- 2007: సిల్వర్ మెడల్-వెనిస్ ఇంటర్న్యూషనల్ ఫోటో కాంపెస్
- 2007: స్పైస్ ఇండియా అవార్డ్ -2వ ప్రైస్‌జియో ఇంటర్న్యూషనల్ ఫోటో కాంపెస్-త్రైబల్ గర్ ఇమేజ్
- 2007: డాక్యుమెంటరీ అవార్డ్-హ్యామూనిటీ ఫోటో అవార్డ్ - యునెసో సీఎఫ్పీవీ నిర్వహణ-షైనా
- 2006: అవటస్టాండింగ్ ఫోటోగ్రాఫ్ కవ్-5వ ఇంటర్న్యూషనల్ ఫోటో కాంపెస్-ఇటలీ

ఫోటోగ్రాఫర్ చిరునామా:

అ.మధుగోపాల్ రావు,
శ్యామ్లార్ చిల్డింగ్స్,
బేగంపేట, హైదరాబాద్
ఫోన్ నెం: 07702050999, 09391149981
మెయిల్ ఐడి: madhugopal@gmail.com

-దక్కన్ మ్యాస్

ఉన్నతానియా యూనివర్సిటీ శత వసంతోత్సవం

ఉన్నతానియా యూనివర్సిటీ శతాబ్ది ఉత్సవాలు ఏప్రిల్ 26న ఘనంగా ప్రారంభమయ్యాయి. ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన 'ఎ' హాల్లో వీలీని రాష్ట్రపతి ప్రణబ్ ముఖర్జీ ప్రారంభించారు. 'ఉన్నతానియా యూనివర్సిటీ అత్యస్తుత విశ్వవిద్యాలయం...' వందేళు ఖప్పార్టి చేసుకోవడం సుధారించాయికం. ఈ శతాబ్ది ఉత్సవాల్లో పాల్గొనడాన్ని ఎంతో గొప్ప గౌరవంగా భావిస్తున్నా అని ఆయన ఈ సందర్భంగా అన్నారు.

గవర్నర్ నరసింహన్, సీఎం కేసీఆర్, కేంద్ర మంత్రి బందారు దత్తాత్రేయ, ఉప మంచ్యమంత్రి కడియం శ్రీహరి, ఉత్సవాల కన్సినర్ ఎంపీ కె.శేఖరాపు, మేయర్ బొంతు రాంమోహన్, యూనివర్సిటీ వైన్ చాన్సెలర్ ప్రిం.రామచంద్రం, రిజి ప్రైస్టర్ ప్రిం.గోపాల్ రెడ్డి వేదికపై అనీ నులయ్యారు.

ఉపమంచ్యమంత్రి మహమూద్ అలీ, ఎంపీ సీపాట్ మల్కారెడ్డి, ఎమ్మెల్సీ పల్లు రాజేశ్వర్ రెడ్డి, సీఎల్పి నేత జానారెడ్డి, ఉపనేత జీవన్ రెడ్డి, శాసనమండలి ప్రతిపక్షనేత పట్టిర్ అలీ, టీఎస్పీఎస్సీ చైర్మన్ ఘంటా చక్కపాణి, ప్రెస్ అకాడమీ చైర్మన్ అల్లం నారాయణ, ఉన్నత విద్యామండలి చైర్మన్ ప్రిం.తుమ్మల పాపిరెడ్డి, బీసీ కమిషన్ చైర్మన్ బీసీ రాములు, తెలంగాణ టీఎఫీ అధ్యక్షుడు రమణ, బీజేపీ ఎమ్మెల్సీ రామచంద్ర రావు, ఎమ్మెల్సీ ప్రభాకర్, డిలీల్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి రామచంద్రు తేజావత్త, ప్రభుత్వ సలహాదారు పాపారావు, కేవీ రమణాచారి, 1969 తెలంగాణ ఉద్యమకారుడు శ్రీధర్ రెడ్డి, విద్యాశాఖ స్నేహల్ చీఫ్ సెక్రటరీ రంజిట్ అర్ ఆచార్య, ఎక్స్ప్రైస్ శాఖ కమిషనర్ చంద్రవదన్, ఇంటర్ బోర్డ్ కమిషనర్ డా.ఎ. అశోక్ కుమార్, విద్యావేత్త మక్కా రామయ్య, తెలుగు యూనివర్సిటీ వీసీ ప్రిం. ఎస్సీ సత్యనారాయణ, సీఎపి

రాష్ట్ర కార్యదర్శి చాడ వెంకటేరెడ్డి, ప్రజాగాయకుడు గద్దర్, మాజీ సీఎస్ రమాకాంత్ రెడ్డి, దక్కన్ అకాడమీ చైర్మన్ యం.వేదకుమార్ తదితరులు ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

పూర్వవిద్యార్థులు పలువురు ఈ కార్యక్రమానికి హాజరయ్యారు. వారు క్యాంపస్ ఆవరణలో తిరుగుతూ ఒక నాటి జ్ఞాపకాలను నెమరువేసుకున్నారు.

తొలింగోజు వేదుకల్లో భాగంగా ఆస్ట్రో కాలేజీ వద్ద సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను ఘనంగా నిర్వహించారు. తెలంగాణ ఉద్యమ గీతాలు, తెలంగాణ సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే ఆటలు ప్రదర్శించారు. ఈ సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలను భాష, సాంస్కృతిక శాఖ కార్యదర్శి మామిడి హరికృష్ణ, సారథి కోఆర్డినేటర్ యశోఖపాల్ పర్యవేక్షించారు.

పరిశోధనలకు పెద్దపీట

వూలిక వరిశోధనలకు విశ్వవిద్యాలయాల్లో పెద్ద పీట వేయాలని రాష్ట్రపతి ప్రణబ్ ముఖర్జీ సూచించారు. కొత్త ఆవిష్కరణలపై విద్యార్థులు దృష్టి సారించాలని కోరారు. యూనివర్సిటీ శతాబ్ది ఉత్సవాల ప్రారంభం సందర్భంగా ఆయన చేసిన ప్రసంగం స్సాట్లి దాయకంగా సాగింది. వేల ఏళ్ళ కిందటే ప్రపంచానికి భారతదేశం మార్గదర్శిగా నిలిచిందని ఆయన గుర్తు చేశారు. ఆ వారసత్వాన్ని కొనసాగించాలని పిలుపునిచ్చారు. జ్ఞానానికి నిలయంగా, ఆలోచనలను స్వేచ్ఛగా పంచుకోవటానికి వేదికగా విశ్వవిద్యాలయాలు ఉండాలని చెప్పారు. వందేండ్ల కాలంలో ఉన్నతానియా విశ్వవిద్యాలయం అధ్యుత ఫలితాలను, ప్రమాణాలను సాధించిందని అన్నారు.

శతాబ్ది ఉత్సవాల సాపెన్సిర్ తెలుగు, ఇంగ్లీషు, ఉర్దూ భాషల్లో గవర్నర్ ఆవిష్కరించారు. తొలికాపీలను రాష్ట్రపతికి

అందించారు. శతాబ్ది భవన్కు రాష్ట్రపతి శంకన్స్థాపన చేశారు. రాష్ట్రపతి పర్యటనను పురస్కరించుకొని కట్టుదిట్టమైన భద్రతా ఏర్పాట్లు చేశారు.

ಅಕಟ್ಟುಕುನ್ನ ಡಾಕ್ತರ್ ಮೆಂಟರ್

వందేళ్ళ ఉస్సానియాపై జర్వలిజం విభాగం ఆధ్వర్యంలో రూపొందించిన దాక్షమంటి ప్రదర్శన విశేషంగా ఆకట్టుకుంది. ఓయ్యా చరిత్ర, ఆవరణ లోని భవనాలను, వాటిలో దాగి ఉన్న అందాలను చూపిస్తూ... చరిత్రను విపరిస్తూ ఈ ప్రదర్శన సాగింది.

వేడుకల్ని నిజాం మునిమునుడు...

ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయ వ్యవస్థాపకుడు ఏడో నిజాం మీర్ ఉస్కాన్ అలీ భాన్ మునిమనుమడు నవాబ్ నజఫ్ అలీ భాన్ శత్ర్వాణి ఉత్సవాల్లో ప్రత్యేక ఆకర్షణగా నిలిచారు. తనకుమారుడు ప్రస్తుతం పదో తరగతి పూర్తి చేశాడని, భవిష్యత్తులో ఇక్కడ చదవాలన్నది వాడి కోరికని అన్నారు.

చినా నీర్దేశకులుగా ఓయుా విద్యార్థులు
అర్థిక శాఖ మంత్రి ఈటల రాజేందర్

ಅಂದರ್ಶಕೀ ಉಚಿತ ವಿದ್ಯು ಅಂದಾವಿ

నేచెర్ శాంతి బహుమతి (2015) గ్రహించిన అభ్యర్థి సత్కార బ్యాస్ స్టోర్ మాట్లాడుతూ ప్రాథమిక స్థాయి నుంచి ఉన్నత విద్య వరకు అందరికి ఉచిత విద్య అందాలని అన్నారు. ప్రజామోదం లేని నిర్ణయాలను అమెరికా ప్రపంచదేశాలపై రుద్దడం సరికాదన్నారు. ఉస్కాన్నియూ యూనివరిటీకి ఆఫ్పికా, గల్ఫ్ దేశాలతో సహా ప్రపంచవ్యాప్తంగా మంచి పేరు ప్రభాతులు ఉన్నాయని, ఆయా దేశాలతోనూ ఒప్పందాలు చేసుకుంటే మరింత మంది విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దే అవకాశాలు లభిస్తాయన్నారు. ట్యూనీషియాలో 2011లో జరిగిన మల్లెపూల విషపం (జాస్సిన్ రివల్యూషన్)లో అభ్యర్థి సత్కార కీలకపాత్ర పోయిచారు. సదస్యులో ఆయన మాట్లాడుతూ, భావస్వేచ్ఛ, సమానత్వం ఉండాలని, అధికార వికేంద్రికరణ జరగాలని, అప్పుడే ప్రజాస్వామ్యనికి రక్షణ లభిస్తుందని అన్నారు. విధానాల రూపకల్పనలో ప్రజలకు భాగస్వామ్యం ఉండాలన్నారు.

ఉద్యమానికి దిక్కుచి ఓయుా

పైత్యానికి, ఉద్యమానికి దిక్కుచి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం. అప్పట్లో విద్యాపరమైన అంశాలపైనే గాకుండా సామాజిక, సమకాలీన అంశాలపై తీవ్రంగా, ఆర్థపంతంగా చర్చించుకునే వాళ్ళం. సిద్ధాంతపరంగా విభేదించినపుటికీ తరువాతి సందర్భాల్లో అంతా కలసి ఉండేవాళ్ళం.

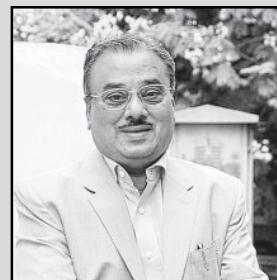
- కేంద్ర మాజీ మంత్రి,

కాంగ్రెస్ సీనియర్ నాయకుడు జైపాల్ రెడ్డి
ఓయూ నుంచే ఆలోచనలు

రాష్ట్ర అభివృద్ధికి కావాల్సిన ఆలోచనలు, ప్రణాళికలు ఓయ్యా నుంచే పుడుతాయి. తెలంగాణ సమాజానికి ప్రాతినిధ్యం వహించేది కూడా ఈ యూనివరిటీనే

- మాజీ ఎమ్మెల్ని ప్రా.నాగేశ్వర్

సమస్యల పరిషోధనానికి కృషి చేసాం

వందేళ్ల ఖన చరిత్ర ఉన్న ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం ప్రస్తుతం అనేక సమస్యలతో సత్తమతమవుతనుడని ఓయూ పూర్వ విద్యార్థుల కమిటీ చైర్మన్ శ్యాం మొహన్ అన్నారు. ఈ సమస్యల నుంచి వరిగెటీని బయటవడే సిందుకు ఓయూ పూర్వవిద్యార్థుల సంఘం నడుం బిగించిందని అన్నారు. ఇందులో భాగంగా ‘ఎన్రిచింగ్ ఉస్కానియా విత్ ఎ గ్లోబల్ విజన్’ అనే ధీమును ఎంపిక చేశామని తెలిపారు. దీన్ని అమలు చేసేందుకు పూర్వ విద్యార్థులంతా కృషి చేస్తారని పేర్కొన్నారు. యునివర్సిటీ 100 ఏళ్ల ఉత్సవాన్ని పురస్కరించు కొని 100 గ్రామాలను ఆదర్శ గ్రామాలుగా తీర్చిదిద్దాలని సంకల్పించినట్లు తెలిపారు. ఈ ఏడాది డిసెంబర్లో గ్లోబల్ అలుమ్మీ మీటస్ ఫునంగా నిర్వహిస్తామని చెప్పారు. అందుకే ప్రస్తుతం పూర్వవిద్యార్థుల్లో కొండరు మంఖులకు చేయతలపెట్టిన సన్మాన కార్యక్రమాన్ని కూడా వాయిదా వేసినట్లు తెలిపారు.

'విశ్వ' విద్యాలయంగా తీర్మానిధుకుండా!

తెలంగాణ పేరు చెబితే గుర్తుకు వచ్చే వాటిలో ముఖ్యమండి ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం. ఈ విశ్వవిద్యాలయం శతాబ్ది ఉత్సవాలు స్వరాష్టంలో జరగడం నిజంగా మనకెంతో గర్వకారణం. అందుకు కారణం లేకపోలేదు... తెలంగాణ ఉద్యమంలో ఉస్కానియా విద్యార్థులు కీలక పాత్ర వహించారు. ఒకానోక దశలో ఓచుం ఓ యుద్ధరంగంగా మారింది. భారత్-పాకిస్థాన్ సరిహద్దుల సంఘర్షణ తీరు ఉస్కానియా గేట్ వద్ద దర్శనమిచ్చింది. తెలంగాణతో ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ అనుబంధం గురించి ఎంత చెప్పినా తక్కువే.

స్వరాష్ట సాధనతో సహా తెలంగాణలో పలు ప్రజా ఉద్యమాలకు వేదికగా నిలిచింది. ఆలోచనలను అందించింది ఉస్కానియా విద్యార్థులు, అధ్యాపకులే అంబే అతిశయ్యకీ కాదు. ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ అంబే తెలంగాణ ప్రజల సామూహికతావ్యాప్తి నిలువెత్తు రూపం. వలస పాలకుల పాలనలో ఆరు దశాబ్దుల పాటు మనకబారిన యూనివర్సిటీ పేరు ప్రభూతులు తిరిగి దశదశలా వెల్లివిరియాలి. అందుకు ప్రస్తుత శతాబ్ది ఉత్సవాలు నాంది పలకాలి.

ఉస్కానియా 'విశ్వ' విద్యాలయం పేరుకు తగినట్టుగా 'విశ్వ' విద్యాలయమే. దాని ఆవిర్భావ క్రమంలో, అభివృద్ధి క్రమంలో ప్రపంచ విద్యారంగ పరిణామాలు ప్రతిఫలించాయి. నేడు ఎంతో మంది విదేశీ విద్యార్థులు ఉస్కానియా యూనివర్సిటీలో విద్యాభ్యాసం చేస్తున్నారు. ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా మరిన్నీ విద్యానంస్తలతో, ఇతర సంస్థలతో అవగాహన ఒప్పందాలు కుదర్చుకుంది. ఇక్కడ చదివిన విద్యార్థులు ప్రపంచవ్యాప్తంగా వివిధ దేశాల్లో ఉన్నత స్కూల్లల్లో ఉన్నారు.

క్యాంపస్లో చదవడం అంటే అదొక మహాభాగ్యం. తొలి తరం, మలితరం గ్రామీణ విద్యార్థులు ఎంతో మంది తమ జీవితాలను ఈ యూనివర్సిటీ సాయంతోనే తీర్మానిధుకున్నారు. ఆస్ట్రోకాలేజ్, లా కాలేజ్, ఇంజనీరింగ్ కాలేజ్.... ఇలా ఏ విభాగాన్ని తీసుకున్నా అందులో ఒక ప్రత్యేకత ఉంటుంది. చదువులోనే కాకుండా సామాజిక, రాజకీయ పోరాటాల్లో కూడా విద్యార్థులు భాగస్వాములయ్యారు. ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమమే ఇందుకు మహోన్నతినిదర్శనం. ఇక్కడి విద్యార్థుల బలిదానాలు చరిత్రపుటల కెక్కాయి. ఇక్కడ విద్యార్థులపై జరిగిన లారీచార్జీలు, కాల్యులు అన్ని కూడా చరిత్రలో నమోదయ్యాయి.

గతం పునాదుల మీదుగా ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం భవితను తీర్మానిధిని సమయమిది. శతాబ్ది ఉత్సవాలు అందుకు దిశానిర్దేశం చేయాలి. ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ యావత్త ప్రపంచానికి ఆదర్శ విద్యాలయం కావాలి. ర్యాంకింగ్లలో మేటిగా నిలవాలి. వసతుల కల్పనలో దీటుగా నిలవాలి. ఆ దిశలో ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రమత్సాలు, యూజీసీ, ఇతర సంస్థలు అండగా నిలవాలి. బోధన, బోధనేతర సిబ్బంది కొరతను తీర్చాలి. హాస్టల్, లైబ్రరీ, ల్యాబ్జెస్ లాంటి మౌలిక వసతులను మెరుగుపర్చుకోవాలి. పరిశోధనలకు కేంద్రపీందువు కావాలి.

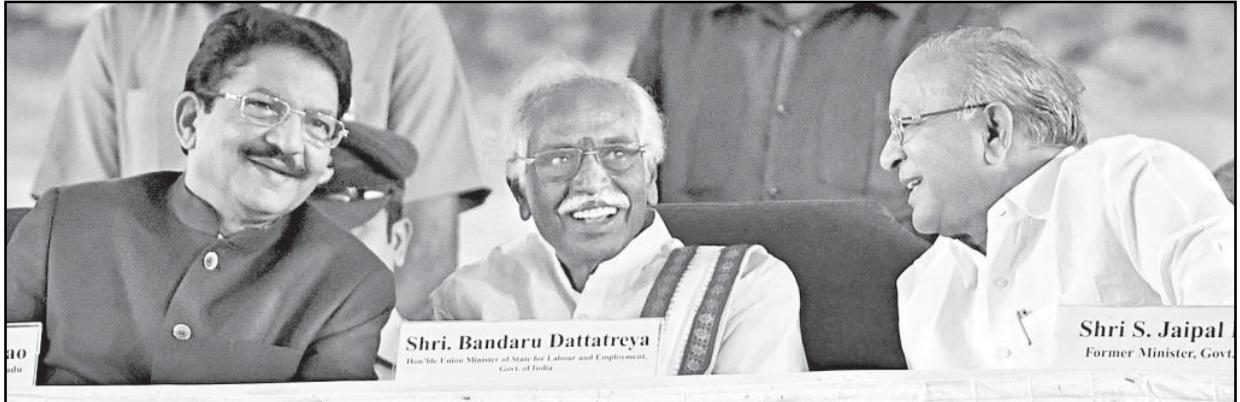
ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ తల్లివేరు లాంటిది అయితే పిల్లలేవ్వుగా వివిధ ప్రాంతాల్లో మరిన్నీ యూనివర్సిటీలు ఉన్నాయి. వీటిమధ్య అనుబంధం ఒకదాన్ని మరొకటి పట్టిష్ఠం చేసుకునే తరపోలోది. ఆ బంధాన్ని మరింతగా పెనవేయాలి.

-దక్కున్ న్యూస్ ②

గురుకుల దక్షిణ చెల్లించాలి

పూర్వవిద్యార్థుల సమ్మశనంలో మహిరాప్ప గవర్నర్ విద్యాసాగర్ రావు

ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాలయాన్ని ప్రపంచ స్తాయి వర్షిటీగా అభివృద్ధి చేసుకుండా మని మహిరాప్ప, తమిళనాడు రాష్ట్రాల గవర్నర్ సిపోచ విద్యాసాగర్ రావు పిలుపునిచ్చారు. ఓయు అభివృద్ధికి ప్రభుత్వంతో పాటుగా పూర్వ విద్యార్థులు కూడా సహకరించాలని సూచించారు. అంతర్జాతీయ స్తాయిలో ఓయుకు ర్యాంకులు, మన తులు దక్కేందుకు అంతా కృషి చేయాలని కోరారు. ఓయు శతాబ్ది ఉత్సవాల్లో భాగంగా ఏఫీల్ 27న పూర్వవిద్యార్థుల సమావేశాన్ని నిర్వహించారు. ముఖ్యాలుతిథిగా హజరైన విద్యాసాగర్ రావు మాట్లాడుతూ, ప్రపంచంలోని చాలా దేశాలకు ఓయు ఇచ్చిన ద్రువపత్రం పీసా, పాన్సోర్ట్‌గా ఉంటుందన్నారు. యాష్ట్రే ఎళ్ళ క్రితం ఓయులో న్యాయికాల విద్యార్థిగా చేరానని, నాడు దెబ్బలు తినడం, ఆసుపత్రిలో ఉన్న విషయం గుర్తుందని తెలిపారు. చాలా మంది గురు దక్షిణ ఇస్తుంటారని, గురుకుల దక్షిణ కూడా ఇవ్వాలని సూచించారు. ఓయులో అధ్యాపకుల కౌరత ఉండని,

భర్తీలో మహిళలకు అధిక అవకాశాలు ఇవ్వాలని కోరారు. కేంద్ర మంత్రి బండారు దత్తాత్రేయ మాట్లాడుతూ ఓయులో మంచినీటి సమస్య నివారణకు రూ. కోటీని ఎంపి నిధుల సుంచి జస్తున్నట్లు ప్రకటించారు. ఓయులో సౌరవిద్యుత్ కేంద్రం ఏర్పాటుకు సహకరిస్తామన్నారు. విద్యార్థులకు ఆరోగ్యబీమా ఏర్పాటుకు కృషి చేస్తామన్నారు. 2014 సుంచి ఇప్పటి వరకు ఓయుకు యూజీసి సుంచి రూ. 160 కోట్లు, యూజీసి యేతరంగా రూ. 35 కోట్లు మంజారు చేసినట్లు తెలిపారు. కేంద్ర మాజీ మంత్రి జైపాల్ రెడ్డి మాట్లాడుతూ, తానీ స్తాయిలో ఉండేందుకు ఓయునే కారణమన్నారు. ఓయు ఉపకులపతి ప్రొ. రామచంద్రం, తమిళనాడు మానవ హక్కుల కమిషన్ జస్పిస్ మీనాకుమారి, పూర్వ విద్యార్థుల సంఘం అధ్యక్షుడు శ్యామ్ మోహన్ తదితరులు ప్రసంగించారు. కోదండరాం, ఎమ్మెల్చే సంపత్తి కుమార్, దర్శకుడు తమ్మారెడ్డి భరధ్వజ్ తదితర పూర్వ విద్యార్థులు ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

-దక్ష్మ న్యాస్ ③

విద్యాబోధనలో నాణ్యం పెరగాలి: వీసీల సదస్యులో కేంద్ర మంత్రి మహేంద్రనాథ్

ఇరవై ఒకటో శతాబ్దం విజ్ఞాన శతాబ్దమని, యూనివర్సిటీల విద్యాబోధనలో నాణ్యం పెరగాలని కేంద్ర మానవ వనరుల అభివృద్ధి శాఖ (ప్రోవెంటర్డి) సహాయ మంత్రి మహేంద్రనాథ్ పాండే అన్నారు. అదే సమయంలో సంస్కృతి, సంప్రదాయాలను కాపాఠుకోవాల్సిన అవసరం కూడా ఉండన్నారు. ఉన్నానియా శతాబ్ది ఉత్సవాల్లో భాగంగా అఖిల భారత ఉపకులపతుల రెండు రోజుల సమావేశానికి ఆయన ముఖ్యాలుతిథిగా హజరయారు. ఈ సందర్భంగా భారతదేశంలో ఉన్నత విద్య సదస్యులో మహేంద్రనాథ్

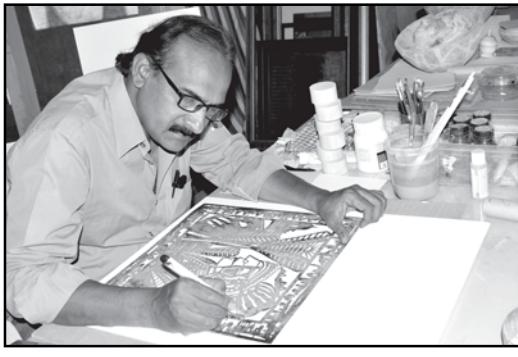
పాండే మాట్లాడుతూ, వందేళ్ళ పయనంలో ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ పలు ఆటపోట్లను ఎదుర్కొని ఈ ఘనతను సాధించిందన్నారు. నీతి అయ్యగ్ సభ్యుడు వీకే సారస్వత్ మాట్లాడుతూ, ఉన్నత విద్యలో ప్రమాణాలు కొరవడ్డాయని అన్నారు. తాను కూడా ఉన్నానియా పూర్వ విద్యార్థినేనని, యూనివర్సిటీని బతికించుకోవాల్సిన బాధ్యత ప్రతి ఒక్కరిపై ఉండన్నారు. విద్యారంగంలో ప్రమాణాలు నెలకొల్పేందుకు తీసుకోవాల్సిన చర్యలను సూచించాల్సిందిగా ఆయన వీసీలను కోరారు.

మానవ అనుబంధాలకు మనోహర దృశ్యరూపం

రొటీన్ కార్యకలాపాలు విసుగెత్తించినప్పుడు ఎవరైనా సరే సినిమా హోల్కు వెళ్ళి ఓ సినిమా చూడ్చామనుకుంటారు. ఆ పిల్లవాడి పరిస్థితి మాత్రం వేరు. విసుగుదల లేదా ఇష్టంతో సంబంధం లేకుండా సినిమాహోల్కు వెళ్ళాల్సిందిగా మనస్సు ఆ పిల్లవాడిని తొందరపెడుతుంటుంది. తనను ఎవరూ గమనించకుండా ఉండాలని సినిమా హోల్లో ఒక మూలకు వెళ్ళి కూర్చుంటాడు. సినిమా హోల్ లోనివారంతా ఎంతో ఆసక్తితో సినిమా చూస్తుంటే, ఆ పిల్లవాడు మాత్రం భయం భయంగా ఒక పని చేస్తూ తన నెవరైనా చూస్తున్నారేమో నని గమనిస్తుంటాడు. ఇంతకూ ఆ పిల్లవాడు చేసే పనేమిలీ? కూర్చున్న సీటు రెక్కిన్ను జాగ్రత్తగా చింపడం. అలా

చింపిన రెక్కిన్ను ఇంటికి తీసుకేళ్ళావాడు. సినిమా థియేటర్లోని ప్రైక్స్కులు, ప్రియోజెక్టర్, ప్రైమ్స్, వెండితెరరై కన్సించే దృశ్యాలన్నీ మదిలో అలా ముద్రితమై... ‘కాన్వోన్’పై రంగుల్లో కనిపించేవి. అప్పట్లో ఆ పిల్లవాడికి కాన్వోన్ దొరకడం కష్టమే. మరి ఆ కాన్వోన్ ఎలా వచ్చేది...కాన్వోన్ దొరకబోవడం అనేది ఆ పిల్లవాడిని నిరుత్సాహపరులేకపోయింది. సినిమా హోల్లో చింపుకొచ్చిన రెక్కిన్ ముక్కలే కాన్వోన్లలయ్యేవి. ఆ కాన్వోన్లపై తన డోహో ప్రపంచాన్ని రంగుల్లో ఆవిష్కరించే వాడు. తన కలలకు ఆ కాన్వోన్లపై రంగులద్దేవాడు. తెలిసి తెలియని ఆ అమాయకత్సుపు పిల్లవేష్టనే ఆయన కళాత్మక కెరీకు ఒక చక్కటి మలుపుగా నిలిచింది. అంతేకాదు... రెక్కిన్ లాంటి అసాధారణ సర్ఫైన్లపై తన కళాత్మక చిత్రాలు వేసేందుకు ప్రేరణను ఇచ్చింది.

జపోరాబాదీలోని స్టూడోకారుల కుటుంబంలో పుట్టిన ఆ పిల్లవాడు చిన్సుపుట్టి నుంచే చిత్రకళ అంటే ఇష్టపడేవాడు. యుక్త వయస్సుకు రాగానే ఆభరణాల డిజైనింగ్లో తరచూ తండ్రికి సహాయపడేవాడు. కొడుకు తనకు అలా సహకరించడం తండ్రికి మాత్రం కొంత అందోళన కలిగించేదిగానే ఉండేది. చదువును నిర్మక్యం చేస్తున్నాడేమోనని బాధపడేవాడు. తండ్రి ధోరణి చూసిన ఆ యువకుడు తండ్రి ఎదుట తన చిత్రకళ ఆసక్తిని ప్రదర్శించే వాడు కాదు. చిత్రకళలో మార్కదర్శనం కోసం పురాణగాధల ధీమ్మలపై ఆర్టిస్ట్స్గా పని చేస్తున్న తన కజిన్ను ఆశ్రయించాడు. అక్కడ కూడా నిరాశనే ఎదురైంది. చదువును నిర్మక్యం చేస్తున్నందుకు

గాను కజిన్ ఆ యువకుడిని మందలించాడు. ఆ మందలింపులకు ఆ యువకుడు తలవంచినా, ఆయన లోని కళాకారుడు మాత్రం తల వంచలేదు. కజిన్ తన స్టోదియోలో పని చేస్తుంటే, చాటుగా చూస్తూ ఆ మెళకువలను గ్రహించే వాడు.

తొమ్మిదేళ్ళ వయస్సు నుంచే తన లోని స్యాజనాత్మక నైపుణ్యాలను సజీ వంగా ఉంచుకున్న ఆ యువకుడు చిత్రకళపై మరింతగా మోజు పెంచు కున్నాడు. పొరశాల విద్యుత్పూర్వి కాగానే ఆ యువకుడు కాలేజీలో చేరి సైన్స్ గ్రాఫిస్ ఎంచుకున్నాడు. ఆ గ్రూప్సు ఎంచుకునేందుకు కారణం సైన్స్ అంటే ఇష్టమని కాదు...అమీబానో, ప్రైడానో... ఏదో ఒకటి...బోమ్మలేనే అవకాశం వస్తుందని. కాలేజీలో సందర్భం వచ్చినప్పుడల్లో ఆయనలోని స్యాజనాత్మకత బయటపడేది. ఆయన వేసిన కప్ప బొమ్మ ఒక కళాఖండంగా జూవాలజీ లెక్కర్ దృష్టిని ఆకట్టుకుంది. 1982లో ఆయన వెటర్సరీ కోర్పులో చేరాడు. ఆయన బుర్రను మాత్రం చిత్రకళ పురుగు తొలుస్తూ ఉండేది. అప్పుడే ఆయనకు జవహర్లాల్ నెహ్రూ కాలేజీ అఫ్ ప్రైన్ ఆర్ట్ గురించి తెలిసింది. ఎంట్రన్స్ పెస్ట్ హోజురై ఆ కాలేజీలో చేరాడు.

ఆ యువకుడే కె. శ్రీనివాసాచారి.

అప్పట్లో చిత్రకళను ఎవరూ సరైన కెరీంగా, ఉజ్జుల భవితను అందించేదిగా చూసే వారు కాదు. ఇప్పటికీ అదే పరిస్థితి. ఆకర్షణీయ రీతిలో పెద్ద మొత్తాలు రావని, జీవితానికి భద్రత ఉండడని భావించే వారు. అట్లాంటి సమయంలో ఆ కాలేజీలో చేరడం శ్రీనివాసాచారికి అదో సాహసాపేత అదుగు. వచ్చిన అవకాశాన్ని దేవీ వదులు కోలేదు. చెముటోడ్చి కష్టపడిన రోజులను ఆయన గుర్తు చేసుకుంటారు.

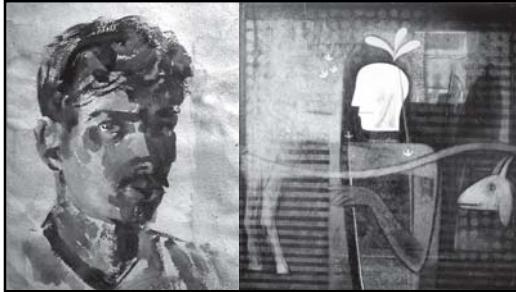
“నా స్నేహితుడు సుధాకర్, నేను నగరం నుంచి 50 కి. మీ. దూరం వెళ్ళి అవట డోర్ సైన్స్ ప్రైన్ పని చేసే వాళ్ళం. ఆ విధంగా కష్ట పడడం ఆయనకు బింగారు పతకం కూడా అందించింది” అని అంటారు. కాలేజీ చదువు ముగింపు దశకు చేరుకుంటున్న కొద్దీచారికి పెస్ట్ పెరగసాగింది. తన ఇతర స్నేహితులకు మాదిరిగానే ఆయనకు దిక్కు తోచకుండా పోయింది. బరోడా కాలేజీలో సీటు రాకపోవడంతో ఆరు నెలల

పాటు ఎలాగోలా టైంపాన్ చేస్తూ గడిపాడు. ఆ తరువాత హైదరాబాద్ యూనివర్సిటీ ఆర్ట్స్ విభాగాన్ని ప్రారంభించడంతో అందులో ఎవెఫ్ఫివ్ లో తేలిగ్గొనే సీటు పొందగలిగాడు.

సీటు పొందడం తేలికే అయిన ప్యాకీట్ చదివేందుకు మాత్రం బాగా కష్టపడాల్సి వచ్చేది. ఆయనకు బోధించే లక్ష్మిగౌడ్ క్రమశిక్షణ కోరుకనే వ్యక్తి. ఆయన నుంచి తప్పించుకునేందుకు ఏకైక మార్గం... ఆయన సబ్జెక్టును మరింత బాగా చదవడం. పని అంటే పడి చచ్చే లక్ష్మిగౌడ్, షెడ్యూల్ కు తగ్గి విధంగా టూన్ కావడంలో చారికి సహకరించారు. మనస్సులో ఏర్పడ్డ భయాలన్నీ మటుమాయం అయ్యాయి. ఆ రెండేళ్ళూ వినోదం అనేది తెలియకుండా కష్టపడ్డదు. కాలేజీలో ఉన్నపుడు ఒక కప్పు చాయ్ తాగేందుకు కూడా తీరిక ఉండేది కాదు. ఇతర విభాగాల విద్యార్థులకు మాత్రం ఎం జాయ్ చేసేందుకు బాగానే సమయం లభించేది. చిత్రకళ విద్యార్థుల్లో క్రమశిక్షణ భయం ఎంతగా ఉండేదంటే, కాస్తంత రిలాక్స్ అప్పుడామను కుంటే కశ్చిదుట లక్ష్మిగౌడ్ ఇమేజ్ ప్రత్యేకమయ్యేది. అదే సమయంలో శ్రీనివాసాచారి తనకు అవసర మయ్యే డబ్బు కోసం బొమ్మలు వేసేవారు. కాస్తంత తీరిక సమయం దొరికితే తను వేసిన చిత్రాల గురించి స్నేహితులతో ముఖ్యంగా వేశారు.

అప్పట్లో కొన్ని దశాబ్దాల క్రితమే రిటైర్డ్ ప్రాఫెసర్ విద్యా భాషణ కోడిగుడ్డు పెంకుపై అద్భుత చిత్రాలతో అంతర్జాతీయ భ్యాటి పొందారు. ఆ విద్యను ఆయన హైదరాబాద్ జేఎస్టీయూ పైన ఆర్ట్ కాలేజీలో కొంతమంది విద్యార్థులకు సైతం నేర్చారు. అయితే, చాలా మంది దాన్ని అంతగా పట్టించుకోలేదు. పలువురు విద్యార్థులు ఈ చిత్రకళా మాధ్యమాన్ని విస్మరించారు. రెండో తరం విద్యార్థుల్లో కునుం విశ్వనాథం, డి.శ్రీనివాసాచారి ఈ చిత్రకళా నైపుణ్యాలను వంటబట్టించుకు న్నారు.

కోడిగుడ్డు పెంకును చిత్రకళా మాధ్యమంగా ఉపయోగించు కుంటు న్న అతికొద్ది మంది సమకాలీన భారతీయ చిత్రకారులో శ్రీనివాసాచారి ఒకరు. 1986 నుంచి కూడా ఆయన ఈ మాధ్యమాన్ని ఉపయోగించుకోవడంలో అరితేరారు. స్నిజనాత్మక టెక్స్చుర్స్‌ను రూపొందించుకొని, ఆకర్షణీ యమైన రంగులతో విలక్షణ చిత్రాలను గీశారు.

గ్రామీణ నేపథ్యం నుంచి వచ్చిన శ్రీనివాసాచారి చిత్రాల్లో పల్లె వాతావరణం కూడా ఎక్కువగానే కనిపిస్తుంది. తెలంగాణ గ్రామీణ జీవనంతో పాటుగా వట్టణ వాతావరణం చిత్రించడాన్ని

కూడా ఆయన ఒడిసి పట్టరు. స్ట్రీ, పురుషులే కాదు... మేక వంటి జంతువులు సైతం ఆయన రేఖల్లో సహితాన్ని పొందుతాయి.

శ్రీనివాసాచారికి తనదంటూ సొంత డైలి ఉంది. ఆ కారణం గానే ఆయన చిత్రాలు ఒక ప్రత్యేకతను సంతరించుకు న్నాయి. తెలంగాణ నుంచి వలస వెళ్ళినిర్మాణ ప్రాంతాల్లో పని చేసే కూలీలు

ఆయన చిత్రాల్లో దర్శన మిస్తారు. నగరవాసుల జీవితాలను ఆయన అద్భుతంగా తన చిత్రాల్లో అవిష్యరించారు. స్ట్రీ, పురుషులను అనుబంధాలకు రంగులద్దారు. మాటల్లో వ్యక్తం చేయలేని భావాలను రేఖల్లో, రంగుల్లో వ్యక్తం చేసేందుకు యత్నించారు. అందులో సఫలమయ్యారు. అందుకే ఆయన చిత్రాలను చూస్తుంటే, కన్నించే దృశ్యం కంటే కన్నించని భావాలను గ్రహించేందుకు మనస్సు ప్రయత్నిస్తుంటుంది. మనుషుల వివిధ భావోద్యేగాలను రంగులతో ప్రతీకాత్మకంగా చిత్రించారు.

ఒక్క ముక్కలో చెప్పాలంటే ఆయన చిత్రకళ తో ముఖేచ్చు అందులో తన స్నేహితులను దర్శించుకుంటున్నారు. వాటితో వీక్షకులను మవేకంచేస్తున్నారు.

నా అన్వేషణ కొనసాగిస్తుంటా....

“స్నిజనాత్మక వ్యక్తికరణకు అత్యధ్యుత రూపం చిత్రకళ. అది ఒపుముఖీయం. మానవ నాగరికతలను వ్యక్తికరించేందుకు ఇంతకు మించిన సాధనం మరొకటి నాకు కనిపించలేదు. చిత్రకారుడిగా నా ప్రయాణం మూడు దశాబ్దాల క్రితం ప్రారంభమైంది. ప్రాఫెసర్ వాసుదేవరావు కప్పతియల్ నాకు మురల్ పెయింటింగ్ పరిచయం చేశారు. అదే విధంగా ప్రాఫెసర్ విద్యాభూపణ నాకు కోడిగుడ్డు పెంకుపై చిత్రకళను నేర్చించారు.

మొదటి నేను తెలంగాణ వలస కూలీల జీవితాలను ఎక్కువగా చిత్రించాను. వివాహసంతరం వ్యక్తిగత జీవితం లోనూ మార్పులు వచ్చాయి. మానవ ప్రవర్తనాధీరణలను అర్థం చేసుకునేందుకు అవి నాకు తోడ్పడ్డాయి. వలస వచ్చిన ఉమ్మడి కుటుంబాలు నగరాల్లో చిన్న

చిన్న అపార్క్ మొంటలలో ఉంటాయి. పర్సనల్ స్పైన్ తక్కువగా ఉండే ఈ విధమైన నగర వాతావరణం నా చిత్రాల్లో ప్రతిఫలిస్తుంటుంది.

తదనంతరం నాలో, నా ఆలోచనా రీతుల్లో మార్పి చోటు చేసుకుంది. నా పెయింటింగ్స్‌లో జామెట్రికల్ రూపాలు వినియోగించడం ప్రారం భించాను. చతురప్రం, వృత్తం రూపాలతో వ్యక్తికి, అనుబంధాల వలయానికి సహసంబంధం ఉన్నట్లుగా గుర్తించాను. తదనంతరం మరెన్నో అబ్స్ట్రాక్ట్ రూపాలు నా పెయింటింగ్స్‌లో కన్పించడం మొదలైంది.

జక నేను ఉపయోగించే మాధ్యమాల విషయానికి వస్తే ఎన్నో వాటితో ప్రయోగాలు చేశాను. మరి ముఖ్యంగా కోడిగుడ్డు పెంకుతో. పెయింటింగ్స్‌లో కలర్పుల్ పాటర్స్, ఫాసినేచింగ్ పెక్ష్యూన్ చూపించడంపై ఆసక్తి కనబరిచే వాడిని. మరిన్ని మాధ్యమాల కోసం నా అన్వేషణ కొనసాగుతూనే ఉంటుంది” అని అంటారు శ్రీనివాసాచారి.

విద్యార్థులు:

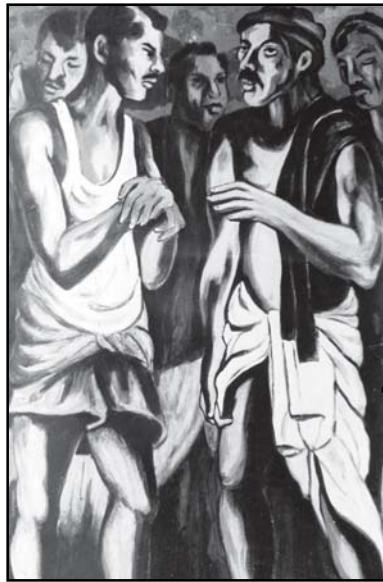
- 2016: ఎంఫిల్, స్మూల్ ఆఫ్ హిస్టరీ, కల్బర్ అండ్ అర్కియూలజీ, పీఎస్టి యూనివర్సిటీ, శ్రీశైలం
- 2000: మురల్ పెయింటింగ్ & షైపుర్ ఫ్రెస్చో (సర్టిఫికేట్ కోర్స్, బనస్థలి విద్యాపీఎస్, ఐప్పార్)
- 1988-90: మాస్టర్ ఇన్ పైన్ ఆర్ట్ (ఎంఎఫ్‌ఎ) - పెయింటింగ్, సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ ప్రైచరాబాద్
- 1982-87: డిప్లోమా ఇన్ పైన్ ఆర్ట్ (డిఎఫ్‌ఎ) పెయింటింగ్, జేఎస్టి యూనివర్సిటీ, ప్రైచరాబాద్

ఏక త్వకీ ప్రదర్శనాలు:

- 2008: జహంగీర్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ, ముంబై
- 2006: గ్యాలరీ స్పైన్, ప్రైచరాబాద్
- 2002: జహంగీర్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ, ముంబై
- 2002: అప్పురావు గ్యాలరీనే, చెన్నె
- 1998: అప్పురావు గ్యాలరీనే, చెన్నె వీతితో పాటుగా పలు ఇద్దరు చిత్రకారుల ప్రదర్శనలు, గ్రూప్ షోస్ లలో ఆయన పాల్గొన్నారు.

అవార్డులు, స్కూల్‌పిఎస్

- 2002: గోల్డ్ మెడల్, ఆల్ ఇండియా ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ ప్రైచరాబాద్ ఆర్ట్ సౌషైటీ
- 2002: జానియర్ ఫెలోషిప్, ఎంపాచెర్ల్డి, భారత ప్రభుత్వం

1997: వన్ ఇయర్ స్కూల్‌రెషిప్ అవార్డ్-50 ఇయర్స్ ఆఫ్ ఆర్ట్ ఇన్ ఇండిపెండెంట్ ఇండియా-ఎసెఫ్ ఎస్సీఎస్,

మ్యాఫిలీ

1988: బెస్ట్ అవార్డ్, ఎపీ లలిత కళా అకాడమీ, సిద్ధిపేట

1988-90: కేంద్ర ప్రభుత్వస్కూల్‌రెషిప్, ప్రాపెసర్ కె.లక్ష్మిగౌడ్ మార్గదర్శకత్వంలో అధ్యయనం

1988: అల్ ఇండియా ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ అవార్డ్, ప్రైచరాబాద్ ఆర్ట్ సౌషైటీ

1987: ఎపీ లలిత కళా అకాడమీ, సిద్ధిపేట

1987: యూనివర్సిటీ గోల్డ్ మెడల్, జేఎస్ టీఎస్, ప్రైచరాబాద్

పురస్కారాలు:

2010: ఉగాది పురస్కారం, విశ్వబారతి, ప్రైచరాబాద్

2005: ఉగాది పురస్కారం, స్వరముఖి ఆర్ట్ అకాడమీ, వసపర్తి

2003: విశ్వ పురస్కారం, వైష్ణవి ఆర్ట్, ప్రైచరాబాద్

కల్కన్:

చెస్టర్ ఇ హెర్ష్‌ట్స్, యూఎస్సి

జగదీశ్ మిట్టల్

రిలయన్స్ గ్రూప్, ముంబై

డి.వి. చారిటబుల్ ట్రస్ట్, ముంబై

వి.ఎస్.టి ఇండస్ట్రీస్, ప్రైచరాబాద్

సాంఘి ఇండస్ట్రీస్, ప్రైచరాబాద్

ఎల్విప్రసాద్ ఐ హస్పిటల్, ప్రైచరాబాద్

స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా, ప్రైచరాబాద్

మరెన్నో ప్రైవేట్ కల్కన్

చిత్రకళారంగంలో ఉన్నత శిఖరాలను అధిరోపించిన శ్రీనివాసాచారి ప్రస్తుతం ప్రైచరాబాద్ లోని తెలుగు యూనివర్సిటీలో అసిస్టెంట్ ప్రాఫెసర్, హెడ్ (చిత్రకళ, శిల్పకళ)గా పని చేస్తున్నారు.

చిత్రకారుడి చిరునామా:

క.శ్రీనివాసాచారి

భవానీసగర్,

దిల్ఫుక్ససగర్, ప్రైచరాబాద్

ఫోన్ నెం: 9908119809

మెయిల్: kscharieggtempera@gmail.com

- దక్కన్ మ్యాస్

తెలంగాణ శిల్పకళా జగత్తులో విరబుసిన పద్మం ‘ఎక్కు’

ఎక్కు యాభిగీరికి శుభాకాంక్షలు తెలుపుతున్న సిసీ నిర్మాత జ. నల్సింగ్‌రావు, తెలంగాణ ప్రభుత్వ సలహాదారులు జ. పాపారావు, ఎంపి కె. కేశవరావు, చిత్రకారులు ఏలె లక్ష్మణ్, ప్రజాగాయకుడు జయరాజ్ తభితరులు

ప్రముఖ శిల్పి, చిత్రకారులు ఎక్కు యాదగిరి రావుకి పద్మలీ అవార్డు వచ్చిన సందర్భంగా ఇటీవల ఆయనను ఆర్థ్ ఎట్ తెలంగాణ ట్రైస్, ఇతర కళాకారులు ఘనంగా సత్కరించారు. తెలంగాణ ప్రాంతానికి ఒక శిల్పికి పద్మలీ అవార్డు రావడం ఇదే మొదటిసారి. ఈ నేపద్ధంలో తెలంగాణ గర్వించదగ్గ చిత్రకారులు, శిల్పుల్లో ఒకరైన ఎక్కు యాదగిరి గురించిన సంక్లిష్ట పరిచయ కథనం...

ఒక శిల్పి, ఒక చిత్రకారుడు కలగలసి పరిపూర్ణ సమ్మేళనంగా రూపొందితే... ఆయనే పద్మలీ ఎక్కు యాదగిరి రావు. పక్కా హైదరాబాద్ జిల్లాయి. 1938లో హైదరాబాద్ లో జన్మించారు. హైన్ ఆఫ్స్ విద్య అభ్యసించారు. సుమారు 30 ఏళ్ళ పాటు హైదరాబాద్ జేవెనీ వర్షిటీలో శిల్పకళ విభాగంలో ఓధించారు. 1999లో అదే విభాగంలో ప్రాఫెసర్‌గా రితైర్ అయ్యారు. 2009లో ఆయన తెలుగు యానిపర్సి సుంచి గౌరవ డాక్టరేట్ పొందారు. 2010లో నాటి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుంచి ‘ప్రతిభా రాజీవ్ పురస్కారం’ను అందుకున్నారు. 2001లో ప్రతిష్ఠాత్మక హంస అవార్డు పొందారు. జాతీయ స్థాయిలో రెండు స్వర్ణపతకాలతో సహి 15 అవార్డులను స్వీకరించారు.

రాష్ట్ర, జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిల్లో జరిగిన పలు ప్రదర్శనల్లో ఆయన పాల్గొన్నారు. 1984లో బెంగళూరులో జరిగిన సార్క్స్ సమావేశంలో ఆయన భారతదేశానికి ప్రాతినిధ్యం వహించారు. దేశానికి చెందిన ప్రఖ్యాత ఆర్టిస్ట్‌గా ఆయన గౌరవ పురస్కారాలు అందుకున్నారు. 1984లోనే ఆయన జీవితం, వర్షాపై మోనోగ్రాఫ్ వెలువడింది. దేశవిదేశాల్లో వ్యక్తుల, సంస్థల కలెక్షన్లో ఆయన వర్షు ఉన్నాయి.

ఇరవయ్యావ శతాబ్ది ఇంగ్లీష్ స్కూల్స్‌పూర్టులో పొందిన స్వార్థితో

ఆయన పెద్ద పెద్ద శిలలను మాన్యమెంటుల్ శిల్ప కళారూపాలుగా మలిచారు. ఉడెన్ బ్లాక్‌టైప్ ఆయన రూపొందించినవి క్యాబిజమ్‌ను తలపిస్తాయి. అందుకే విమర్శకులు ఆయన కళను పొణ్ మారె, పొణ్ పికాసో వర్షుతో పోలుస్తారు.

తెలంగాణ గర్వించదగ్గ ఈ ఆధునిక శిల్ప కన్స్ట్‌క్లిఫిజమ్, అబ్సప్రాక్ట్‌న్పై ప్రగాఢ ఆసక్తి కనబర్ధినప్పటికీ, ఆ అబ్సప్రాక్ట్‌న్లోనూ ఒక విధమైన రియలిజమ్ కనిపిస్తుంది. ఆయన ఎంచుకునే ఇండియన్ మోటిఫ్స్ ఇందుకు కారణంగా చెప్పవచ్చు. “నేడు ఎన్నో ‘ఇజాలు’ ఉన్నాయి. వాటానీ నీవెలా మేనేజ్ చేస్తావన్నది ప్రశ్న కాదు. అంతిమ ఫలితం మరియు దాని ద్వారా దానికి నీవెంతగా అనుసంధానమవుతావు అనేదే ముఖ్యం” అని ఆయన అంటారు. త్రీ డైమెస్చు సల్ స్తూపాలు, శిల్పుల్లో ఆయన శక్తిసామర్థ్యాలను మనం చూడ వచ్చు. గ్రాఫైట్ స్టోన్, పెరకోట, మెటల్ పీట్, ఉడ్, బ్రాంజ్ వంచి షైవిధ్యభరిత మాధ్యమాల్లో ఆయన తన ప్రతిభను చాటుకున్నారు.

అలాంటి స్తూపం ఒకటి హైదరాబాద్ లోని గన్‌పార్క్‌లో తెలంగాణ అమరవీరుల స్మారకచిహ్నంగా నెలకొల్పబడింది. అది ఒక సాంస్కృతిక, రాజకీయ కేంద్రంగా మారింది. తెలంగాణ ఉద్యమం సందర్భంగా పలు నిరసనలు, బస్సు యాత్రలు, సమావేశాలు అక్కడే మొదలయ్యాయి.

ఒక కళాకారుడిగా ఎక్కు యాదగిరి ఆ కళాత్మకత సహజంగానే ఆ మెటీరియల్లోనే ఉండని భావిస్తారు. దాగి ఉన్న ఆ రూపాన్ని వెలికితీసేందుకే తాను యత్నిస్తానని చెబుతారు. మార్కుతతో కూడిన ప్రకృతిని అధ్యయనం చేసిన ఎక్కు యాదగిరి జీవిత ప్రాధాన్యాన్ని గుర్తించారు. దాని అస్తిత్వ కోణాలను అన్వేషిస్తారు. ఆయన రూపొం

దించిన కళాత్మక అంశాలన్నీ కూడా అత్యస్నుత స్థాయి కళానైపుణ్యానికి అద్దం పడుతాయి. తెలియని అందాల వైపు మనల్ని తీసుకెళ్తాయి. భారతీయ తాత్మికత నుంచి రూపుదిద్దుకున్న భావాలు కూడా వాటిలో వ్యక్తమవుతుంటాయి.

శిల్పకళను ఎంచుకొని అందులో నిష్పాతులై పలు అవార్డులు, ప్రశంసలు పొందడం ద్వారా జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో పేరొందిన ఆధునిక దక్కిణ భారతదేశ తొలి తరం కళాకారుల్లో ఎక్కు యాదగిరి ఒకరు. 1960లో ఆయన శిల్పకళలో తన కెరీర్ ప్రారంభించారు.

అయిన తన కెరీర్ను ప్రారంభించింది ఒకానొక సంధి దశ. ఎంతో మంది భారతీయ చిత్రకారులు సంప్రదాయాల కు భిన్నంగా ఆధునికత వైపు చూపు సారించిన కాలం. అలాంటి సమయంలో ఎక్కు యాదగిరి రావు విభిన్న శైలిని ఎంచుకున్నారు. తద్వారా ఆధునిక భారతీయ శిల్పకళకు మరిన్ని హంగులు సమకూర్చారు.

కళాత్మక విగ్రహిలు:

- 2003: సత్యానాయణ కాంస్య విగ్రహం (నిజామాబాద్)
- 2002: డాక్కర్ దీన్ దయాక్ ఉపాధ్యాయ కాంస్య విగ్రహం (నిజామాబాద్)
- 1999: దుర్గాబాయ్ దేశ్ ముఖ్ కాంస్య విగ్రహం, ఎన్వెఫ్సి, విశాఖపట్నం
- 1996: డాక్కర్ విక్రమ్ సారాభాయ్ కాంస్య విగ్రహం, ఎన్వెఫ్సి,

ప్రైదరాబాద్

1991: డాక్కర్ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ కాంస్య విగ్రహం మెట్పల్ కరింసగర్

1986: సురవరం ప్రతావ్ రెడ్డి కాంస్య విగ్రహం ప్రైదరాబాద్

1984: సైయన్లెన్, గ్రాన్ట్, నేపసల్ పోలీస్ అకాడమీ

1975: దామోదరం సంజీవయ్య స్వారకచిష్టాం, గ్రెంపార్క్, అసెంబ్లీ ఎదురుగా, ప్రైదరాబాద్

1969: మహాత్మాగాంధీ కాంస్య విగ్రహం, స్యాధిలీ

1967: జవహర్లాల్ నెప్రూ కాంస్య విగ్రహం, స్యాధిలీ

ఎక్కు యాదగిరి రావు కళాకృతులన్నే వివిధ వ్యక్తుల, సంస్కల కలెక్షన్లో కొలువుదీరాయి. మాస్కె లోని భారత రాయబార కార్యాలయం, నేపసల్ గ్యాలరీ ఆఫ్ మోడర్న్ ఆర్ట్ (స్యాధిలీ), నేపసల్ ఆర్ట్ అసెంబ్లీ (ప్రైదరాబాద్), కళా కేంద్ర (వల్లభ్ విద్యానగర్, గుజరాత్), బెనారస్ హిందూ యూనివర్సిటీ (వారణాసి), లలిత కళా అకాడమీ (చెన్నై), చిత్రకళ పరిషత్ (బెంగళూరు)లలో ఇవి ఉన్నాయి. ప్రైవేట్ కలెక్షన్లో కూడా అనంఖ్యాకంగా ఉన్నాయి. ఎక్కు యాదగిరి మరిన్ని కీర్తి శిఖరాలను అధిరోహించాలని కోరుకుందాం.

- దక్కన్ స్యాన్

ప్రాక్టికల్ జీత్

మార్క్యోయిన్ చాలా పెద్ద పేరున్న రచయిత. అంతేకాదు మంచి వమత్స్యార్థి కూడా. ఆయన వమత్స్యార్థానికి ఈ కింది కథ అద్దం పడుతుంది.

ఒకసారి మార్క్యోయిన్ గుర్రపు పందాలు ఆడటానికి పొరు గూరు వెళ్లాడు. సాయంత్రం అయ్యేసరికి పందాలు ముగిశాయి. గెలిచిన వాళ్లు గంతులు వేస్తూ ఉంటే ఓడిపోయిన వాళ్లు చిక్క మొహాలు వేసుకొని దిక్కులు చూస్తున్నారు. మార్క్యోయిన్ జనాన్ని తోసుకుంటూ బయటకు వచ్చాడు. బయట ఆయనకు చిన్ననాటి నేస్తం ఒకడు కనిపించాడు.

“మార్క్యోయిన్! ఈ రోజు పందాల్లో నా డబ్బు మొత్తం ఊడ్చుకు పోయింది. చిల్లి గవ్వకూడా మిగల్లేదు. నవ్వ నాకు కనీసం రైలు టిక్కెట్లు కొనిపెడితే ఇల్లయినా చేరుకుంటా” అని బావురు మన్నాడు.

“అరె అలాగా! నా పనీ అంతే అయింది. ఇహ్వాష్టి పందాలు నాకూ అచ్చిరాలేదు. డబ్బుంతా పోయింది. అయితే ఒక టిక్కెట్లుకు సరిపోయే డబ్బు మటుకు నా దగ్గర ఉంది. ఒక్క టిక్కెట్లుతో ఇద్దరం ఎలా ప్రయాణం చెయ్యగలమిఖ్యా” అని మార్క్యోయిన్ కాసేపు ఆలోచించాడు. తరవాత ఇలా అన్నాడు.

“ఒకపని చేద్దాం. నేను సీటు మీద కూర్చుంటాను. నువ్వు సీటుకింద దాక్కే నా కాళ్లు అద్దం పెట్టి, నువ్వు ఎవరికి కని

పించకుండా జాగ్రత్త పడతాను”.

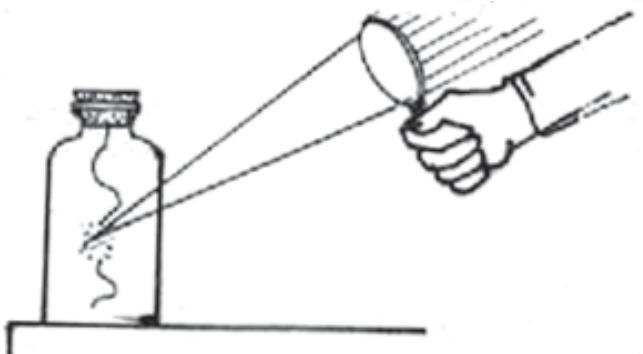
“సరే అలాగే చేద్దాం”. అన్నాడు ఆ మిత్రుడు. ఇద్దరూ రైల్సే స్టేషన్కు వెళ్లారు. మిత్రుడిని ష్లైట్ఫోం మీదకి వెళ్లమని చెప్పి మార్క్యోయిన్ టిక్కెట్లు చేచే కిటికీ దగ్గరికి వెళ్లాడు. మార్క్యోయిన్ రెండు టిక్కెట్లు కొన్నాడు. అతను అతని మిత్రుడు రైలు ఎక్కారు. రైలు కదలగానే మార్క్యోయిన్ మిత్రుడు సీటు కింద దాక్కున్నాడు. అతను ఎవరికి కనిపించకుండా మార్క్యోయిన్ కాళ్లు అద్దం పెట్టాడు.

రైలు కొంతదూరం వెళ్చింది. ఇంతలో ఆ పెట్టిలోకి టిక్కెట్లు కలెక్టర్ (టి.సి.) వచ్చాడు. మార్క్యోయిన్ జేబులోంచి రెండు టిక్కెట్లు తీసి ఆ టి.సికి ఇచ్చాడు. ఆ టి.సి. మార్క్యోయిన్ మొహంలోకి ఎగాదిగా చూసి “రెండో ప్రయాణికుడు ఎవరు?” అన్నాడు.

“నా మిత్రుడు లెండి. వాడు కొంచెం తల తిక్కరకం. సీటు మీద కూర్చుని ప్రయాణం చెయ్యడం వాడికి ఇష్టం ఉండదు. ఎ ప్పుడూ సీటు కింద కూర్చుని ప్రయాణిస్తాడు”. అని పెద్ద గొంతుకతో అరిచి చెప్పి కాళ్లు పైకెత్తాడు. సీటుకింద నక్కి కూర్చున్న అతని మిత్రుణ్ణి అందరూ వెరి వెంగళప్ప కింద జమకట్టి ఫోల్లున నవ్వారు.

బాలచెలిమి మార్చి, 1991

ముట్టుకోకుండా దారాన్ని కోయడం

చిన్న దారపు ముక్కను గుండు సూదికి కట్టి, ఆ సూదిని ఒక బెండు బిరడా అడుగున గుచ్చు. ఆ బిరడా సరిగ్గా పట్టే మూతిగల పెద్ద గాజు సీసా తెచ్చి, ఆ దారం ఆ సీసాలోపల వేలాడేలాగ బిరడా బిగించు. ఇప్పుడు మీ స్నేహితులను పిలిచి “ఈ సీసా మూత తియ్యకుండా, లోపల ఉన్న దారాన్ని లోపల ఉండగానే రెండు ముముక్కలుగా తెంపగలరా?” అని అడుగు.

అలా చేయడం అసాధ్యం అని అందరూ ఒప్పుకున్నారు, నువ్వు ఒక భూతద్వాన్ని తీసుకు వచ్చి, దాని సాయంతో సూర్యరశ్మిని సీసాలోని దారం మీద ‘ఫోకస్’ చెయ్యి. త్వరలోనే సీసాలోని దారం కాలి, తెగి, ఒక ముక్క సీసాలోపల పడిపోతుంది. ఆ వేడికి సీసా పగల్లేదేమని చాలా మంది అశ్వర్య పడతారు. దానికి కారణం ఉంది.

వెలుతురు కిరణాలు గాజులోనుంచి నిరాఫూటంగా ప్రయాణం చేయగలవు. మూసి వున్న గాజు కిటికీలో నుంచి శీతాకాలంలో సూర్యకాంతి లోపలికి వచ్చి వెళ్గా శరీరానికి తగులుతూ ఉండడం మనకందరికీ అనుభవంలో ఉన్న విషయమే. అందుకనే సూర్యకిరణాలు గాజు సీసాలో నుంచి వెళ్లి లోపల వేలాడుతున్న దారానికి తగిలాయి. అయితే దారిలో ఉన్న సీసా వేడక్కుండా దూరాన ఉన్న దారం ఎందుకు కాలింది అనేది అసలు ప్రశ్న. దీనికి సమాదానం చెప్పేముందు కాంతి, ఉష్ణ శక్తుల లక్షణాలను గురించి రెండు మాటలు చెప్పాలి.

సూర్యగోళం పైభాగాన 6000 డిగ్రీల సెంటీగ్రేడు ఉపోగ్రత ఉంది. భూమి మీద 30 డిగ్రీల సెంటీగ్రేడు ఉన్నదనుకుండాం. విమానంలో గాని, హైడ్రోజన్ బుడగలోగాని ఎక్కు పైపైకి వెడుతూ

ఉంటే, సూర్యుడికి దగ్గరగా వెడుతున్నట్టే కదా? అంటే ఉపోగ్రత పెరగాలి కదా? కానీ, భూమిని విడిచి పైకి వెళ్చిన కొద్ది ఉపోగ్రత తగిపోతూ ఉంటుంది. ఏమిటీ విచిత్రం.

రాయి, కర్పు, మట్టి, ఇనుము వంటి ‘అపారదర్శక’ (Opaque) పదార్థాలకి తగలగానే వెలుగు వేడిగా మారుతుంది. గాలి, గాజు వంటి ‘పారదర్శక’ (Transparent) పదార్థాలలో నుంచి కాంతి అడ్డులేకుండా ప్రయాణం చేస్తుంది కాబట్టి ఇక్కడ కాంతి వేడిగా మారదు. సూర్యుడి నుంచి వచ్చే కాంతి దారిలో ఉన్న పారదర్శకమైన గాలిని వేడిచేయక, సరాసరి అపారదర్శకమైన నేలకి తగిలి వేడిగా మారుతుది. నేల వేడక్కుతుంది. వేడిక్కిన నేల దానిని ఆవరించి ఉన్న గాలిని వేడి చేస్తుంది. అందుకనే నేలకు దగ్గరలో వేడిగానూ, నేలను విడిచి పైపైకి వెళ్చిన కొద్ది చల్లగానూ ఉంటుంది. ఈ కారణం వల్లనే ఎత్తైన కొండల వమీద చల్లగా ఉంటుంది.

మన గారదీలో సూర్యకాంతి పారదర్శకమైన సీసాని వేడిచేయక, అపారదర్శకమైన దారానికి తగిలి, అక్కడ వేడిగా మారి, దారాన్ని కాల్చింది. ఒకసారి వేడిగా మారిన తరవాత ఆ వేడిమి గాజు సీసాలో నుంచి దూరి బయటకు జారుకోవడం తేలిక కాదు. వెలుగుకి పారదర్శకమైన గాజు వేడికి అపారదర్శకమే!

ఇదే విధంగా గాజు సీసాలో ధాన్యపు గింజలు పోసి, సీసా పగలకుండా భూతద్వాన్తో వేడిచేసి, వాటిని పేలాలుగా మార్చవచ్చు!

డా॥ మహీధర నఖినీమోహన్,

బాలచెలిమి జనవరి 1991

ఎన్ని వర్గీకరణ జిల్లా పెట్టాలి

రానున్న పార్లమెంట్ సమావేశాల్లో ఎన్నీ వర్గీకరణ బిల్లు పెట్టాలని ప్రజా గాయకుడు గద్దర్ డిమాండ్ చేశారు. నుండరయ్య కళానిలయంలో ఎంఆర్పీఎస్ నగర కమిటీ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన మేధావులు, ప్రజా సంఘాల సదస్సుకు అయిన ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని మాట్లాడారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎన్ని వర్గీకరణకు చర్యలు తీసుకోవాలని లేకుంటే ఎన్నిలంతా చలో పార్లమెంట్కు సిద్ధం కావాలన్నారు. దళితులు, గిరిజనులు రాజ్యధికారం సాధించే దిశగా ముందుకు సాగాలన్నారు. ప్రజాకవి గోరటి వెంకన్న మాట్లాడుతూ.. ఎన్నీ వర్గీకరణపై కేంద్ర ప్రభుత్వం కాలయాపన చేయడం తగదన్నారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అఖిలపక్షంతో దిలీకి వెళ్లి కేంద్రాన్ని ఒప్పించి ఎన్ని వర్గీకరణకు కృషి చేయాలన్నారు. విక్రాంత జిల్లేన్ చంద్రకుమార్ మాట్లాడుతూ.. ప్రభుత్వం మాల, మాదిగల మధ్య చిచ్చుపెడుతూ పబ్బం గడుపతోందన్నారు. సదస్సులో ఎంఆర్పీఎస్ జాతీయ అధ్యక్షుడు సుంకపాక దేవయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు.

పెంచిన వేతనాలు అమలు చేయాలి

పెంచిన 35 శాతం వేతనం అమలు చేయాలని డిమాండ్ చేస్తూ కోరిలోని ఓయూ మహిళా కళాశాలలో పనిచేస్తున్న సెల్పు పైనాన్ ఉద్యోగులు అందోళనకు దిగారు. ఒప్పంద, బోధనేతర ఉద్యోగుల సంఘం ఆధ్వర్యంలో ఉద్యోగులందరూ ప్రిసిపాల్ కార్యాలయం ఎదుట బైరాయించి నిరసన తెలిపారు. ఈ సందర్భంగా సంఘం ప్రతినిధులు మాట్లాడుతూ 35 శాతం వేతనాలు అదనంగా చెల్లించాలని ఓయూ రిజిస్ట్రేర్ స్పష్టమైన ఆదేశాలు జారీ చేసినా.. అరు నెలలుగా చెల్లించకుండా తాత్పరం చేస్తున్నారన్నారు. నిధుల్లేపనే కేవలం 20 శాతం మాత్రమే ఇస్తామంటున్నారన్నారు. అనంతరం వైస్ట్రిస్టిస్టిపాల్ ప్రశాంత ఆత్మ, పోర సంబంధాల అధికారి డా.వై.ఎల్. శ్రీనివాస్, సహాయ రిజిస్ట్రేర్ ప్రణిత ఉద్యోగులతో చర్చించి నశ్శజెపుడంతో అందోళన విరమించారు.

ఒప్పంద కార్బూకుల అందోళన

సికింద్రాబాద్ గాంధీ ఆసుపత్రిలో ఒప్పంద కార్బూకులుగా పనిచేస్తున్న సుమారు 220 మంది సిబ్బంది తమకు రెండు నెలలు గా వేతనాలు చెల్లించడంలేదంటూ ఆసుపత్రి ఎదుట బైరాయించి అందోళనకు దిగారు. కార్బూకులు మాట్లాడుతూ.. గతంలో ఇదే వేతనాల విషయమై విధులకు వెళ్లే ముందు గంటపాటు నిరసన వ్యక్తం చేశామని, అయినా పట్టించుకోకపోవడంతో ప్రస్తుతం విధులను బహిష్కరించి అందోళనకు దిగడంతో ఆసుపత్రిలో పలు విభాగాల్లోని రోగులు ఇఖ్యందులు వడ్డారు.

వయోపరిమితి పెంచాలి

ఆంధ్రప్రదేశ్, బిహార్, ఒడిశా, మధ్యప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాల్లో అక్కడి ప్రభుత్వాలు పెంచిన విధంగానే తెలంగాణ రాష్ట్రంలోనూ ప్రభుత్వ వైద్యుల పదవీ విరమణ వయోపరిమితిని పెంచాలని తెలంగాణా వైద్యుల సంఘం వ్యవస్థాపక

అధ్యక్షులు దాక్టర్ బుక్కా శంకర్ నాయక్ ప్రభుత్వాన్ని కోరారు. రాష్ట్ర సాధన ఉద్యమంలో ప్రభుత్వ వైద్యులు క్రియాశీలక పాత్ర పోషించారని గుర్తు చేశారు. ప్రభుత్వ వైద్యుల పదవీ విరమణ వయోపరిమితిని 65 ఏళ్లకు పెంచాలని కోరారు. తెలంగాణా రాష్ట్రంలోని బోధనాసుపత్రులు, కుటుంబ సంక్లేశ్మ కమిషనరు, వైద్యవిధాన పరిషత్, ఆయుష్ వంటి విభాగాల్లో అర్పులైన వైద్యులకు వెంటనే పదోన్నతులు కల్పించాలని కోరారు. ఈ విషయమై తమ సంఘం ఆధ్వర్యంలో త్వరలో ముఖ్యమంత్రి చంద్రశేఖరరావుని కలిసి విస్తువిస్తుపుని దాక్టర్ శంకర్ నాయక్ తెలిపారు.

‘వేధింపులను అరికట్టేందుకు ప్రత్యేక కమిషన్’

మహిళా దివ్యాంగులపై వేధింపులను అరికట్టేందుకు ప్రత్యేక కమిషన్ ఏర్పాటు చేయాలని ఐద్వా కేంద్ర కమిటీ సభ్యురాలు టీ.జ్యోతి డిమాండు చేశారు. సుందరయ్య కళానిలయంలో మహిళా వికలంగులు - స్త్రిగితులపై నిర్వహించిన రాష్ట్ర సదస్సుకు ఆమె ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని మాట్లాడారు. తెలంగాణలో సుమారు నాలుగు లక్షల పరకు మహిళా వికలంగులు ఉన్నారని, వారి సమస్యలు విభుగ్మా పరిష్కారానికి నోచుకోవడం లేదని వాపాయారు. వికలంగ మహిళలకు అన్ని రంగాల్లో సముచిత స్థానం కల్పించాలన్నారు. ప్రభుత్వ ప్రైవేటు రంగాల్లో ఉపాధి అవకాశాలు కల్పించాలన్నారు. సమాచేశంలో రాష్ట్ర కన్సెనర్ వరలక్కి, ఉప, ఎన్సీ ఆర్ రాష్ట్ర అధ్యక్ష, ప్రధాన కార్బూడర్యులు గోరంకల నర్సింహ్, అడివయ్య తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ఒప్పంద, పారుగుసేవల

ఉద్యోగులను క్రమబద్ధికలంచండి

ప్రభుత్వ శాఖల్లో పనిచేస్తున్న రెండు లక్షల మంది ఒప్పంద, పారుగు సేవల ఉద్యోగులను క్రమబద్ధికరించాలని బీసి సంక్లేశ్మ సంఘం జాతీయ అధ్యక్షుడు ఆర్.కృష్ణయ్య డిమాండ్ చేశారు. విద్యానగర్లోని బీసిభవన్లో జరిగిన కాంటాక్ట్, జెట్సోర్స్‌ర్ప్రోగ్ ఉద్యోగుల రాష్ట్రస్థాయి సమాచేశంలో ఆయన ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొని మాట్లాడారు.

ఒప్పంద, పారుగు సేవల ఉద్యోగులను క్రమబద్ధికరించాలని గతంలో మంత్రివర్గ సమాచేశంలో నిర్ణయం తీసుకున్నా. ఇప్పటికే అమలు చేయకపోవడం విచారకరమన్నారు.

ಸಂಗೀತ ಸೇವಲ್‌ ಮೆಟ್‌ಗಾ ದಕ್ಕನ್ ರೆಡಿಯೋ

పైదరాబాద్ రాజ్యంలో మొత్తమొదటి రేడియో స్టేషన్ దక్కన్ రేడియో. ఇది 1935 ఫిబ్రవరి 3న తన ప్రసారాలను ప్రారంభించింది. మొదట ఇది పైదేటు బ్రాడ్కాస్టింగ్ స్టేషన్గా 200 వాట్స్ ట్రాన్సిమిటింగ్ పవర్తో మొదలైంది. ఉర్రూలో కార్బూక్యూమాలు ఉండేవి. ఆచిష్టులోని చిరాగ్ అలీ లేన్లోని ‘అజామ్ మంజిల్లో ఇది నెలకొని ఉండింది. చిరాగ్ అలీ కుటుంబ సభ్యులే దీన్ని నిర్వహించే వారు. రేడియో ప్రసారాల సాంకేతికతను వినియోగించుకోవడంలో పైదరాబాద్, భారతదేశంలోని ఇతర నగరాలకు దీటుగా ఉండిందని దీన్ని బట్టి చెప్పవచ్చు.

దక్కు రేడియోను నాటి నిజం మీర్ ఉన్స్ట్యూన్ అల్ భాన్ స్ట్యూ ధీనం చేసుకొని జాతీయం చేశారు. బైరతాబాద్లో నూతన రేడియో స్టేషన్ ప్రారంభమైంది. 500 వాట్స్ నూతన ట్రాన్స్‌మీటర్ (730 కెపోచెజెడ్) ను నెలకొల్పారు. దీన్ని మార్కోప్పి కంపెనీ (ఆం గ్లాండ్) నుంచి కొసుగ్గోల్చు చేశారు.

తైవ అప్పదేబడ్డ న్యూస్ ప్రోగ్రామ్స్ అందినచేందుకు రెండో ప్రపంచయుద్ధ కాలంలో ప్రత్యేక భ్రాడ్కాష్ట్ స్ట్రోడియూను సరూర్నగర్ లో నెలకొల్పారు. అదే ఏడాది నిజాం రాజ్యంలోని ఔరంగాబాద్ లో నూతన రేడియో స్టేషన్ ప్రారంభమైంది. హైదరాబాద్ నుంచి 200 వాట్ ట్రాన్స్‌మీటర్సు అక్కడికి మార్చారు. అది జిల్లా స్థాయి రేడియో కేంద్రం. ఉర్దూ, మరాతిలలో రేడియో కార్బూక్చమాలను ప్రసారం చేసే వారు. 1948 డిసెంబర్ 1న అవ్స్‌గ్రేడ్ చేయబడిన 800 వాట్ యూనిట్సు నిజాం ప్రారంభించారు.

1919లోనే సికింద్రాబాద్ బ్రిటిష్ కంటోనెంట్ ఒక కమ్యూనికేషన్ వ్యవస్థను ప్రాదర్శాబాద్ రాజ్యంలో ఏర్పాటు చేసింది. 1924లో ఇదే ప్రాంతం నుంచి గుర్తు తెలియని స్పెష్యూల్ సేపన్ తన కార్యకమాలు ప్రారంభించింది. ఆఫ్రైలియాకు చెందిన రేడియో మేగజెన్ దాన్ని విడుబ్బాటీ సేపన్గా పేరుంది.

దక్కన్ రేడియో నాటి నిజం రాజ్య అధికార బ్రాడ్కాస్టర్గా ఉండేది.

1933లో దిన్ని ప్రారంభించిన సమయంలో ఉర్కుల్లో వార్తా ప్రసారాలు ఉండేవి. దక్కని దోల్స్ కి గీత్, గజల్స్, ఖవ్వుల్ లాంటి కార్బూకమాలు వచ్చేవి. ఆ కాలంలో సినిమా పాటలు ఉం దేవి కావు. గౌహర్ జాన్, జానకిబాయ్ (అలహబాద్), జోఫ్రోజాన్ (ఆగ్రా) లాంటి గాయకుల డిస్కులు కొన్ని లభ్యమయ్యేవి. ఈ నేపథ్యంలో స్థానిక కళాకారులే తమ మధుర స్వరూపతో దక్కన్ రేడియో ట్రైత్ లను అలరించే వారు. రేడియో సేఫన్ ఆరంభంతో సెనికంగా ప్ర

తిథావంతులైన గాయకులు, వాద్య కళాకారులు ఎంతో మంది అడిషన్ కోసం తమ పేర్లను నమోదు చేయించుకునే వారు. ఆ కాలంలో బాగా పేరొందిన రోషన్ అలి అనే సంగీతవేత్త దక్కన్ రేడియో మొదటి సంగీత దర్శకుడు. తదనంతర కాలంలో ఎవ రఘువు దక్కన్ రేడియోలో స్టోడియో ఎగ్జిక్యూటివ్గా చేరారు. అయిన ప్రభ్యాత గజల్ కళాకారుడు. ఆ తరువాత అయిన స్టేషన్ డైరెక్టర్గా కూడా సేవలందించారు. బాంబేలో నిర్మతమైన కొస్ట్ సినిమాలకు అయిన సంగీత దర్శకత్వం వహించారు. తోఫా, బసేరా లాంటివి వీటిలో ఉన్నాయి. మొయిజుఢ్సీన్ మరో ప్రభ్యాత గజల్ గాయకుడు. అయిన నిజాం రెండో కుమారుడు మొజ్జుం జా బహదూర్ ప్యాలెన్ లోని ఆస్ట్రాన గాయకుల్లో ఒకరిగా ఉండివారు.

మొదట్లో మొహర్తం నెలలో రేఖియో ప్రసారాలు ఉండేవి కావు. ఆ తరువాత ఆ నెలలో మొదటి 13 రోజులు మాత్రం ప్రసారాలు నిలిపివేసేవారు. ఆ తరువాత

ఆప్పట్లో దక్కన్ రేడియో, డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ వైద్యానికి కింద ఉండేది. ఆ విభాగానికి నవాబ్ అలీ యార్ జంగ్ బహదుర్ నే తృత్వం వహించేవారు. ఆ తరువాత ఆయన వైస్ చాస్టలర్, అం బాసడర్, గవర్నర్గా సేవలందించారు. యావార్ మంజిల్, శైరత్తా బాద్లలో కొత్త స్టాడియోలు నెలకొల్పబడ్డాయి. సరూర్ నగర్లో ఒక పెద్ద యాంటెనా ఏర్పరిచారు. జంట యాంటెనాలు ఉండే ఎర్రలైట్లు ఎంతో దూరం వరకు కనిపించేవి. రేడియో కార్బూక్చమాల నిర్మాణాలో నైపుణ్యాలు సాధించేందుకు ఒక వ్యక్తిని బీబీసీ (లండన్) కు కూడా పంపించారు. బీబీసీ తరఫతో ప్రసారాలు ఉండాలని నవాబ్ అలీ యార్ జంగ్ భావించారు. అందుకు అనుగుణంగా నైర్ రిసాగర్డ్ వాటి నూళపు సుకర్మాళాను జూన్‌గ్రెంచ్ చేసారు

రేడియో స్టేషన్సు నిజాం స్వాధీనం చేసుకున్న తరువాత చిరాగ్ అల్లి కుటుంబ సభ్యులు ఒకరి తరువాత ఒకరు సంస్థను వదిలివెళ్ళారు. సంగీతానికి ప్రాధాన్యం వెరగడంతో స్థానిక కళాకారులు ఎలాంటి రుసుము తీసుకొకుండానే కార్బూకమాలు చేసేవారు.

ఉస్తుద్ ఫయాజ్ కాన్, ఉస్తుద్ జడే గులామ్ ఆలీ భాన్, హీరా బాయ్ బరోదెకర్, ఆమె సోదరి సరస్వతి రానె లాంటి వారు దక్కన్ రేడియోలో తమ కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు. ఉస్తుద్ అబ్బుల్ క రీం భాన్ అప్పట్లో రెండు సార్లు పైదరాబాద్ నగరాన్ని సందర్శించి దక్కన్ రేడియోలో తమ కార్యక్రమాలను నిర్వహించారు. ఉస్తుద్ ఖయామ్ హానేస్ భాన్ (సారంగి), పండిట్ వెంకట్ రావు (హార్ష్ నియం), అంబ ప్రసాద్ (హార్ష్ నియం), షేక్ దావుద్ (తబలా), జివన్ దంతాలె (జల్తరంగి, ఓకల్), శంకర్లాల్ మాస్టర్, వసు మతి దంతాలె, అంబదాన్ ఆష్ట, విరల్ రావు, ఎన్చి దేశ్ పాండే లాంటి గాయకులు దక్కన్ రేడియోలో తమ కార్యక్రమాలను నిర్వహించారు.

అప్పట్లో పైదరాబాద్ నగరంలో విద్యుద్గీకరణ లేదు. రేడియో సెట్ ఎంతో భర్తిధేనదిగా ఉండేది. అది సగటు మనిషికి అందు బాటులో ఉండేది కాదు. రేడియో సెట్ ఉన్న వారి ఇంటికి వెళ్లి ఆయా కార్యక్రమాలను వినేవారు. తదనంతర కాలంలో వి ద్యుద్గీకరణ జరిగింది. సాధారణ ప్రజానీకం సినిమా పాటుల పట్ల మక్కప చూపడంతో అవి కూడా రేడియోలో వచ్చేవి. ఈ ప్రాంతంలో తెలుగు, కన్నడ, మరాఠా మాట్లాడే వారు కూడా ఉండడంతో ఆయా భాషల్లో నిర్మిష్ట రోజుల్లో కార్యక్రమాలు అందించేవారు.

ఆనాటి కార్యక్రమాలు ఎలా ఉండేవో తెలుసుకునేందుకు మచ్చుకు ఒక రోజు పెద్దుయ్యల్ చూడవచ్చు. డిసెంబర్ 31, 1941 నాటి కార్యక్రమాల వివరాలివి.

ఉదయంపూట:

- 5.30 ఖయాల్, సుదీ సారంగీ
- 5.50 గజల్, తేరీ ఖపి సె అగర్ గమ్ మే భీ ఖపీ న హాయ్ (జిగర్)
- 6.00 ఆమ్ పసంద్ మాస్కి
- 6.20 మరాఠి పాద్ షర్ భజన్
- 6.40 గజల్
- 7-7.30 బచ్చోం కా ప్రోగ్రామ్

అలనాటి దక్కన్ రేడియోలో ప్రసారమైన ఓ సంగీత కార్యక్రమం

- 7.30 ఖతమ్ సాల్ - తభరీం
- 7.45 ఖయాల్ మాల్కోన్
- 8.00 ఉర్రూ వార్తలు
- 8.25 అంగ్ర వార్తలు
- 8.50 ఆమ్ పసంద్ మాస్కి
- 9.10 కర్ణాటిక్ ఆనంద్ ఛైరవి
- 10 దువే సలామతి

ఇలా కొనసాగిన దక్కన్ రేడియో భారతదేశంలో విలీనం సందర్శంలోనూ ప్రాధాన్యం సంతరించుకుంది. 1948 సెప్టెంబర్ 17న లాయక్ ఆలీ మంత్రివర్గం రాజీనామా చేసింది. అదే రోజున సాయంత్రం 5 గంటలకు కాల్పుల విరమణకు ఆదేశిస్తున్నట్లుగా నిజం తన రేడియో సందేశంలో పేర్కొన్నారు. కాల్పుల విరమణను భారత ప్రధాని నెప్రూ అంగీకరించలేదు. పైదరాబాద్ రాజ్యాన్ని భారతదేశంలో విలీనం చేస్తున్నట్లుగా సంతకాలు చేసిన త రువాతే లొంగుబాటు ప్రక్రియ పూర్తవుతుందని స్పష్టం చేశారు. 1950 ఏప్రిల్ 1న దక్కన్ రేడియోను భారత ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకుంది. 1956లో దాన్ని ఆలీ ఇండియా రేడియోతో విలీనం చేశారు. - దక్కన్ మ్యాన్ (వివిధ భూగూల సమాచారం ఆధారంగా) (2)

ADMISSION ARE OPEN For PRE- PRIMERY

 Oxford
Grammar School
Street No.13, Himayatnagar

CBSE / SSC

13th Street, Himayatnagar, Hyd.

Phone: 040-27636214

Mobile : 9959612345

గుంజాల గోండీ భాషాలిపుల ప్రయాణంలో కొన్ని ఆలోచనలు

(గత సంచిక తరువాయి)

దొరికిన గుంజాలగోండి రాత్రప్రతుల అధారంగా గోండీ లిపి, భాషల కొనసాగింపు దిలఱో వని చేయాల్చింది అన్నది భాయం చేసు కోవడం జరిగింది. కానీ, చేయాల్చిన పని కొండంత, పంచుకుండామని వచ్చిన 'చేతులు' కొన్ని మాత్రమే. ఆలోచించే మెడళ్ళు మరీ తక్కువ.

జితకాలం అంతరించి పోవడానికి దగ్గర్లో ఉన్న గోండీ లిపి, భాష కొన ఉపాయితో ఉన్నాయి. తమ భాషని, అక్షరాలని ఎట్టాగినా నిలుపు కొని పరిరక్షించుకోవాలనే ఆ గోండీ జాతి ప్రజల ప్రబలమైన పట్టుదల మీదే ఈ భాష బతుకు కొనసాగింపులో ఉండనవచ్చు. భాషని నిలుపుకోవడం అన్నది ఒక గొప్ప సాంస్కృతిక లక్షణం. అందులోనూ నలుపైపుల నుండి ఆ భాష మీద అయి ప్రాంతీయ భాషలు, పై పెచ్చు ఆంధ్ర భాష దాడిని తట్టుకొని నిలబడాలి. భాష మరీ ముఖ్యంగా లిపి బిత్తికి బయట పడ్డాయంటే తమలోనే తమ తమ సర్వోపర్వ ప్రాసౌన దాచు కున్నాయా అనిపిస్తుంది.

గోండు భాషని మాటల్లాడే గోండు అదివాసీలు మధ్య భారతంలోని వివిధ రాష్ట్రాలలో, ప్రాంతాలలో విస్తరించి ఉన్నారు. తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదీప్ దేశీ, మహారాష్ట్ర, మధ్య ప్రదీప్, చత్తీస్గఢ్, బరిస్సు ప్రాంతాల్లో గోండులు నివసిస్తున్నారు. ఈ రకంగా గోండీ భాష ఎఫ్టోలోగ్ కాటలోగ్ లిస్ట్లోని క్రమంలో ఉన్న 7000 సభీవ భాషల్లో ఒకచిగా మినుకు మినుకుమంటూ మిగిలింది. అట్లా లిపిలోకి దిగుండా కేవలం మాఫికి భాషలుగా ఉన్న భాషలు ఎన్నో కమ్ముయినికి చేసాడో సమాహార నాలుకల మీద నుండి క్రమంగా అంతరించి పోతున్నాయి. మిగిలిన వాటి కన్నా పోయినవే ఎక్కువ.

గోండీ భాష అలా అంతరించి పోకుండా ఆ భాషని, లిపిని వివిధ తరపుల్లో కాపాడుకుంటూ వస్తున్నారు. నోటిభాషకు స్వాభావిక మైన అభివృక్షి వ్యక్తికరణ రూపంగా లిపిలో మిగిలి పోతుంది. అట్లా గోండీ భాష తన సహజ సిద్ధమైన భాషా లక్షణాలనన్నించిని తన లిపిలో రూపొందించుకున్నది. ఎక్కడెక్కడ మాటల్లాడబడుతుండో అక్కడి భాషా రూపపు భాయని అలలోకగా స్వంతం చేసుకొని నిలదొక్కుకుంది. ఇక్కడ గోండీ భాష మీద అయి ప్రాంతాల భాషలైన తెలుగు, మరాటి, బరియా, హిందీల ప్రభావాలని, ఆపై ఇంగ్లీషు దెబ్బని తట్టుకొని నిలబడింది.

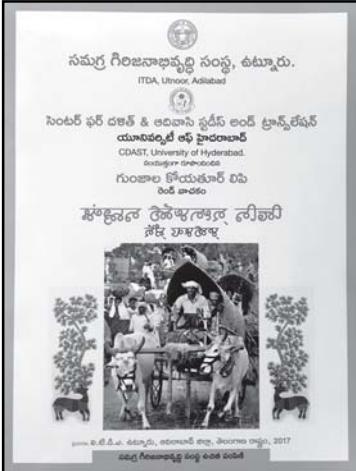
గమ్మతైమిటంటే స్వాండినేవియన్, ప్రైంచ్ తదితర భాషల శబ్దాలని ఇంగ్లీషు స్వంతం చేసికొని ఈ 'లోన్ వోకబ్బాలరీతో తమ భాషా

విస్తారతని సంతరించుకున్నది అని గర్వంగా చాటుతున్న స్థానంలోనే, నాలుగయిదు భాషల పరిభాషా శబ్దాలతో గోండీ భాషని సమ్మిద్దిగా చేసుకోవాల్సింది. కానీ, ఆ భాషల భారం క్రింద గోండీ భాష నిర్మక్కునికి గుర్తిందని గమనించాలి. గోండీ రాత ప్రతులను 'ఎత్తిరాశ్చన్న' క్రమంలో ఆ భాషలో సమ్మిళితమైన వివిధ భాషా శబ్దాలని - పదాలని గుర్తించి ఆ మొదటి వర్క్ పోవలోనే రాసుకోవడం మొదలైంది. గుంజాల కోయతూర్ లిపి అధ్యయన వేదిక, సిడ్స్ట్రీ, యూనివర్సిటీ ఆఫ్ ప్రైండ్రాబాద్ బ్యందం ఆ వర్క్షాపోవలో ఈ పదాలని గుర్తించడం జరిగింది.

కొంచెం లోతుల్లోకి వెళ్ళి గమనిస్తే సింధు నాగరికత రాత మూలాలకి, ఆ తర్వాత రాత వాడుకలకి ఉన్న ఒక పెద్ద అంతరాన్ని ఈ మూల భాషలు, అవి రాతబద్ధం చేసిన లిపులు కాపాడాయని గమనించ వచ్చు. భారతదేశంలో చాలా మట్టకు అదివాసీ సమూహాలు తమ మూలాలని వెతుక్కునే ప్రయత్నాలలో తమ భాషని గుర్తించని వైనం కనుపిస్తుంది. అదివాసీలై జరిగిన అధ్యయనాలు తమ సమాజాల లక్ష్మణాల రీత్యా, తమ సహజ రీతుల్లో సాగక ముసుపే, పాశ్చాత్య అధ్యయనాల ధోరణలు వాటి మీద రుద్ధబడుతున్నాయి. కొన్ని సార్లు అవి అతి సహజంగా స్వీకరింపబడ్డాయి కూడా. ఆ తర్వాత అసలు భారతదేశంలో ఈ లిపులు కానీ వాటి ప్రోటోబైప్స్ కానీ ఎవ్వటి సుండి వాడబడ్డాయి అనే దానికి ఒక స్పృష్టత లేదని పాశ్చాత్య లోకం ఒక నిర్ధారణకు రావడం, దానిని మనం ఆమోదించడం జరిగిపోయింది. భారతీయ సమాజాల్లో ఎన్నో శతాబ్దాలుగా వాడుకలో ఉన్న కొన్ని భాషలు, లిపులు తమ అధ్యితాన్ని కోల్పోతూ వస్తున్నాయి.

మట్టి ఎక్కడో, ఎప్పుడో ఒక తెల్ల మేధావి (ఆస్ట్రో పార్ పోల్) సింధులిపి, హరప్పా మూలాలు ద్రావిడ భాషల్లో ఉన్నాయేమోనన్న ప్రైపోథిసిన్నని ఇస్తే అవునవునా అనుకుంటూ ముందుకు దొర్లే స్థితిలో మన అధ్యయనాలు సాగుతాయి. అలా కాకుండా దేశీయ ఆలోచనలు, అవసరాలు మనల్ని మన భాషాలిపుల పట్ల ఆలోచనలే భాషా సిద్ధాంతాల్చి తయారు చేసుకోవాలి.

అధ్యయనాలు తర్వాతి మెట్లు, ముందుగా ఇప్పుడు దొరికిన ఈ రాత ప్రతులను పరిశీలించ్చాడ్యం అని కోరితే, ఇప్పుడున్న భాషలు, వాటి రాజకీయాలు చాలావుట్టాయి. అలా కాకుండా దేశీయ ఆలోచనలు, అవసరాలు మనల్ని మన భాషాలిపుల పట్ల ఆలోచనలే భాషా సిద్ధాంతాల్చి తయారు చేసుకోవాలి.

వేయడం అవసరమా అన్న ప్రత్యులో వద్దనే ఒక సూచన అంతర్గతంగా ఉండేది. వెరసి ప్రోత్సాహం అన్నది కోసుల దూరంలో నిలిచి పండిత నిర్నిప్త ఉండిన మౌనం వంటి వాటిని ఎదురోపాల్సి వచ్చింది.

ఇతర రంగాల్లోనీ మేధావులు లిపికి, భాషకి ఉండే హోలిక సంబంధం, ఒకే లిపిలో ఒదిగే పలు భాషల వివరాలు విని అభ్యరహితారు. ఈ రంగంలో కృషి అమోఫుం అనే అఖిప్రాయానికి వచ్చేవారు. కనీ ఈ భాషా లోతుల పరిజ్ఞానం వారి జ్ఞాన పరిధికి బయటివి కావడంతో తిరిగి ప్రత్యు మొదచికి వచ్చేది. ఈ ప్రత్యు తెలియక వేసేది ఒక రకం. తెలిసి వేసే ప్రత్యు రెండో రకం. ఏదైనా కొనసాగే కృషికి ముందురి కాళ్ళ బంధవే.

కానయితే ఎప్పటికపుడు ఈ భాషా పయనంలో ఏదో ఒక స్వాంతన నిచ్చే మలుపు వస్తూ ఉండింది. ఈ పనికి శ్రీకారం చుట్టిన మనిషి, పని ప్రారంభించిన తిరుమలరావు అప్పటి ఆదిలాబాద్ జిల్లా కలెక్టర్ బాబూ అహమద్, ప్రాజెక్ట్ అఫీసర్ ఐటిడిఎి, శ్రీనివాస్ ను కలిసి ఈ లిపి, భాషల జీచిత్యం గురించి వివరించడం జరిగింది. అలా కొంతకాలం పని జరుగుతూ వచ్చింది. అదే సమయంలో తిరుమలరావు గారిని యూనివరిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్ లోని సెంటర్ ఫర్ డిజిట్ అండ్ ఆదివాసీ అండ్ త్రాన్స్‌లేషన్స్ లో విజటింగ్ ప్రాఫెన్సర్గా సే వలని అందించ వలసిందిగా వీని అచార్య రామకృష్ణరామ్ నగారు కాదనని రితిలో ఆ హోనించారు. గోండీ భాషా సందర్భంలో సమయంలో అది యాధ్యాచ్ఛికంగా జరిగినపుటికీ, గోండీ లిపి అభ్యవ్యధి క్రమంలో ఈ సంఘటనలన్నీ క్రమబద్ధంగా జరుగుతూ పోయాయి.

రాను రాను గోండీ భాష ప్రయాణం ఒక ఒరవడిని అందుకుంది. శ్రీకంఠం శ్రీధరమూర్తిగా ఈ లిపికి ఫాంట్ రూపకల్పనకి అంగీకరించారు. సిదార్ట్ ఆధ్వర్యంలో ఈ ఫాంట్ రూపాందించ బడింది. ఒక ప్రతిలో ఈ లిపిని పరిరక్షించిన పెందోర్ లింగోజీ, కుప్రూ గంగోజీ ఈ లిపినే వారి జాతిని జ్ఞానపు బాటలో ముందుకు నడిపిస్తుందని తమ రాత ప్రతులలో రాని పెట్టుకోవడం గమనార్థం. నిజంగానే ఆప్యుడా లిపి వందలేళ్ళ తరువాత ఆధునిక హంగులు సంతరించుకొని లోకం ముందుకు వచ్చింది.

గోండ భాషాయులు వారి భాషని మాట్లాడగలరే తప్ప ఆ భాషకి సరైన లిపి లేకపోవడం వలన వారు నిర్దిష్టరాస్యులుగానే మిగిలిపోయారు అని విషిపియి గతంలో రాసుకున్న వివరాన్ని సరిదిద్దుకునే సమయం. గుంజాల కోయతూర్ లిపి ఫాంటలోకి మళ్ళి, కంప్యూటర్ మెట్లని ఎక్కింది. నిర్కూరాస్యులు అన్న గుంజాల గ్రామ వాస్యులందరూ తమ సంతకాల మేరకు తమ రాయిసెంటర్ అర్థిలకు తమ లిపినే వాడే వెనులుబాటు కలిగింది. వడకొండేళ్ళ చినోడు రమేష్ పాటలు, పద్మాలు తమ భాషలో, లిపిలో రానే కైర్చుం అభ్యింది.

డెబ్బు అయిదేళ్ళ కొట్టుక్ జంగు తన ఆత్మకథ తన భద్రవరుచు

కున్న లిపిలో, భాషలో రాసిన వైనం చేటుచేసుకుంది. ఆ లిపిని, లెక్కలని చదువుకున్న ఒకే ఒక్క మహిళ ఆత్మం కమలాబాయి కన్నుల్లో ఆఖరి సమయంలో నిండా ఆవరించిన ఒక త్వప్తి.. తమ భాషా సంస్కృతిని బయటి ప్రపంచంతో సగర్వంగా పంచకుంబున్న గోండీ ఆభిమానం. ఆ అక్కరాలను ఒడిసి పట్టుకుని తమ అస్తిత్వాన్ని జెండాగా ఎగరేసుకోవాలని యువతరం ప్రయత్నం.

బయటి ప్రపంచాన్ని చుట్టూలంచే ముందు మన పరిసరాలని గెలపాలి. స్టోనీక, ప్రాంతీయతల పునాది మీదే గెలపాలి. కాల్పనిక, సుదూరత ముందుకు పోవడానికి పెద్దగా ఉపకరించడు. గుంజాల కోయతూర్ లిపి ఈ దిశలో తనదైన నేల మీద నిలిచి బలవహి ముందుకు సాగింది. సిదార్ట్ (హైదరాబాద్), ఐటిడిఎి (ఉట్టూరు) వారు కలిసి అచ్చు వేసిన మొదటి తరగతి పుస్తకం పడకొండు ఐటిడిఎి పారశాలల్లో, నాలుగు జిల్లా పరిషత్ పారశాలల్లో పదహారు మంది ఇన్సెప్టక్షన్ సాయంతో

ప్రవేశ పెట్టుబడింది. పారశాలల్లోని ఇతర పార్యక్మాల భోధనా సమయాన్ని తాకుండా ఒక గంట పీరియడ్ గోండీ భాషని అదే లిపిలో నేర్చుకునే సౌలభ్యం పిల్లలకు సమకూరింది. అనుకోని విధంగా విద్యార్థుల నుండి వచ్చిన ప్రతిస్పందన మొత్తం తీమ్కి ఉత్సాహాన్ని ప్రోత్సాహాన్ని ఇచ్చింది.

అప్పటి వరకు గోండీని తెలుగు లిపిలో చదువుకుంబున్న ఆ చిన్నారులకు తమ భాషని, తమ లిపిలోనే మొదటిసారి నేర్చుకోవడం మరింత సులభమని అర్థమయిది. చదువుకోవడం సులభమయింది. భాషని నాలిక సుతాము పలికినట్టుగా, చేతి వేళ్ళ తమ అక్కరాలని అలవోకగా దిర్ఘడంతో రాత సులువుయింది. ఇప్పుడు ఇలా చదువుకోవడానికి మనసుతున్నదని చిన్నారి గోండీ పిల్లలే చెప్పారు.

వారి కళ్ళల్లో మెరసిన మెరుపల్ని అర్థం చేసుక్కు వాళ్ళకి కాసింత భవిష్యత్ సాకారత కనుపించింది.

మునుపెన్నదూ లేనంంతగా భాషాలిపుల కృషి ఆ సమాజంలో కొనసాగుతున్నది. తమలోంచే తాముగా ఎదగాలని గుంజాల గోండీ అధ్యయన వేదిక పలుమార్గు చేసిన సూచనకి ఆకారం ఏర్పడింది.

పదివేసు మంది యువకులు గుంజాలలో చేస్తున్న కృషి ఆదివాసీ తెగలలోకి పాకిపోవాలని వేదిక కోరిక.

మంచి పనికి అడ్డంకులు ఉంటాయన్న మా గమనింపు. మరిన్ని అడ్డంకులు ఎదురు కావాలని ఆశింపు. అపును. ప్రతి మొదటి దారి కళ్ళకు కన్నీటిని, కాళ్ళకు నెత్తురు మరకాలని బహుమతిగా ఇస్తుంది. ఇప్పుడు అలాఅంటి మరిన్ని బహుమతుల దిశగా ప్రయాణం ఇంకా సాగుతోంది.

(మరిన్ని విశేషాలు వచ్చే సంచికలో)

గూడారు మనోజ

ఫోన్: 97046 43240

ఇమెయిల్: gmanoja61@gmail.com

మిషన్ 'వట్టికోటు' చేపట్టాలి

తెలంగాణ ప్రాంతం 1948 సెప్టెంబర్ 17 దాకా నిజాం రాజ్యంలో భాగంగా ఉండింది. అంతకు ముందు 200 ఏళ్ళ పాటు (కీ.శ. 1724-1948) అనఫ్ఫొహీల పాలనలో, అంతకు ముందు 200 ఏళ్ళ పాటు (కీ.శ. 1518-కీ.శ. 1687) వరకు కుతుబ్‌పాహీల పాలనలో ఉండింది. అంతకంబే ముందు కాకతీయుల పాలనలో (కీ.శ. 956-కీ.శ. 1323) ఉండింది. మొన్స్ట్రీ వరకూ (1956-2014) ఆంధ్ర పొలకపర్మాల చేతుల్లో ఉన్నది. దాదాపు ఐదు శతాబ్దాలుగా తెలంగాణ ప్రాంతం తన భాష, సాహిత్యం, సంస్కృతి, చదువు, స్వయంపాలన కోసం పోరాటం కొనసాగించింది.

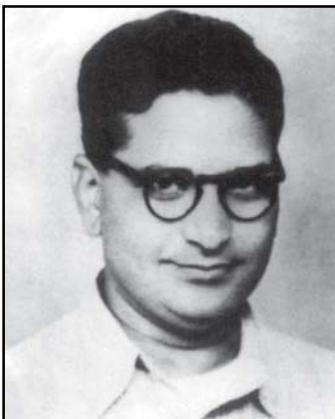
ఈ సేవశ్యంలో తెలంగాణ ప్రాంతంలో వచ్చిన గ్రంథాల యోద్యమాన్ని నాటి పాలకులకు వ్యతిరేకంగా వచ్చిన అస్తిత్వ పోరాటంగా చూడాలి. దీన్ని మరింతగా ఆర్థం చేసుకునేందుకు గ్రంథాలయాద్యమ దశలను ఒక వరుస క్రమంలో పరిశీలించాలి.

1900-1930 (పునాది వేసిన కాలం)

ప్రైదరాబాద్ లో 1901లో శ్రీకృష్ణ దేవరాయ ఆంధ్ర భాషానిలయం కొముర్రాజు లక్ష్మీరావు (మునగాల దివాన్), నాయని వెంకటరంగారావు (మునగాల రాజు), రావిచెట్టు రంగారావు (ప్రైదరాబాద్ మునసబ్) తదితరులచే ఏర్పాటు చేయబడింది. హనుమకొండలో 1904లో శ్రీ రాజరాజ సరేంద్ర ఆంధ్ర భాషానిలయం ఏర్పడింది. 1906లో కె.లక్ష్మణ రావు విజ్ఞాన చంద్రిక గ్రంథమండలిని ప్రచురణల కోసం ఏర్పాటు చేశారు. 1921లో ఆంధ్ర జన కేంద్ర సంఘం ఏర్పడింది. తదనంతరం ఆంధ్ర మహాసభ రూపుద్దికుంది. వరంగల్, సల్గొండ, మధిర, సూర్యాపేట, జోగిపేట, దేవరకొండ లలో ఆంధ్ర మహాసభ సమావేశాలు జరిగాయి. తెలంగాణ ప్రాంతంలో 100కు పైగా గ్రంథాల యాలు ఏర్పడ్డాయి. వందలాది పుస్తకాలు ప్రచురితమయ్యాయి. మాధపాటి హనుమంతరావు, బూర్గుల రామకృష్ణరావు, సురవరం ప్రతాప రెడ్డి, కె.వి రంగారెడ్డి, కాళోజీ నారాయణరావు, కోదాటి నారాయణరావు, వట్టికోటు ఆజ్ఞార్సాప్సి తదితరులు ఈ కార్యక్రమాల్లో కీలకపాత్ర వహించారు.

1931-1939

ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్, ప్రైదరాబాద్ స్టేట్ కాంగ్రెస్ (ఆంధ్ర మహాసభ ఇందులో విలీనపెంచి), విశాలాంధ్ర మహాసభ వంచివి ఏర్పడ్డాయి. సల్గొండ, వరంగల్, ఖమ్మంలలో వివిధ కారణాల వల్ల గ్రంథాలయాద్యమం పట్టిపుంగా నడిచింది.

1940-1952

తెలంగాణ సాయుధ రైతాంగ పోరాటాలు (వివిధ పోరాటాలు)

1952 - 1980

1955 ప్రైదరాబాద్ పబ్లిక్ లైబ్రరీన్ యాక్ట్, 1960 ఏపీ పబ్లిక్ లైబ్రరీన్ యాక్ట్ అమల్లోకి వచ్చాయి. 1956లో తెలంగాణ ఆంధ్రతో విలీనం చేశారు. అయ్యంకి వెంకట రమణయ్య, గాడిచర్చ హరిసర్వోత్తమరావు, వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య లాంటి ఆంధ్ర ప్రాంత నాయకులు గ్రంథాలయాద్యమాల్లో కీలకపాత్ర పోషించారు.

1981-2014

ఈ కాలంలో గ్రంథాలయాల పాత్ర, వాటిని అభివృద్ధి చేయడం క్రమంగా తగ్గుముఖం పడుతూ వచ్చాయి.

తెలంగాణలో ప్రస్తుత పరిస్థితి

1900ప్రాంతంలో అక్కరాస్యత 3% ఉండగా, 1960లలో అది 22 శాతంగా ఉండింది. 2011లో అక్కరాస్యత 67శాతంగా నమోదైంది.

నేడు తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రైదరాబాద్ తో పాటుగా రాష్ట్రం కోసం ఎన్నో మహాస్వత్తు ఆశయాలను కలిగి ఉంది. స్కూల్ సిటీలు, వైపై ఆధారిత సిటీలు, శార సేవలు, సిటిజన్ చార్టర్, ఆధునిక రవాణా వ్యవస్థలు, వినోదాలు, ధీమ్ పార్క్లు లాంటివేస్టో వీటిలో ఉన్నాయి. గ్రంథాలయాలను కూడా ఈ జాబితాలో చేర్చాల్సిన తక్షణ అవసరం ఉంది. సరైన లైబ్రరీ వసతులు లేకుండా విజ్ఞానవంతమైన సమాజాన్ని నిర్మించలేం. ఈ విషయంలో మనం సింగపూర్ నేపసల్ లైబ్రరీని ఆదర్శంగా తీసుకోవాలి. యావత్ ప్రపంచంలోనే ఆదర్శవంతమైన నమూనాను అది కలిగి ఉంది.

పబ్లిక్ లైబ్రరీ చట్టాన్ని తీసుకువచ్చిన మొదటి రాష్ట్రం నాటి మర్కాన్ స్టేట్ కాగా, రెండ్ రాష్ట్రం నాటి ప్రైదరాబాద్ స్టేట్ (1955). అలాంటి ఘనతలను మనం మరిన్నించిని దక్కించుకోవాలి. ఆంధ్రతో విలీనం జరిగిన తరువాత 1960లో షై రెండు చట్టాల నమూనాలో ఏపీ లైబ్రరీ చట్టం రూపొందింది. ఈ చట్టం కింద మనిసిపల్ కార్పొరేషన్లు, మనిసిపాలిటీలు, గ్రామపంచాయితీలు తమ తమ ప్రాంతాల్లో వసూలు చేసే ఆస్తి పన్నులో ప్రతీ రూపాయికి ఎనిమిది పైసలు లైబ్రరీ సెన్సగా సర్చార్జిగా వసూలు చేసి ఆ మొత్తాన్ని సంబంధిత జిల్లా గ్రంథాలయ సంస్కు అందించాలి. పుస్తకాలు, జర్నల్స్ కొనేందుకు, మౌలిక వసతుల మెరుగుకు

ఈ నిధులను ఉపయోగించాలి. కొన్నేళ్ళుగా రాష్ట్రంలోని చాలా ప్రాంతాల్లో ఈ విధమైన సెన్స్ గ్రంథాలయ సంస్థకు అందదం లేదు. ఈ విషయంలో తగు చర్యలు తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. ఉదాహరణకు ప్రౌదరాబాద్ సగరాన్నే తీసుకుంటే, 2006 నుంచి 2014 వరకు జీపోచెంసీ లైట్‌బ్రిల్ సెన్స్ కింద చెల్లించాల్సిన మొత్తం రూ. 339.80 కోట్లు కాగా రూ. 38.10 కోట్లు మాత్రమే చెల్లించింది. అంటే 2014 నాటికి సుమారుగా రూ. 300 కోట్లు ఇంకా చెల్లించాల్సి ఉంది. అన్ని మునిసిపాలిటీలు, గ్రామపంచాయితీల్లోనూ ఇదే విధమైన పరిస్థితి ఉంది. ఇక్కడ గమనించాల్సిన అంశమరీకటి కూడా ఉంది. ఈ నిధులన్నే నేరుగా ప్రజల నుంచి వసూలు చేసినవి. ఇవి గాకుండా, ప్రభుత్వం నేరుగా మ్యాచింగ్ గ్రాంట్ విడుదల చేస్తే బాగుంటుంది.

తెలంగాణలో ప్రజా గ్రంథాలయాలు అభివృద్ధి చెందాలంటే అందుకు తగ్గ రీతిలో రాజకీయ దృవ్యాధం కూడా ఉండాలి. అదే సమయంలో సమాజం నుంచి ఇందుకు ఒత్తిడి కూడా రావాలి. లైట్‌బ్రిల్ లి నిర్వహణలో వ్యత్తిపర నైపుణ్యాలను పెంచాలి. అవినీతి విధానాలు, రాజకీయాలకు దూరం చేయాలి. గత ఆరు దశాబ్దాలు గా లైట్‌బ్రిల్ వ్యవస్థకు పట్టిన చెదున తొలగించాలి. స్వరాష్టం ఏర్పడిన నేపథ్యంలో ఈ దికశలో క్యపిని ముమ్మరం చేయాలి.

తెలంగాణలో వివిధ ప్రభుత్వేతర సంస్థలు కూడా గ్రంథాలయ సంబంధిత చర్యలను చేపడుతున్నాయి. అలాంటి వాటిలో తెలంగాణ ఎన్‌ఆర్‌ఎలు నిర్వహించే రూరల్ లైట్‌బ్రిల్ శాండెషన్ కూడా ఒకటి. ఈ సంస్థ ఇప్పటికే తెలంగాణ లోని ఐదు జిల్లాల్లో 80 సూర్యోదాయాల గ్రామ లైట్‌బ్రిల్ ను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ ఏడాది

ఇతర జిల్లాలకు తన కార్బూకలాపాలను విస్తరించుంది.

ఇక ఇప్పుడు తెలంగాణ గ్రంథాలయ పరిషత్తుకు నూతన చైర్మన్ నియామకం జరిగినందున తక్షణం కొన్ని అంశాలపై దృష్టి సారించాల్సిన అవసరం ఉంది. అవేమిటంటే...

1. నూతన రాష్ట్ర లైట్‌బ్రిల్ కమిటీని ఏర్పాటు చేయడం
2. జిల్లా గ్రంథాలయ సమితులకు పారదర్శక విధానంలో చైర్మన్ నియామకం, కమిటీల ఏర్పాటు
3. పబ్లిక్ లైట్‌బ్రిల్ ల చట్టం అమలుకు సంబంధించి రిటైర్డ్ ప్రైస్ కోర్సు న్యాయమూర్తి అధ్యక్షతన ఈ రంగ నిపుణులతో, పోర సమాజ ప్రతినిధులతో ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేయడం.
4. పెండింగ్‌లో ఉన్న లైట్‌బ్రిల్ సెన్స్ చెల్లింపునకు తగిన చర్యలు మిషన్ కాకతీయ తరహాలో రాష్ట్రంలో లైట్‌బ్రిల్ వ్యవస్థ పట్టిప్పా నికి తగు చర్యలు తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. వట్టి కోట ఆశ్వార్ స్ప్యామి గౌరవార్థం ఈ కార్బూకమాన్ని ‘మిషన్ వట్టికోట’ పేరిట చేపట్టాలి. చెరువులను పునరుద్ధరించుకు న్నట్లుగానే గ్రంథాలయాలను పునరుద్ధరించుకోవాలి. ‘మిషన్ కాకతీయ’ పొలాలను తడిపితే మిషన్ వట్టికోట తెలంగాణ ప్రజానీకం విజ్ఞానాన్ని వ్యాప్తి చేస్తుంది.

- కె.సుధాకర్ గౌడ్,

బ్రిటిష్ కొన్నిల్ లైట్‌బ్రిల్ ఫార్మర్ హెడ్, ప్రైసిడెంట్, రూరల్ లైట్‌బ్రిల్ శాండెషన్ ఫోన్ నెం: 9494416036

మొబిల్: k.sudhakargoud@gmail.com

అలరించిన అవ్యావధానం

మహబూబ్‌నగర్‌లో నిర్వహించిన అప్పావధానం పలుపురిని అలరించింది. పుచ్చకులు ఇచ్చిన సమస్యలను అవధాన ప్రక్రియ ద్వారా అలవోకగా పూరిస్తూ చక్కని చమత్కూరాలతో సభను అలరింపజేశారు బలును అవర్ష రమ్య.జాతీయ సాహిత్య పరిషత్తు అధ్వర్యంలో మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా కేంద్రంలోని వాగ్దేవి జూనియర్ కళాశాల సమావేశ మందిరంలో ఏప్రిల్ 8న అప్పావధానం నిర్వహించారు. ఈ అప్పావధానానికి ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్న ఎం. వెంకటసుబ్రయ్ మాట్లాడుతూ అప్పావధానం అందరిలో ఆలోచన పెంచుతుందని, సంతోషాన్ని పంచుతుందని అన్నారు. జాతీయ సాహిత్య పరిషత్తు జిల్లా గౌరవ అధ్యక్షులు, న్యాయవాది వి.

మనోహర్‌రెడ్డి మాట్లాడుతూ కళాత్మకతను పంచేటువంటి ఇలాంటి అవధాన కార్బూకమాలు అన్ని ప్రాంతాల్లో నిర్వహించాలని అభిలాషించారు. ప్రముఖ న్యాయవాది బుర్రి వెంకట్రామారెడ్డి మాట్లాడుతూ జాతీయ సాహిత్య పరిషత్ నిర్వహించే కార్బూకమాలు అందరికి ఉపయోగపడేలా ఉంటున్నాయని అన్నారు. అవధాని అపర్ష రమ్య మాట్లాడుతూ పాలమురులో ప్రథమంగా అవధానం చేయటం పట్ల ఆనందం వ్యక్తం చేశారు. పుచ్చకులుగా డా.ఎన్. నరసింహరెడ్డి, డా.పొద్ధుటూరి ఎల్లారెడ్డి, డా.భీంపల్లి, శ్రీకాంత్, డా.ఉమేతుల మహేశ్వర్, పులిజెమున, కట్టా గిరిజా రఘు, కె.ఎన్.సారాయణా చార్యులు, డా.కె.బాలస్పూమి వ్యవహరించారు.

పిన్న వయసులోనే పరిమళంచిన ప్రతిభ

కొల్హాపూర్లో ఎక్కడ చూసినా సంగీతమే. రాజప్రాసాదంలో లక్షీదేవి మందిరంలో, భాన్‌సాహెల ఇళలో, దేవల్ క్లబ్‌లో ఎప్పుడూ ఎవరో ఒక గాయిక లేదా గాయకుని సంగీత సభ నిర్మాణించబడేది. కొల్హాపూర్లో నివసించే గణపత్రిమావు తన తోమ్మిది పదేశ్శ కూతురు ధోండూతాయిని వెంబడించుకొని సంగీత సభలలో క్రోతగా కూర్చుం దేవాడు. బడేఖాన్ సాహెబ్ ఆమె గాత్రం విని “ఈ అమ్మాయికి మంచిగా సంగీతం నేర్చిస్తే మా ఘరానా సంగీతాన్ని నలుదిక్కుల వ్యాపింపచేయగలదు” అనేవాడు. తానెంతపెద్ద సభలో వున్న తన పక్క ఉన్నప్రతమైన ఆసనంలో కూర్చుండబెట్టి ఆమెతో కబుర్లాడేవాడు.

“ఆ పాప ఎవరు?” అని ఎవరైనా ప్రశ్నిస్తే “నా మను మరాలు” అని ప్రేమగా చెప్పుకునేవాడు. ఖాన్ సాహె వీల మధ్య ఇంత చనువూ పున్నందు వలన ధోండూతాయికి చిన్నప్పటి నుంచి భాన్‌సాహెబ్‌ల సంగీతం చెవిన పడుతూ వచ్చింది. ఏ ఖాన్‌సాహెబ్ చేతనైనా తన కూతురికి సంగీతం నేర్చించవలెనన్న కోరిక గణపత్రిమావులో బలపడుతూ వచ్చింది.

ఉస్త్రే అల్లాదియాఖాన్‌కు ముగ్గురు కొడుకులు. వాళ్ళకాక నష్టన్భాన్ అతని దత్తపుత్రుడు. సోదర పుత్రుడైన నష్టన్భాన్ ను దత్తత తీసుకొని తన ఘరానా గాయకునిగా తీర్చిదిద్దినాడు బడేఖాన్ సాహెబ్. శోభగుర్తుకు సంగీతం నేర్చింది ఈ నష్టన్భానే. అగ్రా ఘరానాకు చెందిన నష్టన్భాన్ వేరు. అతడు అగ్రా ఘరానాకు చెందిన గొప్ప గాయకుడు. అతడు ఉస్త్రే ఘయ్యాజ్ఞభాన్ వెంట చాలాకాలం మైసూరు దర్శారులో గాయ కుడుగా వున్నాడు. అగ్రా ఘరానాకు చెందిన ఉస్త్రేషైష్ మహృద్భాన్ దగ్గర సంగీతం నేర్చిన భాస్కర్ బువాబ్జీ కొంతకాలం నష్టన్భాన్ దగ్గర కూడా నేర్చి, చివరికి ఉస్త్రే అల్లాదియాఖాన్ శిఖ్యుడైనాడు.

భేందీబాజార్ ఘరానాకు చెందిన ఉస్త్రే నజీర్భాన్ దగ్గర, అతని సోదరుల దగ్గర సంగీతం నేర్చి గాన తపస్సినిగా పేరు గాం చిన అంజనీబాయి మాల్స్కర్ గూడా కొంతకాలం ఉస్త్రే నష్టన్భాన్ సంగీతం నేర్చింది.

తాముపాడిన తరువాత తమ ఆసనం మీద కూర్చుండి పాడి సభను మెప్పించిన వాళ్ళదగ్గర శిఫ్టిరికం చేస్తామని సగర్వంగా చెప్పుకున్న బాలీబాయి, తారాబాయి శిరోడ్స్కర్లు ఈ ఉస్త్రే నష్టన్భాన్ శిఖ్యురాళ్ళే. ఏ కారణంగానో ఆ ఇద్దరు గాయకులు అర్థాంతరంగా సంగీత సన్మాసం చేసినారు.

జైపూర్ ఘరానాకు చెందిన నష్టన్భాన్, అగ్రా ఘరానాకు చెందిన నష్టన్భాన్లు వేరువేరని చెప్పుటానికిదంతా రాయవలసి వచ్చింది.

జైపూర్ ఘరానాకు చెందిన నష్టన్భాన్ దగ్గరికి గణపత్రిమావు

తన ఐదేండ్ల కూతురు ధోండూతాయి వెంటవెళ్లి, తన కూతురికి సంగీతం నేర్చివలసిందిగా ప్రాధీయపడ్డాడట. అంత చిన్న అమ్మాయికి తన ఘరానా సంగీతం నేర్చటం సాధ్య కాదని ఎంత చెప్పినా గణపత్రిమావు విననందువలన ప్రతిదినం 15 నిమిషాలు మాత్రమే సంగీతం నేర్చుతానని ఒప్పుకున్నాడట. కొన్నాండ్ల అట్లాగే నేర్చినాడు. తరువాత కొల్హాపూర్ నుండి బొంబాయి వెళ్ళిపోయినాడు భాన్‌సాహెబ్. అప్పటి సుప్రసిద్ధ సినిమానటి దుర్గాభోబే తనకు సంగీతం నేర్చివలసిందిగా సత్తన్ భాన్‌ను బొంబాయికి ఆహ్వానించింది.

కొన్నాళ్ళ వరకు ధోండూతాయికి సంగీతం నేర్చే వాళ్ళచెప్పరూ దొరకలేదు. ఒకనాడు గణపత్రిమావు తన కూతురు వెంట ఉస్త్రే భుర్జీఖాన్ దగ్గరికి వెళ్లినాడు. తన కూతురికి సంగీతం నేర్చివలసిందిగా ప్రాధీయపడ్డాడు. భుర్జీఖాన్ ఆ అమ్మాయిని ఎగాదిగా చూచి నేర్చునని అనలేదు కానీ నెలకు యాభై రూపాయలిస్తే నేర్చుతానన్నాడు. అప్పుడి పెద్దమెత్తమే. గణపత్రిమావు అంత భర్యుచేసే స్థితిలో లేదు. కాబట్టి ప్రయత్నం మానుకున్నాడు. తరువాత కొన్నాళ్ళకు అంటే ధోండూతాయికి 13 ఏండ్ల వచ్చిన తరువాత భుర్జీఖాన్ తానే స్వయంగా గణపత్రిమావు ఇంటికి వెళ్లినాడు. అప్పుడు గణపత్రిమావు ఇంట్లో లేదు. భుర్జీఖాన్ దగ్గరి బంధువులాగా ఇంట్లో కూర్చుండి పదముడేండ్ల ధోండూతాయితో మాట్లాడుతూ వుండగా ఇంట్లో ప్రవేశించిన గణపత్రిమావు ఆ దృశ్యాన్ని చూచి అపుకోలేని ఆసనంంతో గబగబా ఇంట్లో ప్రవేశించి ఉస్త్రే పాదాల చెంత కూర్చున్నాడు. “గణపత్రిమావు! నీ కూతురికి సంగీతం నేర్చుతాను. నువ్వేమిచ్చినా ఇయ్యకపోయినా పర్మాలేదు.” అన్నాడు ఉస్త్రే. నెలకు పదిరూపాయలియ్యగలనని ఒప్పుకున్నాడు గణపత్రిమావు.

ఆ అమ్మాయి పయస్కు, గ్రహణ శక్తికి తగినట్లుగా మెల్లిమెల్లగా నెలకు వారం రోజుల చౌపూన నేర్చుతా, మొదటి సంపత్తిరంపు కాలంలో, ముల్లానీ, పూర్ణిరాగాలు నేర్చినాడు. అతడు నేర్చిన మూడవరాగం భంబావతి. గంభేర ఉత్సవాల సందర్భంగా హీరాబాయి బరోదేకర్ ఇంట జరిగిన అఖండ గానసభలో పార్లన్న ఎందరో ప్రఖ్యాత గాయకాగాయకుల, సంగీతవేత్తల సమక్కంలో 14 ఏండ్ల ధోండూతాయి తన గానం వినిపించింది. ఆమె పాడేరాగాన్ని బట్టి హీరాబాయి రాత్రి మూడున్నర గంటలకు ఆమెను వేడికమీద కూర్చుండబెట్టింది. ఆమె భంబావతి రాగాన్ని అతి నిపుణతతో పాడి అందర్ని ఆశ్చర్య పరిచింది. రసికరాజు రామూభయ్య దాతే “ఈ అమ్మాయి పయస్కుంత? ఈమె పాడిన రాగ

మెంతటిది? ఈమెకు నేర్చిన గురువెంత గొప్పవాడు?” అని తన ఆశ్చర్యానందాలను వృక్షం చేసినాడు.

ఆవిడకు నేర్చిన ఉస్తాద్, భుర్జీభాన్ అని అందరికి తెలిసింది. బాబు ఆమె కంటే రెండుమూడెంట్లు పెద్దవాడు. అంతడు గుడా ఆమెకు కొన్ని రాగాలు నేర్చినాడు. బాబాతో ధోండుతాయి చాలా చనువుగా వుండేది.

ఉన్నద్ద భుర్జీఖాన్ దివంగత్తుడైన తరువాత బాబా ధీండూ తాయాని కేసర్బాయి దగ్గర ప్రవేశపెట్టినాడు. ఆ ముచ్చట్లు ఇతరక్రాచెప్పినాను.

ఉన్నాద్ అల్లాదియాభాన్ సాపోబ్ 90 యేళ్ల వయస్సులో బీంబాయి నగరాన ఒకరింట్లో జరిగిన ఖాళీ మహాఫిల్లో సంపూర్ణ మాల్కొండ రాగాన్ని అష్టవతంగా పాడినాడు. ఆ రాగాన్ని విన్న కేసర్ బాయి సర్వేయర్ బిల్డింగ్సు వెళ్లి, “ఈ రాగం నా తెంయకు నేర్చలేదు?” అని బడ్జెఫాన్ సాపోబ్ ను గట్టిగా నిలదీసింది. “అడ్క్యూట్ కాట్ కాడు. నా దగ్గర నీకు తెలియని రాగాలు ఇంకెన్నే వున్నాయి. వా టిని సంగ్రహించేలక పోవటం నీ దోషం” అని భాన్ సాపోబ్ గూడా

కల్పనగర్ ఫిల్స్ నామటి ఆద్వర్యంలో... చైనీస్ ఫిల్స్ ఫెస్టివల్

కరీనగర్ ఫిల్మ్ సాసైటీ 40వ ఆవిధాన సంపత్తిరం సందర్భంగా ఏడాడి పాటు వివిధ కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్న క్రమంలో మార్చి 20 నుండి 23వరకు పీపుల్టు రిప్లిక్ అఫ్ షైనా, ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఫిల్మ్ సాసైటీస్ ఆఫ్ ఇండియా, రాష్ట్ర భాష సంస్కరిత శా ఖల సహకారంతో నిర్వహించిన షైనిస్ ఫిల్మ్ ఫిస్ట్ వర్ల విజయవంతమైంది. మార్చి 20న ఫిల్మ్ భవనంలో జరిగిన ప్రారంభ కార్యక్రమంలో కరీనగర్ పోలీసు కమిషనర్ వి బి కమలాసన్ రెడ్డి, ఎమ్ముళ్లి నారదాసు లక్ష్మణరావులు అతిథులుగా హజరై జ్యోతి ప్రజ్వలనచేసి ప్రారంభించారు. కఫిసో అధ్యక్షులు మాడిశెట్టి గోపాల్ అధ్యక్షతన జరిగిన ఈ కార్యక్రమంలో ఎఫ్ఎఫ్ఎస్ఎస్ న దరన్ రీజన్ కార్యదర్శి ప్రకాశ్ రెడ్డి, కఫిసో సలహా దారులు ఎన్ ట్రైనివాన్, వారాల ఆనంద్, డా. మధుసూదన్ రెడ్డి, కఫిసో కార్యదర్శి పొస్టుర రవిచంద్ర, సభ్యులు పాల్గొన్నారు. ప్రారంభ చిత్రంగా క్రొచింగ్ డ్రాగన్, సోర్ట్ ఆఫ్ డేస్ని చిత్రాన్ని ప్రదర్శించారు. మార్చి 21న లెట్స్ గెట్ మ్యారీట్, ద మాస్టర్ చిత్రా లు ప్రదర్శించారు. మార్చి 22న గ్రీఫ్ టిపర్ ద ఎల్లో రిపర్, ద డెడ్ ఎండ్ చిత్రాలు ప్రదర్శించారు. 23న జరిగిన ముగింపు సమావేశంలో భగవతి వి ద్వాసంస్థల అధినేత బి. రమణారావు పాల్గొన్నారు. కార్యక్రమంలో ఉ పాధ్యక్షులు ముజఫర్, కోలా రామ చంద్ర రెడ్డి తదితరులు పాల్గొన్నారు. అనంతరం పాటో మ్యాజిట్, లేడి ఆఫ్ ద డెసన్సీ కినేమాలు ప్రదర్శించారు.

-ಮಾಡಿಕೆಟ್ಟಿ ಗೋಪಾಲ ಫೋನ್ ನಂ: 9440238852
madishettygopal@gmail.com

గట్టిగానే జవాబిచ్చినాడు. కేసర్బాయి తన వైభిరి మార్పుకొని బతిమాలే ధోరణిలో “ఎట్లాగైనా తనకా రాగాన్ని నేర్చు”మని వేదు కున్నది.

అప్పుడామె వయస్సు యాభై యేండ్లేగాని భాన్‌సాహాబ్ వయస్సు తొంబైయేండ్లు. సర్వేయర్ బిల్లింగ్‌లో అతడవరికీ నేర్చడు. ఆ బిల్లింగ్ ప్రక్కనే వన్ను ఒక ప్రశాంతమైన భవనాన్ని అర్థకు తీసు కున్నది కేసర్బాయి. ఆ భవనానికి తన మనుషులైన బాబూతో కారులో వెళ్లిన ఉస్తాద్ సర్వసాకర్యాల మధ్య అక్కడ కొన్నాళ్ళు నివసించి ఆమెకు సంపూర్ణ మాలీకాంస్ రాగాన్ని క్షణింగా నేర్చాడు. తన తాతగారి దగ్గర, కేసర్బాయి వెంట, సూక్ష్మాంశాలతో సహా నేర్చిన ఆ రాగాన్ని తరువాతి కాలంలో బాబూ, ధోండూతాయికి నేర్చాడు.

(2009ನಂ॥೫೦ ಚಲಿಮಿ ಶಾಂದೇವನ್ ಪ್ರಚರಿಂಚಿನ

‘స్వర లయలు’ పుస్తకం నుంచి)

(ఈ పుస్తకం వెల: రూ. 150 ప్రతులకు: దక్కన్ అకాడమీ,
చందులు, 490, స్టోనెం. 11, హిమాయిషనగర్, హైదరాబాద్)

ఎనిమిది స్థానిక సంస్లకు అవార్డులు

ఉత్తమ స్థానిక సంస్థలకు కేంద్ర ప్రభుత్వం అందజేసిన అవార్డుల్లో తెలంగాణాకు ఎనిమిది అవార్డులు దక్కాయి. జాతీయ పంచాయతీ రాజ్ దినోత్సవం సందర్భంగా లక్ష్మీలో జిరిగిన కార్యక్రమంలో వివిధ రాష్ట్రాల్లోని ఉత్తమ పంచాయతీలకు అవార్డులను అందజేశారు.

జండులో తెలంగాణాలోని కరీంనగర్ జిల్లా పరిషత్తు, రెండు మండల పరిషత్తులకు, మరో లడు గ్రామ పంచాయతీలకు అవార్డులు దక్కాయి. ఉత్తరప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి యోగి ఆదిత్యా నాథ్, కేంద్ర పంచాయతీ రాజ్ శాఖ మంత్రి నరేంద్ర సింగ్ తోమర్లు ఈ అవార్డులను అందజేశారు. తెలంగాణ నుండి రాష్ట్రాన్ని గౌరవ గ్రామసభ పురస్కారాను సిద్ధి పేట జిల్లా ఇబ్రహీమపూర్ సర్పంచ్ లక్ష్మీ యాదమ్మ అందుకున్నారు. కరీంనగర్ జెఫ్టీ చైర్మన్ తుల ఉను, వసవర్తి జిల్లా ఘనపూర్ ఎంపీపీ కృష్ణ నాయక్, భూపాలపల్లి జిల్లా తాడ్వాయి ఎంపీపీ ప్రీదేవి, నిజమాబాద్ జిల్లా వేల్యార్ సర్పంచ్ భాగ్య, సిరిసిల జిల్లా కస్ట్యూన్సర్కుర్, గోపాలరావుపల్లి సర్పంచులు మంజుల, రాంరెడ్డి, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా నిజలాపూర్ సర్పంచ్ ఇంద్రయులు పంచాయతీ సశ్క్రికరణ పురస్కారాలను అందుకున్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో పంచాయతీరాజ్ కమిషనర్ నీతూ ప్రసాద్ తదితరులు పొత్తున్నారు. ఈ అవార్డులు ఇచ్చిన ప్రోత్సాహంతో మరింత కృషి చేసి, తెలంగాణ స్థానిక సంస్థలను దేశానికి ఆదర్శంగా నిలుపుతామని అవార్డు గ్రహీతలు అన్నారు. ఈ అవార్డు కింద జిల్లా పరిషత్తుకు 50 లక్షలు, మండల పరిషత్తులకు 25 లక్షలు, గ్రామ పంచాయతీలకు జనాభా ప్రాతిపదికన 8 నుండి 10 లక్షల నగదు నజరానా దక్కుమంది.

ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలని ఆదేశించలేం

‘1998 డీఎస్పీ’ కేసులో సుప్రీంకోర్టు స్పీసీకరణ సుదీర్ఘకాలం (19 ఏళ్ళ) పలు న్యాయస్థులు చుట్టూ తిరిగిన ‘1998 డీఎస్పీ’ అభ్యర్థులకు నిరాశ మిగిలింది. 1998 డీఎస్పీలో తక్కువ మార్పులు వచ్చిన వారికి ఉద్యోగాలిచ్చారంటూ ఆరుగురు

అభ్యర్థులు దాఖలు చేసిన పిటిషన్స్‌పై సుప్రీంకోర్టు విచారణ ముగించింది. జస్టిస్ రంజన్ గొగార్యు, జస్టిస్ నవీన్ సిన్నాలతో కూడిన ధర్మాసనం తుదితీర్పు వెలువరిస్తూ ఆ అభ్యర్థులకు ఉద్యోగాలిచ్చా లంటూ రాష్ట్రప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించలేమని పేర్కొంది. 1998లో అప్పటి ప్రభుత్వం డీఎస్పీ నిర్వహించి 37 వేల పోస్టులకు 1:3 ని ప్పుత్తిలో నియమకాలు చేపట్టింది. ఖాళీలకు తగ్గట్టగా అభ్యర్థులు లేకపోవడంతో ఐదుమార్పులు తగ్గిస్తూ జీవో జారీచేసింది. జీవోను సవార్ చేస్తూ కొంతమంది త్రిబ్యునల్, ప్రైకోర్టుల్లో పిటిషన్లు దాఖలు చేశారు. ప్రైకోర్టులో పీరికి అనుకూలంగా తీర్పువచ్చింది. తీర్పును అమలు చేయలేదంటూ పలువురు కోర్టుధిక్కరణ కేసు దాఖలు చేయగా ప్రైకోర్టు గతంలో ఇచ్చిన తీర్పును కొట్టివేస్తూ 2013లో మరో తీర్పు ఇచ్చింది. దీన్ని సవార్ చేస్తూ ఆరుగురు అభ్యర్థులు సుప్రీంకోర్టును ఆశ్చర్యించారు. విచారణ నాలుగేళ్ళు కొనసాగింది. పిటిషన్ల అభ్యంతరాలపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వివరణ ఇస్తూ వారి దిమాండు మేరకు నియమకాలు చేపడితే మళ్ళీ 600 మందికి ఉద్యోగాలు కల్పించాల్సి వస్తుందని పేర్కొంది. తెలంగాణ ప్రభుత్వ వాదనతో ఏకీభవించిన దర్శాసనం పిటిషన్లకు ఉద్యోగాలు ఇవ్వాలని ఆదేశించలేమని స్పష్టంచేస్తూ విచారణ ముగించింది.

ఆ ఉద్యోగాలకు జీతాలు చెల్లించండి: ప్రైకోర్టు

విభజన నేపథ్యంలో తలెత్తిన వివాదంలో గత మూడు నెలలుగా జీతాలందని కొండా లక్ష్మీ ఉద్యానవన విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన ఇద్దరు ఉద్యోగాలకు బికాయిలతో సహా చెల్లించాలని తెలంగాణ ప్రభుత్వాన్ని ప్రైకోర్టు ఉద్యోగాలకు బిస్టర్ అదేశించింది. వరంగల్ సమీపంలోని హసన్స్ పర్టిలో ఉద్యానవన కాలేజీలో పనిచేస్తున్న తమకు జీతాలు చెల్లించకపోవడాన్ని సహా చేస్తూ వి.వి.వర్ధుజ, మరొకరు ప్రైకోర్టును ఆశ్చర్యించారు. తాత్కాలిక ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ ప్రతికలో వెలువడుతున్న రచనలపై మీ అభిప్రాయాలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. ప్రతిక అభివృద్ధికి తీసుకోవలసిన చర్యలపై మీ సలహాలు, సూచనలు కోరుతున్నాం. మీ అభిప్రాయాలు, సలహాలు, సూచనలు, రచనలు పంపించాల్సిన చిరునామా

రమేశ్ రంగనాథ్ న్న, జస్టిస్ పమ్మిమ్ అలక్ష్మీలతో కూడిన ధర్మాసనం విచారణ చేపట్టింది. అంద్ర ప్రదేశ్ లోని వైఎస్ఎర్, తెలంగాణలోని కొండా లక్ష్మీ బాహుజీ ఉద్యోగాలకు మధ్య విభజన వివాదంలో భాగంగా తమకు వేతనాలు అందలేదని పిటిషన్ నర్సు తెలిపారు. ఏపీ స్టేనిక్షణ గల 33 మంది ఉద్యోగులను

తెలంగాణ విశ్వవిద్యాలయం ఏపీకి బదిలీ చేయడంతో వివాదం మొదలైంది. ప్రైకోర్టు ఆదేశాల మేరకు ఈ సంస్థలు 58:42 ని ప్పుత్తి ప్రకారం వేతనాలు చెల్లిస్తున్నాయి. అయితే ఈ ఉద్యోగులు ప్రైదారులోని యూనివరిటీలో సంతకం చేయాల్సి ఉండని నిబంధన పెట్టాయి. వరంగల్ జిల్లాలో పనిచేస్తున్న తాము రోజూ వచ్చిపోవడానికి ఇబ్బంది పదుతున్నామని, సంతకం లేకపోవడంతో ప్రభుత్వం వేతనాలు చెల్లించడం లేదని ఇద్దరు ఉద్యోగులు ప్రైకోర్టు ను ఆశ్చర్యించారు. వారికి పని కల్పించి బదిలీ చేసేవరకు వేతనాలు చెల్లించాలని ధర్మాసనం ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది.

టీఎస్అల్టీసీ నిర్ణయాన్ని తప్పిపట్టలేం

తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని బస్టాండులల్లోని దుకాణాల్లో ఫలానా బ్రాండ్కు చెందిన నీటి డబ్బులను (వాటర్ బాటిస్కును) మాత్రమే విక్రయించాలంటూ తెలంగాణ రాష్ట్ర రోడ్డు రవాణా సంస్థ (టీఎస్ ఆర్టీసీ) జారీచేసిన సర్రాలర్సు తప్పు పట్టలేమని ప్రైదారు ప్రైకోర్టు స్పష్టంచేసింది. ఆ సర్రాలర్సు సవాలు చేస్తూ వ్యాపారి డిపార్ట్మెంటు, మరికొంతమంది దాఖలు చేసిన వ్యాజ్యాల్చి కొట్టిసింది. ఉమ్మడి ప్రైకోర్టు న్యాయమూర్తి జస్టిస్ ఎ.వి.సేషన్సాయి ఇదీవల ఈ మేరకు తీర్పు ఇచ్చారు. పిటిషన్ తరఫు న్యాయమాది వాదనలు వినిపిస్తూ... బిస్రి సంసత్తే నిబంధనలకు విరుద్ధంగా టీఎస్అల్టీసీ ఒప్పందం చేసుకుండన్నారు.

అయితే.. ఈ వ్యాజ్యాలకు అనలు విచారణార్థాత్తే లేదని టీఎస్అల్టీసీ తరఫు న్యాయమాది వాదిం చారు. నీటి నాణ్యత, అధిక ధరలకు విక్రయంపై ప్రయాణికుల నుంచి ఆర్టీసీకి పెద్ద సంఖ్యలో ఫిర్యాదులు రావడంతో బిస్రి బ్రాండ్ నీటి డబ్బుల విక్రయానికి నిర్ణయం తీసుకున్నామనారు. ఆర్టీసీ వాదనలతో ఏకీభవించిన న్యాయమూర్తి వ్యాజ్యాల్చి కొట్టిశారు.

మీ అభిప్రాయాలకు, రచనలకు ఆప్సోనం

పత్రికలో వెలువడుతున్న రచనలపై మీ అభిప్రాయాలను ఆహ్వానిస్తున్నాం. పత్రిక అభివృద్ధికి తీసుకోవలసిన చర్యలపై మీ సలహాలు, సూచనలు కోరుతున్నాం. మీ అభిప్రాయాలు, సలహాలు, సూచనలు, రచనలు పంపించాల్సిన చిరునామా

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Fax: 040-27635644; Mobile: 9030626288;
deccanlandindia@gmail.comకు కూడా మీ రచనలను, లేఖలను ఇ-మెయిల్ చేయవచ్చు.

మన కళలను కావాడుకుండా

దక్ష్మ లకాడమీ ఆధ్వర్యంలో 'బయలు నాటకాలు' పరిచయ కార్యక్రమం

జానపద కళలను పరిరక్షించుకోవాలిన అవసరం ఉండని దక్ష్మ అకాడమీ చైర్మన్ యం. వేదకుమార్ అన్నారు. అదివారం సాయంత్రం హిమాయతసగర్లోని ఆక్సఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్లో దక్ష్మ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన 'బయలు నాటకాలు' పరిచయ కార్యక్రమంలో ఆయన మాటల్దారు. జానపద కళారూపాల పరిరక్షణకు దక్ష్మ అకాడమీ చేస్తున్న కృషిని ఆయన ఈ సందర్భంగా వివరించారు.

ఒకనాడు ఎంతగానో

వెలుగొందిన కళ నేడు కూడు పెట్టుకున్నప్పటికీ, జీవనోపాధికి వివిధ వృత్తులు ఎంచుకుంటున్నా, రక్తంలో తమ కళను కాపాడుకుంటూ వస్తున్న కళాకారులను వేదకుమార్ అభినందించారు.

జానపద కళలను కాపాడుకోవాలని, అందుకు

వీలుగా ఆ కళాకారులకు ప్రోత్సాహం అందించాలిన అవసరం ఉండని ఆయన ఈ సందర్భంగా అన్నారు. ఈ కళాకారులకు గుర్తింపు కార్యలు ఇవ్వాలని, నెలకు వారు కనీసం రెండు, మూడు కార్యక్రమాలు నిర్వహించ గలిగేలా చేయాలని, తగురీతిలో వారికి పారితోషికాలు అందేలా చూడాలని అన్నారు. ఆయా కళారూపాల దాక్ష్మమెంబెస్సుకు ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరారు.

దక్ష్మ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో 'బయలు నాటకాలు' పరిచయ కార్యక్రమ నిర్వహణకు డాక్టర్ దాసరి రంగా అందించిన సహకారాన్ని వేదకుమార్ అభినందించారు. వెన్నెందు మెట్ల కిన్నెర వాద్య కళాకారుడు మొగిలయ్యను బయటి ప్రపంచానికి పరిచయం చేసిన ఘనత కూడా ఆయనకే దక్షుతుందన్నారు.

జానపద కళారూపాల గురించి నేటి తరం వారికి తెలియకుండా పోయిన నేపథ్యంలో, దక్ష్మ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో ఈ తరపో

అన్నలైన్ డారా చండా చెల్లింపు

దక్ష్మల్యాండ్ బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు

Name :	DECCAN LAND
Kotak Account No:	7111218829
Bank :	KOTAK MAHINDRA BANK
IFSC Code :	KKBK0000555
Branch Code :	000555
MICR Code :	500485007

పరిచయ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నట్లుగా వేదకుమార్ తెలిపారు.

ఈ పరిచయ కార్యక్రమంలో భాగంగా మహాబాబ్ సగర్ ప్రాంతానికి చెందిన నాగర్ కర్మాలు జిల్లా పెద్ద కొత్తపట్లి మండలం వెన్నచర్ల గ్రామానికి చెందిన 'చెన్నకేశవ వెన్నెచర్ల బయలు నాటక బృందం' వారు తమ కళాపైపూణ్యాలను ప్రదర్శించారు. సంగమాల పుల్లయ్య, సంగమాల తిరుపతయ్య, విష్ణుమార్తి తదితరులు ఇందులో పాల్గొన్నారు. ఈ సందర్భంగా వారు వివిధ శారాణిక ఘుట్టాలను ప్రదర్శించారు. ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొనేందుకు గాను ఎక్కుడక్కో పని చేసు కుంటున్న ఆయా కళాకారులు ఆ కోజన అంతా ఒక్క చోటుకు చేరడం విశేషం.

జానపద కళల పరిధిలు, 'తార' రాష్ట్ర

అధ్యకుడు, డాక్టర్ దాసరి రంగా మాటల్దాడుతూ, వెన్నచర్ల గ్రామంలో ఒకప్పుడు 60 కుటుంబాలు ఈ కళారూపం పై ఆధారపడి బతికేవని, ఇప్పుడు జీవనోపాధి కరవై ఆ కుటుంబాల వారంతా చెల్లాచెదురయ్యారని అన్నారు. వారంతా ఇప్పుడు సగరాల్లో పెయించింగ్, ముప్పీపనులు, నిర్మాణరంగ పనుల్లో జీవనం వెళ్ళిబుచ్చుతున్నారని పేర్కొన్నారు. బయలు నాటకాలకు, ఇతర జానపద కళారూపాలకు మధ్య ఎంతో తేడా ఉండన్నారు.

బృందం నాయకుడు పుల్లయ్య మాటల్దాడుతూ ఒకనాటి సంస్కారాలు ఈ కళను ప్రోత్సహించిన తీరును వివరించారు. తమ తాత, ముత్తాతల కాలం వరకూ బాగానే గడిచినా ఇప్పుడు మాత్రం జానపద కళారూపాలకు అదరణ కొరవడిందన్నారు. రాత్రి 9 గంటలకు ప్రదర్శన ప్రారంభిస్తే తెల్లవారే వరకూ కొనసాగుతుందన్నారు. రామాయణ, మహాభారత ఘుట్టాలను తాము ప్రదర్శిస్తామన్నారు. కొన్ని దశాబ్దాల త్రీతం నుంచి నేటి వరకూ తమ ప్రదర్శన తీరుల్లో వచ్చిన మార్పుచేర్చులను గురించి వివరించారు.

రీసెర్చ్స్ ప్రాంతం, 'తార' రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షుడు సభల్లి శీక్షణాల రచయిత శ్రీపతి, బక్క బాబూరావు, పిల్చు మేకర్ ఆదర్శ్, సీనియర్ జర్నలిస్టులు కుల్మారి శ్రీనివాస్, సుధాకర్, రాఘవేంద్ర తదితరులు ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

- కె. ప్రభాకర్,

ఫోన్ నెం. 8106721111

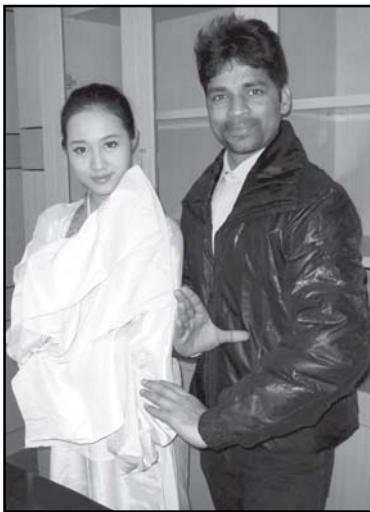
సంస్కృతుల మధ్య వారభిగా...

(గత సంచిక తరువాయి)

విభిన్న విభాగాల సమన్వయం అవసరమయ్యే పరీషా ర్యాంగ్ ఆర్ట్స్ లో పని చేయడం అనేది నా ఆకాంక్షల్లో ఒకటి. నేను గ్రామీణ ప్రాంతం మూలాలు కలిగిన జానపద కళా రూపాల ప్రదర్శన కుటుంబానికి చెందిన వాడిని కావడం అందుకు కారణం. విభిన్న ప్రదర్శనల గురించి నేర్చుకునే ధోరణి, సంప్రదాయ ప్రదర్శనల్లో పాల్గొనే అలవాటు చిన్ననాటి నుం చే ఉండేవి. నాటక రంగ అధ్యయనంతో పాటు గా ప్రదర్శనల్ని వివిధ రకాలను అభ్యసించేందుకు ఇది నాకు ప్రోత్సాహనాన్ని అందించింది. దక్షిణ కౌరియాకు చెందిన ప్రొ ఫెనర్ ఎరాల్ జాక్సన్ (నేషనల్ యూనివర్సిటీ ఆఫ్ ఆర్ట్), బీజింగ్కు చెందిన డోనా రానె (నేషనల్ అకాడమీ ఆఫ్ చైన్ థియేటర్ ఆర్ట్) లను నేను కలుసుకోవడం బోధనోపకరణాల తయారి సందర్భంగా, ఇతర కళలు, సంస్కృతులను నేర్చుకోవడంలో గల భిన్న దృక్పథాల గురించి అభ్యసించేందేలా చేశాయి. తదనంతర కాలంలో వారిని లెక్కన్ ఇచ్చేందుకు గాను మా యూనివర్సిటీకి కూడా అఫ్స్ నించాం.

భారతీ, చైన్ నాటకరంగ మూలాలాలను జోడించాలని, చైనాలో, భారతదేశంలో పెద్ద పెద్ద నాటక ప్రదర్శనలు ఇవ్వాలనేది నా కలగా, లక్ష్మంగా ఉండేవి. చైనాకు చెందిన నాటకరంగ స్నే హితులు కొండరితో నేను ఈ విషయం చర్చించే వాడిని. భారతీయ, చైన్ కళాకారులతో కలసి రెండు దేశాల సాంస్కృతిక అంశాల మేళవింపుతో ప్రదర్శనలు ఇవ్వడం అనేది ఆశయంగా ఉండింది. ఇందుకు గాను మంకీ కింగ్ (చైన్), హనుమాన్ గాడ్ (భారతదేశం) పోరాణికాలను ఎంచుకున్నాం. వీటినే ఎంచుకునేదుకు కారణం రెండించి మధ్య పోలికలు ఎక్కువగా ఉండడమే. ఆ రెండు కథలనూ చైన్, భారతీయ భాషల్లోకి అనువదించుకు న్నాం. భారతీయ, చైన్ కళాకారులతో కలసి ప్రదర్శనలిచ్చాం.

కమ్యూనికేషన్కు ఒక అత్యుత్తమ మార్గంగా నాటక రంగాన్ని ఉప యోగిస్తూ పురాణాధలు లేదా సాహిత్యం ద్వారా ఆచార వ్యవహరాలపరంగా, సంస్కృతీ

సంప్రదాయాల పరంగా, జీవన కైలి ఇతర దృక్పథాలపరంగా ప్రజలు ఒకరినాకరు మరింతగా అర్థం చేసుకునేదుకు ఇది ఒక మార్గమని నేను భావించాను. ప్రజలు ఒకరినాకరు గౌరవించుకునే లా ఇది చేస్తుంది. ఇందుకు గాను దీన్ని స్వాస్థ చేయాల్సిందిగా మేము అప్పటికే రెండవైపులా అభిభార పక్షాలను, ఇతర సంస్కలను కలుసుకున్నాం. పర్ఫోర్మాన్స్ ఆర్ట్ / థియేటర్ ఆర్ట్లో ప్రధానంగా ఆసియా నాటకరంగ సంస్కృతులపై దృష్టి సారిస్తూ ఇంటర్ డిసిప్లినరీ కోర్సులను ప్రవేశపెట్టాలనేది మరో ఆశయం.

ముగింపు

పేనీస్ థియేటర్ ఎడ్యుకేషన్స్ పోలిస్ట్ మనం సాధించిన ప్రగతి భిన్నమైంది. ఇందుకు బహుశా మన విద్యావ్యవస్థపై బ్రిటిష్ ప్రభావం కన్నా కూడా అన్ని అంశాల్లోనూ గణనీయ ఆలోచనల తీరు ఇందుకు కారణం అయి ఉండవచ్చు. చైనీయుల విద్యావ్యవస్థ వారి సొంత భావ జాలంతో ఎంతో ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది.

కళల బోధన, శిక్షణకు ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉంటుంది. అక్కడి కేంద్రప్రభుత్వం నేరుగా ఎన్నో అకాడమీలు మరియు కేంద్రాల్లో ప్రత్యక్షంగా తన సహకారాన్ని అందిస్తుంది. సంప్రదాయక నాటక రచన, న్యూ మీడియా ఆర్ట్, సంప్రదాయక సంగీతం వంటి వాటిని ఇందుకు ఉడా హరణలుగా చెప్పవచ్చు.

కళలు, సంస్కృతిపై మనం చూపే శ్రద్ధస్తులు ఆర్థిక వృధ్ఛి పరోక్షంగా దోహదం చేస్తాయి. నాటకరంగాన్ని ఒక ఉపక రణంగా చేసుకొని భారతీయ కళలు, సంస్కృతికి ప్రోత్సాహనాన్ని అందించవచ్చు.

జానపద కళాకారుల కుటుంబంలో పుట్టిన నేపథ్యంలో నాటకరంగాన్ని నేను నా వృత్తిగా ఎంచు కున్నాను. అందుకే అకడమిక్కగా నాటక రంగాన్ని అధ్యయనం చేయాలని నిర్ణయించుకున్నాను. తదనుగుణంగా అకడమిక్ బోధనలో తగిన పరిజ్ఞానాన్ని, అనుభవాన్ని పొందాను. నాటకరంగం, బోధన నా దృక్పథాన్ని విశాలం చేశాయి. దేశంలో పర్ఫోర్మాన్స్ ఆర్ట్ పరిశోధన, అభివృద్ధిలకు నా నైపుణ్యాలను (థియేటర్, ప్రాక్టిస్)

అందించేందుకు నాకు స్వాత్మినిచ్చాయి.

ప్రపంచీకరణ చోటు చేసు

కుంటున్న నేపథ్యంలో, సుసంపన్న సంప్రదాయక సంస్కృతితో కూడిన భారతదేశం క్రమంగా తన సంప్రదాయక విలువలను కోల్పోతా, రోజురోజుకూ పాశ్చాత్యికరణ చెందుతోంది. ఈ విధమైన పరివర్తన, నాటక రంగం అంతర్జాతీయ సమాజాన్ని చేరుకునేందుకు వీలుగా సూతన సాంకేతికతలను అనుసరించేలా భారతీయ నాటకరంగాన్ని ప్రభావితం చేసింది. ఈ నేపథ్యంలో

నాటకరంగాన్ని ఒక నాలెడ్డి డొమైన్గా తీర్చిదిద్దుకునేందుకు మ్యాచ్‌వర్ల ఎక్స్‌చేంజ్‌లకు చౌరప తీసుకునేందుకు గాను పరస్పర అవగాహన నిమిత్తం, ఇతర ఆ సియా దేశాల అకడమిక్ థియేటర్ అభివృద్ధి నిర్వాహాలు, విధానాలను యాక్సెస్ చేసేందుకు సెంటర్ల అకాడమీ ఆఫ్ ట్రాప్యా (బీజింగ్) నిర్వహిస్తున్న ఆసియన్ థియేటర్ ఎడ్యూకేషన్ సెంటర్లో సభ్యత్వం తీసుకునేందుకు నాటకరంగ విభాగం మరంతగానో తగినదని నేను విశ్వసిస్తున్నాను.

చైనాలో ఈ అనుభవాలతో, చైనీయులు సహాదయులని, ప్రపంచం నలు మూలల నుంచి ప్రజలను ఆహ్వానించే విశాల దృక్కు థం కలవారని నేను అర్థం చేసుకున్నాను.

అందుకే 2008లో వారు ప్రచారం చేసిన ఒలింపిక్ నినాదం (వన్ వరల్డ్ వన్ ట్రీమ్ - ఒకే ప్రపంచం ఒకే స్వపుం)ను నేనెంతగానో ఆరాధిస్తుంటాను. నాటకరంగాన్ని ఒక శక్తివంతమైన ఉపకరణంగా ఉపయోగిస్తూ, మానవాళి కోసం ప్రపంచ శాంతి, సామరస్య ధోరణితో ముందుకు వెళ్ళేందుకు ఇది నాకు స్వార్థినిచ్చింది.

చైనాలో నాకు మంచి మిత్రులున్నారు. ఆ దేశాన్ని విడిచి వచ్చేటప్పుడు ఎంతో బాధ కలిగింది. ఆహారం, ప్రయాణం, ఆవార

వ్యవహరాలు, స్నేహితులు తదితర అంశాల్లో మరెన్నో అ సుభవాలు పొందినప్పటికీ ప్రస్తుతం మాత్రం నాటకరంగంలో నా అనుభవాలపై

మాత్రమే దృష్టి పెట్టాను. ఎంతో గొప్ప ఒపేరా ఆర్ట్స్, కల్చర్లను అర్థం చేసుకునేందుకు వీలుగా, ఇప్పుడు నేను క్రమంగా ఛైనీస్ భాష మైప్యూలను పొందగలుగుతున్నాను. ఛైనీస్లో మంకీ కింగ్ క్యారెక్టర్ పోషణకు గాను వాయిస్, ఫిజికల్ టెక్నిక్ ప్రాక్సీన్ చేస్తున్నాను. అదెంతో కష్టమని నాకు తెలుసు... అయినా కూడా నాకు సాధ్యమై

నంత మేరకు చక్కగా చేయాలన్న పట్టుదలతో ఉన్నాను.

నేర్చుకున్న సిధాంతాన్ని ఆచరణలో పెట్టే అవకాశం కల్పించిన ప్రాఫెనర్ జయశంకర్, ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్, డాక్టర్ జోల్ పుతుసెరి సెంటర్ ఫర్ ఫోక్ కల్పర్ల స్టడీస్, యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్, మనోహర స్టోర్మ్, బి.సిరింగరావులకు నా కృతజ్ఞతలు. నేను పిపోచ్. డి చేసే రోజుల్లో, తెలంగాణ ఉద్యమంలో పాల్గొనేందుకు నాటకాన్ని ఒక ఉపకరణంగా వాడడం లోనూ వారి

మంచి నైతిక మద్దతును పొందాను. భారతీయ సంప్రదాయ ఫోక్ థియేటర్ నుంచి అకడమిక్ థియేటర్కు, ఛైనీస్ / వరల్డ్ థియేటర్కు నా కెరీర్, జీవితం మారేందుకు తోడ్పడిన ప్రాక్టికలీకి ధన్యవాదాలు. చైనాలో నాటకరంగ సంస్కృతుల గురించి అధ్యయనానికి అవకాశం కల్పించిన నేపసల్ అకాడమీ ఆఫ్ చైనీస్ థియేటర్ ఆర్ట్స్ (బీజింగ్),

చైనాకు నా కృతజ్ఞతలు.

మన వేదాల్చీని 'పసుఢెక కుటుంబం' సూక్తితో నేను ఈ వ్యాసాన్ని ముగిస్తాను. ఆ మాటకు అర్థం 'యావత్త ప్రపంచం ఓచిను కుటుంబం'.

2008 చైనా ఒలింపిక్ నినాదమైన 'వన్ వరల్డ్ వన్ ట్రీమ్'కు కూడా ఇదే స్వార్థి అయి ఉండవచ్చు. విశ్వసంతో మనం మెరుగైన సమాజాన్ని నిర్మించుకోవచ్చునని, దాన్ని సాధించేందుకు భారత్, చైనాలో మాత్రమే గాకుండా యావత్త ప్రపంచంలోనూ పర్ఫారింగ్ ఆర్ట్స్ ను శక్తివంతమైన ఉపకరణాలుగా వినియోగించుకోవచ్చునని నేను భావిస్తాను.

- డా॥ జి.కుమార స్టోర్మ్, తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి, ఫోన్ నెం: 99480 35372
మెయిల్: kumheu6@gmail.com

అన్నలైన్ దావ్రా చందా చెల్లింపు

దక్షన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు భాతా వివరాలు

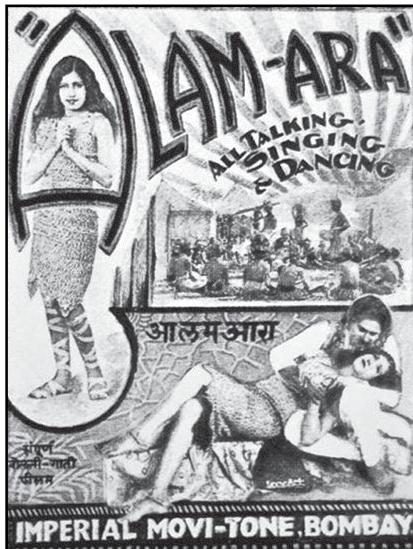
Name : DECCAN LAND
Kotak Account No: 7111218829
Bank : KOTAK MAHINDRA BANK
IFSC Code : KKBK0000555
Branch Code : 000555
MICR Code : 500485007

ప్రైదరాబాదులో తొలి భారతీయ టాకీ ఆలంఆరా (1931)

భారతీయ సినిమా రంగంలో టాకీలు రావడంతో నూతన శకం మొదలైంది. అప్పటిదియా మాటలు లేని మూగ సినిమాలు చూసిన ప్రజలు బొమ్మలు మాటలడటమే కాదు అవి పాటలు పాడటం కూడా చూసి ఆశ్చర్యసందాలతో తన్నయులయ్యారు. 1931 వేసవిలో ప్రైదరాబాదులో విడుదలైంది తొలి భారతీయ టాకీ 'ఆలంఆరా'. ఆ రోజుల్లో సినిమా ప్రచారానికి వివిధ ప్రాంతాలలో ఏజెస్‌స్టీలుండేవి. వారు వివిధ పట్టణాలకు సినిమా విశేషాలతో కూడిన కరపత్రాలతో వెళ్లి ప్రచారం చేసేవారు. 'ఆలంఆరా'కు సంబంధించిన పోస్టర్స్‌పై జుబేదా, మాస్టర్ విరల్, పృథ్వీరాజుల్ బొమ్మలు ప్రధానంగా కనిపించేవి. వీటిని వీధి దీపాల స్తంభాలకు అంటించేవారు.

ప్రైదరాబాదులో ఈ సినిమా సాగర్ థియేటర్లో విడుదలైనపుడు పొడవాటి క్యాలెన్సు టికెట్ కొంటర్ ముందు బారులు తీరినవి. ఆ రోజుల్లో మాటలు, పాటలున్న ఈ ఆలంఆరాను చూడటం ఒక అద్భుతమైన అనుభవంగా ప్రైదరాబాదీలు చెప్పుకునేవారు.

ఈ చిత్రంలో జుబేదాజీగం 'ఆలంఆరా'గా, మాస్టర్ విరల్ 'అదిల్'గా నటించారు. జుబేదా అద్భుతమైన సౌందర్యం తెరపై కనిపించగానే ప్రేక్షకులు సమోహాతులైపోయారు. పృథ్వీరాజు కప్పార్ విలన్ వేషంలో తన విశ్వరూపాన్ని చూపారు. మాటలే అద్భుతంగా అనిపించి తే ఇక పాటలు తెరపై కనిపించగానే జుబేదా, వజీర్ మెహమ్మద్ ఖాన్ల స్వరాలు ప్రేక్షకుల ను ఆశ్చర్యసందాల్లో ముంచేత్తినపి. తెరపై పాటలు వచ్చిన ప్రతిసారి ప్రేక్షకుల కేరింతలు, అరుపులు, కేకలతో టాకీసులు డడ్డరిల్లిన వి. చాలా వారులు ప్రైదరాబాదులో ఈ సినిమా ఆడి ఆనాటి తొలితరం సినిమా ప్రేక్షకులపై చెరగి ముద్దవేసింది.

ఈ 'ఆలంఆరా' తీసిన దర్శక నిర్మాత అర్ధేష్ట ఇరానీ. ఈయన మూకీల కాలం నుండి సినిమాలు తీస్తు వచ్చారు. అప్పట్లో వచ్చిన 'పోబోట్' విదేశీ టాకీ చిత్రం చూశాక భారతదేశంలో కూడా టాకీ తీయప్పుని అనుకొన్నారు. నిజానికి 'పోబోట్' నలబైశాతం మాత్రమే టాకీ చిత్రం. ఆ రోజుల్లో జోసెఫ్ దేవిడ్ రాసిన 'ఆలంఆరా' అన్న నాటకం చాలా

ఆలంఆరా తరువాత ప్రైదరాబాదులో మరిన్న టాకీలు

ప్రైదరాబాదు నగరంలో 'ఆలంఆరా' సాధించిన సంచలన విజయం తరువాత మరిన్ని టాకీలు బొంబాయి, కలకత్తాలతో సమానంగా ఏకకాలంలో ఇక్కడ కూడా విడుదల కావడం మొదలైంది. ఈ సమయంలోనే జనారణ పొందిన గాయక తారలు కజ్ఞ్-నిసార్లు సినీరంగ ప్రవేశం చేసి నటించిన 'పీరీన్ పరహాద్' బాక్సాఫీసు వద్ద కనకవర్షం కురిపించింది. ఇది 'ఆలం ఆరా' తరువాత దేశంలో విడుదలైన రెండో టాకీ సినిమా. అయితే అప్పట్లో కొన్ని ఆసక్తికరమైన వార్తలు వచ్చాయి. అనఱు 'ఆలం ఆరా' కన్నా ముందుగా తొలిభారతీయ టాకీగా విడుదల కావలసిన సినిమా 'పీరీన్ పరహాద్' కానీ కొన్ని సాంకేతికపరమైన సమస్యల వలన ఆలస్యమై రెండు నెలల తరువాత గాని దేశవ్యాప్తంగా విడుదలై 18 పాటలతో మూడుజికల్ హిట్ సాధించింది. ఈ సినిమాకు సంగీతం చేసింది బ్రిటిష్‌లాల్ వర్క్. మాస్టర్ నిసార్ - కజ్ఞ్‌లను పరిత్రమలో సింగింగ్ ప్సోర్లుగా నిలబెట్టింది చిత్రం. ముఖ్యంగా ఇండియన్ సినిమా పాటకు తొలినాట కజ్ఞ్ ఒక

కొండ గుర్రుగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. చిత్రికరణ, ఛాయాగ్రహణం, ఎడిచింగ్, సంగీతం ఇంకా చాలా విషయాల్లో 'ఆలంఆరా' కన్నా మెరుగ్గ ఉండటం 'పీరీన్ ఫరహాద్' సినిమా ప్రత్యేకత. కజ్ఞ్ - నిసార్లు పాడిన 'నీమ్-ఎ-సుభా తూ ఇత్తు ఉనే నునా దేనా' 'యారబ్ న కిసీకో పో ఆజార్ మొహబ్బుత్ కా', 'కైసా నీస్ బ్లాయిథ్ గుల్ఫ్ ఎ రోజ్గార్ మే', 'చార్ దిన్కి ఎ జిందగానీ పై', 'ఓ ముఖ్దర్ నా రహో వో జమునా నా రహో' వంటి పాటల కోసం ప్రైదరాబాద్ నగరంలో జనం థియేటర్ వద్ద భారీ సంఖ్యలో బారులు తీరారు.

ఇంకా చందూలాల్ షా తీసిన 'దేవిదేవయాని', మదన్ థియేటర్ వారే మాస్టర్ నిసార్ - కజ్ఞ్‌లతో తీసిన 'లైలామజ్జు', ఎజ్యామీర్ తీసిన 'సూర్యహన్', హిందీలో ప్రసిద్ధ విప్పాదనాయిక మీనాక్షమారి తండ్రి అలీభుజ్ సంగీతం చేసిన 'పీరీంరూ' చిత్రాల్ గాక 'శకుంతల', 'హరిశ్వరంద్ర' వంటి చిత్రాలు ప్రైదరాబాదులో 1931లో విడుదలైనవి.

ఆలంఅరా కథా కమామిషు

కుమార్పూర్ రాజుకు ఇద్దరు భార్యలు. ఒకరు నవబహోర్. మరొకరు దిల్ బహోర్. ఇద్దరికి సంతానం కలగకపోవడంతో విచారంలో మనిగివున్న రాజు వడ్డకు ఒకరోజు ఓ సన్యాసి వచ్చాడు. త్వరలోనే నవబహోర్కు మగపిల్లవాడు పుడతాడని దిగులుపడవడ్డనీ చెప్పి, ఆశీర్వదించి వెళ్లిపోయాడు. రాజు, నవబహోర్ సంతోష సాగరంలో మనిగి తేలారు. కానీ దిల్బహోర్ హృదయం అసూయతో భగ్గమంది. రాజు మొదటి సుంచి తన మీద ఎక్కువ ప్రేమ చూపడం లేదని, నవబహోర్ అంటేనే మక్కువ ఎక్కువనీ అమెకు అనుమానం. దీనికి తోడు - ఆమె సంతానవతి అవుతుండని సన్యాసి చెప్పడంతో ఇక రాజు తనపట్ల ఆపేక్షను చూపడన్న అభిప్రాయం ఆమెలో ఏర్పడింది.

దిల్బహోర్ మనసులో దురాలోచనలు చోటు చేసుకోసాగాయి. ఆ పరిస్థితిలో అమె దృష్టిని ఆకర్షించాడు సేనాధిపతి ఆదిల్. రాజు, నవబహోర్లపై కుట్ల పస్వదానికి తనతో సహకరించవల సిందిగా ఆదిల్ను కోరింది దిల్బహోర్. అమె దుష్టచింతనను తీప్పంగా ఖండించాడు సేనాధిపతి. దాంతో అమె ఆగ్రహించి అతనిపై చేయని నేరాన్ని మోపి, బైదు చేయించింది. అంతటితో తృప్తి చెండక, గర్వపతిగా నున్న ఆదిల్ భార్యసు దేశాన్యంచి వెళ్లగోట్టించింది. దిక్కులైని ఆదిల్ భార్య-దేశ దిమ్మరుల సంరక్షణలో ఒక ఆడపిల్లను ప్రసవించి ఆ శిశువు సేనాధిపతి ఆదిల్ కుమార్తె అనడానికి గుర్తుగా మెడలో ఒక రక్కదేఖను కట్టి కన్ను ముసింది. ఆ శిశువు ఆ దేశదిమ్మరుల ఆదరణలోనే పెరిగి పెద్దదైంది. అమె పేరే ఆలం ఆరా.

తండ్రి కారాగారవాసాన్ని అనుభవిస్తున్నాడని తెలుసుకున్న ఆలం ఆరా, అతన్ని చెర నుంచి విడిపించాలని నిర్ణయించుకుంది. ఒకరోజు రాత్రి ఎవరికి చెప్పకుండా రహస్యంగా రాజ భవనానికి చేరుకుంది. ఆక్కడ అనుకోకుండా అమెకు యువరాజు (నవబహోర్ కుమారుడు) తటస్థపడ్డాడు. ఆలం ఆరాను చూసే చూడగానే ప్రేమలో పడ్డాడు యువరాజు. వాళ్ళ ప్రేమ దిన దిన ప్రవర్ధమానం

పేరు పొందింది. ఈ నాటకాన్నే సినిమాగా తీయడానికి నిర్ణయించుకున్నారు. నాటక రచయిత డెవిడ్ సెసెఫ్స్ నే డైలాగులు రాశారు. 40వేల రూపాయల భర్తుతో నెలల తరబడి చిత్రికరణ జరుపుకున్నది. వసతులు లేని ఆ కాలంలో సౌందర్ఘ్యాఫ్ లేని స్ఫూడియోలో చాలాశ్రమ పడవలసి వచ్చేది నిర్మాణ బృందానికి. మూటింగ్ అంతారాత్రిష్టు జరిపేవారు. మూటింగ్తోబాటే పాటలు, మాటలు ఏక కాలంలోనే రికార్డు చేశారు. టూనార్ రికార్డింగ్ మెషిఫ్ సాయంతో సింగిల్ సిస్టమ్తోనే సినిమా తీశారు. ఇదంతా అతిరహస్యంగా సినిమా విడుదలయ్యేడాకా బయటికి పొక్కనీయలేదు ఇరానీ. 1931 మార్చి 14 ఈ 'ఆలంఅరా' బొంబాయలోని మెజిస్ట్రిక్ థియేటర్లో

కాసాగింది. మరో ప్రక్క - ఆలం ఆరా తన తండ్రికి సంబంధించిన వివరాలు సేకరిస్తానే వుంది.

ఆలం ఆరా కనిపించకపోవడంతో - ఆమెను వెదకడానికి, ఆమె తండ్రి అదిల్ను చెర నుంచి విడిపించడానికి అస్లామ్ నాయకత్వంలో బయలుదేరారు దేశదిమ్మరులు. సేనాధిపతి ఆదిల్ బంధింపబడి వున్న రహస్య స్థావరాన్ని కముగొన్నాడు అస్లామ్. సరిగ్గా ఆ సమయంలోనే చాటుగా అక్కడికి వచ్చింది దిల్బహోర్. ఇప్పటికైనా మనసు మార్చుకోమని, తనతో చేతులు కలిపితే, ఈ రాజ్యాన్నే స్వంతం చేసుకోవచ్చనీ ఆశ చూపింది దిల్బహోర్. ఎట్టి పరిస్థితులలోనూ ఆమె కుట్లలో తాను పాలు పంచుకోనని స్పష్టం చేశాడు ఆదిల్. దాంతో దిల్బహోర్ ఆగ్రహిపేశాలలో అతన్ని చంపడానికి ఉండ్చుకురాలైంది.

అంతవరకూ అక్కడే పొంచి వుండి, వాళ్ళింద్ర మధ్య జరిగిన సంభాషణ విన్న అస్లామ్ ఆదిల్ను రాజీంచడానికి ముందుకు వచ్చాడు. అప్పటికే దిల్బహోర్ కుట్లకు సంబంధించిన అన్ని వివరాలు తెలుసుకున్న మహోరాజు - హుటాహుటీన ఆ రహస్య స్థావరానికి వచ్చి, ఆక్కడ తన భార్య దిల్బహోర్ నిజస్వరూపాన్ని చూసి, ఆమెను కైదు చేయించాడు. ఆదిల్ను విడుదల చేసి, అతని ఉత్తమ గుణాలను కీర్తించాడు. యువరాజును ఆదిల్కుమార్తె ఆలం ఆరాకు ఇచ్చి వైభవంగా వివాహం జరిపించాడు.

ఇదీ మన దేశంలో నిర్మింపబడిన తొలి శబ్దచిత్రపు కథ! ఈ చిత్రానికి జోసెఫ్ దేవిడ్ రచన చేశారు. జూబీదా, మాస్టర్ విరల్, జిల్లోబాయి, సుశీల, ఎలిజర్, పృథ్వీరాజ్ కపూర్, జగదీశ్ నేరీ, సఖు ముఖ్యపాత్రులు ధరించారు. ఛాయాగ్రాహకుడు ఆదీ ఇరానీ. ఇంపీరియల్ ఫిలిం కంపెనీ పేరిట ఈ చిత్రాన్ని ఆర్డెషీర్ ఇరానీ నిర్మించి, ఆయనే శబ్దగుణాన్ని నిర్మించించి, ఈ చిత్రాన్ని డైరెక్ట్ చేశారు. ఆర్డెషీర్ ఇరానీ బొంబాయలోని తమ సాంత థియేటర్ 'మెజిస్ట్రిక్'లో ఈ చిత్రాన్ని 1931లో మార్చి 14న విడుదల చేశారు. ఆ సంవత్సరంలోనే -జూన్ నెలలో ఈ చిత్రం ముద్రాసులోని సినిమా సెంట్రల్ ప్రస్తుతపు 'మురుగ్న టాకీస్' లో విడుదలైంది.

తొలిసారిగా విడుదలైంది. అప్పట్లో టాకీలు ప్రదర్శించే సౌకర్యం ఉన్న థియేటర్లు దాదాపుగా లేవు. ఇరానీ తన సాంత థియేటర్ మెజిస్ట్రిక్ ను టాకీ ప్రదర్శనకు అనుకూలంగా మార్చి రిలీజ్ చేశారు. సినిమా ఆర్థికంగా విజయం సాధించడంతో మరిన్ని ప్రింట్లు వేసి దేశమంతటా విడుదల చేశారు.

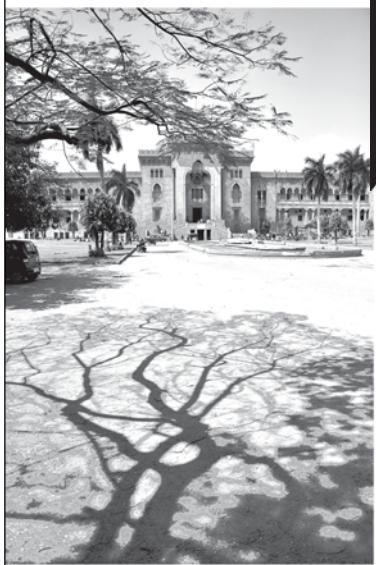
అయితే రావికొండలరాపు గారు మాత్రం దేశవ్యాప్తంగా ప్రధాన నగరాలతో బాటు విజయవాడలో కూడా అదేరోజు విడుదలైందని సితార 5-10-2014లో రాశారు. అంటే ప్రైదరాబాదులో కూడా కచ్చితంగా అదేరోజు ప్రింట్లు వేసి దేశమంతటా విడుదల చేశారు. కాగా, ఈ విషయమై ఇంకా పరిశోధన జరగవలసి వున్నది.

అమృతచెట్టు

An exhibition of photographs by Kandukuri Ramesh Babu

సామాన్యశాస్త్రం Gallery

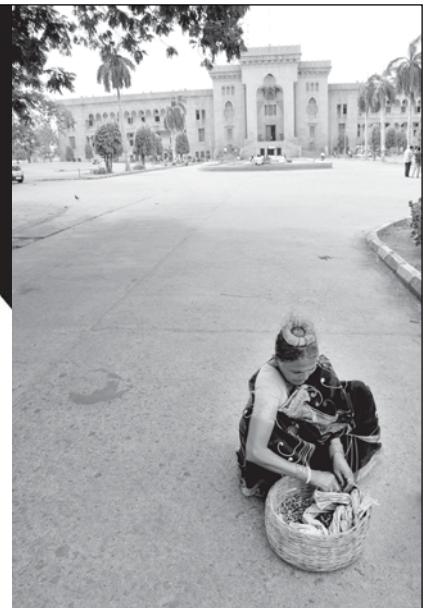

2nd Floor, # 8-1-284/OU/227, Near Shivalayam, OU Colony,
Manikonda Road, Shaikpet, Hyderabad, Telangana-500008

Timings: Daily 5.30 to 8.30 pm. Sundays 11 am to 9 pm

శతవసంతాల ఉస్త్రానియా

ఉస్త్రానియా యూనివర్సిటీ శతాబ్ది ఉత్సవాలను పురస్కరించుకొని ప్రముఖ ఫోటోగ్రాఫర్ కందుకూరి రమేశ్ బాబు షైక్స్ పేటలో మజికాండ రోడ్లోని ఓయు కాలనీలో 'సామాన్య శాస్త్రం' గ్యాలరీలో తన ఫోటో ఎగ్గిబిషన్ ను ఏర్పాటు చేశారు. ఏప్రిల్ 30 వరకు కొనసాగిన ఈ ప్రదర్శన అందరినీ ఎంతగానో ఆకట్టుకుంది. రాష్ట్రంలోని విశ్వవిద్యాలయాలకు 'అమృతచెట్టు'లాంటిది ఉస్త్రానియా యూనివర్సిటీ అనే భావనను వ్యక్తికరిస్తూ ఈ ప్రదర్శన రూపుదిద్దుకుంది.

రాచరీలీ ఒలకబోస్తూ ఉస్త్రానియా యూనివర్సిటీకి మకుటాయమానంగా నిలిచిన ఆణ్ణు కాలేజీ విభిన్న చిత్రాలు చూస్తుంటే ఆ క్షణంలో అక్కడే ఉన్న అనుభూతి కలుగుతుంది.

మిషన్ కాక్టియ అవార్డుల ప్రదానం

మిషన్ కాక్టియ మీడియా అవార్డుల ప్రదానోత్సవ కార్యక్రమం హైదరాబాద్ లోని ఎల్రమంజిల్ జలసాగర్లో ఘనంగా జరిగింది. ఈ సందర్భంగా మిషన్ కాక్టియ పథకంపై సముద్రంగా ఆకట్టుకునే విధంగా కథనాలు రాశిన.. టీవీల్లో ప్రసారం చేసిన ప్రింట్, ఎలక్ట్రోనిక్ మీడియా జర్నలిస్టులకు మంత్రి హరీశ్ రావు అవార్డులు ప్రదానం చేశారు. ఈ సందర్భంగా మంత్రి హరీశ్ మాట్లాడుతూ.. భవిష్యత్ తరాలను దృష్టిల్లో పెట్టుకొని సీఎం కేసీఆర్ మిషన్ కాక్టియకు శ్రీకారం చుట్టారన్నారు. మిషన్ కాక్టియతో చెరువులకు పునర్వైభవం సమకూరుతుందన్నారు. మిషన్ కాక్టియ పై జర్నలిస్టులు అధ్యాత్మమైన ఆర్కికల్న్ రాశారన్నారు. వచ్చే ఏదాది నుంచి బెస్ట్ ఫోటోగ్రాఫర్లు, కెమెరామెన్లకు అవార్డులు ఇప్పసున్నట్లు మంత్రి పేర్కొన్నారు. హరీశ్ రావు మాట్లాడుతూ ఇప్పటికే ఈ కార్యక్రమంపై నీటి అయిగ్, క్లౌడ్ ర్ప్ట్, కేంద్ర మంత్రి ఉమా భారతి, కేంద్ర జలసంఘం నుంచి ప్రశంసలు దక్కాయని, విధిధ రాష్ట్రాలు కూడా అమలు చేసిందుకు ఉత్సాహం చూపిస్తున్నాయని తెలిపారు. ఇకపై మీడియా, కెమెరా జర్నలిస్టులకు సైతం మిషన్ కాక్టియ అవార్డులు అందిస్తామని ప్రకటించారు.

జల వనరుల అభివ గృధ్రి సంస్థ చైర్మన్ వి.ప్రకార్, ఎమ్ముళ్ళే మెనుగు రవీందర్చెండ్రీ, అవార్డుల ఎంపిక కమిటీ జూరీరీ సభ్యులు.. ప్రెస్ అకాడమీ చైర్మన్ అల్లం నారాయణ, చింతల ప్రశాంతెండ్రీ, కట్టా శేఖరెండ్రెండ్రీ పాటు నీటి పారుదల శాఖ స్పెషల్ సీఎస్ ఎస్కే జోపి, ప్రిన్సిపల్ సెక్రెటరీ వికాన్సరాజ్, ఈఎస్ఎస్ మురళీధర్, విజయ్ ప్రకార్, కాడా కమిషనర్ మల్కార్, ఓఎస్ఎస్ శ్రీధర్ రావు దేశ పాండెలు హజరయ్యారు. రాష్ట్రం సస్యశ్యామలం కావాలంబే చెరువు లన్నింటినే పునరుద్ధరించాలని ప్రెస్ అకాడమీ చైర్మన్ అల్లం నారాయణ అన్నారు.

అవార్డులు పొందిన వారిలో ప్రింట్ మీడియా నుంచి గుండాల కృష్ణ (సమస్త తెలంగాణ), గొల్లపూడి శ్రీనివాస్ (ది హిందూ), ఇ.గంగన్ (అంద్రజ్యోతి), స్పెషల్ జూరీరీ అవార్డు పొందినవారిలో

దామ రాజు సూర్యకుమార్ (తెలంగాణ మ్యాగజైన్), సంగనభట్ట నర్సయ్ (తెలంగాణ మ్యాగజైన్), బి.రాజేందర్ (ఈసాడు) ఉన్నారు. స్పెషల్ జూరీరీ అవార్డుకు స్పెషల్ జర్నలిస్టు సోమస్కూరి రాజశేఖరెండ్రీ ఎంపికయ్యారు. ఎలక్ట్రోనిక్ మీడియా విభాగంలో గోర్ బుచ్చన్-పీర్, యం.మాణిక్షేష్వర్-ఈటీవీ, బి.శివకుమార్- టీఎస్స్, స్పెషల్ జూరీరీ అవార్డులు పొందినవారిలో దొంత రమేశ్-పీర్పి, బి.నరేందర్ టీపిర్, స్పెషల్ కేటగీరీలో కంది రామచంద్రారెండ్రీ (పీడియో ఫిలిం), తైలద అంజయ్ (పీడియో సాంగీ) ఉన్నారు.

అవార్డు కింద రూ. 25 వేల నగదుతో పాటు మిషన్ కాక్టియ ప్రత్యేక మెమొంటో, ప్రశంసాపత్రం అందజేశారు. ప్రింట్, ఎలక్ట్రోనిక్ విభాగాల్లో ప్రథమ బహుమతి పొందిన వారికి రూ. 1లక్ష, ద్వితీయ బహుమతి పొందిన వారికి రూ. 75 వేలు, తృతీయ బహుమతి పొందిన వారికి రూ. 50 వేల నగదు, ప్రత్యేక మెమొంటోలను అందజేశారు.

పీరితో పాటే ప్రోత్సాహక బహుమతి కింద బాసర ఆర్టీయాకేటీ విద్యార్థిని తెజస్వినికి రూ. 10 వేల ప్రత్యేక బహుమతి అందజేశారు.

కొమరం భీంకు సంబి అవార్డులు

పీరథిమ్ పేరుతో 2012లో దూరదర్శన్లో ప్రసారమైన కొమరం భీం సీరియల్కు ఏపీలో నాలుగు నంది అవార్డులు లభించాయి. ఆసిపాల్ కు చెందిన సీరియల్ నిర్మాత లత మాస్క్ దండనాయకులకు రెండు రజత నందులతో పాటు, రూ. 20 వేల నగదు, ప్ర శంసాపత్రం, సీరియల్ దర్శకుడు నాగబాల సురేష్ కుమార్కు కొమరం సీరియల్ పాటు, రూ. 15 వేల నగదు, మేక్ మ్యాన్ వాసుకు కొమరం సీరియల్ పాటు, రూ. 10 వేల నగదు పురస్కారం ప్రకటించారు. గిరిజన యోధుడు కొమరం భీం జీవితగాధిష్ట తీసిన సీరియల్కు నంది అవార్డులు ఆనందంగా ఉండని దర్శకుడు సురేష్ కుమార్ పేర్కొన్నారు.

-దక్ష్మ మ్యాన్

నిజమైన అంబేద్కర్ క.ఆర్.వీరస్వామి

1940వ దశకంలో ప్రాదరాబాద్ దళిత రాజకీయాలకు దిశానీర్దేశం చేసిన జాతీయాది కె.ఆర్.వీరస్వామి. తన ఇంద్రీషు రచనలు, పత్రికా ప్రకటనలు, పదునైన భాషణాలో ప్రత్యర్థులను పత్తాలేకుండా చేసేవాడు. వివిధ దళిత సంఘాలను స్థాపించి తన ముక్కుస్తూటి తనం, తలవంచని నైజిలంతో పనిచేసిందు. తప్పుజీసిన వారు ఎంతటి వారైనా సరే తూర్పురా పట్టేవాడు. అందులో తన బంధువులున్నా అదే తీరులో స్పందించేవాడు. మొదటి నుంచి రెబెల్గా వెలిగిందు. మిగతా నాయకులకు భిన్నంగా మాల, మాదిగ నాయకులను కలుపుకొని వనిజిసిందు. 1952లో కల్వకుర్తి నియోజకవర్గం నుంచి శాసన సభకు ఎన్నికయిందు. కాంగ్రెస్ కుటిల రాజకీయాలు నశ్వక తన సొంతపొర్తిలైనే అవిశ్వాస తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టిందు. అయితే తన అనుకున్నవారే ఈ తీర్మానానికి మధ్యతిష్ఠ పోవడంతో కేవలం నాలుగు బట్టల తో వీగిపోయింది. అంటే ఒక నాలుగు బట్టల అటువి ఇత్తె బార్ధుల రామకృష్ణ రావు ప్రభుత్వం కూలిపోయేది. అంతటి రాజకీయ చతురత, విజ్ఞత, దార్శనికత, ప్రజ్ఞ కనబరచిన నాయకుడు వీరస్వామి. 1940-1950 దశాబ్దాలో దళిత రాజకీయాలన్నీ బి.ఎస్.వెంకటరావు మధ్యతి లేదా వ్యతిరేక గ్రూపులుగానే ఉండేవి. అయితే ఈయన మాత్రం అటు అంబేద్కర్ వాడులను, ఇటు జ్ఞీవ్ వరామ్ అంతేవాసులను, మరో వైపు ప్రాదరాబాద్ హరిజన కాంగ్రెస్ నాయకులను కలుపుకు పోయే ప్రయత్నం చేసిందు.

కేవలం తన ప్రతిభా పారవాలతో రాజకీయాల్లో రాణించిందు. జీవితాంతం అంబేద్కర్ గా దళిత సమాజాన్ని చైత్యన్య పరిచిందు. రాజ్యంగ రచనా సమయంలో అంబేద్కర్ అతిథిగా డిలీలో ఉంటూ ఆయనకు సహాయకుడిగా పనిజేసిందు. నిజాం ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమాలు నడిపిందు. నిజాం కాలేజిలో ఎమ్మె చేసిన తొలి తెలంగాణ దళితుడిగా రికార్డుల్కేక్రిందు. ఇంద్రీషులో 'ప్రాదరాబాద్ ఇన్ రిట్రాస్పెక్ట్', 'గ్రింపెన్ ఇంటూ అవర్ ప్రాల్బ్యూస్' పేరిట రెండు పుస్తకాలను వెలువరించాడు. మొదటి నుంచి రెబెల్గా ఉన్నటు వంటి వీరస్వామి ఎక్కడ ఏ చిన్న అన్యాయం కనిపించిన దాన్ని సహించేవాడు కాదు.

డిసెంబర్ 23, 1919లో సికింద్రాబాద్లో కటికెల రామ స్వామి, చంద్రమ్మ దంపతులకు తొమ్మిది మంది సంతానంలో పెద్దవాడిగా జన్మించిందు. ఈయనకు నలుగురు తమ్ముళ్ళు, నలుగురు చెల్లెండ్లుండేవారు. విలియమ్ బ్రాన్ స్టూల్స్ లో చదువుకున్నదు. పారశాలలో ఉన్నపుడు నాలుగో తరగతిలో గాంధీ టోపి ధరించి

నందుకు సస్నేండ్ కూడా అయ్యండు. ఆ తర్వాత 1936లో మహాబూబియా ప్రైస్‌స్టూల్స్ నుంచి మెట్రిక్యులేషన్ పరీక్ష పాసుయ్యండు. 1938లో వందేమాతర ఉద్యమంలో పాల్గొన్నాడు. దళిత జాతీయ సంఘం, డిప్రెస్స్ క్లాసెన్ లీగ్ సంస్థలను స్థాపించిందు. 1942లో క్వీట్ ఇండియా ఉద్యమంలో భాగస్వామి అయ్యండు. ఆ తర్వాత నిజాం కాలేజి నుంచి 1943లో బి.ఎ, 1946లో మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయానికి అనుబంధంగా ఉండేది) నుంచి ఎం.ఎ పట్టా పుచ్చుకున్నదు. తన రాజకీయాద్యమాలకు ప్రోత్సాహంగా ఈయనకు 'గాంధీ స్టూల్రెప్ప' బహుశా హరిజన సేవక సంఘం తరఫున దక్కింది. ఈ స్టూల్రెప్ప సహాయంతో తన చదువును కొనసాగించిందు. వివిధ ఉద్యమాల్లో పాల్గొనడంతో ఆయన తన ఎమ్మెను 27 ఏండ్రుకు పూర్తి చేసిందు.

కొద్దిర్జులు బొంబాయిలో అంబేద్కర్ స్థాపించిన సిద్ధార్థ కళాశాలో లెక్కర్ గా పనిచేసిందు. అయితే అక్కడి రిజిస్ట్రార్ చిత్రే పద్ధతి నశ్వక ఉద్యోగా నికి రాజీనామా ఇచ్చి ప్రాదరాబాద్ చేరుకున్నాడు. ఇక్కడి రాజకీయాల్లో చురుగ్గా పాల్గొన్నాడు. బి.ఎస్.వెంకటరావు, జె.పెచ్.సుబ్బయ్యల స్వార్తితో రాజకీయాల్లోకి అడుగుపెట్టిన వీరస్వామి వారిద్దరితో కలిసి ధిలీలో 1947 జాన్ లో అంబేద్కర్ అతిథిగా అక్కడే ఉన్నాడు. ఆ తర్వాత ఎక్కడ ఏ చిన్న లోపం కనిపించినా దాన్ని సరిదిద్దుడునేది అంబేద్కర్ నుంచి నేర్చుకున్నదు. అంబేద్కర్ పిలుపు మేరకు మొదట జె.పెచ్.సుబ్బయ్య పెద్దుల్లో కాస్ట్ ఫెడ రేప్నెని ప్రాదరాబాద్లో ఏర్పాటు చేసిందు. దీని తరఫున పెద్దుల్లో కాస్ట్ ఎడ్యూకేషన్ల కాస్పరెన్స్ ని 1947 జాన్ ఎనిమిదిన ప్రాదరాబాద్ లోని ఆదిపాండూ భవనలో వీరస్వామి ప్రారంభించాడు. ఈ సమావేశానికి వివిధ ప్రాంతాల నుంచి లబ్జపతిష్టలైన విద్యావేత్తలు పాల్గొన్నారు. అనంతరం సుబ్బయ్య పిలుపు మేరకు తెలంగాణ అంతటా పర్యాలీంచి పెద్దుల్లో కాస్ట్ ఫెడరేషన్ శాఖలను ఏర్పాటు చేసిందు. ఆ సంస్కు కార్యాన్వితాక కార్యదర్శిగా పనిచేసిందు. అయితే ఈ దశలో సుబ్బయ్యతో పొరపాచ్చాలు రావడంతో 1949 లో పెద్దుల్లో కాస్ట్ ఫెడరేషన్క రాజీనామా ఇచ్చి అరిగి రామస్వామి నేత్యుంలోని 'దళిత జాతీయ సంఘం'లో చేరిందు. ఉపాధ్యక్షుడిగా ఎన్నికయిందు. అయితే ఈ సంఘానికి ఏకపక్షంగా ఎస్.ఆర్. బాబుయ్యను అధ్యక్షుడిగా నియమించడాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ దానికి కూడా రాజీనామా చేసిందు. ఆ తర్వాత అలిండియా డిప్రెస్స్ క్లాసెన్ లీగ్ కు అనుబంధంగా ప్రాదరాబాద్ డిప్రెస్స్ క్లాసెన్ లీగ్ ని ఏర్పాటు చేసిందు.

ఈ లీగ్ సభలు నవంబర్ ఎనిమిది, 1950లో జరిగాయి. ఆ సభల్లో లీగ్ ప్రైదరాబాద్ శాఖ అధ్యక్షుడిగా వీరాస్వామి ఎన్నికయిందు.

ఈ దశలో బి.ఎస్.వెంకటరావు, శ్యామ్సుందర్, వి.రామారావు దోస్తులితో దళిత నాయకులు మజ్జిన్ పార్టీతో చెట్టపట్టలేసుకొని తిరగడం వల్ల తమ సామాజిక వర్గం వారికి లాభం కన్నా సష్టుమే ఎక్కువ జరుగుతుందని భావించాడు. అదే విషయాన్ని 1948 జూన్‌లో డిల్లీ వెళ్లి అంబేద్కర్, సర్దార్ పటేల్కు వినతి పత్రాల ద్వారా తెలియ జేసిందు. ప్రైదరాబాద్ ప్రజలకు రజాకార్ల నుంచి విముక్తి కలిగించాలని విన్నవించాడు.

ఈయన జాతీయుద్ధమంలో క్రియాశీలంగా పాల్గొనడమే గాకుండా, జీవితాంతం భాదీ బట్టలనే ధరించిన జాతీయపాది వీరాస్వామి. తాను చదువుకున్న విలియం బార్టన్ సూర్ల్ ట్రస్ట్ సభ్యుడిగా పనిచేసిందు. 1965 ఆ ప్రాంతంలో దామోదరం సంజీవయ్య ముఖ్యమంత్రిగా ఉండడంతో ఆయన్ని ఒప్పించి బ్రిటీష్ వాడయిన విలియం బార్టన్ పేరిట ఉన్న సూర్ల్ పేరును ఎం.ఎల్. అదయ్య స్పూర్క పొతశాలగా మార్పించిందు.

సికింద్రాబాద్ మున్సిపల్ కౌన్సిలర్గా తొలిసారిగా ఎన్నికల బిరిలో నిలిచిందు. 1948లో జరిగిన ఈ ఎన్నికల్లో కాంగ్రెస్ అధ్యక్షిగా రంగంలోకి దిగి తన సొంత వదిన జె. ఈ శ్వర్తి భాయి చేతిలో ఓడిపోయిందు. ఆ తర్వాత 1952లో జరిగిన తొలి అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో కల్పకుర్తి ద్విసభ్య నియోజకవర్గం నుంచి శాసనసభకు ఎన్నికయిందు. తిరిగి 1957లో కామారెడ్డి నుంచి పీషింట్ అండ్ వర్డర్స్ పార్టీ తరఫున పోతీ చేసి ఓటమి చవి చూసిందు. అలాగే 1962, 1969 ఎన్నికల్లో మహాబాబ్ నగర్ పార్లమెంటు నియోజకవర్గం నుంచి స్వీతంత్ర అభ్యర్థిగా పోతీ చేసి ఓడిపోయాడు. పేదల పక్షపాతి, ముక్కు సూచి వ్యక్తిత్వంగల వీరస్వామి అధికారంలో ఉన్న ప్రతిపక్షంలో ఉన్న ప్రజల అభ్యున్తికి సమయాన్ని కేటాయించాడు.

విద్య ద్వారా మాత్రమే దళితుల తలరాతలు మారుతాయని అచరించి ప్రచారం చేసిన మేధావి. ఈయన తండ్రి కచీకెల రామస్వామి విద్యాశాఖలో రీజియనల్ జాయింట్ డ్రైకెటర్గా రిటైరెంట్ కూడా అయిన తర్వాత ఆంధ్రప్రదేశ్ పట్టిక సర్వీస్ కమీషన్ సభ్యుడిగా కూడా పనిచేసిందు. వీరస్వామి తన ప్రజాజీవితాన్ని 1947 జూన్ ఎనిమిదిన ప్రైదరాబాద్లోని ఆది హిందూ భవన్‌లో జరిగిన ఆరవ షెడ్యూల్కాస్ట్ విద్య సదస్య ప్రారంభకుడిగా మొదలు పెట్టిందు. ఈ సదస్యులు మద్రాస నుంచి వచ్చిన దళిత విద్యార్థి నేత ఓ. మహేషతి అధ్యక్షత వహించాడు. ఈ సభను ప్రారంభించిన వీరస్వామి మాటల్డుతూ జీవితంలో ఏది సాధించాలన్నా విద్య ఉండాలనీ, అయితే గతంలో ఎన్నో సార్లు దిమాండ్ చేసినప్పటికీ నిజం ప్రభుత్వం దళితులకు విద్యావకాశాలను కల్పించడం లేదని విమర్శించిందు. ఈ విద్యాసదస్యుకు ఉపాధ్యక్షుడిగా కూడా పనిచేసిన వీరస్వామి వివిధ సందర్భాల్లో ప్రభుత్వ ప్రజా వ్యతిరేక వైఖరిని ఖండించేవాడు. పత్రికల్లో వ్యాసాలు వెలువరించేవాడు. ఈయన వ్యాసాలు ఎక్కువగా ప్రైదరాబాద్ బులిటోన్‌లో అచ్చయ్యిందు.

ఈ సభను ప్రారంభించిన వీరస్వామి మాటల్డుతూ జీవితంలో ఏది సాధించాలన్నా విద్య ఉండాలనీ, అయితే గతంలో ఎన్నో సార్లు దిమాండ్ చేసినప్పటికీ నిజం ప్రభుత్వం దళితులకు విద్యావకాశాలను కల్పించడం లేదని విమర్శించిందు. ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఎవరు మాటల్డినా అరెస్టు చేసున్న సమయంలో ఈ సదస్యు జరిగింది. ఆ సదస్యులో ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించడమంటే కోరి కారివితో తలగోక్కున్నట్టే! అయితే వీటిలో వేటికి భయపడకుండా ఆయన "It is a pity that our incessant demands for the establishment of Government hostels in the various district headquarters for the benefit of the Scheduled Castes students have not struck a note of response in the heart of Government" (పి.రె. వెంకటస్వామి, అవర్ ప్రెగ్గుల్ ఫర్ ఎమాన్సిపేషన్ పేజి. 463). జిల్లా కేంద్రాల్లో దళిత విద్యార్థుల కోసం హప్పల్ నిర్మించాలని ఎన్నిస్టార్లు విజ్ఞాపనలు అందజేసినా ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించిందు. ఈ విద్యాసదస్యుకు ఉపాధ్యక్షుడిగా కూడా పనిచేసిన వీరస్వామి వివిధ సందర్భాల్లో ప్రభుత్వ ప్రజా వ్యతిరేక వైఖరిని ఖండించేవాడు. పత్రికల్లో వ్యాసాలు వెలువరించేవాడు. ఈయన వ్యాసాలు ఎక్కువగా ప్రైదరాబాద్ బులిటోన్‌లో అచ్చయ్యిందు.

దని విమర్శించిందు. ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా ఎవరు మాటల్డినా అరెస్టు చేసున్న సమయంలో ఈ సదస్యు జరిగింది. ఆ సదస్యులో ప్రభుత్వాన్ని విమర్శించడమంటే కోరి కారివితో తలగోక్కున్నట్టే! అయితే వీటిలో వేటికి భయపడకుండా ఆయన "It is a pity that our incessant demands for the establishment of Government hostels in the various district headquarters for the benefit of the Scheduled Castes students have not struck a note of response in the heart of Government" (పి.రె. వెంకటస్వామి, అవర్ ప్రెగ్గుల్ ఫర్ ఎమాన్సిపేషన్ పేజి. 463). జిల్లా కేంద్రాల్లో దళిత విద్యార్థుల కోసం హప్పల్ నిర్మించాలని ఎన్నిస్టార్లు విజ్ఞాపనలు అందజేసినా ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించిందు. ఈ విద్యాసదస్యుకు ఉపాధ్యక్షుడిగా కూడా పనిచేసిన వీరస్వామి వివిధ సందర్భాల్లో ప్రభుత్వ ప్రజా వ్యతిరేక వైఖరిని ఖండించేవాడు. పత్రికల్లో వ్యాసాలు వెలువరించేవాడు. ఈయన వ్యాసాలు ఎక్కువగా ప్రైదరాబాద్ బులిటోన్‌లో అచ్చయ్యిందు.

దేశ విభజన సమయంలో పంజాబ్ లోని ప్రజలు ముఖ్యంగా దళితులు ఎదుర్కొంటున్న దీన స్థితిని చూసి చలించి వారికి సహా యపడేందుకు కృషి చేసిందు. 'ఆల్ ప్రైదరాబాద్ పంజాబ్ రిలీఫ్ కమిటీ'ని విరూటు చేసి బట్టలు, ఇతర సామాగ్రిని సేకరించి వారికి అందజేసిందు. అలాగే దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల సుమంచి ప్రైదరాబాద్ కు వలస వచ్చే వారిని ఎలాంటి 'ఇమ్మిగ్రేషన్ చట్టాలు' లేకుండా రానిస్తున్నారు. వారికి ఉపాది, వసతి కల్పిస్తున్నారు. స్థానికులు ఇబ్బందులు పడుతున్న సమయంలో లక్ష్ల రూపాయలు వెళ్లిపోయే శరణర్థులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వడాన్ని కూడా అయిన తప్పు బట్టిందు. అలాగే ప్రైదరాబాద్లో ఏండ్రు తరబడిగా ఉంటున్న నిరుద్యోగులను ఈ ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించిందు. "ఇప్పటికే మన రాష్ట్రంలో భాషపరమైన, జాతిపరమైన సమస్యలుని జీవితంలో లక్ష్ల రూపాయలు వెళ్లిపోయే శరణర్థులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వడాన్ని కూడా అయిన తప్పు బట్టిందు. అలాగే ప్రైదరాబాద్లో ఏండ్రు తరబడిగా ఉంటున్న నిరుద్యోగులను ఈ ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించిందు. "ఇప్పటికే మన రాష్ట్రంలో భాషపరమైన, జాతిపరమైన సమస్యలుని జీవితంలో లక్ష్ల రూపాయలు వెళ్లిపోయే శరణర్థులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వడాన్ని కూడా అయిన తప్పు బట్టిందు. అలాగే ప్రైదరాబాద్లో ఏండ్రు తరబడిగా ఉంటున్న నిరుద్యోగులను ఈ ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించిందు. వీరస్వామి తన ప్రజాజీవితాన్ని 1947 జూన్ ఎనిమిదిన ప్రైదరాబాద్లోని ఆది హిందూ భవన్‌లో జరిగిన ఆరవ షెడ్యూల్కాస్ట్ విద్య సదస్యు ప్రారంభకుడిగా మొదలు పెట్టిందు. ఈ సదస్యులు మద్రాస నుంచి వచ్చిన దళిత విద్యావకాశాలను కల్పించడం లేదని విమర్శించిందు. వాళ్ల తరబడిగా ఉంటున్న నిరుద్యోగులను ఈ ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించిందు. వీరస్వామి తన ప్రజాజీవితాన్ని ప్రారంభించిన విమర్శించిందు. వీరస్వామి తన రాజకీయ జీవితాన్ని ప్రైదరాబాద్లో గందర

గోళం నెలకొన్న సమయంలో ప్రారంభించిందు. బి.ఎన్.వెంకటరావు లాంటి నిరక్షరాస్యాల్సీ విద్యార్థాలు మంత్రిగా చేయడమే గాకుండా కోటి రూపాయల దీశతుల అభివృద్ధి నిధి' ఆయన అధీనంలో ఉంచడాన్ని ఆక్షేపించిందు. ఒకవైపు రజాకార్ణ, మరో వైపు కమ్మాని స్టూలు తెలంగాణ అంతటా కార్బూకలాపాలు నిర్వహిస్తున్న సమయంలో భారతదేశం వాటిని ఖండిస్తూ ప్రకటన ఇచ్చింది. దీన్ని బి.ఎన్.వెంకటరావు ఖండించిందు. అయితే బి.ఎన్.వెంకటరావుకు అంత సీన్ లేదంటూ పత్రికలో ప్రకటనలిచ్చిందు. ఒక మంత్రికి ఎదురుగా దైర్యంగా నిలిచిందు. అంతేగారు ప్రభుత్వంలోని దళిత ఎమ్మెల్యేలందరూ వెంటనే రాజీనామా చేయాలని కూడా డిమాండ్ చేసిందు. 'ఈ ఎమ్మెల్యేలు తాము గెలిచిన నాటినుంచి దళిత వర్గాల అభ్యస్తుతి కోసం ఎలాంటి మేలు చేయలేదు. ఆర్థిక స్థితిలో ఎలాంటి మార్పులు రాలేదు. దళితులు ముఖ్యంగా గ్రామాల్లో ఉన్న వారి అభ్యస్తుతిని ఎవ్వరూ పట్టించుకోవడం లేదు' అని ఆయన ఆక్షేపణ తెలిపిందు. దళితులకు విద్యావసతులు కల్పించడం లోనూ, వివిధ శాఖల్లో దళితులకు రిజ ర్యోఫస్చు సాధించడంలో పూర్తిగా విఫలమైనందున ఎమ్మెల్యేలు రాజీనామా చేయాలని కోరిందు. రాజకీయ నాయకులు ప్రజలకు జవాబు దారిగా ఉండాలనేది ఆయన అభిప్రాయం.

రాజకీయ పార్టీల విషయంలో కూడా ఆయన ముక్కుసూటిగా ఉండేవాడు. ప్రతిసారి 'ఆది హిందూ ఇండిపెండెంట్ లీగ్' అనే పార్టీ 40 లక్ష దళితుల ప్రతినిధిగా మాట్లాడుతున్నాం అనేవారు. అయితే ఆయన ఆ పార్టీ ప్రైదరూబాదీలో అది కొన్ని ప్రాంతాల్లోని వారికి మాత్రమే తెలుసు, జిల్లాల్లోని వారికి అనిలే తెలియదు, అట్లాంటప్పుడు అందరి ప్రతినిధిగా చెప్పుకోవడం సరికాదంటూ ఆయన తప్పుబట్టారు. రజాకార్ణ నాయకుడు కాసిం రజ్జీని ఆయన కార్బూకర్లల దుర్మార్గాలను వీరస్వామి దుయ్యబట్టిందు. డిప్పెన్స్ క్లానెన్ అసోసియేషన్ ఆయనతో భుజం భుజం కలిసి తిరగడాన్ని కూడా ఆయన వ్యతిరేకించిందు.

1952లో ఆల్వ్యార్డ్ వెంకటాపురం కాలనీని అభివృద్ధి చేసిం

డు. అలాగే వెంకటాపురం కో అపరేటివ్ హాజింగ్ స్టోర్స్ నీ ఏర్పాటు చేసి పేద దళిత వర్గాల వారికి తక్కువ ధరకు ఇండ్స్ కట్టించి ఇచ్చాడు.

దళితుల సమస్యలను అంతర్జాతీయ సమాజం దృష్టికి తీసుకెళ్చిందు. 1968 డిసెంబర్ అరున ఆది అంధ్ర మహాసభ సమావేశం జరిగింది. ఈ సభలో తాను ఉత్తేజ పూరితమైన ప్రసంగం చేయడమే గాకుండా ఒక విజ్ఞాపన పత్రాన్ని తయారు చేసి అమెరికాలోని ఐక్యరాజ్యసమితి సెక్రెటరీ జనరల్కు భారత ప్రతినిధి ఇ.వి.చిన్నయ్య ద్వారా పంపించాడు. 1980లో మరొక్క సారి దళితులకు 'ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలు' ఏర్పాటు చేయాలనే డిమాండ్ చేసిందు. ఈ ఎమ్మెల్యేలు తాము గెలిచిన నాటినుంచి దళిత వర్గాల అభ్యస్తుతి కోసం ఎలాంటి మేలు చేయలేదు. ఆర్థిక స్థితిలో ఎలాంటి మార్పులు రాలేదు. దళితులు ముఖ్యంగా గ్రామాల్లో ఉన్న వారి అభ్యస్తుతిని ఎవ్వరూ పట్టించుకోవడం లేదు' అని ఆయన ఆక్షేపణ తెలిపిందు. దళితులకు విద్యావసతులు కల్పించడం లోనూ, వివిధ శాఖల్లో దళితులకు రిజ ర్యోఫస్చు సాధించడంలో పూర్తిగా విఫలమైనందున ఎమ్మెల్యేలు రాజీనామా చేయాలని కోరిందు. రాజకీయ నాయకులు ప్రజలకు జవాబు దారిగా ఉండాలనేది ఆయన అభిప్రాయం.

జిల్లా కేంద్రాల్లో దళిత విద్యార్థుల కోసం హాస్పిట్ నిర్మించాలని ఎన్నిసార్లు విజ్ఞాపనలు అందజేసినా ప్రభుత్వం పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించిందు. ఈ విద్యాపాఠస్థలు ఉపాధ్యక్షుడిగా కూడా పని చేసిన వీరస్వామి వివిధ సందర్భాల్లో ప్రభుత్వ ప్రజా వ్యతిరేక వైభాగికి ఖండించే వాడు. పత్రికల్లో వ్యాసాలు వెలువరించే వాడు. ఈయన వ్యాసాలు ఎక్కుపగా 'ప్రైదరూబాదీ బులివెన్'లో అచ్చయ్యేవి.

తో సంబంధం లేకుండా దళితుల అభ్యస్తుతే పరమావధిగా, అంబేద్కర్ బాటలో నడిచిన ఉద్యమ పోరు కెరటం వీరస్వామి. తన గొంతు తో లక్షల మందిని సమ్మాహన పరిచిందు. ఉద్యమం వైపు ఆకర్షించిందు. పత్రికల్లో రచనల ద్వారా ఎంతోమందిని చైతన్య పరిచిందు. అంగ్దంలో పుస్తకాలు రాసి అంతర్జాతీయ భౌతికి పొందిందు. ఆయన తాను నమ్మిన ఆశయాల కోసం అభరి క్షణం వరకూ తొట్టుపాటు లేకుండా నిలచ్చడు. ఈయన మే 19, 1999లో తుదిశ్వాస విడిచారు. ఈయన కిద్దరు కుమారులు కె.వి. దేవదత్త, కె.వి.సఖిన్ దత్త, కుమార్తె అవ్యాస ఉన్నారు. ప్రైదరూబాదీ దళిత సమాజాన్ని అంబేద్కర్ మార్గంలో నడిపించిన సాహసి వీరస్వామిని 18వ వర్షంతి సందర్భంగా సృంచుకుండా. ఆయన అశయాలను ఆవాహన చేసుకుండా!!

(మే 19న కె.ఆర్.పీరస్వామి 18వ వర్షంతి సందర్భంగా)

-సంగిశెట్టిల్లీనివాన్,

మొబైల్: 98492 20321

మొయిల్: sangishettysrinivas@gmail.com

JBR ARCHITECTURE COLLEGE

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA & FAU Hyderabad)

6-3-248/1/1A, 2nd Floor, Bhaskar Plaza, Road No. 1, Banjara Hills, Hyderabad - 500 034. Telangana, India
Ph : 040-66105270, 9703372442, 9703277053, E-mail : jbrarchitecture@gmail.com, www.jbrarchitecture.com

ద్వానా శాస్త్ర తెలంగాణ సాహిత్యవీణాగానం

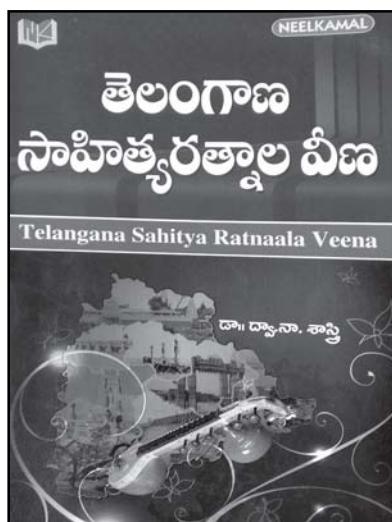
కొల్పానికి రచయితకు అమితమైన ప్రజాదరణ ఉంటుంది. అటువంటి ప్రజాదరణ వున్న సేరియన్ సాహిత్య విమర్శకుడు ద్వానాశాస్త్రి. అనేక ప్రతియుల్లో వచ్చిన విభిన్న పుస్తకాలును పరిచయం చేస్తూ సున్నితమైన సలహా సూచనల చరకలతో కూడిన సమీక్షలు, విమర్శనాత్మక వ్యాసాల ద్వారా సాహిత్య శోధన చేస్తున్న ద్వానాశాస్త్రి విస్మరించలేని విమర్శకుడు. చిన్న పుస్తకమైనా, పెద్ద పుస్తకమైనా, వినోద ప్రధానమైనా, విషయ తీవ్రత గల పుస్తకమైనా అలవోకగా ఆ పుస్తకం లోతుల్లోకి వెళ్లి అంతస్సారాన్ని పట్టుకోగల అధ్యయన శిలీ, పరిశీలనా ప్రతిభా విమర్శకుడు ద్వానాశాస్త్రి నిరంతర అశ్వయనం, దానికి సమాంతరంగా అలుపు లేకుండా సాగుతున్న రచనా వ్యాసంగంతో వర్ధమాన సాహిత్యకారులకు మార్గదర్శకుడిగా నిలబడతాడు ద్వానాశాస్త్రి. ఈ విమర్శక గుణాల న్నించేకి నిలవెత్తు సాక్షం ‘తెలంగాణ సాహిత్య రత్నాల వీణ’ గ్రంథం. ఈ గ్రంథంలో 110 వ్యాసాలున్నాయి. ఈ వ్యాసాలు తెలంగాణ ప్రాంత సామాజిక జీవితాన్ని, ఇక్కడి సాహితీవేత్తల సృజనాత్మక ప్రతిభా వైవిధ్యాన్ని సంజీపంగా చైనా పదునుగా ఆవిష్కరించాయి.

ఈ సాహిత్య రత్నాల వీణలో ప్రాచీన కవులు పొల్చురికి సోమన, పోతన, పినపీర భఫ్రుడు, అధునిక కాలంలోనీ పద్యగద్య కవులు ఉత్సల సత్యనారాయణ, కూరెళ్ళ విరలాచార్య, తిరుమల శ్రీనివాసాచార్య, తొలితరం ఆధునిక కవులు డా. సి.నారాయణరెడ్డి, డా.ఎవ్.గోపి, నందిని సిధారెడ్డి, జ్యులాముఖి, వరవరరావు, జూకంటి చెరబండరాజు, మలితరం ఆధునిక కవులు ఉదారి నారాయణ, పొజపోనా, ఏనుగు నరసింహరెడ్డి, అస్వర్, విమర్శకులు చేరా, కోవెల సుప్రసన్న, ఎవ్.వేంగోపాల్, ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి, ఎం.నారాయణ శర్మ, నవలాకారులు వట్టికోట ఆళ్ళారుస్యామి, నవీన్, పెద్దంటి అశోక్కుమార్, కథకులు కె.వి.నరేందర్, గూడూరి సీతారాం, పి.యశోదారెడ్డి, బి.ఎస్.రాములు, ఆధునిక వ్యాగ్యమికారులు గద్దర్, గోరటి వెంకన్, అందెశ్రీ, పరిశోధకులు బి.ఎవ్.శాస్త్రి, సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, సంగంభట్ట నరసయ్య మొఱ్చి. ఎందరో సాహితీవేత్తలను కొత్త కోణంలోచి వారి సాహిత్య తాత్విక ధృక్షాఫాన్ని విశేషించి చూపింది ఈ గ్రంథం. తెలంగాణ సాహిత్యంలోని ప్రక్రియా వైవిధ్యమంతా ఈ గ్రంథంలో కనిపిస్తుంది. “నిజాం రాష్ట్రంలో 129 మంది తెలంగాణ కవుల ప్రాంతియ ఆత్మగ్యాము” అనే విమర్శక సమాధానంగా “గోలకొండ కవుల సంచిక” రావడం అందరికి తెలిసిన విషయమే. ఆ సంచికను సమీక్షిస్తూ ద్వానా ఇదోక విశిష్ట, విలక్షణ, విశేష కవితా సంకలన

మంటూ సురవరం వారిని, ఆత్మ విశ్వాసానికి, స్వాభిమానానికి ప్రతీకగా పేర్కొంటారు. ఆ ‘గోలకొండ కవుల సంచిక’ అస్తిత్వ అస్సేపులలో శారుషంతో వెలుపడిన గ్రంథముయితే, ఈ ‘తెలంగాణ సాహిత్యరత్నాల వీణ’ సాధికారికంగా, సగర్వంగా ఎగరేసిన తెలంగాణ సాహిత్య ఆస్తిత్వ కేతనంగా భావించవచ్చు.

ఈ నేవధ్యంలో ఈ గ్రంథంలో ద్వానాశాస్త్రి ‘నా మాట’ పేరుతో రాసిన కొన్ని మాటలను ప్రస్తావించుకోవలసిందే. అంద్ర ప్రాంతం నుంచి తెలంగాణకు మకాం మార్చినప్పుటి నుంచి తెలంగాణ సాహిత్యంలో తనకు గల సన్నిహిత సంబంధం, తెలంగాణ సాహితీవేత్తలతో పెర్పడిన సాన్నిహిత్యం గురించి ఆత్మియంగా సృంపించున్నాడు. తెలంగాణ రాష్ట్రాద్యమం గురించి మాట్లాడుతూ “ఈ ఉద్యమ స్వభావాన్ని బాగా పరిశీలించాను కొన్ని ఊళ్ళు వెళ్ళాను. సభలకు వెళ్లి విన్నాను. తెలంగాణ రాష్ట్రం కావాలన్న ప్రజల కోరిక సమంజసమే అనిపించింది. పూర్వం లో వచ్చిన ఉద్యమాలు రాజకీయాదులవి. ఇప్పటి ఉద్యమం ప్రజలది. ప్రజలు కోరుకుంటున్నప్పుడు ఎవరైనా అంగీకరించ వలసిందే. నేను ఈ ఉద్యమకారుల పక్షం వహించాను. నా కోస్తా మిత్రులు ‘అవకాశ వాదం’ అన్నాను నేను స్థిరంగా నిలబడ్డాను. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడగానే ఏదో ఒక మస్తకం తెలంగాణకు సంబంధించి రాయాలనిపించింది. శ్రీనాథుడు ‘కాశీ ఖండం’లో ఉన్న ఊరు కన్నతల్లి ఒక్క రూపు” అన్నాడు. ఇదినాకు స్వార్థి. ఎక్కడుంటే అక్కడి వాళ్ళతో మమేకం కావడ మే వ్యక్తిత్వ వికాసమవుతుందని నా భావన” అని తెలంగాణతో తనకేర్పడిన అనుబంధాన్ని వివరించాడు. ద్వానా మాటల్లో నిజాయితి, సహానుభూతి, సహృదయత ఉన్నదనదానికి నిదర్శనం ఈ గ్రంథం. ఇందులోని ప్రతీ అక్షరంలో ద్వానా నిబద్ధతను, భావోద్యోగాన్ని ఆస్యాదిస్తాం.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమ సాధనంలో భాగంగా వచ్చిన తోలి సంకలనం ‘పొక్కిల్లి’ని సమీక్షిస్తూ ‘గోలకొండ కవుల సంచిక లాగా ఆధునిక తెలంగాణ కవుల సంచికగ వచ్చిందే ‘పొక్కిల్లి’. రాజకీయాలకు సమాంతరంగా సాహిత్యరంగాన్ని తెలంగాణ ఉద్యమంలో ముఖ్యమైన పాయగా రూపొందించినాడు జూలూరు గారీశంకర్. “ఈ పొక్కిల్లి 129 మంది తెలంగాణ కవుల ప్రాంతియ ఆత్మగ్యము, ప్రాంతియ వాదానికి శౌసగా” వర్ణించాడు. ఈ వర్ధనలో కాల్పనికత లేదు. గ్రంథం అందించిన స్వార్థిని, పోరాటతత్వాన్ని నిశితంగా పసిగ్గిస్తే వాస్తవికవాదం ఇక్కడ ధ్వనిస్తుంది. అదేవిధంగా

సుంకిరద్ది నారాయణరద్ది ‘ముంగిలి’ని పరామర్శిస్తూ “రాబోయే తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఒక పార్వగ్రంథంగా ‘నిర్ణయించాలి’ అని ద్వానా చెప్పిన మాటలు నిజమయ్యాయి. విమర్శకుడిలో దార్శనికత తత్త్వం ఉండాలంటారు. ద్వానా వ్యాసాల్లో అటువంటి దార్శనికత ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. వారి ఊహ వాస్తవానికి దగ్గరగా, ఆలోచన విశాల దృక్కుధంతో సాగుతుంది.

ఈ గ్రంథంలో పల్లాదుర్వర్య, కె.వి.రమణాచారి, కులశేఖర రావు, జె.చెన్నయ్య, వెలుదండ నిత్యానందరావుగార్ల సిద్ధాంత గ్రంథాల మీద విలువైన సమీక్షలున్నాయి. ఇవి మామూలు సమీక్షల్లగా కాకుండా పి.హెచ్‌డి సిద్ధాంత గ్రంథాల మీద విశ్వవిద్యాలయ ఆచార్యులు రానే విలువైన రిపోర్టల్లగా ఉన్నాయి. పరిశోధక విద్యార్థులు ఒక సిద్ధాంత గ్రంథాన్ని ఏ విధంగా పరిశీలించాలి, అధ్యయనం చేయాలి అనే పద్ధతులు తెలుసుకోవచ్చు.

ఒక విమర్శకుడు మరొక విమర్శకుడిని ప్రశంసించడం అరుదు. భావజాల వైరుధ్యాలన్న విమర్శకుడిని మాటమాత్రంగా పైనా ప్రస్తావించరు. ద్వానా శాస్త్రిలో అటువంటి లక్షణాలు కనిపించవు. ప్రముఖ విమర్శకుడు ఎన్. వేణుగోపాల్ గురించి రాస్తూ ‘రచన ఒక బాధ్యతగా భావించేవాడు’, నిశ్చల్ ఉద్యమకారుడు, సాహిత్య విమర్శకుడు, విరసం కార్యకర్త, పత్రికా సంపాదకుడు, సామాజిక విశేషపుడు, అనువాద నిపుణుడుగా సంబంధిస్తాడు. వేణుగోపాల్ ‘పరిచయాలు’ పుస్తకంలోని ఉద్యమకారుల నేపథ్యాల ను తలచుకుంటూ “విష్వవ ఉద్యువంటై ప్రతికూలత ఉన్నపాశ్చ ఇది చదివితే కొంతమేరకు రెండో ఆలోచన” (సెంక్షణ ధాట)కి లోను కావచ్చు” అనడం ద్వానాలోని నిర్మాపమాట మనస్తత్తుణానికి ప్రతీక.

ఈ గ్రంథంలో ఒక్కొ రచయితకు సంబంధించిన విలువైన సమాచారం వుంది. ఆయి రచయితలకు చెందిన రచనలలోని మూలతత్త్వాన్ని ఒకటి, రెండు వాక్యాల ద్వారా వివరించడం ఎంతో ఉపయోగకరంగా వుంది. ప్రతీ రచయిత మీద స్థాలంగా కొత్త వ్యాఖ్యిక జ్ఞానం, అవగాహన ఏర్పడుతుంది. ద్వానా ఏ ప్రక్రియకు చెందిన గ్రంథమైనా లోతుగా అద్దుయనం చేసి మీగడలాంటి సమీక్ష

ఈ గ్రంథంలో ఒక్క రచయితకు సంబంధించిన విషయాలన్నే
సమాచారం వుంది. ఆయా రచయితలకు చెందిన
రచనలలోని మూలతత్త్వాన్ని ఒకటి, రెండు వాక్యాల ద్వారా
వివరించడం ఎంతో ఉపయోగకరంగా వుంది. ప్రతీ
రచయిత మీద స్థాలంగా కొంత హౌళిక జ్ఞానం,
అవగాహన ఏర్పడుతుంది. ద్వానా ఏ ప్రక్రియకు చెందిన
గ్రంథమైనా లోతుగా అధ్యయనం చేసి మీగడలాంటి
సమీక్షాసారాన్ని పరితులకు అందజేసాడు.

సారాన్ని పరితులకు అందజేస్తాడు. “తెలుగు సాహిత్యంలో వచనం రాసినవారికి ప్రభ్యాతి దక్కలేదు. సంస్కృతంలో వచనం రాసినా ‘కవి’ అని కీర్తించారు. “గద్యం కవీనాం నికపుం వదంతి” అన్నారు. తెలుగు సాహిత్యంలో పేరు, బిరుదు, పురస్కారం, సత్కారం ఎ కుషంగా కవులకే” అనే అభిప్రాయాలు ద్వానా ఈ గ్రంథంలోనే వ్యక్తపరిచారు. ఇవి వాస్తవాలు కావచ్చు. కానీ ద్వానా విషయంలో మాత్రం ఇవి అవస్తవాలుగా చెప్పవచ్చు. తన వచనంతో విశేషమైన గుర్తింపును అందుకున్నారు. సమీక్షను, విమర్శను తన వాక్య విన్యాసాలతో ప్రభావితం చేస్తున్నారు. మంచి వక్తగా నిరంతర ప్రసంగకర్తగా రికార్డులు సృష్టిస్తున్నాడు. తెలంగాణలో ఉద్యమ వీరులే కాదు రత్నాలూటంటే సాహితీయాధులు ఉన్నారనే సత్కారాన్ని బలంగా ధృవీకరిస్తుంది ఈ గ్రంథం. ప్రాచీన కవి నుండి నేటి వర్షమాన కవి వరకు పరామర్శించడం ఈ గ్రంథం ప్రత్యేకత. అంకితమందుకున్న చుక్కా రామయ్య గారు ఈ గ్రంథాన్ని “తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్రలో ఒక మైలు రాయి”గా పేర్కొనడం తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడటమంతయదార్చం!

-డా. ఎస్.రఘు, ఫోన్: 9848208533

മെയ്ല്: raghusr17@gmail.com

గ్రంథం పేరు: తెలంగాణ సాహిత్య రత్నాల వీణ
రచయిత: ద్వానా శాట్రై పేజీలు : 288 వెల : రూ.250
ప్రత్యులకు: నీలకమల్ పట్టికేషన్,
 సుల్తాన్ బజార్, హైదరాబాద్-95

పైకి హనీనాకు వాసిరట్టి నీతాదేవి పురస్కారం

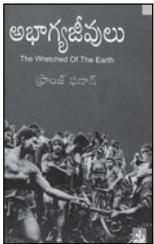
తెలుగు సాహితీ చరిత్రలో ప్రత్యేక స్థానాన్ని సంపాదించుకున్న వాసిరెడ్డి సీతాదేవి గొప్ప మానవతావాదిగా పేదలకు సహాయం అందించడంలో ముందుండేవారని దూరదర్శన్ పూర్వ సంచాలకు లు డా.మధుసూదనరావు అన్నారు. వాసిరెడ్డి సీతాదేవి 10వ వర్షంతిని పురస్కరించుకుని పెద్దాలంబర్ పేట నగరపంచాయతీ కుంట్లూర్ గ్రామ శివారులోని వాసిరెడ్డి సీతాదేవి వంశీగ్రంథాలయం లో ఆమె చిత్రపటానికి ఆయన పూలమాల వేసి నివాళులర్పించారు. అనంతరం డా. ఫేక్ హాసీనాకు వాసిరెడ్డి సీతాదేవి వంశీ సాహితీ పురస్కారాన్ని అందించారు.

సీతాదేవి సోదరుడు డా.నారాయణరావు మాట్లాడుతూ..

సీతాదేవి యువతలోని సృజనాత్మకతను ప్రోత్సహించడమే లక్ష్యంగా పెటుకున్నారని అన్నారు.

ఈ ప్రమంలో 'తెలంగాణ రాజీవ్యాలలో' మహిళలు' అనే గ్రంథం రచించిన షైక్ హాసీనా ముస్లిం సామాజిక వర్గంలో జరు లింజం చేసి మొదటిసారిగా డాక్టర్ రెం పొందారని కొనియూడారు.

16 ఏళ్ల పాటు ప్రతిద్వని వంటి ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం ఆమె సమర్పణకు నిదర్శనమన్నారు. వంశీరామరాజు మాట్లాడుతూ.. వంశీ సంస్కృత వాసిరెడ్డి సీతాదేవితో ఉన్న అనుబంధాన్ని తెలిపారు. కార్యక్రమంలో వంశీ సంస్కృత అధ్యక్ష, కార్యదర్శులు తెన్నేచిసుధ, సుంకరవల్లి టైలజ పాల్గొన్నారు.

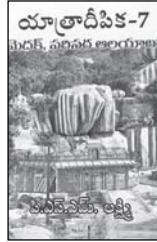
అభాగ్యులు
ముఖం: ప్రాంజీ ఘనాన్
తెలుగు: ఎన్.రవి, బి.అనురాధ
వెల: రూ.170
ప్రతులకు: డి.వి.రామక్రిష్ణ రావు, ఎం.ప.జ.-14,
ఎ.పి.వ.సి. కాలనీ, హోలాలి, హైదరాబాద్-40
ఫోన్: 9989189250

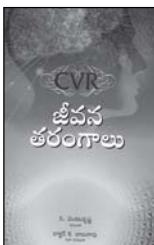
మనోవిధి
కథకురాలు: దాసరి శిరిష
వెల: రూ.100
ప్రచురణ: ఆలంబన ప్రచురణలు
ప్రతులకు: హెచ్.విజ-85, బాలాజీనగర్,
కూకట్టప్పల్లి, హైదరాబాద్-72.
ఫోన్: 040-23055904

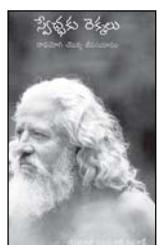
దోషేడు వీలు
రచన: ఉదయమత్త
వెల: రూ.120
ప్రతులకు: రచయిత, 9-24,
చెత్తున్న నగర్, జడ్పు-509301.
ఫోన్: 9985203376

యాత్రాదీపిక-7
రచన: పి.ఎస్.ఎమ్.లక్ష్మి
వెల: రూ.50
ప్రతులకు: రచయితి, 391, శ్రీకృష్ణ నగర్,
యూన్స్ఫ్స్ గూడ, హైదరాబాద్-45.
ఫోన్: 9866001629

స్విలెర్ జీవన తరంగాలు
రచన: సి.వెంకటకృష్ణ,
డాక్టర్ కె.బాబురావు (సహ రచయిత)
వెల: రూ.150
ప్రతులకు: కోటీలక్ బుక్స్, 73, మిథిలాసాగర్
కాలనీ, రోడ్ నం.12, బంజారాపొల్స్,
హైదరాబాద్-34. ఫోన్: 040-23306789

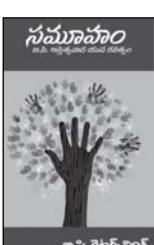
శ్వాసకు తెఱ్ఱు
ముఖం: యోగీరాజ్ సద్గురునాథ్ సిద్ధానాథ్
తెలుగు: బాడెపల్లి సీలాకర్
వెల: రూ.270/-
ప్రతులకు: ప్రధాన పుస్తక కేంద్రాలు.

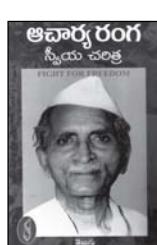
తాటక
రచయిత: బెజ్జారపు రవీందర్
వెల: రూ.80
ప్రచురణ: పాలపిట్ట
ప్రతులకు: పాలపిట్ట బుక్స్,
ఫోన్ : 040-27678430

మచ్చుయియ్ కెట్టు
రచయిత: వింజమూరు మస్తున్బాబు
వెల: రూ.50
ప్రతులకు: రజక సమాజ్య కార్యాలయం,
5/360, 2వ అంతస్థి, క.పి.కాంప్లెక్స్,
సిద్ధిపేట, నెల్లూరు-524002.
ఫోన్: 9491920429

సముఖాలో
(బిసీ లస్తిత్వవాద యువ కవిత్వం)
సంపాదకులు: డాక్టర్ చింతం ప్రవీణ్ కుమార్
వెల: రూ.100
ప్రతులకు: వూల్ ఫుర్, 16-10-236,
శివసగర్, వరంగల్-506002.
సెల: 9346886143

ఆచార్య రంగ్ స్నేయ చలత
ప్రైబ్ ఫర్ ప్రైడమ్)
రచన: ఆచార్య ఎన్జిరంగ
తెలుగు: రావెల సాంబశివరావు
వెల: రూ.450
ప్రచురణ: పికార్ క్లాసిక్స్
ప్రతులకు: అన్ని పుస్తక కేంద్రాలు

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పారకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పారకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచరిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం. పుస్తకాలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayathnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com www.deccanland.com

Photographer:
R. Madhu Gopal Rao

మన వారసత్వాన్ని
దాక్షుమేంపేస్తే
చేయడం ఎలాంటో ముఖ్యం. అది
కంచాత్మకంగా, జీవం ఉట్టివేదెలా
ఉంటే మరీ మంచిని.
అలాంటి ఘనశస్తు సాధించిన
పోల్చుకుర్చార్ ముఖు గొపాల్ రావు,
బతుకమ్మ లీనాలు లాంటి
పండుగల అద్భుత
ధాయాచిత్రాలను
అయిన తీశారు.
త్రుత్తేక కథనం ఈ సంచికలో

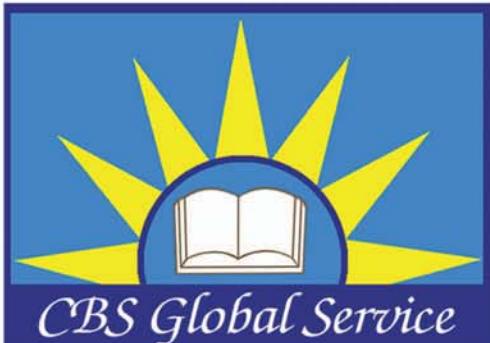
CENTRAL BOOK SHOP

ABIDS

**5-9-186, Behind SBH(H.O)
Gunfoundry, Hyd-1.
Ph: 66468646, 23203108**

AMEERPET

**Lane Opp. Green Park Hotel,
Hyderabad.
Ph: 2340 0789**

CENTRAL BOOK SHOP

ABIDS / AMEERPET

● **SCHOOL BOOKS**

● **GENERAL BOOKS**

● **STATIONARY & GIFTS**

